

133. Agendapunt: **Stand van zaken Retailagenda inzake het convenant huurmarkt**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 24 februari 2017
Stand van zaken Retailagenda inzake het convenant huurmarkt - 27838-16
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
134. Agendapunt: **Kabinetsreactie herziene Corporate Governance Code**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 24 maart 2017
Kabinetsreactie herziene Corporate Governance Code - 31083-52
- Besluit:** Controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** FIN, V&J, OCW
135. Agendapunt: **Stand van zaken Europese productveiligheidsnorm voor onder andere broodroosters**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 10 maart 2017
Stand van zaken Europese productveiligheidsnorm voor onder andere broodroosters - 32637-275
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** EU
136. Agendapunt: **Toezegging, gedaan tijdens begrotingsbehandeling Economische Zaken van 27 oktober 2016, over ondersteuning van de Nederlandse popmuziek**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 21 maart 2017
Toezegging, gedaan tijdens begrotingsbehandeling Economische Zaken van 27 oktober 2016, over ondersteuning van de Nederlandse popmuziek - 32637-277
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** OCW
137. Agendapunt: **Presentatie Nederlandse Franchise Code**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 17 februari 2016
Presentatie Nederlandse Franchise Code - 31311-165
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
138. Agendapunt: **Fiche: Verordening en richtlijn Europese e-kaart voor diensten**
- Zaak:** Brief regering - minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders - 24 februari 2017
Fiche: Verordening en richtlijn Europese e-kaart voor diensten - 22112-2316
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** EU
139. Agendapunt: **Fiche: Richtlijn proportionaliteitstoets gereguleerde beroepen**
- Zaak:** Brief regering - minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders - 24 februari 2017
Fiche: Richtlijn proportionaliteitstoets gereguleerde beroepen - 22112-2315
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** EU

140. Agendapunt: **Fiche: Richtlijn handhaving notificatieverplichting onder de dienstenrichtlijn**
- Zaak:** Brief regering - minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders - 24 februari 2017
Fiche: Richtlijn handhaving notificatieverplichting onder de dienstenrichtlijn - 22112-2314
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** EU
141. Agendapunt: **Fiche: Mededeling hervormingsaanbevelingen gereguleerde beroepen**
- Zaak:** Brief regering - minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders - 24 februari 2017
Fiche: Mededeling hervormingsaanbevelingen gereguleerde beroepen - 22112-2313
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** EU
142. Agendapunt: **Fiche: Mededeling Opbouwen van een Europese Data-Economie**
- Zaak:** Brief regering - minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders - 17 februari 2017
Fiche: Mededeling Opbouwen van een Europese Data-Economie - 22112-2305
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** EU
143. Agendapunt: **Kwartaaloverzicht Europese consultaties op het terrein van het Ministerie van Economische Zaken**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 17 maart 2017
Kwartaaloverzicht Europese consultaties op het terrein van het Ministerie van Economische Zaken - 22112-2329
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
144. Agendapunt: **Groene Groei**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 30 juni 2016
Beleidsbeoordeling Green Deals - 33043-71
- Besluit:** Controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** WR, I&M
145. Agendapunt: **Privacy Impact Assessment startarchitectuur eIDAS**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 22 december 2016. Privacy Impact Assessment startarchitectuur eIDAS - 34413-9
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** BiZa
146. Agendapunt: **Toezegging proefabbonementen en aanpassing wet Van Dam**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 21 februari 2017
Toezegging proefabbonementen en aanpassing wet Van Dam - 27879-57
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.

147. Agendapunt: **Arrest van het Hof van Justitie van de EU van 2 maart 2017 over tarieven telefonische klantenservice**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 23 maart 2017
Arrest van het Hof van Justitie van de EU van 2 maart 2017 over tarieven telefonische klantenservice - 27879-59
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
- Volgcommissie(s):** EU
148. Agendapunt: **Tijdelijk Besluit Postbezorgers 2011**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 24 februari 2017
Tijdelijk Besluit Postbezorgers 2011 - 29502-137
- Besluit:** Controversieel verklaren.
149. Agendapunt: **Ontwikkelingen op de postmarkt**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 23 december 2016
Ontwikkelingen op de postmarkt - 29502-135
- Besluit:** Controversieel verklaren.
150. Agendapunt: **Wijziging van het CBS meerjarenprogramma 2014-2018**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 24 februari 2017
Wijziging van het CBS meerjarenprogramma 2014-2018 - 34550-XIII-129
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.
151. Agendapunt: **Begrotingswijzigingen verplichtingen ten opzichte van de 2e suppletoire begroting 2016 van het ministerie van Economische Zaken**
- Zaak:** Brief regering - minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp - 28 februari 2017
Begrotingswijzigingen verplichtingen ten opzichte van de 2e suppletoire begroting 2016 van het Ministerie van Economische Zaken - 34550-XIII-130
- Besluit:** Niet controversieel verklaren.

IV. Geplande commissievergaderingen (AO's e.d.)

152. Agendapunt: **Reeds geplande algemeen overleggen ter voorbereiding op de Europese Raden op het terrein van Economische Zaken**
- Algemeen overleg Landbouw- en Visserijraad d.d. 11 mei 2017 op 9 mei 2017 van 18.30 - 21.00 uur
 - Schriftelijk overleg Landbouw- en Visserijraad (informeel) d.d. 21 t/m 23 mei 2017 op 15 mei 2017 om 16.00 uur
 - Algemeen overleg Landbouw- en Visserijraad d.d. 12 en 13 juni 2017 op 7 juni 2017 van 14.30 - 17.00 uur
 - Schriftelijk overleg Raad voor het Concurrentievermogen (informeel) d.d. 6 april 2017 op 3 april 2017 om 12.00 uur
 - Schriftelijk overleg Energieraad (informeel) d.d. 19 mei 2017 op 15 mei 2017 om 16.00 uur

- Algemeen overleg Raad voor het Concurrentievermogen (formeel) d.d. 29 en 30 mei 2017 op 23 mei 2017 van 17.00 - 18.30 uur
- Algemeen overleg Telecomraad (formeel) d.d. 9 juni 2017 op 1 juni 2017 van 10.00 - 11.30 uur
- Algemeen overleg Energieraad (formeel) d.d. 26 juni 2017 op 15 juni 2017 van 10.00 - 11.30 uur

Besluit: Ter informatie.

153. Agendapunt:

Nog te plannen commissievergaderingen

- Algemeen overleg Bedrijfslevenbeleid en innovatie
- Algemeen overleg Dierenwelzijn
- Algemeen overleg Dierproeven
- Algemeen overleg Energie
- Algemeen overleg Franchising
- Algemeen overleg Groene groei
- Algemeen overleg Jacht
- Algemeen overleg Marktwerving en mededinging
- Algemeen overleg Mestbeleid
- Algemeen overleg Natuur
- Algemeen overleg Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
- Algemeen overleg Noordpoololie
- Algemeen overleg Ondernemen en bedrijfsfinanciering
- Algemeen overleg Ontwerpbesluit tot wijziging van het Tijdelijk besluit postbezorgers 2011 in verband met het vervallen van de uitzondering ingeval van een collectieve arbeidsovereenkomst
- Algemeen overleg Pacht
- Algemeen overleg Programma Aanpak Stikstof (PAS)
- Algemeen overleg Post
- Algemeen overleg Telecommunicatie
- Algemeen overleg Toezicht in de natuur
- Algemeen overleg Tuinbouw
- Notaoverleg Initiatiefnota van het lid Koser Kaya over een duurzame toekomst voor vis en visserij
- Notaoverleg Initiatiefnota lid Koppejan inzake acquisitiefraude en spookfacturen
- Technische briefing met de Autoriteit Consument en Markt over het Ontwerpbesluit tot wijziging van het Tijdelijk besluit postbezorgers 2011 in verband met het vervallen van de uitzondering ingeval van een collectieve arbeidsovereenkomst.
- Gesprek Onderzoeksraad voor Veiligheid over stand van zaken opvolging aanbevelingen 'Aardbevingsrisico's in Groningen'.

Besluit: Ter informatie.

V. Rondvraag

154. Agendapunt:

Verzoek van het lid Geurts om ten aanzien van de benoeming van de regisseur voor de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij tot en met 11 april 2017 geen onomkeerbare stappen te zetten

Zaak: Rondvraagpunt procedurevergadering - Tweede Kamerlid, J.L. Geurts (CDA) - 6 april 2017
Verzoek van het lid Geurts om ten aanzien van de benoeming van de regisseur voor de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij tot en met 11 april 2017 geen onomkeerbare stappen te zetten - 2017Z04571

Besluit: De staatssecretaris zal worden verzocht geen onomkeerbare stappen te zetten tot en met de eerstvolgende procedurevergadering op 11 april 2017.

Griffier: D.S. Nava
Activiteitnummer: 2017A00906

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 6 april 2017 14:04
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Controversieel verklaarde brieven gewasbescherming
Bijlagen: Controversieel verklaarde brieven.docx

Beste 5.1.2.e

Ik heb een notitie gemaakt met daarin alle brieven die gisteren in de procedurevergadering over gewasbescherming aan de orde zijn geweest (zie bijlage).

Groet,

5.1.2.e

Controversieel verklaarde brieven

Algemene waarnemingen

- Het betreft reeds ingezet beleid.
- Enkele onderwerpen – glyfosaat, imidacloprid/neonics, hormoonverstorende stoffen – komen regelmatig aan bod in de AO's Landbouw- en Visserijraad.
- Het is vreemd dat nr. 86 wel controversieel is verklaard en nr. 89 niet.
- IenM is overigens eerste aanspreekpunt voor nr. 88.

86 = 27 858, nr. 362 – 010416

- *Motie 27 858, nr. 352* – stand van zaken hernieuwde goedkeuring glyfosaat
 - *Motie 27 858, nr. 344* – stand van zaken gebruiksverbod imidaclopridhoudende middelen
 - *Motie 27 858, nr. 353* – stand van zaken naleving en handhaving zuiveringsplicht glastuinbouw
 - *Motie 27 858, nr. 357* – toezegging om de TK te informeren over afzet- en gebruikscijfers
- Er gaat niets mis als de TK deze brief niet behandelt.

87 = 27 858, nr. 365 – 130516

- *Reactie op uitzending Zembla over glyfosaat* – uitleg procedure hernieuwde goedkeuring glyfosaat
 - *Uitkomsten IPBES* – stand van zaken beschreven – relatie met neonicotinoïden
 - *Glyfosaat in brood en veevoer* – onderzoeksgegevens over glyfosaat in brood en veevoer
 - *Informeren omwonenden metam-natrium* – informatiefolder van de sector over grondontsmetting
 - *Sulfoxaflor* – goedkeuring werkzame stof EU en toelating middelen op basis daarvan in Nederland
 - *Goede klachtenstructuur* – gegevens vragen / klachten burgers over gewasbeschermingsmiddelen
 - *Triazolen* – uitkomst analyse RIVM en Ctgb over vijf triazolen
- Er gaat niets mis als de TK deze brief niet behandelt.

88 = 27 858, nr. 370 – 120716

- *Verbod niet-professioneel gebruik gewasbeschermingsmiddelen* – aanpak niet professioneel gebruik, stok achter de deur juridisch haakje creëren voor verbod
 - *Blootstellingsonderzoek omwonenden* – stand van zaken
 - *Niet-toetsbare werkzame stoffen* – stand van zaken beschikbaarheid passende analysemethode werkzame stoffen (waterkwaliteit)
- Er gaat niets mis als de TK deze brief niet behandelt.

89 = 27 858, nr. 360 – 040316 = NIET CONTROVERSIEEL

- voorloper 27 858, nr. 362
- *Motie 27 858, nr. 352* – stand van zaken hernieuwde goedkeuring glyfosaat
- *Motie 27 858, nr. 353* – uitvoeren motie
- *Motie 27 858, nr. 344* – zegt 27 858, nr. 362 toe

90 = 27 858, nr. 371 – 051016

- *Dialogo duurzame gewasbescherming* – uitkomst beschreven
- Er gaat niets mis als de TK deze brief niet behandelt.

91 = 27 625, nr. 377 – 171016

- *Reactie op bericht tuinders lozen nog altijd gif in sloten in Delfland* – er wordt een link gelegd de waterkwaliteitsdoelen in de nota Gezonde Groei, Duurzame Oogst en met de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater
 - *Reactie op uitzending radio reporter over onderzoekproject DENAMIC* – er wordt uitgelegd wat het DENAMIC inhoud en dat de onderzoeksresultaten nader geduid moeten worden.
- Er gaat niets mis als de TK deze brief niet behandelt.

92 = 34 510 nr. 8 - 220217

- *Hormoonverstorende stoffen* – stand van zaken criteria voor identificatie hormoonverstorende stoffen

Er gaat niets mis als de TK deze brief niet behandelt.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 08:29
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: veegbrief - graag p.o. reactie !

Beste 5.1.2.e

In de veegbrief staat een passage over hormoonverstorende stoffen. Ik kreeg van 5.1.2.e daarop de volgende reactie,

- 1) In het nu voorliggende voorstel zijn door de Europese Commissie een viertal aanvullende technische wijzigingen doorgevoerd. Je verwijst naar concrete overwegingen, daarom wil 5.1.2.e het voorstel bijvoegen. Kun je me het voorstel of een link naar het voorstel mailen?
- 2) Naar verwachting zal de EC het voorstel in juli in het SCoPAFF ter stemming agenderen. Kan ik daaraan toevoegen "en de verwachting is dat Nederland voorstemt,"

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Economische Zaken | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit |

5.1.2.e

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 070- 5.1.2.e of 06- 5.1.2.e | E: 5.1.2.e @minez.nl

5.1.2.e

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 08:41
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: veegbrief - graag reactie p.o. !

5.1.2.e

5.1.2.e wil graag het advies in de nota aanpassen (zie hieronder). Ik vraag me af of dit een terechte aanpassing is. Mijn perceptie is dat de stas. al akkoord is met het voorstel. Graag even een reactie.
 Ik adviseer u wordt geadviseerd de brief aan de Tweede Kamer te ondertekenen.
 Daarnaast wordt u geadviseerd akkoord te gaan met de instemming van NL o het aangepaste voorstel van de CIE i.k.v. hormoonverstorende stoffen tijdens het Scopaff in juli.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Economische Zaken | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit |

5.1.2.e

5.1.2.e

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 070-5.1.2.e 5.1.2.e E: 5.1.2.e@minez.nl

5.1.2.e

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 09:05
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: VAO LVR

5.1.2.e

Bij deze,

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Economische Zaken | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit | 5.1.2.e

5.1.2.e

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 070-5.1.2.e of 06-5.1.2.e | E: 5.1.2.e@miniez.nl

5.1.2.e

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

Van: 5.1.2.e**Verzonden:** woensdag 28 juni 2017 17:29**Aan:** 5.1.2.e**Onderwerp:** FW: VAO LVR

5.1.2.e moet je nog veel aanpassen?

Van: 5.1.2.e**Verzonden:** woensdag 28 juni 2017 17:27**Aan:** 5.1.2.e**Onderwerp:** RE: VAO LVR

Heel fijn!

De stas heeft tijdens het AO LVR het volgende aangegeven:

Dan de hormoonversturende stoffen. Mevrouw Ouwehand noemde het behandelvoorbehoud. De Commissie heeft op een drietal punten haar voorstel gewijzigd. Die wijzingen betreffen in alle gevallen een verduidelijking of een verbetering en zijn dus in lijn met het Nederlandse standpunt. We hebben hier een aantal keren gediscussieerd over mijn oordeel over hetgeen ter tafel ligt. Ik denk dat het een verbetering is en dat het meer zekerheid biedt dan de huidige regelgeving. Mevrouw Ouwehand bekijkt het van een andere kant en vindt dat het nog steeds te veel ruimte laat. Ik denk dat het een stap in de goede richting is, maar het is nu aan de Commissie, aangezien ze het wel ter stemming wilde brengen, maar dat uiteindelijk niet heeft gedaan, om aan te geven hoe ze hiermee verder wil. Zodra de Commissie daarmee komt, zal ik de Kamer informeren en heeft de Kamer de kans om dit te behandelen, schriftelijk of mondeling.

Omdat de brief nog onderweg is naar de stas 5.1.2.e zou nog eea aanpassen, vandaar dat deze nog bij BBR staat), lijkt het me goed om hierover een korte spreeklijn te maken waarin deze drie wijzingen staan (volgens mij kan daar dat deel van de concept-brief wel gebruikt worden).

Zodra de aanpassingen door 5.1.2.e zijn doorgevoerd zal ik ook de betreffende bhm doorzetten.

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e**Verzonden:** woensdag 28 juni 2017 17:24**Aan:** 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp: RE: VAO LVR

Hi 5.2.1.e 5.2.1.e gaat mee morgen.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e**Verzonden:** woensdag 28 juni 2017 15:45**Aan:** 5.1.2.e**CC:** 5.1.2.e

Onderwerp: FW: VAO LVR

Urgentie: Hoog

Beste mensen,

VAO staat dus voor morgen 18 uur.

Ik ga er vanuit dat in ieder geval 5.1.2.e (of iemand anders van gewasbescherming) mee gaan naar de TK.

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 28 juni 2017 15:42

Aan: BBR POLITIEK TEAM STAS; BBR POLITIEK TEAM STAS; DC_Woordvoerders_Stas; 5.1.2.e

5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: VAO LVR

Zojuist ingepland op verzoek van de TK:

VAO LVR (12/6)

Donderdag 29 juni

18.00 – 18.30 uur

Locatie: TK

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Secretariaat Staatssecretaris Martijn van Dam

.....
Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | A Passage
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T: 070-5.1.2.e

5.1.2.e

<http://www.rijksoverheid.nl>

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 09:06
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: tekst

Hormoonverstorende stoffen

Ik heb uw Kamer in het AO Landbouw- en Visserijraad op 12 juni 2017 toegezegd te informeren over het vervolg van de Europese besluitvorming over het nieuwe voorstel voor wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te kunnen identificeren van 8 februari 2017 (Kamerstukken 34 510, nr. 8). De Europese Commissie was van plan dit voorstel ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF). Zowel op 18 en 19 mei als op 30 mei 2017 is de stemming hierover uiteindelijk niet doorgegaan, omdat de Europese Commissie geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel.

In het nu voorliggende voorstel zijn door de Europese Commissie een viertal aanvullende technische wijzigingen doorgevoerd. Deze wijzigingen betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering; deze zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, zoals eerder met u gedeeld:

- In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor bekende en vermoedelijke hormoonverstorende stoffen;
- in overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroei-regulatoren beter uitgelegd;
- in de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen;
- in de bijlage is de bepaling over insectengroei-regulatoren verplaatst (van paragraaf 3.8.2 punt 2 (4) naar een nieuwe alinea onder paragraaf 3.8.2) en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.

Met deze wijzigingen komt de Europese Commissie tegemoet aan het Nederlandse verzoek om de bepaling over de insectengroei-regulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de formulering van de geboden mogelijkheid voor deze groep stoffen te verbeteren. Naar verwachting zal de EC het voorstel in juli in het SCoPAFF ter stemming agenderen.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Ministerie van Economische Zaken | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit 5.1.2.e

5.1.2.e

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 070-5.1.2.e of 06-5.1.2.e E: 5.1.2.e @mines.nl

5.1.2.e

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

5.1.2.e

Van: **5.1.2.e**
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 10:01
Aan: **5.1.2.e**
Onderwerp: FW: CIRCABC - download document: Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx
Bijlagen: Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx

Van: DIGIT-CIRCABC@nomail.ec.europa.eu [mailto:DIGIT-CIRCABC@nomail.ec.europa.eu]
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 9:43
Aan: **5.1.2.e**
Onderwerp: CIRCABC - download document: Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx

Dear **5.1.2.e**

You will find enclosed [Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx](#) the document you have downloaded from the interest group [PLANT PROTECTION PRODUCTS AND THEIR RESIDUES](#) (Category: [Health and Food Safety](#)).

The properties of this document are summarised below:

- Title: *Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx*
- Language: *en US*
- Creator: **5.1.2.e**
- Created Date: *Jun 20, 2017 11:24:19 AM*
- Modifier: **5.1.2.e**
- Modified Date: *Jun 20, 2017 11:24:21 AM*
- Status: *DRAFT*
- path: */Library/document_shop/July 2017 (4)_ Standing Committee (points to be voted, to be discussed and for information)/Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx*
- direct access: <https://circabc.europa.eu/w/browse/4d108a40-aa92-40a2-9fe7-d54266e6ac87>
- direct download url: <https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/4d108a40-aa92-40a2-9fe7-d54266e6ac87/Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx>

Best regards,

The CIRCABC Team.

Please consider the environment before deciding to print this e-mail.

This e-mail has been sent by the CIRCABC application. If you have any question, feel free to use the *contact form* of CIRCABC.

This e-mail and any attachments thereto may contain information which is confidential and/or protected by intellectual property rights and are intended for the sole use of the recipient(s) named above. Any use of the information contained herein (including, but not limited to, total or partial reproduction, communication or distribution in any

form) by persons other than the designated recipient(s) is prohibited.
Thank you for your cooperation.

<https://circabc.europa.eu>

Brussels, **XXX**
SANTE-2016-12020-REV 4
C(2016) 3751 projet

ANNEX 1

DRAFT

ANNEX

to the

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

**amending Annex II to Regulation (EC) 1107/2009 by setting out scientific criteria for the
determination of endocrine disrupting properties**

ANNEX

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended as follows:

- (1) In Point 3.6.5. the following paragraphs are added after the fourth paragraph:

"From [date of application], an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans if, based on points (1) to (4) of the sixth paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant to humans:

- (1) it shows an adverse effect in an intact organism or its progeny, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans in accordance with the fifth paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data which is listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the fifth paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall, in particular, consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results;
 - (b) the relevance of the study designs, for the assessment of adverse effects and of the endocrine mode of action;

- (c) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different species;
 - (d) the route of exposure, toxicokinetic and metabolism studies;
 - (e) the concept of the limit dose, and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity;
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor."
- (2) In Point 3.8.2. the following paragraphs are added after the sole paragraph:
- "From [date of application], an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms if, based on points (1) to (4) of the third paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant at the (sub)population level for non-target organisms:
- (1) it shows an adverse effect in non-target organisms, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
 - (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
 - (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.
- The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms in accordance with the second paragraph shall be based on all of the following points:
- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular, those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data listed in the

Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;

- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the second paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results, discriminating between taxonomic groups (e.g. mammals, birds, fish, amphibians) where relevant;
 - (b) the relevance of the study design for the assessment of the adverse effects and its relevance at the (sub)population level, and for the assessment of the endocrine mode of action;
 - (c) the adverse effects on reproduction, growth/development, and other relevant adverse effects which are likely to impact on (sub)populations. Adequate, reliable and representative field or monitoring data and/or results from population models shall as well be considered where available;
 - (d) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different taxonomic groups;
 - (e) the concept of the limit dose and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity.
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) Adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor with respect to non-target organisms;

If the intended plant protection mode of action of the active substance being assessed, consists of controlling target organisms other than vertebrates via their endocrine systems, the effects on organisms of the same taxonomic phylum as the targeted one, shall not be considered for the identification of the substance as having endocrine disrupting properties with respect to non-target organisms."

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 10:01
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: CIRCABC - download document: Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx
Bijlagen: Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx

Van: DIGIT-CIRCABC@nomail.ec.europa.eu [mailto:DIGIT-CIRCABC@nomail.ec.europa.eu]
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 9:43
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: CIRCABC - download document: Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx

Dear 5.1.2.e

You will find enclosed [Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx](#) the document you have downloaded from the interest group [PLANT PROTECTION PRODUCTS AND THEIR RESIDUES](#) (Category: [Health and Food Safety](#)).

The properties of this document are summarised below:

- Title: *Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx*
- Language: *en-US*
- Creator: 5.1.2.e
- Created Date: *Jun 20, 2017 11:24:19 AM*
- Modifier: 5.1.2.e
- Modified Date: *Jun 20, 2017 11:24:20 AM*
- Status: *DRAFT*
- path: */Library/document_shop/July 2017 (4)_ Standing Committee (points to be voted, to be discussed and for information)/Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx*
- direct access: <https://circabc.europa.eu/w/browse/da0c13dd-de48-4ac4-9a86-329a74ead059>
- direct download url: <https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/da0c13dd-de48-4ac4-9a86-329a74ead059/Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx>

Best regards,

The CIRCABC Team.

Please consider the environment before deciding to print this e-mail.

This e-mail has been sent by the CIRCABC application. If you have any question, feel free to use the *contact form* of CIRCABC.

This e-mail and any attachments thereto may contain information which is confidential and/or protected by intellectual property rights and are intended for the sole use of the recipient(s) named above. Any use of the information contained herein (including, but not limited to, total or partial reproduction, communication or distribution in any form) by persons other than the designated recipient(s) is prohibited.

Thank you for your cooperation.

<https://circabc.europa.eu>

Brussels, **XXX**
SANTE-2016-12020-REV 4
C(2016) 3751 projet

DRAFT

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

of **XXX**

**amending Annex II to Regulation (EC) 1107/2009 by setting out scientific criteria for the
determination of endocrine disrupting properties**

(Text with EEA relevance)

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

of **XXX**

amending Annex II to Regulation (EC) 1107/2009 by setting out scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties

(Text with EEA relevance)

THE EUROPEAN COMMISSION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union,

Having regard to Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC¹, and in particular Article 78(1)(a) and the second paragraph of point 3.6.5. of Annex II thereof,

Whereas:

- (1) Scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties of active substances, safeners and synergists, should be developed taking into account the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009, which are to ensure a high level of protection of both human and animal health and the environment, in particular ensuring that substances or products placed on the market have no harmful effect on human or animal health or unacceptable effects on the environment, and to improve the functioning of the internal market while improving agricultural production.
- (2) In 2002, the World Health Organisation (WHO) through its International Programme for Chemical Safety proposed a definition for endocrine disruptors² and in 2009 a definition of adverse effects³. Those definitions have by now reached the widest consensus among scientists. The European Food Safety Authority ('the Authority') endorsed those definitions in its Scientific Opinion on endocrine disruptors adopted on 28 February 2013⁴ (hereinafter "the Scientific Opinion of the Authority"). Such is also the view of the Scientific Committee on Consumer Safety⁵. It is therefore appropriate to base the criteria for the determination of endocrine disrupting properties on those WHO definitions.

¹ OJ L 309, 24.11.2009, p. 1.

² WHO/IPCS (World Health Organization/International Programme on Chemical Safety), 2002. Global Assessment of the State-of-the-science of Endocrine Disruptors. WHO/PCS/EDC/02.2, publicly available at http://www.who.int/ipcs/publications/new_issues/endocrine_disruptors/en/.

³ WHO/IPCS (World Health Organization/International Programme on Chemical Safety), 2009. Principles and Methods for the Risk Assessment of Chemicals in Food. Environmental Health Criteria 240, publicly available at <http://www.who.int/foodsafety/chem/principles/en/index1.html>.

⁴ "Scientific Opinion on the hazard assessment of endocrine disruptors: Scientific criteria for identification of endocrine disruptors and appropriateness of existing test methods for assessing effects mediated by these substances on human health and the environment", EFSA Journal 2013;11(3):3132, doi: 10.2903/j.efsa.2013.3132.

⁵ Scientific Committee on Consumer Safety, Memorandum on Endocrine disruptors, 16.12.2014 (SCCS/1544/14).

- (3) In order to implement those criteria, weight of evidence should be applied considering in particular the approach provided for in Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council⁶ on the weight of evidence. Previous experience with the Guidance document on standardised test guidelines for evaluating chemicals for endocrine disruption of OECD⁷ should also be considered. In addition, the implementation of the criteria should be based on all relevant scientific evidence, including studies submitted in accordance with the current regulatory data requirements of Regulation (EC) No 1107/2009. These studies are mostly based on internationally agreed study protocols.
- (4) The determination of endocrine disrupting properties with respect to human health should be based on human and/or animal evidence, therefore allowing for the identification of both known and presumed endocrine disrupting substances.
- (5) As the specific scientific criteria laid down by this Regulation reflect the current scientific and technical knowledge and are to be applied instead of the criteria currently set out in point 3.6.5. of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009, they should be provided for in that Annex.
- (6) In order to take into account the current scientific and technical knowledge, specific scientific criteria should also be specified in order to identify active substances, safeners or synergists having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms. Therefore point 3.8.2. of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 should be amended to introduce these specific criteria.
- (7) One of the characteristics of endocrine disrupting substances is their endocrine mode of action. Several endocrine modes of action exist. Organisms belonging to different taxonomic phyla differ biologically on essential traits, involving different endocrine modes of action. Therefore, a certain endocrine mode of action relevant for a specific phylum may not be biologically plausible for organisms of a different phylum. Substances whose intended plant protection mode of action, within the meaning of point 3.6. of Part A of the Annex to Commission Regulation (EU) No 283/2013, is to control target organisms other than vertebrates via their endocrine system, therefore present a mode of action which is not expected to be relevant for vertebrates. These substances consequently do not generally pose a risk via this intended mode of action to humans and vertebrates in the environment and are therefore particularly effective and useful in integrated pest management. When setting the criteria for the determination of endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms, it is appropriate, in view of the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009 and of Directive 2009/128/EC, and the principle of proportionality, to take account of the above scientific considerations. Therefore, where the intended mode of action consists of controlling target organisms other than vertebrates via their endocrine systems, the effects caused by that intended mode of action on organisms of the same taxonomic phylum as the targeted one should not be considered for the purposes of point 3.8.2. of Annex II of Regulation (EC) No 1107/2009. The active substances with such an intended mode of action may however be approved only if, following a risk assessment, and taking into consideration specific data requirements

⁶ Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, amending and repealing Directives 67/548/EEC and 1999/45/EC, and amending Regulation (EC) No 1907/2006 (OJ L 353, 31.12.2008, p. 1).

⁷ OECD Series on Testing and Assessment No. 150.

set by Commission Regulation (EU) No 283/2013, their use does not lead to unacceptable effects on non-target organisms, including on organisms of the same phylum as the target organism .

- (8) The Commission should assess, in light of the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009, the experience gained from the application of the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties introduced by the present Regulation.
- (9) The criteria for the determination of endocrine disrupting properties reflect the current state of scientific and technical knowledge and allow identifying active substances having endocrine disrupting properties more accurately. The new criteria should therefore apply as soon as possible, while taking into account the time necessary for Member States and the Authority to prepare for applying those criteria. Therefore, from *[Date of application]*, those criteria should apply except where the relevant Committee has voted on a draft Regulation by *[Date of application]*. The Commission will consider the implications for each procedure pending under Regulation (EC) No 1107/2009 and, where necessary, take appropriate measures with due respect for the rights of the applicants. This may include a request for additional information from the applicant and/or for additional scientific input from the Rapporteur Member State and the Authority.
- (10) The measures provided for in this Regulation are in accordance with the opinion of the Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed,

HAS ADOPTED THIS REGULATION:

Article 1

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended in accordance with the Annex to this Regulation.

Article 2

Point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009, as amended by this Regulation, shall apply as of *[date of application]*, except for procedures where the Committee has voted on a draft Regulation by *[Office of Publication please insert date of application]*.

Article 3

By *[Office of Publication please insert date of seven years from the date of application]*, the Commission shall present to the Committee referred to in Article 79 of Regulation (EC) No 1107/2009 an assessment of the experience gained from the application of the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties introduced by this Regulation.

Article 4

This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

It shall apply from *[Office of Publication please insert date of 6 months after date of EIF]*.

This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States.
Done at Brussels,

For the Commission
The President
Jean-Claude JUNCKER

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 10:18
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: tekst
Bijlagen: Pt. B 01.00 12020 PPP CRIT REV 4 clean.docx; Pt. B 01.00 12020 ANNEX PPP CRIT REV 4 clean.docx

Dag 5.1.2.e

Kun je deze bijlagen in de domus map zetten?
 In overleg met 5.2.1.e sturen we de voorstellen mee.
 Net als vorige keer.

Groeten,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 10:15
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: tekst

Ha 5.1.2.e

Onderstaande aangepaste tekst, die afgestemd met 5.1.2.e. Aandachtspunt is dat er vanavond een VAO is voor de HVS, dat kan er toe leiden dat de tekst nog moet worden geactualiseerd. Dta is geen reden om de brief vandaag niet naar BBR te sturen.

Wat betreft het voorstel van 5.1.2.e om het advies aan te passen. Dat is m.i. niet nodig, omdat de stas al eerder (feb) in de TK heeft gezegd dat hij voor wil stemmen en in het debat van juni jl heeft gezegd dat de voorstellen een verbetering zijn, dus impliciet dat hij zijn standpunt niet veranderd.

Groet,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 9:06
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: tekst

Hormoonverstorende stoffen

Ik heb uw Kamer in het AO Landbouw- en Visserijraad op 12 juni 2017 toegezegd te informeren over het vervolg van de Europese besluitvorming over het nieuwe voorstel voor wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te kunnen identificeren van 8 februari 2017 (Kamerstukken 34 510, nr. 8). De Europese Commissie was van plan dit voorstel ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF). Zowel op 18 en 19 mei als op 30 mei 2017 is de stemming hierover uiteindelijk niet doorgedaan, omdat de Europese Commissie geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel.

In het nu voorliggende voorstel zijn door de Europese Commissie een viertal aanvullende technische wijzigingen doorgevoerd. Deze nieuwe voorstellen stuur ik u hierbij toe (bijlagen). Deze wijzigingen betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering; deze zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, zoals eerder met u gedeeld:

- In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor bekende en vermoedelijke hormoonverstorende stoffen;
- in overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroeiregulatoren beter uitgelegd;
- in de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen;

- in de bijlage is de bepaling over Insectengroei-regulatoren verplaatst (van paragraaf 3.8.2 punt 2 (4) naar een nieuwe alinea onder paragraaf 3.8.2) en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.

Met deze wijzigingen komt de Europese Commissie tegemoet aan het Nederlandse verzoek om de bepaling over de insectengroei-regulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de formulering van de geboden mogelijkheid voor deze groep stoffen te verbeteren. **Het kabinet heeft het voornemen in te stemmen met het voorstel, omdat de criteria een verbetering zijn ten opzichte van de interim criteria die we nu hebben in de Verordening (EG) 1107/2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen. Naar verwachting zal de De EC zal het voorstel op 4 juli aanstaande in het SCoPAFF ter stemming agenderen.**

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Economische Zaken | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit | 5.1.2.e

5.1.2.e

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 070-5.1.2.e of 06-5.1.2.e E: 5.1.2.e@miniez.nl

5.1.2.e

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

Brussels, **XXX**
SANTE-2016-12020-REV 4
C(2016) 3751 projet

DRAFT

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

of **XXX**

**amending Annex II to Regulation (EC) 1107/2009 by setting out scientific criteria for the
determination of endocrine disrupting properties**

(Text with EEA relevance)

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

of **XXX**

amending Annex II to Regulation (EC) 1107/2009 by setting out scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties

(Text with EEA relevance)

THE EUROPEAN COMMISSION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union,

Having regard to Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC¹, and in particular Article 78(1)(a) and the second paragraph of point 3.6.5. of Annex II thereof,

Whereas:

- (1) Scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties of active substances, safeners and synergists, should be developed taking into account the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009, which are to ensure a high level of protection of both human and animal health and the environment, in particular ensuring that substances or products placed on the market have no harmful effect on human or animal health or unacceptable effects on the environment, and to improve the functioning of the internal market while improving agricultural production.
- (2) In 2002, the World Health Organisation (WHO) through its International Programme for Chemical Safety proposed a definition for endocrine disruptors² and in 2009 a definition of adverse effects³. Those definitions have by now reached the widest consensus among scientists. The European Food Safety Authority ('the Authority') endorsed those definitions in its Scientific Opinion on endocrine disruptors adopted on 28 February 2013⁴ (hereinafter "the Scientific Opinion of the Authority"). Such is also the view of the Scientific Committee on Consumer Safety⁵. It is therefore appropriate to base the criteria for the determination of endocrine disrupting properties on those WHO definitions.

¹ OJ L 309, 24.11.2009, p. 1.

² WHO/IPCS (World Health Organization/International Programme on Chemical Safety), 2002. Global Assessment of the State-of-the-science of Endocrine Disruptors. WHO/PCS/EDC/02.2, publicly available at http://www.who.int/ipcs/publications/new_issues/endocrine_disruptors/en/.

³ WHO/IPCS (World Health Organization/International Programme on Chemical Safety), 2009. Principles and Methods for the Risk Assessment of Chemicals in Food. Environmental Health Criteria 240, publicly available at <http://www.who.int/foodsafety/chem/principles/en/index1.html>.

⁴ "Scientific Opinion on the hazard assessment of endocrine disruptors: Scientific criteria for identification of endocrine disruptors and appropriateness of existing test methods for assessing effects mediated by these substances on human health and the environment", EFSA Journal 2013;11(3):3132, doi: 10.2903/j.efsa.2013.3132.

⁵ Scientific Committee on Consumer Safety, Memorandum on Endocrine disruptors, 16.12.2014 (SCCS/1544/14).

- (3) In order to implement those criteria, weight of evidence should be applied considering in particular the approach provided for in Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council⁶ on the weight of evidence. Previous experience with the Guidance document on standardised test guidelines for evaluating chemicals for endocrine disruption of OECD⁷ should also be considered. In addition, the implementation of the criteria should be based on all relevant scientific evidence, including studies submitted in accordance with the current regulatory data requirements of Regulation (EC) No 1107/2009. These studies are mostly based on internationally agreed study protocols.
- (4) The determination of endocrine disrupting properties with respect to human health should be based on human and/or animal evidence, therefore allowing for the identification of both known and presumed endocrine disrupting substances.
- (5) As the specific scientific criteria laid down by this Regulation reflect the current scientific and technical knowledge and are to be applied instead of the criteria currently set out in point 3.6.5. of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009, they should be provided for in that Annex.
- (6) In order to take into account the current scientific and technical knowledge, specific scientific criteria should also be specified in order to identify active substances, safeners or synergists having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms. Therefore point 3.8.2. of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 should be amended to introduce these specific criteria.
- (7) One of the characteristics of endocrine disrupting substances is their endocrine mode of action. Several endocrine modes of action exist. Organisms belonging to different taxonomic phyla differ biologically on essential traits, involving different endocrine modes of action. Therefore, a certain endocrine mode of action relevant for a specific phylum may not be biologically plausible for organisms of a different phylum. Substances whose intended plant protection mode of action, within the meaning of point 3.6. of Part A of the Annex to Commission Regulation (EU) No 283/2013, is to control target organisms other than vertebrates via their endocrine system, therefore present a mode of action which is not expected to be relevant for vertebrates. These substances consequently do not generally pose a risk via this intended mode of action to humans and vertebrates in the environment and are therefore particularly effective and useful in integrated pest management. When setting the criteria for the determination of endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms, it is appropriate, in view of the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009 and of Directive 2009/128/EC, and the principle of proportionality, to take account of the above scientific considerations. Therefore, where the intended mode of action consists of controlling target organisms other than vertebrates via their endocrine systems, the effects caused by that intended mode of action on organisms of the same taxonomic phylum as the targeted one should not be considered for the purposes of point 3.8.2. of Annex II of Regulation (EC) No 1107/2009. The active substances with such an intended mode of action may however be approved only if, following a risk assessment, and taking into consideration specific data requirements

⁶ Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, amending and repealing Directives 67/548/EEC and 1999/45/EC, and amending Regulation (EC) No 1907/2006 (OJ L 353, 31.12.2008, p. 1).

⁷ OECD Series on Testing and Assessment No. 150.

set by Commission Regulation (EU) No 283/2013, their use does not lead to unacceptable effects on non-target organisms, including on organisms of the same phylum as the target organism .

- (8) The Commission should assess, in light of the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009, the experience gained from the application of the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties introduced by the present Regulation.
- (9) The criteria for the determination of endocrine disrupting properties reflect the current state of scientific and technical knowledge and allow identifying active substances having endocrine disrupting properties more accurately. The new criteria should therefore apply as soon as possible, while taking into account the time necessary for Member States and the Authority to prepare for applying those criteria. Therefore, from *[Date of application]*, those criteria should apply except where the relevant Committee has voted on a draft Regulation by *[Date of application]*. The Commission will consider the implications for each procedure pending under Regulation (EC) No 1107/2009 and, where necessary, take appropriate measures with due respect for the rights of the applicants. This may include a request for additional information from the applicant and/or for additional scientific input from the Rapporteur Member State and the Authority.
- (10) The measures provided for in this Regulation are in accordance with the opinion of the Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed,

HAS ADOPTED THIS REGULATION:

Article 1

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended in accordance with the Annex to this Regulation.

Article 2

Point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009, as amended by this Regulation, shall apply as of *[date of application]*, except for procedures where the Committee has voted on a draft Regulation by *[Office of Publication please insert date of application]*.

Article 3

By *[Office of Publication please insert date of seven years from the date of application]*, the Commission shall present to the Committee referred to in Article 79 of Regulation (EC) No 1107/2009 an assessment of the experience gained from the application of the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties introduced by this Regulation.

Article 4

This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

It shall apply from *[Office of Publication please insert date of 6 months after date of EIF]*.

This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States.
Done at Brussels,

For the Commission
The President
Jean-Claude JUNCKER

Brussels, **XXX**
SANTE-2016-12020-REV 4
C(2016) 3751 projet

ANNEX 1

DRAFT

ANNEX

to the

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

**amending Annex II to Regulation (EC) 1107/2009 by setting out scientific criteria for the
determination of endocrine disrupting properties**

ANNEX

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended as follows:

- (1) In Point 3.6.5. the following paragraphs are added after the fourth paragraph:

"From [date of application], an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans if, based on points (1) to (4) of the sixth paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant to humans:

- (1) it shows an adverse effect in an intact organism or its progeny, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans in accordance with the fifth paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data which is listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the fifth paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall, in particular, consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results;
 - (b) the relevance of the study designs, for the assessment of adverse effects and of the endocrine mode of action;

- (c) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different species;
 - (d) the route of exposure, toxicokinetic and metabolism studies;
 - (e) the concept of the limit dose, and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity;
 - (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
 - (4) adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor."
- (2) In Point 3.8.2. the following paragraphs are added after the sole paragraph:
- "From [date of application], an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms if, based on points (1) to (4) of the third paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant at the (sub)population level for non-target organisms:
- (1) it shows an adverse effect in non-target organisms, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
 - (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
 - (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.
- The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms in accordance with the second paragraph shall be based on all of the following points:
- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular, those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data listed in the

Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;

- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the second paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results, discriminating between taxonomic groups (e.g. mammals, birds, fish, amphibians) where relevant;
 - (b) the relevance of the study design for the assessment of the adverse effects and its relevance at the (sub)population level, and for the assessment of the endocrine mode of action;
 - (c) the adverse effects on reproduction, growth/development, and other relevant adverse effects which are likely to impact on (sub)populations. Adequate, reliable and representative field or monitoring data and/or results from population models shall as well be considered where available;
 - (d) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different taxonomic groups;
 - (e) the concept of the limit dose and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity.
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) Adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor with respect to non-target organisms;

If the intended plant protection mode of action of the active substance being assessed, consists of controlling target organisms other than vertebrates via their endocrine systems, the effects on organisms of the same taxonomic phylum as the targeted one, shall not be considered for the identification of the substance as having endocrine disrupting properties with respect to non-target organisms."

5.1.2.e**Van:****Verzonden:****Aan:****Onderwerp:****Bijlagen:****5.1.2.e**

donderdag 29 juni 2017 13:13

5.1.2.e

Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QB.docx

Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QB.docx

Hormoonverstorende stoffen

Spreeklijn VAO

- Op 22 februari heb ik u per brief geïnformeerd over het voorstel van de Europese Commissie voor wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren en de inzet van het kabinet daarbij.
- Dit voorstel impliceert dat stoffen die hormoon verstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel of biocide.
- De criteria bestaan uit een deel gericht op hormoon verstorende effecten op de menselijke gezondheid en een deel gericht op de milieueffecten.
- Er is een uitzondering voor stoffen die onder de milieucriteria enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op een doelwitorganisme hebben, zoals insectengroeiregulatoren en plantenhormonen. Deze kunnen wél worden beoordeeld.
- Sinds februari heeft de Europese Commissie het voorstel op een viertal punten gewijzigd.
- Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, dat met u is gedeeld.
- Vooruitlopend op de brief die ik u heb toegezegd (in het AO van 12 juli) licht ik u de wijzigingen toe.
 - In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor zowel bekende als vermoedelijke hormoon verstorende stoffen.
 - In overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroeiregulatoren beter uitgelegd.
 - In de bijlage is de bepaling over insectengroeiregulatoren verplaatst en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.
 - In de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen.
 - Deze passage is relevant om makkelijker, d.w.z. zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid, te kunnen bepalen welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.
- Met de wijzigingen komt de Europese Commissie tegemoet aan het verzoek van NL om de bepaling over de insectengroeiregulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de tekst over deze stoffen te verbeteren, zodat de mogelijkheden voor deze stoffen om een goedkeuring als werkzame stof te verkrijgen duidelijker zijn.
- De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF).
- Dit betreft de derde opeenvolgende bijeenkomst daarvoor, omdat de Europese Commissie zowel op 18 en 19 mei en 30 mei geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel.
- Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft het voorstel van 4 juli bestudeerd. Er zijn geen nieuwe wijzigingen, zodat het Nederlandse standpunt overeind blijft.
- De criteria in het voorstel zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria die we nu hebben in de Verordening gewasbescherming.
- Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan de interim-criteria.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van het Internationaal Programme on Chemical Safety (IPCS), onderdeel van de World Health Organisation (WHO).
- Deze WHO definitie is algemeen aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt. In het Commissie-voorstel wordt de WHO-definitie voor

een hormoonverstorende stof aangevuld met wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

- Verder komt in het Commissie-voorstel tot uiting dat de causaliteit tussen het optreden van het schadelijke effect van een stof met een hormoonverstorende werking op basis van biological plausibility beoordeeld moet worden.
- Dit houdt in dat zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid kan worden bepaald welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.
- Het kabinet is voornemens in te stemmen met het voorstel.
- Wel zal Nederland bepleiten dat het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde toepassing in de EU mogelijk wordt.
- Op 4 juli ligt de uitzonderingsclausule op de criteria voor hormoon verstorende stoffen niet ter stemming voor.
- Nederland zal bepleiten dat dit snel ter stemming wordt gebracht.

EU Krachtenveld

In de laatste SCoPAFF (30 mei jl.) zag de Commissie geen gekwalificeerde meerderheid voor haar voorstel. Dit leek af te hangen van één LST die haar positie draaide van vóór naar onthouden (COM gaf niet aan welke) en van ^{5.1.2.4} die vanwege een nieuw kabinet nog geen positie had.

Naar verwachting blijft ^{5.1.2.a} bij haar positie (instemmen) en zal ^{5.1.2.4} ook kunnen instemmen. ^{5.1.2.a} en ^{5.1.2.4} zullen naar verwachting een stemverklaring afleggen. Namelijk dat bij de uitzonderingen wel altijd goed en compleet moet worden beoordeeld conform toetsingskader.

COM heeft de SCoPAFF leden inmiddels per brief bevestigd – ten behoeve van de stemming op 4 juli as. – dat zij het uitvoeringsrichtsnoer zullen vaststellen volgens formele procedure (conform art 77 Verordening gewasbescherming). hierdoor zal ^{5.1.2} zeker kunnen instemmen.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 13:29
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QB.docx
Bijlagen: Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QB.docx

Hormoonverstorende stoffen

Spreeklijn VAO

- Op 22 februari heb ik u per brief geïnformeerd over het voorstel van de Europese Commissie voor wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren en de inzet van het kabinet daarbij.
- Dit voorstel impliceert dat stoffen die hormoon verstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel of biocide.
- De criteria bestaan uit een deel gericht op hormoon verstorende effecten op de menselijke gezondheid en een deel gericht op de milieueffecten.
- Er is een uitzondering voor stoffen die onder de milieucriteria enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op een doelwitorganisme hebben, zoals insectengroeiregulatoren en plantenhormonen. Deze kunnen wél worden beoordeeld.
- Sinds februari heeft de Europese Commissie het voorstel op een viertal punten gewijzigd.
- Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, dat met u is gedeeld.
- Vooruitlopend op de brief die ik u heb toegezegd (in het AO van 12 juli) licht ik u de wijzigingen toe.
 - In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor zowel bekende als vermoedelijke hormoon verstorende stoffen.
 - In overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroeiregulatoren beter uitgelegd.
 - In de bijlage is de bepaling over insectengroeiregulatoren verplaatst en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.
 - In de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen.
 - Deze passage is relevant om makkelijker, d.w.z. zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid, te kunnen bepalen welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.
- Met de wijzigingen komt de Europese Commissie tegemoet aan het verzoek van NL om de bepaling over de insectengroeiregulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de tekst over deze stoffen te verbeteren, zodat de mogelijkheden voor deze stoffen om een goedkeuring als werkzame stof te verkrijgen duidelijker zijn.
- De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF).
- Dit betreft de derde opeenvolgende bijeenkomst daarvoor, omdat de Europese Commissie zowel op 18 en 19 mei en 30 mei geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel.
- Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft het voorstel van 4 juli bestudeerd. Er zijn geen nieuwe wijzigingen, zodat het Nederlandse standpunt overeind blijft.
- De criteria in het voorstel zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria die we nu hebben in de Verordening gewasbescherming.
- Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan de interim-criteria.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van het Internationaal Programme on Chemical Safety (IPCS), onderdeel van de World Health Organisation (WHO).
- Deze WHO definitie is algemeen aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt. In het Commissie-voorstel wordt de WHO-definitie voor

een hormoonverstorende stof aangevuld met wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

- Verder komt in het Commissie-voorstel tot uiting dat de causaliteit tussen het optreden van het schadelijke effect van een stof met een hormoonverstorende werking op basis van biological plausibility beoordeeld moet worden.
- Dit houdt in dat zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid kan worden bepaald welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.
- Het kabinet is voornemens in te stemmen met het voorstel.
- Wel zal Nederland bepleiten dat het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde toepassing in de EU mogelijk wordt.
- Op 4 juli ligt de uitzonderingsclausule op de criteria voor hormoon verstorende stoffen niet ter stemming voor.
- Nederland zal bepleiten dat dit snel ter stemming wordt gebracht.

EU Krachtenveld

In de laatste SCoPAFF (30 mei jl.) zag de Commissie geen gekwalificeerde meerderheid voor haar voorstel. Dit leek af te hangen van één LST die haar positie draaide van vóór naar onthouden (COM gaf niet aan welke) en van ^{5.1.2.a} die vanwege een nieuw kabinet nog geen positie had.

Naar verwachting blijft ^{5.1.2.a} bij haar positie (instemmen) en zal ^{5.1.2.a} ook kunnen instemmen. ^{5.1.2.a} en ^{5.1.2.a} zullen naar verwachting een stemverklaring afleggen. Namelijk dat bij de uitzonderingen wel altijd goed en compleet moet worden beoordeeld conform toetsingskader.

COM heeft de SCoPAFF leden inmiddels per brief bevestigd – ten behoeve van de stemming op 4 juli as. – dat zij het uitvoeringsrichtsnoer zullen vaststellen volgens formele procedure (conform art 77 Verordening gewasbescherming). hierdoor zal ^{5.1.2} zeker kunnen instemmen.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Motie hormoonverstorende stoffen
Datum: donderdag 29 juni 2017 13:55:02
Bijlagen: [Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QB.doc](#)¹
[VAO LVR hormoonverstorende stoffen.doc](#)²

Dag 5.1.2.e
 Ik heb met 5.1.2.e gewerkt aan deze producten, kijk je mee?
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 12:13
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: Motie hormoonverstorende stoffen

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 11:19
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: Motie hormoonverstorende stoffen

Van: Ouwehand E.
Verzonden: woensdag 28 juni 2017 16:02
Aan: Dik-Faber, C.; Agema M.; Groot de T.; Grashoff, R.; Futselaar, F.; Kuiken A.H.; Bruins Slot H.; Graus D.J.G.
CC: Ludwig, T.; Benard, M.; Veldhoven van – Van der Meer
Onderwerp: Motie hormoonverstorende stoffen
 Beste collega's, even de VWS- en Landbouwwoordvoerders door elkaar,
 Volgende week wordt er in Brussel waarschijnlijk gesproken en gestemd over het voorstel van de Europese Commissie voor hormoonverstorende stoffen. Jullie hebben je eerder net als wij kritisch opgesteld over het hele proces. Op het voorstel van de Europese Commissie is veel kritiek, onder meer van de meest toonaangevende artsen en wetenschappers op het gebied van hormoonverstorende stoffen http://www.edc-eu-tour.info/sites/edc-eu-tour.info/files/field/document_file/joint_ese_espe_es_statement_on_edc_criteria.pdf
 Belangrijk is ook dat het op de markt brengen van hormoonverstorende stoffen in principe al verboden is, maar dat de criteria nodig zijn om dat verbod effectief in werking te laten treden. De manier waarop de Europese Commissie dat nu aanpakt ondermijnt het reeds geldende verbod.

5.1.2.a verzetten zich dan ook tegen het huidige voorstel van de Europese Commissie. Ik dien morgen een motie in die het kabinet oproept hetzelfde te doen. Wie wil meetekenen is van harte welkom!

Hoor het graag!

Dank en groet,

5.1.2.e

Motie criteria hormoonverstorende stoffen

De Kamer,

Gehoord de beraadslaging,

Overwegende dat hormoonverstoorders al in zeer kleine hoeveelheden slecht kunnen zijn voor de gezondheid van mensen en dieren, en aandoeningen kunnen veroorzaken als neurologische ziekten, verschillende vormen van kanker, een ongunstig verloop van de zwangerschap, genitale misvormingen, obesitas en diabetes type II,

Overwegende, dat de Kamer door middel van motie 32793-261 al heeft gevraagd om een uitfasering van alle hormoonverstorende stoffen in onze leefomgeving,

Overwegende dat in Brussel op 4 juli aanstaande vergaderd en mogelijk gestemd wordt over EU-criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren;

Overwegende dat deze criteria nodig zijn om het reeds geldende verbod op hormoonverstoorders effectief in werking te laten treden;

Constaterende dat in de door de Europese Commissie gepresenteerde criteria een onevenredig zware bewijslast gevraagd wordt om hormoonverstorende stoffen als zodanig

aan te merken en dat de volksgezondheid daardoor onvoldoende zal kunnen worden beschermd;

Constaterende dat de gepresenteerde criteria het bestaande verbod op hormoonverstoorders ondermijnen in plaats van het effectief in werking te laten treden;

Constaterende dat de meest toonaangevende artsen en wetenschappers op het gebied van hormoonverstorende stoffen de politiek oproepen niet in te stemmen met de voorliggende criteria omdat deze de gezondheid van mensen en dieren onvoldoende zullen beschermen, Constaterende dat onder meer de Zweedse, Franse en Deense regeringen gehoor geven aan deze oproep,

Verzoekt de regering tegen het huidige voorstel van de Europese Commissie voor criteria voor hormoonverstorende stoffen te stemmen en zich met de genoemde landen in te zetten voor criteria die de gezondheid van mensen en dieren beter waarborgen

En gaat over tot de orde van de dag

Ouwehand

Hormoonverstorende stoffen

Spreeklijn VAO

- De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF).
- Het kabinet is voornemens in te stemmen met het voorstel.
- De nieuwe criteria zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria in de Verordening gewasbescherming. Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu.
- De interim-criteria berusten op harde grenzen "cut-off criteria" op basis van classificatie.
- Dit betekent dat de uitspraak of iets hormoonverstorend is -op dit moment- berust op aannames.
- De nieuwe criteria volgen een wetenschappelijke benadering.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van de WHO, die algemeen is aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt.
- In het voorstel wordt de WHO-definitie aangevuld met wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

Toelichting

Op 22 februari heeft u de Kamer per brief geïnformeerd over het voorstel van de Europese Commissie voor wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren en de inzet van het kabinet daarbij. Dit voorstel impliceert dat stoffen die hormoon verstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel. De criteria bestaan uit een deel gericht op hormoon verstorende effecten op de menselijke gezondheid en een deel gericht op de milieueffecten. Er is een uitzondering voor stoffen die onder de milieucriteria enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op een doelwitorganisme hebben, zoals insectengroeiregulatoren en plantenhormonen. Deze kunnen wél worden beoordeeld.

Sinds februari heeft de Europese Commissie het voorstel op een viertal punten gewijzigd. Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, dat u met de Kamer heeft gedeeld. Hierover stuurt u een brief naar de Kamer, conform uw toezegging in het in het AO van 12 juli

Deze wijzigingen zijn:

- In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor zowel bekende als vermoedelijke hormoon verstorende stoffen.
- In overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroeiregulatoren beter uitgelegd.
- In de bijlage is de bepaling over insectengroeiregulatoren verplaatst en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.
- In de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen.

- Deze passage is relevant om makkelijker, d.w.z. zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid, te kunnen bepalen welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.

Met de wijzigingen komt de Europese Commissie tegemoet aan het verzoek van NL om de bepaling over de insectengroei-regulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de tekst over deze stoffen te verbeteren, zodat de mogelijkheden voor deze stoffen om een goedkeuring als werkzame stof te verkrijgen duidelijker zijn.

De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF). Dit betreft de derde opeenvolgende bijeenkomst daarvoor, omdat de Europese Commissie zowel op 18 en 19 mei en 30 mei geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft het voorstel van 4 juli bestudeerd. Er zijn geen nieuwe wijzigingen, zodat het Nederlandse standpunt overeind blijft.

U kunt aangeven dat het kabinet voornemens is om in te stemmen met het voorstel.

Hierbij zal Nederland – in lijn met het met de kamer gedeelde standpunt- aangeven dat:

- het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht moet worden, zodat een geharmoniseerde toepassing in de EU mogelijk wordt;
- de uitzonderingsclausule op de criteria voor hormoon verstorende stoffen – die op 4 juli niet ter stemming voorligt- snel ter stemming wordt gebracht door de Europese Commissie.

EU Krachtenveld

In de laatste SCoPAFF (30 mei jl.) zag de Commissie geen gekwalificeerde meerderheid voor haar voorstel. Dit leek af te hangen van één LST die haar positie draaide van vóór naar onthouden (COM gaf niet aan welke) en van ^{5.1.2.c} die vanwege een nieuw kabinet nog geen positie had.

Naar verwachting blijft ^{5.1.2.a} bij haar positie (instemmen). De positie van ^{5.1.2.d} is nog onzeker.

5.1.2.a zullen naar verwachting een stemverklaring afleggen, waarin zij eisen dat bij de uitzonderingen (zoals bijv. voor een insectengroei-regulator) goed en compleet moet worden beoordeeld conform toetsingskader of sprake is van een hormoonverstorende stof voor de mens.

COM heeft de SCoPAFF leden inmiddels per brief bevestigd – ten behoeve van de stemming op 4 juli as. - dat zij het uitvoeringsrichtsnoer zullen vaststellen volgens formele procedure (conform art 77 Verordening gewasbescherming). Hierdoor zal ^{5.1.2} zeker kunnen instemmen.

Motie met strekking

Verzoekt kabinet om tegen het voorstel van de Europese Commissie te stemmen over wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen.

Spreeklijn:

Ik ontraad de motie.

- De nieuwe criteria zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria in de Verordening gewasbescherming. Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu.
- De interim-criteria berusten op harde grenzen "cut-off criteria" op basis van classificatie.
- Dit betekent dat de uitspraak of iets hormoonverstorend is -op dit moment- berust op aannames.
- De nieuwe criteria volgen een wetenschappelijke benadering.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van de WHO, die algemeen is aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt.
- In het voorstel wordt de WHO-definitie aangevuld met wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

5.1.2.e

Van:**5.1.2.e****Verzonden:**

donderdag 29 juni 2017 14:21

Aan:**5.1.2.e****Onderwerp:**

Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QBAC

Bijlagen:

Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QBAC.docx

Hormoonverstorende stoffen

Spreeklijn VAO

- De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli met enkele wijzigingen opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF).
- Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, zoals ik dat eerder met u heb gedeeld.
- Het kabinet is voornemens in te stemmen met het voorstel.
- De voorgestelde nieuwe criteria zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria in de Verordening gewasbescherming. Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu.
- De interim-criteria berusten op harde grenzen "cut-off criteria" op basis van classificatie.
- Dit betekent dat de uitspraak of iets hormoonverstorend is -op dit moment- berust op aannames.
- De nieuwe criteria volgen een wetenschappelijke benadering.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van de WHO, die algemeen is aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt.
- In het voorstel wordt de WHO-definitie aangevuld met wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

Toelichting

Op 22 februari heeft u de Kamer per brief geïnformeerd over het voorstel van de Europese Commissie voor wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren en de inzet van het kabinet daarbij. Dit voorstel impliceert dat stoffen die hormoon verstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel. De criteria bestaan uit een deel gericht op hormoon verstorende effecten op de menselijke gezondheid en een deel gericht op de milieueffecten. Er is een uitzondering voor stoffen die onder de milieucriteria enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op een doelwitorganisme hebben, zoals insectengroeiregulatoren en plantenhormonen. Deze kunnen wél worden gedeeld.

Sinds februari heeft de Europese Commissie het voorstel op een viertal punten gewijzigd. Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, dat u met de Kamer heeft gedeeld. Hierover stuurt u een brief naar de Kamer, conform uw toezegging in het in het AO van 12 juli.

Deze wijzigingen zijn:

Pagina: 415

-
- Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 29-6-2017 14:16:00
Ik zou hier een bullit aanvullen over de wijzigingen, zoals je eerder in een zin had opgenomen: zie hieronder
-
- Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e Datum: 29-6-2017 14:10:00
Deze zin kan duidelijker: je hebt nl niet gezegd dat de stoffen die hormoonverstorend zijn, direct afvallen en verder niet beoordeeld worden.
-
- Nummer: 3 Auteur: 5.1.2.e Datum: 29-6-2017 14:10:00
Moet je nog toevoegen dat de stas in de Kamer heeft gemeld dat hij voor het voorstel wilde stemmen?
-

- In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor zowel bekende als vermoedelijke hormoon verstorende stoffen.
- In overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroeiregulatoren beter uitgelegd.
- In de bijlage is de bepaling over insectengroeiregulatoren verplaatst en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.
- In de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen.
- Deze passage is relevant om makkelijker, d.w.z. zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid, te kunnen bepalen welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.

Met de wijzigingen komt de Europese Commissie tegemoet aan het verzoek van NL om de bepaling over de insectengroeiregulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de tekst over deze stoffen te verbeteren, zodat de mogelijkheden voor deze stoffen om een goedkeuring als werkzame stof te verkrijgen duidelijker zijn.

De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF). Dit betreft de derde opeenvolgende bijeenkomst daarvoor, omdat de Europese Commissie zowel op 18 en 19 mei en 30 mei geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft het voorstel van 4 juli bestudeerd. Er zijn geen nieuwe wijzigingen, zodat het Nederlandse standpunt overeind blijft.

U kunt aangeven dat het kabinet voornemens is om in te stemmen met het voorstel.

Hierbij zal Nederland – in lijn met het met de kamer gedeelde standpunt- aangeven dat:

- het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht moet worden, zodat een geharmoniseerde toepassing in de EU mogelijk wordt;
- de uitzonderingsclausule op de criteria voor hormoon verstorende stoffen – die op 4 juli niet ter stemming voorligt- snel ter stemming wordt gebracht door de Europese Commissie.

EU Krachtenveld

In het laatste SCoPAFF (30 mei jl.) zag de Commissie geen gekwalificeerde meerderheid voor haar voorstel. Dit leek af te hangen van één lidstaat die haar positie draaide van vóór naar onthouden (COM gaf niet aan welke) en van ^{5.1.2.a} die vanwege een nieuw kabinet dat nog geen positie had. Naar verwachting blijft ^{5.1.2.a} nu bij haar eerdere positie (instemmen). De positie van ^{5.1.2.a} is nog onzeker. ^{5.1.2.a} zullen naar verwachting een stemverklaring afleggen, waarin zij eisen dat bij de uitzonderingen (zoals bijv. voor een insectengroeiregulator) goed en compleet moet worden beoordeeld conform toetsingskader of sprake is van een hormoonverstorende stof voor de mens. Een dergelijke verklaring zou Nederland kunnen steunen.

COM heeft de SCoPAFF leden inmiddels per brief bevestigd – ten behoeve van de stemming op 4 juli as. – dat zij het uitvoeringsrichtsnoer zullen vaststellen volgens formele procedure (conform art 77 Verordening gewasbescherming). Hierdoor zal ^{5.1.2} zeker kunnen instemmen. Daarmee hangt het van ^{5.1.2.a} af of het voorstel een meerderheid zal behalen.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Datum: donderdag 29 juni 2017 14:22:14
Bijlagen: [Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen versie 2.doc](#)¹
[VAO LVR hormoonverstorende stoffen versie 2.doc](#)²

Hierbij de laatste versies na gesprek met 5.1.2.e

Hormoonverstorende stoffen

Spreeklijn VAO

- De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF).
- Het kabinet is voornemens in te stemmen met het voorstel.
- De nieuwe criteria zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria in de Verordening gewasbescherming. Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu.
- De interim-criteria berusten op harde grenzen "cut-off criteria" op basis van classificatie.
- Dit betekent dat de uitspraak of iets hormoonverstorend is -op dit moment- berust op aannames.
- De nieuwe criteria volgen de nieuwste wetenschappelijke benadering.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van de WHO, die algemeen is aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt.
- In het voorstel wordt de WHO-definitie aangevuld met de nieuwste wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

Toelichting

Op 22 februari heeft u de Kamer per brief geïnformeerd over het voorstel van de Europese Commissie voor wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren en de inzet van het kabinet daarbij. Dit voorstel impliceert dat stoffen die hormoon verstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel. De criteria bestaan uit een deel gericht op hormoon verstorende effecten op de menselijke gezondheid en een deel gericht op de milieueffecten. Er is een uitzondering voor stoffen die onder de milieucriteria enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op een doelwitorganisme hebben, zoals insectengroeiregulatoren en plantenhormonen. Deze kunnen wél worden beoordeeld.

Sinds februari heeft de Europese Commissie het voorstel op een viertal punten gewijzigd. Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, dat u met de Kamer heeft gedeeld. Hierover stuurt u een brief naar de Kamer, conform uw toezegging in het in het AO van 12 juli

Deze wijzigingen zijn:

- In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor zowel bekende als vermoedelijke hormoon verstorende stoffen.
- In overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroeiregulatoren beter uitgelegd.
- In de bijlage is de bepaling over insectengroeiregulatoren verplaatst en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.
- In de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen.

- Deze passage is relevant om makkelijker, d.w.z. zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid, te kunnen bepalen welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.

Met de wijzigingen komt de Europese Commissie tegemoet aan het verzoek van NL om de bepaling over de insectengroei-regulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de tekst over deze stoffen te verbeteren, zodat de mogelijkheden voor deze stoffen om een goedkeuring als werkzame stof te verkrijgen duidelijker zijn.

De Europese Commissie is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF). Dit betreft de derde opeenvolgende bijeenkomst daarvoor, omdat de Europese Commissie zowel op 18 en 19 mei en 30 mei geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft het voorstel van 4 juli bestudeerd. Er zijn geen nieuwe wijzigingen, zodat het Nederlandse standpunt overeind blijft.

U kunt aangeven dat het kabinet voornemens is om in te stemmen met het voorstel.

Hierbij zal Nederland – in lijn met het met de kamer gedeelde standpunt- aangeven dat:

- het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht moet worden, zodat een geharmoniseerde toepassing in de EU mogelijk wordt;
- de uitzonderingsclausule op de criteria voor hormoon verstorende stoffen – die op 4 juli niet ter stemming voorligt- snel ter stemming wordt gebracht door de Europese Commissie.

EU Krachtenveld

In de laatste SCoPAFF (30 mei jl.) zag de Commissie geen gekwalificeerde meerderheid voor haar voorstel. Dit leek af te hangen van één LST die haar positie draaide van vóór naar onthouden (COM gaf niet aan welke) en van ^{5.1.2.a} die vanwege een nieuw kabinet nog geen positie had.

Naar verwachting blijft ^{5.1.2.a} bij haar positie (instemmen). De positie van ^{5.1.2.a} is nog onzeker (was: tegen), maar er lijkt beweging in te zitten onder de ^{5.1.2.a}.

^{5.1.2.a} zullen naar verwachting een stemverklaring afleggen, waarin zij eisen dat bij de uitzonderingen (zoals bijv. voor een insectengroei-regulator) goed en compleet moet worden beoordeeld conform toetsingskader of sprake is van een hormoonverstorende stof. Dit zal de Commissie kunnen steunen.

We hebben begrepen dat er vandaag contact zal zijn tussen ^{5.1.2.a} landbouw ministers over de stemverklaring, op initiatief van ^{5.1.2.a}.

COM heeft de SCoPAFF leden inmiddels per brief bevestigd – ten behoeve van de stemming op 4 juli as. - dat zij het uitvoeringsrichtsnoer zullen vaststellen volgens formele procedure (conform art 77 Verordening gewasbescherming). Hierdoor zal ^{5.1.2} zeker kunnen instemmen.

Motie met strekking

Verzoekt kabinet om tegen het voorstel van de Europese Commissie te stemmen over wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen.

Spreeklijn:

Ik ontraad de motie.

- De nieuwe criteria zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria in de Verordening gewasbescherming. Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu.
- De interim-criteria berusten op harde grenzen "cut-off criteria" op basis van classificatie.
- Dit betekent dat de uitspraak of iets hormoonverstorend is -op dit moment- berust op aannames.
- De nieuwe criteria volgen de nieuwste wetenschappelijke benadering.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van de WHO, die algemeen is aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt.
- In het voorstel wordt de WHO-definitie aangevuld met de nieuwste wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: VAO Hormoonverstorende stoffen; spreeklijn en strekking motie
Datum: donderdag 29 juni 2017 15:51:43

Dank, ik neem een print voor hem mee.
 Tijd VAO is ondertussen aangepast naar start om 18.45 uur.
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 juni 2017 15:25
Aan: 5.1.2.e

5.1.2.e
 5.1.2.e
Onderwerp: VAO Hormoonverstorende stoffen; spreeklijn en strekking motie

Ha collega's,
 Namens 5.2.1.e stuur ik jullie de spreeklijn (en Toelichting) en een tekst 'strekking motie' voor het VAO van hedenavond 18.00 uur.

5.1.2.e zorg jij dat e.e.a. bij de stas komt

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: VAO Hormoonverstorende stoffen; spreeklijn en strekking motie
Datum: donderdag 29 juni 2017 16:12:47

Veel succes bij het VAO!

Hoop dat de info direct vanuit Parijs van de FR en DE collega's een beetje verder heeft geholpen om de stas voldoende en goed in te lichten!

Ik ben heel benieuwd hoe het gaat lopen deze avond....

Groet vanuit de OECD vergadering in Parijs.

5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 29 jun. 2017 om 15:51 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Dank, ik neem een print voor hem mee.
 Tijd VAO is ondertussen aangepast naar start om 18.45 uur.
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: donderdag 29 juni 2017 15:25

Aan: 5.1.2.e

5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: VAO Hormoonverstorende stoffen; spreeklijn en strekking motie

Ha collega's,

Namens 5.2.1.e stuur ik jullie de spreeklijn (en Toelichting) en een tekst 'strekking motie' voor het VAO van hedenavond 18.00 uur.

5.1.2.e zorg jij dat e.e.a. bij de stas komt

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: SCPAFF punt ED's om 12:30
Datum: dinsdag 4 juli 2017 11:15:53

Zie hieronder, 5.1.2.e
 Tot zo op kantoor.
 Groetjes

5.1.2.e
 Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Fisheries
 The Hague, the Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e <@minez.nl>
Datum: 4 juli 2017 10:53:44 CEST
Aan: 5.1.2.e <@minvws.nl>
 5.1.2.e <@minez.nl>, 5.1.2.e
 5.1.2.e <@minvws.nl>, 5.1.2.e
 5.1.2.e <@minvws.nl>, 5.1.2.e <@minbuza.nl>
Onderwerp: Antw.: [FS] SCPAFF punt ED's om 12:30 [PDF]

Dag allen,

Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met 5.1.2.e, onze
 5.1.2.e
 Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.
 5.1.2.e ter info voor jou!

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria
 om hormoonverstorende stoffen te identificeren.
 We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:
 * COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de uitzonderingsclausule op
 de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in
 het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;
 * het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk
 van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA
 mogelijk wordt.

Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft 5.1.2.e
 5.1.2.e <@minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste collega's,

Vanmiddag om half één wordt er gestemd over de ED criteria. Ik begreep net van 5.1.2.e aanwezig zal zijn en ook nog een collega van de PV. Mijn collega 5.1.2.e is sowieso aanwezig omdat het punt is toegevoegd aan zijn vergadering.

Hoewel 5.1.2.e zal het woord voeren is het misschien handig voor 5.1.2.e om ter info de lijn voor vanmiddag te ontvangen. Kunnen jullie die sturen?

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e,

Hier is het agendapunt waar ik je net over belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
 5.1.2.e
 Onderwerp: Fwd: SCPAFF punt ED's om 12:30
 Datum: dinsdag 4 juli 2017 13:20:07

Dag 5.1.2.e,

Zojuist is de stemming in Brussel afgerond over de nieuwe wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen.

In de aanloop naar de vergadering bleef het spannend of het voorstel een meerderheid zou halen, omdat de positie van [REDACTED] lang onduidelijk bleef en de QMV feitelijk van [REDACTED] afhing.

Op basis van een indicatieve stemming bleek zojuist dat het voorstel op voldoende steun van de LST kan rekenen, en zou een gekwalificeerde meerderheid van 74,35 % worden bereikt. Zie hieronder de posities van de lidstaten.

Maar we zijn er nog niet. Op 22 oktober moeten Raad en EU Parlement uiterlijk reageren op de criteria. Dan kunnen de criteria in november in SCoPAFF officieel ter stemming worden gebracht en, hopelijk, worden aangenomen.

Posities lidstaten:

BE - 5.1.2.a
 BG - 5.1.2.a
 CZ - 5.1.2.a
 DK - 5.1.2.a
 DE - 5.1.2.a 5.1.2.a
 EE - 5.1.2.a
 IE - 5.1.2.a 5.1.2.a
 EL - 5.1.2.a
 ES - 5.1.2.a
 FR - 5.1.2.a
 HR - 5.1.2.a
 IT - 5.1.2.a
 CY - 5.1.2.a
 LV - 5.1.2.a
 LT - 5.1.2.a
 Lux - 5.1.2.a
 HU - 5.1.2.a
 Mt - 5.1.2.a
 NL - voor, twee punten ingebracht
 AU - 5.1.2.a
 PL - 5.1.2.a
 PT - 5.1.2.a
 Ro - 5.1.2.a
 SL - 5.1.2.a
 FI - 5.1.2.a
 SE - 5.1.2.a
 UK - 5.1.2.a

Namens NL heb ik als volgt ingebracht:

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.

We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:

- * COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de uitzonderingsclausule op de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;
- * het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA mogelijk wordt.

Groet,
5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl>
Datum: 4 juli 2017 10:52:44 CEST
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@minvws.nl>
Kopie: 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl>, 5.1.2.e <5.1.2.e@minvws.nl>, "Wiel, A. van de (Arno)" <a.vd.wiel@minvws.nl>, 5.1.2.e <5.1.2.e@minbuza.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FSI] SCoPAFF punt ED's om 12:30^[PDI]

Dag allen,

Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met 5.1.2.e onze 5.1.2.e
 Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.
 5.1.2.e ter info voor jou!

Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft 5.1.2.e
 5.1.2.e <5.1.2.e@minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste collega's,
 Vanmiddag om half één wordt er gestemd over de ED criteria. Ik begreep net van 5.1.2.e aanwezig zal zijn en ook nog een collega van de PV. Mijn collega 5.1.2.e is sowieso aanwezig omdat het punt is toegevoegd aan zijn vergadering.

Hoewel 5.1.2.e zal het woord voeren is het misschien handig voor 5.1.2.e om ter info de lijn voor vanmiddag te ontvangen. Kunnen jullie die sturen?

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e

Hier is het agendapunt waar ik je net over belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e
 Cc: 5.1.2.e
 Onderwerp: Re: SCoPAFF punt ED's om 12:30
 Datum: dinsdag 4 juli 2017 13:27:16

Toch zeg k alvast:
 Jipiiiiiihllh, hurray en well done!

Zou het toch aan de nieuwe NL woordvoerder in Brussel hebben gelegen :-) :-) :-)
 Mooie succesratio tot nu toe, 5.1.2.e!
 Alle gekheid op een stokje: goed gedaan.

Nog onze twee (terugkerende) punten ingebracht?

Meld svp ook aan de IDEA en ED-collegae.

Groetjes, 5.1.2.e

5.1.2.e
 Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 13:20 heeft 5.1.2.e [@minez.nl](mailto:5.1.2.e@minez.nl) het volgende geschreven:

Daar 5.1.2.e,

Zojuist is de stemming in Brussel afgerond over de nieuwe wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen.
 In de aanloop naar de vergadering bleef het spannend of het voorstel een meerderheid zou halen, omdat de positie van 5.1.2.a lang onduidelijk bleef en de QMV feitelijk van 5.1.2.a afhing.

Op basis van een indicatieve stemming bleek zojuist dat het voorstel op voldoende steun van de LST kan rekenen, en zou een gekwalificeerde meerderheid van 74,35 % worden bereikt. Zie hieronder de posities van de lidstaten.
 Maar we zijn er nog niet. Op 22 oktober moeten Raad en EU Parlement uiterlijk reageren op de criteria. Dan kunnen de criteria in november in SCoPAFF officieel ter stemming worden gebracht en, hopelijk, worden aangenomen.

Posities lidstaten:

BE - 5.1.2.a
 BG - 5.1.2.a
 CZ - 5.1.2.a
 DK - 5.1.2.a
 DE - 5.1.2.a, 5.1.2.a
 EE - 5.1.2.a

IE - 5.1.2.a 5.1.2.a
 EL - 5.1.2.a
 ES - 5.1.2.a
 FR - 5.1.2.a
 HR - 5.1.2.a
 IT - 5.1.2.a
 CY - 5.1.2.a
 LV - 5.1.2.a
 LT - 5.1.2.a
 Lux - 5.1.2.a
 HU - 5.1.2.a
 Mt - 5.1.2.a
 NL - voor, twee punten ingebracht
 AU - 5.1.2.a
 PL - 5.1.2.a
 PT - 5.1.2.a
 Ro - 5.1.2.a
 SL - 5.1.2.a
 FI - 5.1.2.a
 SE - 5.1.2.a
 UK - 5.1.2.a

Namens NL heb ik als volgt ingebracht:

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.
 We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:
 * COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de uitzonderingsclausule op de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;
 * het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA mogelijk wordt.

Groet,
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
 Datum: 4 juli 2017 10:52:44 CEST
 Aan: 5.1.2.e @minvws.nl>
 Kopie: 5.1.2.e @minez.nl>

5.1.2.e [redacted] @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e [redacted] @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minbuza.nl>
Onderwerp: Antw.:^[FS] SCPAFF punt ED's om 12:30^[PD]

Dag allen,

Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met 5.1.2.e
 5.1.2.e, onze 5.1.2.e.
 Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.
 5.1.2.e ter info voor jou!

Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste collega's,
 Vanmiddag om half één wordt er gestemd over de ED
 criteria. Ik begreep net van 5.1.2.e
 aanwezig zal zijn en ook nog een collega van de PV. Mijn
 collega 5.1.2.e is sowieso aanwezig omdat het
 punt is toegevoegd aan zijn vergadering.
 Hoewel 5.1.2.e zal het woord voeren is het misschien
 handig voor 5.1.2.e om ter info de lijn voor vanmiddag te
 ontvangen. Kunnen jullie die sturen?

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e

Hier is het agendapunt waar ik je net over belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30
Datum: dinsdag 4 juli 2017 13:30:39

5.1.2.e

Nabranden:

Zal ik meteen een mailtje opstellen ter info aan de stas?

Wil jij dat versturen, 5.1.2.e? Of zal ik het doen richting 5.1.2.e?

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 13:20 heeft 5.1.2.e [@minez.nl](mailto:minez.nl) het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e

Zojuist is de stemming in Brussel afgerond over de nieuwe wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen.

In de aanloop naar de vergadering bleef het spannend of het voorstel een meerderheid zou halen, omdat de positie van 5.1.2.a lang onduidelijk bleef en de QMV feitelijk van 5.1.2.a afhing.

Op basis van een indicatieve stemming bleek zojuist dat het voorstel op voldoende steun van de LST kan rekenen, en zou een gekwalificeerde meerderheid van 74,35 % worden bereikt. Zie hieronder de posities van de lidstaten.

Maar we zijn er nog niet. Op 22 oktober moeten Raad en EU Parlement uiterlijk reageren op de criteria. Dan kunnen de criteria in november in SCoPAFF officieel ter stemming worden gebracht en, hopelijk, worden aangenomen.

Posities lidstaten:

BE	- 5.1.2.a	
BG	- 5.1.2.a	
CZ	- 5.1.2.a	
DK	- 5.1.2.a	
DE	- 5.1.2.a	5.1.2.a
5.1.2.a		
EE	- 5.1.2.a	
IE	- 5.1.2.a	5.1.2.a
EL	- 5.1.2.a	
ES	- 5.1.2.a	
FR	- 5.1.2.a	
HR	- 5.1.2.a	
IT	- 5.1.2.a	

CY - 5.1.2.a
 LV - 5.1.2.a
 LT - 5.1.2.a
 Lux - 5.1.2.a
 HU - 5.1.2.a
 Mt - 5.1.2.a
 NL - voor, twee punten ingebracht
 AU - 5.1.2.a
 PL - 5.1.2.a
 PT - 5.1.2.a
 Ro - 5.1.2.a
 SL - 5.1.2.a
 FI - 5.1.2.a
 SE - 5.1.2.a
 UK - 5.1.2.a

Namens NL heb ik als volgt ingebracht:

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.
 We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:
 * COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de uitzonderingsclausule op de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;
 * het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA mogelijk wordt.

Groet,
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
 Datum: 4 juli 2017 10:52:44 CEST
 Aan: 5.1.2.e @minvws.nl>
 Kopie: 5.1.2.e @minez.nl>,
 5.1.2.e @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minbuza.nl>
 Onderwerp: Antw.: FSI SCoPAFF punt ED's om 12:30 [pdf]

Dag allen,

Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met 5.1.2.e
5.1.2.e onze 5.1.2.e.

Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.
5.1.2.e; ter info voor jou!

Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft 5.1.2.e
5.1.2.e @minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste collega's,
Vanmiddag om half één wordt er gestemd over de ED
criteria. Ik begreep net van 5.1.2.e
aanwezig zal zijn en ook nog een collega van de PV. Mijn
collega 5.1.2.e is sowieso aanwezig omdat het
punt is toegevoegd aan zijn vergadering.
Hoewel 5.1.2.e zal het woord voeren is het misschien
handig voor 5.1.2.e om ter info de lijn voor vanmiddag te
ontvangen. Kunnen jullie die sturen?

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e

Hier is het agendapunt waar ik je net over belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30
Datum: dinsdag 4 juli 2017 13:31:27

Ik kan de mail van 5.1.2.e wel doorsturen.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 13:31
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30
 5.1.2.e

Nabranden:

Zal ik meteen een mailtje opstellen ter info aan de stas?

Wil jij dat versturen, 5.1.2.e Of zal ik het doen richting 5.1.2.e

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 13:20 heeft 5.1.2.e minez.nl het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e

Zojuist is de stemming in Brussel afgerond over de nieuwe wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen.

In de aanloop naar de vergadering bleef het spannend of het voorstel een meerderheid zou halen, omdat de positie van 5.1.2 lang onduidelijk bleef en de QMV feitelijk van 5.1.2 afhing.

Op basis van een indicatieve stenuing bleek zojuist dat het voorstel op voldoende steun van de LST kan rekenen, en zou een gekwalificeerde meerderheid van 74,35 % worden bereikt. Zie hieronder de posities van de lidstaten.

Maar we zijn er nog niet. Op 22 oktober moeten Raad en EU Parlement uiterlijk reageren op de criteria. Dan kunnen de criteria in november in SCOPAFF officieel ter stemming worden gebracht en, hopelijk, worden aangenomen.

Posities lidstaten:

BE - 5.1.2.a

BG - 5.1.2.a

CZ - 5.1.2.a

DK - 5.1.2.a,

DE - 5.1.2.a, 5.1.2.a

5.1.2.a

EE - 5.1.2.a

IE - 5.1.2.a, 5.1.2.a

EL - 5.1.2.a

ES - 5.1.2.a

FR - 5.1.2.a
 HR - 5.1.2.a
 IT - 5.1.2.a
 CY - 5.1.2.a
 LV - 5.1.2.a
 LT - 5.1.2.a
 Lux - 5.1.2.a
 HU - 5.1.2.a
 Mt - 5.1.2.a
 NL - voor, twee punten ingebracht
 AU - 5.1.2.a
 PL - 5.1.2.a
 PT - 5.1.2.a
 Ro - 5.1.2.a
 SL - 5.1.2.a
 FI - 5.1.2.a
 SE - 5.1.2.a
 UK - 5.1.2.a

Namens NL heb ik als volgt ingebracht:

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.

We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:

- * COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de uitzonderingsclausule op de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;
- * het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA mogelijk wordt.

Groet,

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
 Datum: 4 juli 2017 10:52:44 CEST
 Aan: 5.1.2.e @minvws.nl>
 Kopie: 5.1.2.e @minez.nl>
 5.1.2.e @minvws.nl>, 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl>, 5.1.2.e @minbuza.nl>

Onderwerp: Antw. ^{FSI} SCPAFF punt ED's om 12:30 ^{PDI}

Dag allen,

Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met **5.1.2.e** onze **5.1.2.e**.

Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.

5.1.2.e ter info voor jou!

Groeten **5.1.2.e**

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft **5.1.2.e**

5.1.2.e [@minvws.nl](mailto:5.1.2.e@minvws.nl) het volgende geschreven:

Beste collega's,

Vanmiddag om half één wordt er gestemd over de ED criteria. Ik begreep net van **5.1.2.e** aanwezig zal zijn en ook nog een collega van de PV. Mijn collega **5.1.2.e** is sowieso aanwezig omdat het punt is toegevoegd aan zijn vergadering.

Hoewel **5.1.2.e** zal het woord voeren is het misschien handig voor **5.1.2.e** om ter info de lijn voor vanmiddag te ontvangen. Kunnen jullie die sturen?

Groet

5.1.2.e

Van: **5.1.2.e**

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: **5.1.2.e**

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi **5.1.2.e**

Hier is het agendapunt waar ik je net over belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30
Datum: dinsdag 4 juli 2017 13:35:15

Voordat je doorstuurt, 5.1.2.e corrigeerde me net dat criteria niet nog eens ter formele stemming komen in Scopaff. Enige stap is nu raad en EP. Die kunnen nu nog dwarsliggen.

5.1.2.e

06-5.1.2.e

Op 4 jul. 2017 om 13:31 heeft 5.1.2.e <[@minez.nl](mailto:minez.nl)> het volgende geschreven:

Ik kan de mail van 5.1.2.e wel doorsturen.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 13:31
Aan: 5.1.2.e
cc: 5.1.2.e
Onderwerp: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30
 5.1.2.e

Nabranden:

Zal ik meteen een mailtje opstellen ter info aan de stas?

Wil jij dat versturen, 5.1.2.e? Of zal ik het doen richting 5.1.2.e

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 13:20 heeft 5.1.2.e <[@minez.nl](mailto:minez.nl)> het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e

Zojuist is de stemming in Brussel afgerond over de nieuwe wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen.

In de aanloop naar de vergadering bleef het spannend of het voorstel een meerderheid zou halen, omdat de positie van 5.1.2.e lang onduidelijk bleef en de QMV feitelijk van 5.1.2.e afhing.

Op basis van een indicatieve stemming bleek zojuist dat het voorstel op voldoende steun van de LST kan rekenen, en zou een gekwalificeerde meerderheid van 74,35 % worden bereikt. Zie hieronder de posities van de lidstaten.

Maar we zijn er nog niet. Op 22 oktober moeten Raad en EU Parlement uiterlijk reageren op de criteria. Dan kunnen de criteria in november in SCoPAFF officieel ter stemming worden gebracht en,

hopelijk, worden aangenomen.

Posities lidstaten:

BE -	5.1.2.a	
BG -	5.1.2.a	
CZ -	5.1.2.a	
DK -	5.1.2.a	
DE -	5.1.2.a	5.1.2.a
EE -	5.1.2.a	
IE -	5.1.2.a	5.1.2.a
EL -	5.1.2.a	
ES -	5.1.2.a	
FR -	5.1.2.a	
HR -	5.1.2.a	
IT -	5.1.2.a	
CY -	5.1.2.a	
LV -	5.1.2.a	
LT -	5.1.2.a	
Lux -	5.1.2.a	
HU -	5.1.2.a	
Mt -	5.1.2.a	
NL -	voor, twee punten ingebracht	
AU -	5.1.2.a	
PL -	5.1.2.a	
PT -	5.1.2.a	
Ro -	5.1.2.a	
SL -	5.1.2.a	
FI -	5.1.2.a	
SE -	5.1.2.a	
UK -	5.1.2.a	

Namens NL heb ik als volgt ingebracht:

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.

We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:

- * COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de uitzonderingsclausule op de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;
- * het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA mogelijk wordt.

Groet,
5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Datum: 4 juli 2017 10:52:44 CEST
Aan: 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl>
Kopie: 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl>, 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minbuza.nl>
Onderwerp: Antw.: fsi SCAFF punt ED's om 12:30 PDI

Dag allen,
 Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met
 5.1.2.e onze 5.1.2.e
 Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.
 5.1.2.e ter info voor jou!
 Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste collega's,
 Vanmiddag om half één wordt er gestemd
 over de ED criteria. Ik begreep net van
 5.1.2.e aanwezig zal zijn en
 ook nog een collega van de PV. Mijn collega
 5.1.2.e is sowieso aanwezig omdat
 het punt is toegevoegd aan zijn
 vergadering.
 Hoewel 5.1.2.e zal het woord voeren is het
 misschien handig voor 5.1.2.e om ter info de
 lijn voor vanmiddag te ontvangen. Kunnen
 jullie die sturen?
 Groet
 5.1.2.e
 Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: 5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e

Hier is het agendapunt waar ik je net over belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30
Datum: dinsdag 4 juli 2017 13:42:48

Dus de informele stemming in Scopaff is het enige wat Scopaff doet, en dan nu EP en de Raad die nog moeten instemmen?

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 13:35

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: Re: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30

Voordat je doorstuurt 5.1.2.e corrigeerde me net dat criteria niet nog eens ter formele stemming komen in Scopaff. Enige stap is nu raad en EP. Die kunnen nu nog dwarsliggen.

5.1.2.e

06 5.1.2.e

Op 4 jul. 2017 om 13:31 heeft 5.1.2.e [@minez.nl](mailto:minez.nl) het volgende geschreven:

[Ik kan de mail van 5.1.2.e wel doorsturen.](#)

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 13:31

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30

5.1.2.e

Nabranden:

Zal ik meteen een mailtje opstellen ter info aan de stas?

Wil jij dat versturen, 5.1.2.e? Of zal ik het doen richting 5.1.2.e

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs

DG Agriculture and Nature

The Netherlands

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 13:20 heeft 5.1.2.e [@minez.nl](mailto:minez.nl) het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e,

Zojuist is de stemming in Brussel afgerond over de nieuwe wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen.

In de aanloop naar de vergadering bleef het spannend of het voorstel een meerderheid zou halen, omdat de positie van 5.1.2.e lang onduidelijk bleef en de QMV feitelijk van 5.1.2.e afhing.

Op basis van een indicatieve stemming bleek zojuist dat het voorstel op voldoende steun van de LST kan rekenen, en zou een gekwalificeerde meerderheid van 74,35 % worden bereikt. Zie hieronder de posities van de lidstaten.

Maar we zijn er nog niet. Op 22 oktober moeten Raad en EU Parlement uiterlijk reageren op de criteria. Dan kunnen de criteria in november in SCoPAFF officieel ter stemming worden gebracht en, hopelijk, worden aangenomen.

Posities lidstaten:

BE -	5.1.2.a	
BG -	5.1.2.a	
CZ -	5.1.2.a	
DK -	5.1.2.a	
DE -	5.1.2.a	5.1.2.a
EE -	5.1.2.a	
IE -	5.1.2.a	5.1.2.a
EL -	5.1.2.a	
ES -	5.1.2.a	
FR -	5.1.2.a	
HR -	5.1.2.a	
IT -	5.1.2.a	
CY -	5.1.2.a	
LV -	5.1.2.a	
LT -	5.1.2.a	
Lux	5.1.2.a	
HU -	5.1.2.a	
Mt -	5.1.2.a	
NL -	voor, twee punten ingebracht	
AU -	5.1.2.a	
PL -	5.1.2.a	
PT -	5.1.2.a	
Ro -	5.1.2.a	
SL -	5.1.2.a	
FI -	5.1.2.a	
SE -	5.1.2.a	
UK -	5.1.2.a	

Namens NL heb ik als volgt ingebracht:

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.

We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:

* COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de

uitzonderingsclausule op de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;

* het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA mogelijk wordt.

Groet,
5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Datum: 4 juli 2017 10:52:44 CEST
Aan: 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl>
Kopie: 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minbuza.nl>
Onderwerp: Antw.: FSI SCoPAFF punt ED's om 12:30 PM

Dag allen,
 Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met
 5.1.2.e, onze 5.1.2.e
 Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.
 5.1.2.e; ter info voor jou!
 Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste collega's,
 Vanmiddag om half één wordt er gestemd
 over de ED criteria. Ik begreep net van
 5.1.2.e aanwezig zal zijn en
 ook nog een collega van de PV. Mijn collega
 5.1.2.e is sowieso aanwezig omdat

het punt is toegevoegd aan zijn vergadering.

Hoewel 5.1.2.e zal het woord voeren is het misschien handig voor 5.1.2.e om ter info de lijn voor vanmiddag te ontvangen. Kunnen jullie die sturen?

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e

Hier is het agendapunt waar ik je net over belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30
Datum: dinsdag 4 juli 2017 15:20:27

Er is wel een formele stemming geweest. Slechts de aanloop is dan een 'tentative vote taking'. Als die dan klopt wordt het meteen omgezet in een echte stemming (vz vraagt nog slechts of een LS de laatste seconden van positie is veranderd).

In dit bijzondere geval moet COM de uitkomst (en dus voorstel voor de ED criteria) ook toetsen bij EP en Raad (Raad verwacht je zelfde standpunt; EP is heeeeeeel spannend). Als het ware een codecisie proces.

Dat is bij de stoffen stemmingen niet het geval.

Heb je al kunnen versturen naar 5.1.2.e en Stas ter info?

Groet, 5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 Plant Health
 P.O. Box 20401
 NL 2500 EK The Hague
 The Netherlands

**31 (0) 7 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 13:43

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30

Dus de informele stemming in Scopaff is het enige wat Scopaff doet, en dan nu EP en de Raad die nog moeten instemmen?

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 13:35

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: Re: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30

Voordat je doorstuurt, 5.1.2.e corrigeerde me net dat criteria niet nog eens ter formele stemming komen in Scopaff. Enige stap is nu raad en EP. Die kunnen nu nog dwarsliggen.

5.1.2.e

06 5.1.2.e

Op 4 jul. 2017 om 13:31 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Ik kan de mail van 5.1.2.e wel doorsturen.

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 13:31

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: Info richting stas? Re: SCPAFF punt ED's om 12:30

5.1.2.e

Nabranden:

Zal ik meteen een mailtje opstellen ter info aan de stas?

Wil jij dat versturen 5.1.2.e Of zal ik het doen richting 5.1.2.e?

Groet 5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 13:20 heeft 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e,

Zojuist is de stemming in Brussel afgerond over de nieuwe wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen.

In de aanloop naar de vergadering bleef het spannend of het voorstel een meerderheid zou halen, omdat de positie van 5.1.2 lang onduidelijk bleef en de QMV feitelijk van 5.1.2 afhing.

Op basis van een indicatieve stemming bleek zojuist dat het voorstel op voldoende steun van de LST kan rekenen, en zou een gekwalificeerde meerderheid van 74,35 % worden bereikt. Zie hieronder de posities van de lidstaten.

Maar we zijn er nog niet. Op 22 oktober moeten Raad en EU Parlement uiterlijk reageren op de criteria. Dan kunnen de criteria in november in SCoPAFF officieel ter stemming worden gebracht en, hopelijk, worden aangenomen.

Posities lidstaten:

BE - 5.1.2.a

BG - 5.1.2.a

CZ - 5.1.2.a

DK - 5.1.2.a

DE - 5.1.2.a

5.1.2.a

EE - 5.1.2.a

IE - 5.1.2.a

5.1.2.a

EL - 5.1.2.a

ES - 5.1.2.a

FR - 5.1.2.a

HR - 5.1.2.a

IT - 5.1.2.a

CY - 5.1.2.a

LV - 5.1.2.a

LT - 5.1.2.a

Lux - 5.1.2.a

HU - 5.1.2.a

Mt - 5.1.2.a

NL - voor, twee punten ingebracht

AU - 5.1.2.a

PL - 5.1.2.a
 PT - 5.1.2.a
 RO - 5.1.2.a
 SL - 5.1.2.a
 FI - 5.1.2.a
 SE 5.1.2.a
 UK 5.1.2.a

Namens NL heb ik als volgt ingebracht:

NL kan instemmen met het voorstel voor de nieuwe wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.

We hebben daarbij twee verzoeken aan de Commissie. We zien graag dat:

- * COM zo snel mogelijk de discussie oppakt over de uitzonderingsclausule op de criteria - die nu niet ter stemming voorligt-, zodat deze op korte termijn in het SCoPAFF ter stemming kan worden gebracht;
- * het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht wordt, zodat een geharmoniseerde uitvoering door LST en EFSA mogelijk wordt.

Groet,
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl
Datum: 4 juli 2017 10:52:44 CEST
Aan: 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl
Kopie: 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl > 5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl >
 5.1.2.e @minvws.nl > 5.1.2.e
 5.1.2.e @minbuza.nl
Onderwerp: Antw.: SCoPAFF punt ED's om 12:30

Dag allen,

Ik ben inderdaad op weg naar het SCoPAFF. Samen met

5.1.2.e, onze 5.1.2.e

Hier zal ik het volgende namens Nederland inbrengen.

5.1.2.e ter info voor jou!

Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jul. 2017 om 10:17 heeft 5.1.2.e

5.1.2.e @minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste collega's,

Vanmiddag om half één wordt er gestemd

over de ED criteria. Ik begreep net van

5.1.2.e aanwezig zal zijn en

ook nog een collega van de PV. Mijn collega

5.1.2.e is sowieso aanwezig omdat

het punt is toegevoegd aan zijn

vergadering.

Hoewel 5.1.2.e zal het woord voeren is het

misschien handig voor 5.1.2.e om ter info de

lijn voor vanmiddag te ontvangen. Kunnen

jullie die sturen?

Groet

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 9:57

Aan: 5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp:

Urgentie: Hoog

Hoi 5.1.2.e

Hier is het agendapunt waar ik je net over

belde,

De Cie wil er om 12:30 over stemmen!

Wat is mijn instructie voor die stemming?

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: motie hormoonverstorende stoffen verworpen
Datum: dinsdag 4 juli 2017 15:47:52

....ook voor jullie uiteraard!

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs

DG Agriculture and Nature

Plant Health

P.O. Box 20401

NL 2500 EK The Hague

The Netherlands

**31 (0)70 5.1.2.e

5.1.2.e@minez.nl

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 15:41

Aan: 5.1.2.e

5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: motie hormoonverstorende stoffen verworpen

Beste mensen,

Zoals verwacht is de motie van PvdD en GL (21 501-32, nr. 1031: de motie-Ouwehand/Grashoff over tegen het EU-voorstel over hormoonverstorende stoffen stemmen) verworpen zojuist bij de stemmingen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Sr. beleidsmedewerker

.....
BBR team staatssecretaris

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | 's Gravenhage

Postbus 20401 | 2500 EK | 's Gravenhage

.....
T 070 5.1.2.e

M 06 5.1.2.e

E 5.1.2.e@minez.nl

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: motie hormoonverstorende stoffen verworpen
Datum: dinsdag 4 juli 2017 15:53:22

Voor alle gewasbeschermers natuurlijk en zeker voor de neonics- en ED-dossierhouders!!
 Zie hieronder: er komt een mooi debat aan. ☺ ☺

Groet 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Economic Affairs

DG Agriculture and Nature

Plant Health

P.O. Box 20401

NL 2500 EK The Hague

The Netherlands

**31 (0)70 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 15:50

Aan: 5.1.2.e

5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: RE: motie hormoonverstorende stoffen verworpen

En zojuist heeft Ouwehand voldoende steun gekregen voor een dertigledendebat over het bericht dat een groot internationaal wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat veelgebruikte landbouwpesticiden (neonicotinoiden) wel degelijk schadelijk zijn voor bijen (Volkskrant.nl, 29 juni 2017)

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 4 juli 2017 15:41

Aan: 5.1.2.e

5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: motie hormoonverstorende stoffen verworpen

Beste mensen,

Zoals verwacht is de motie van PvdD en GL (21 501-32, nr. 1031: de motie-
 Ouwehand/Grashoff over tegen het EU-voorstel over hormoonverstorende stoffen stemmen)
 verworpen zojuist bij de stemmingen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Sr. beleidsmedewerker

.....
BBR team staatssecretaris

Bezuidenhoutseweg 7 3| 2594 AC | 's Gravenhage

Postbus 20401 | 2500 EK | 's Gravenhage

.....
 T 070 5.1.2.e

M 06 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Factsheet "omwonenden"
Datum: donderdag 28 september 2017 09:02:48

Dank. Ziet er goed uit.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 27 september 2017 20:37
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: Factsheet 'omwonenden'
 De afgestemde (met IenM en VWS) factsheet omwonenden, zie onderstaande en aangehecht.
 (Voor de 'achterzak' tijdens het debat morgen en voor het AO-LVR)
 Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e
 Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e @minez.nl>
Datum: 27 september 2017 11:18:20 CEST
Aan: 5.1.2.e @minez.nl>
Onderwerp: Factsheet 'omwonenden'

Ha 5.1.2.e,
 Bijgevoegde factsheet over 'omwonenden' heb ik op de T-schijf gezet.
 Groet
 5.1.2.e

Van: 5.1.2 e
Aan: 5.1.2 e
Onderwerp: Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QBAC 3 .docx
Datum: maandag 2 oktober 2017 10:19:34
Bijlagen: [Format VAO SPT hormoonverstorende stoffen QBAC 3 .docx](#) 1

Hormoonverstorende stoffen

Spreeklijn VAO

- De Europese Commissie (EC) is van plan haar voorstel op 4 juli met enkele wijzigingen opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF).
- Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, zoals ik dat eerder met u heb gedeeld. Hierover stuur ik de Kamer een brief, conform mijn toezegging in het AO van 12 juni jl.
- Het kabinet is voornemens in te stemmen met het voorstel.
- De voorgestelde nieuwe criteria zijn een verbetering ten opzichte van de interim-criteria in de Verordening gewasbescherming. Ze bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu.
- De interim-criteria berusten op harde grenzen "cut-off criteria" op basis van classificatie.
- Dit betekent dat de uitspraak of iets hormoonverstorend is -op dit moment- berust op aannames.
- De nieuwe criteria volgen de nieuwste wetenschappelijke benadering.
- Ze zijn gebaseerd op de definitie van een hormoonverstorende stof van de WHO, die algemeen is aanvaard door wetenschappers en non-gouvernementele organisaties.
- Het houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt.
- In het voorstel wordt de WHO-definitie aangevuld met nieuwste wetenschappelijke gegevens over wat een nadelig effect is.

Toelichting

Op 22 februari heeft u de Kamer per brief geïnformeerd over het voorstel van de EC voor wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren en de inzet van het kabinet daarbij. Dit voorstel impliceert dat stoffen die hormoon verstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel, die direct afvallen en verder niet worden beoordeeld. De criteria bestaan uit een deel gericht op hormoon verstorende effecten op de menselijke gezondheid en een deel gericht op de milieueffecten.

Er is een uitzondering voor stoffen die onder de milieucriteria enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op een doelwitorganisme hebben, zoals insectengroeiregulators en plantenhormonen. Deze kunnen wél worden beoordeeld. U heeft eerder in de Kamer gemeld om voor het voorstel te willen stemmen.

Sinds februari heeft de EC het voorstel op een viertal punten gewijzigd.

Dit zijn geen majeure wijzigingen. Ze betreffen in alle gevallen een verduidelijking of verbetering en zijn in lijn met het Nederlandse standpunt, dat u met de Kamer heeft gedeeld.

Hierover stuurt u een brief naar de Kamer, conform uw toezegging in het in het AO van 12 juli.

Deze wijzigingen zijn:

- In overweging 4 is verduidelijkt dat de criteria betrekking hebben op de menselijke gezondheid voor zowel bekende als vermoedelijke hormoon verstorende stoffen.
- In overweging 7 wordt de bepaling over de insectengroeiregulatoren beter uitgelegd.
- In de bijlage is de bepaling over insectengroeiregulatoren verplaatst en is één zin verplaatst naar de aangepaste tekst in overweging 7.
- In de bijlage is de tekst over biologische plausibiliteit als operationalisering van causaliteit verduidelijkt en heeft deze een meer prominente plaats gekregen.
- Deze passage is relevant om makkelijker, d.w.z. zonder sluitend bewijs maar op basis van aannemelijkheid, te kunnen bepalen welke stoffen als hormoonverstorend voor het milieu werken.

Met de wijzigingen komt de EC tegemoet aan het verzoek van NL om de bepaling over de insectengroeiregulatoren op een andere plaats in de bijlage te positioneren en om de tekst over deze stoffen te verbeteren, zodat de mogelijkheden voor deze stoffen om een goedkeuring als werkzame stof te verkrijgen duidelijker zijn.

De EC is van plan haar voorstel op 4 juli opnieuw ter stemming te agenderen in het "Standing committee for plants, animals, food and feed" (SCoPAFF). Dit betreft de derde opeenvolgende bijeenkomst daarvoor, omdat de EC zowel op 18 en 19 mei en 30 mei geen ruime gekwalificeerde meerderheid zag voor haar voorstel. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft het voorstel van 4 juli bestudeerd. Er zijn geen nieuwe wijzigingen, zodat het Nederlandse standpunt overeind blijft.

U kunt aangeven dat het kabinet voornemens is om in te stemmen met het voorstel.

Hierbij zal Nederland – in lijn met het met de kamer gedeelde standpunt- aangeven dat:

- het uitvoeringsrichtsnoer voor de toepassing van de criteria zo snel mogelijk van kracht moet worden, zodat een geharmoniseerde toepassing in de EU mogelijk wordt;
- de uitzonderingsclausule op de criteria voor hormoon verstorende stoffen – die op 4 juli niet ter stemming voorligt- snel ter stemming wordt gebracht door de Europese Commissie.

EU Krachtenveld

In het laatste SCoPAFF (30 mei jl.) zag de EC geen gekwalificeerde meerderheid voor haar voorstel. Dit leek af te hangen van één lidstaat die haar positie draaide van vóór naar onthouden (EC gaf niet aan welke) en van ^{5.1.2.a} die vanwege een nieuw kabinet dat nog geen positie had.

Naar verwachting blijft ^{5.1.2.a} nu bij haar eerdere positie (instemmen). De positie van ^{5.1.2.a} is nog onzeker (was: tegen), maar er lijkt beweging in te zitten onder de nieuwe regering Macron.

^{5.1.2.a} zullen naar verwachting een stemverklaring afleggen, waarin zij eisen dat bij de uitzonderingen (zoals bijv. voor een insectengroeiregulator) goed en compleet moet worden beoordeeld conform toetsingskader of sprake is van een hormoonverstorende stof. Dit zal de EC kunnen steunen. Een dergelijke verklaring zou Nederland kunnen ondersteunen.

We hebben begrepen dat er vandaag contact zal zijn tussen ^{5.1.2.a} landbouw ministers over de stemverklaring, op initiatief van ^{5.1.2.a}.

De EC heeft de SCoPAFF leden inmiddels per brief bevestigd – ten behoeve van de stemming op 4 juli a.s. – dat zij het uitvoeringsrichtsnoer zullen vaststellen volgens formele procedure (conform art 77 Verordening gewasbescherming). Hierdoor zal ^{5.1.2.a} zeker kunnen instemmen. Daarmee hangt het van ^{5.1.2.a} af of het voorstel een meerderheid zal behalen.

Van: 5.12 e
Aan: 5.12 e
Onderwerp: Tweet door Nefyto op Twitter
Datum: woensdag 4 oktober 2017 19:09:49

Nefyto (@Nefyto.NL)

04-10-17 16:02

Industrie was steeds al tegen deze criteria: niet werkbaar, niet praktisch en negatieve invloed op middenpakket & land- en tuinbouw [twitter.com/BasEickhout/st...](https://twitter.com/BasEickhout/status/916844444444444444)

[Download](#) de Twitter-app

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: ED en veranderingen van standpunt van stas Dijkma
Datum: vrijdag 6 oktober 2017 10:59:50

Het einde van dit kabinet is in zicht!

Vraag is wel even of we hier nu iets mee moeten. N.a.v. de aangenomen resolutie in het EP die het Cie-voorstel afwijst, zal de Cie naar alle waarschijnlijkheid komen met een nieuw voorstel. Dan moeten we weer opnieuw ons standpunt bepalen (met een nieuw kabinet). Andere mogelijkheid is dat de Cie het voor gezien houdt en we de oude criteria houden. In beide gevallen is dit dus een tamelijk loos gebaar voor nationale consumptie van Mw Dijkma. De Cie kan ook de toetsing door de Raad eerst afwachten (op technisch niveau zijn we akkoord gegaan maar politiek nog niet). Ook dan is er hopelijk al een nieuw kabinet.

Groeten,

5.1.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van 5.1.2.e

Verzonden: vrijdag 6 oktober 2017 10:44

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: ED en veranderingen van standpunt van stas Dijkma

Ha 5.1.2.e

Ik verneem zojuist dat stas Dijkma in de milieuraad van zich vwb biociden aan wil sluiten bij de lidstaten die tegen de criteria zijn 5.1.2.a Daarmee verlaat zij de kabinetslijn: van de criteria zijn niet perfect, maar wetenschappelijk een stuk beter.

Ik meld je dit omdat ik dit zojuist - in de aanloop van een overleg - van IenM verneem en dat het kan zijn dat 5.1.2.a je hierover gaat benaderen deze morgen. Ik heb nog geen tekst ontvangen van IenM. Het bericht is heet van de naald nav een vooroverleg met stas Dijkma gistermiddag.

Ik ben om ca 12.00 uur weer bij EZ.

Gr

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: ED en veranderingen van standpunt van stas Dijkma
Datum: vrijdag 6 oktober 2017 11:27:06

Dag 5.1.2.e

Ik heb hierop vanuit scopaff nog een snelle correctie.

Er zijn voor gwb en biociden gescheiden trajecten. In het geval van gwb worden de criteria voorgesteld per implementing act, voor biociden per delegated act.

De scrutiny procedure waarbij het EP de criteria heeft afgewezen geldt voor gewasbescherming.

Voor biociden zijn de criteria op dit moment al langs de raad gepasseerd (!) as. week staat nog een debat gepland met de milieucollectie in het EP.

Het is dus zeker een loos gebaar van dijkma voor de biociden. Ze heeft geen voting power, hooguit kan zij zich er tegen uitspreken.

Formeel kan alleen mez tegen stemmen in de raad voor gewasbescherming.

Groeten, 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 6 okt. 2017 om 10:59 heeft 5.1.2.e @minez nl> het volgende geschreven:

>

> Het einde van dit kabinet is in zicht!

> Vraag is wel even of we hier nu iets mee moeten. N.a.v. de aangenomen resolutie in het EP die het Cie-voorstel afwijst, zal de Cie naar alle waarschijnlijkheid komen met een nieuw voorstel. Dan moeten we weer opnieuw ons standpunt bepalen (met een nieuw kabinet). Andere mogelijkheid is dat de Cie het voor gezien houdt en we de oude criteria houden. In beide gevallen is dit dus een tamelijk loos gebaar voor nationale consumptie van Mw Dijkma. De Cie kan ook de toetsing door de Raad eerst afwachten (op technisch niveau zijn we akkoord gegaan maar politiek nog niet). Ook dan is er hopelijk al een nieuw kabinet.

>

> Groeten,

> 5.1.2.e

>

> -----Oorspronkelijk bericht-----

> Van: 5.1.2.e

> Verzonden: vrijdag 6 oktober 2017 10:44

> Aan: 5.1.2.e

> Onderwerp: ED en veranderingen van standpunt van stas Dijkma

>

> Ha 5.1.2.e

>

> Ik verneem zojuist dat stas Dijkma in de milieuraad van zich vwb biociden aan wil sluiten bij de lidstaten die tegen de criteria zijn 5.1.2.a. Daarmee verlaat zij de kabinetslijn: van de criteria zijn niet perfect, maar wetenschappelijk een stuk beter.

>

> Ik meld je dit omdat ik dit zojuist - in de aanloop van een overleg - van IenM verneem en dat het kan zijn dat 5.1.2.e je hierover gaat benaderen deze morgen. Ik heb nog geen tekst ontvangen van IenM. Het bericht is heet van de naald nav een vooroverleg met stas Dijkma gistermiddag.

>

> Ik ben om ca 12.00 uur weer bij EZ.

>

> Gr

> 5.1.2.e

>

> Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e); 5.1.2e
Cc: 5.1.2e
Onderwerp: RE: AOB - Briefing Chemicalienbeleid (002)
Datum: maandag 9 oktober 2017 12:17:28

Collega's,
 Formeel gezien heeft IenM gelijk. Stas IenM kan oproepen tot het verwijderen van de uitzonderingsclausule in het biocidenvoorstel, aangezien het daar niet nodig is (hebben ze ook al eerder gedaan). De vraag is echter wel of de Cie, als er eenmaal een biocide akkoord ligt zonder deze clausule, hem voor gwb er weer in zal willen stoppen. Wij kunnen daar natuurlijk wel voor pleiten. Hoe schat jij dat in, 5.1.2e 2

Groeten,
5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 6 oktober 2017 14:59
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: FW: AOB - Briefing Chemicalienbeleid (002)

Ha 5.1.2e,
 Bijgevoegd de tekst voor de briefing van de stas IenM over hormoonverstorende stoffen in het kader van de Europese Biocidenverordening. De tekst gaat over het stoffenbeleid in het algemeen (verantwoordelijkheid IenM) en in de laatste alinea komt even aan de orde dat het EP de criteria heeft verworpen. IenM adviseert de stas daar expliciet over de biociden '(uw terrein)'. Ik stel voor te melden aan IenM 5.1.2e) dat we met deze tekst geen probleem hebben.

Oké?
 Groet,
 5.1.2e

Van: 5.1.2e) - DGMI [mailto:5.1.2e@minienm.nl]
Verzonden: vrijdag 6 oktober 2017 14:27
Aan: 5.1.2e); 5.1.2e); 5.1.2e
CC: 5.1.2e); 5.1.2e) - DGMI 5.1.2e s) - DGMI;
 5.2.1.e) - DGMI
Onderwerp: AOB - Briefing Chemicalienbeleid (002)

Beste collega's,
 Zoals jullie weten heeft het Europees Parlement afgelopen woensdag (4 oktober) het besluit van de Europese Commissie aangaande criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen op grond van de Gewasbeschermingsmiddelenverordening (PPPR) afgewezen. Zowel het besluit PPPR als het besluit BPR bevatten een clausule dat stoffen die hun werking ontleen aan het verstoren van het hormoonstelsel van een doelorganisme, voor zover die stoffen geen invloed hebben op de hormoonstelsels van gewervelde dieren, niet als hormoonverstorende stoffen te behandelen. Deze clausule is de kern van het bezwaar van de Europese Commissie. Deze clausule is overbodig in de BPR omdat daar de uitzonderingsgronden voldoende ruim zijn. Nederland (op grond van een interdepartementaal afgestemde instructie) en veel landen 5.1.2a hebben in het BPR-CA comité te kennen gegeven het toevoegen van die clausule niet te steunen. De Commissie heeft deze bezwaren naast zich neergelegd omdat ze een identieke set criteria wilden hebben voor PPPR en BPR. Nu de criteria onder de PPPR zijn verworpen, geldt dit argument niet langer.

Voorafgaand aan de behandeling van het PPPR-besluit in het Europees Parlement hebben 5.1.2a, 5.1.2.a er 5.1.2.a in COREPER laten weten het niet eens te zijn met de criteria onder de BPR en dat naar voren te zullen brengen tijdens de Milieuraad (die zal plaatsvinden in 5.1.2.a op 13 oktober). Bij de voorbespreking van het Algemeen Overleg over de Milieuraad (gisteren 15-17 uur), heeft Staatssecretaris Dijkzma laten weten erop aan te zullen dringen bij de Europese Commissie om, in de criteria op grond van de BPR, de clausule zoals hierboven beschreven te schrappen uit het besluit. Volgens ons is dit besluit van de Staatssecretaris volledig conform de Nederlandse positie en consistent met de standpunten die consequent zijn ingebracht in het overleg met de Commissie.

Wij hebben ten behoeve daarvan de bijgaande tekst (in groen) opgesteld. Mochten jullie aanleiding zien hierop te reageren dan verzoek ik jullie dat op zo kort mogelijke termijn te doen. Maandag en dinsdag ben ik in het buitenland, en verzoek ik jullie de contacten te later verlopen met 5.1.2e (maandag), 5.1.2e (dinsdag) en 5.1.2e (zie CC voor hun mailadressen). Vast hartelijk dank, met vriendelijke groet en fijn weekend,

5.1.2e
 Directie Veiligheid en Risico's, IenM
 +31 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: RE: vraag over National Hub.
Datum: maandag 16 oktober 2017 15:56:07

Hoi 5.1.2e,

Veel dank voor je reactie 5.1.2e belde me al weer deze middag en ik heb de boot afgehouden, omdat ik eerst met je wilde bespreken. Aangegeven dat jij in het team de hormoonverstoorders doet.

Daarom zie ik het idd in eerste plaats bij jou. Volgens 5.1.2e hoefde het niet veel tijd te kosten (niet gehoord hoeveel dan wel) en ik heb aangegeven dat wij na de herfstvakantie reageren. Kunnen we ook nog kortshuten met 5.1.2e.

Ben jij de rest van de week nog aan het werk en welke dagen eventueel niet?

Dank voor berichtje,
 Groet, 5.1.2e

5.1.2e
 5.1.2.e
 Ministry of Economic Affairs
 DG Agriculture and Nature
 Plant Health
 P.O. Box 20401
 NL 2500 EK The Hague
 The Netherlands
 **31 (0)70 5.1.2e
 5.1.2e @mmez.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2e (5.1.2e)
 Verzonden: maandag 16 oktober 2017 15:37
 Aan: 5.1.2e
 Onderwerp: RE: vraag over National Hub.

Ha 5.1.2e,

De vraag van 5.1.2e even kort mijn gedachten: Het gaat over stoffen dus relatie met omwonende en azolen resistentie. Biedt een mogelijkheid om de ontwikkelingen op stoffen dossier te te volgen, dat kan handig zijn . Onduidelijk is hoeveel. Ik stel voor dat ik één of twee bijeenkomsten bij woon om te verkennen of het nuttig is.

Groet,
 5.1.2e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2e [mailto:5.1.2e @minvws.nl]
 Verzonden: vrijdag 13 oktober 2017 10:23
 Aan: 5.1.2e
 CC: 5.1.2e
 Onderwerp: RE: vraag over National Hub.

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Hebben jullie al een besluit genomen over mijn verzoek deel te nemen aan de national Hub van HBM4EU?

Groet 5.1.2e

5.1.2e

Afdeling OJGZ
Directie Publieke Gezondheid
Ministerie van VWS
070 5.1.2e
06 5.1.2e
werkdagen ma, di, do en vrij

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2e [mailto:5.1.2e@minvws.nl]

Verzonden: zaterdag 30 september 2017 13:17

Aan: 5.1.2e

CC: 5.1.2e

Onderwerp: Re: vraag over National Hub.

Beste 5.1.2e,

Dank voor je mail.

We nemen hier bij EZ jouw verzoek in beraad en zullen dan - ik zit een week in Canada op dienstreis - bij je terugkomen!

Groet, 5.1.2e

dr. S. 5.1.2e

Ministry of Economic Affairs
DG Agriculture and Nature
The Netherlands
Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 29 sep. 2017 om 17:44 heeft Putman, E. (5.1.2e) <5.1.2e@minvws.nl> [mailto:5.1.2e@minvws.nl] het volgende geschreven:

Beste 5.1.2e en 5.1.2e

Graag willen wij EZ betrekken bij het EU-biomonitoring project door jullie uit te nodigen voor de National Hub.

In de leaflet kan je meer lezen over dit project.

De National Hub wordt ook om input gevraagd over de invulling van het EU-project.

Zo wordt de Hub bijvoorbeeld bevraagd op de invulling van het werkprogramma, de te onderzoeken stoffen en de beleidsrelevantie.

Daarnaast is de National Hub een gesprekstafel. Gesprekstafel heeft als doel om geïnteresseerden en betrokken partijen te informeren over het project, de doelstellingen, voortgang en uitkomsten.

Ook biedt de gesprekstafel de gelegenheid om met elkaar van gedachten te wisselen over de betekenis en de vertaling van het project naar de Nederlandse situatie.

Tot nu toe hebben wij nog geen deelname vanuit EZ.

Wij streven ernaar om alle departementen een stem te geven in dit project en hechten daarom ook erg aan de deelname van EZ.

Ter info voeg ik de samenstelling van de Hub toe.

Kunnen jullie me uiterlijk 12 oktober informeren over jullie deelname.

Ik hoop snel van jullie te horen.

Groet 5.1.2e

5.1.2e

Afdeling OJGZ
 Directie Publieke Gezondheid
 Ministerie van VWS
 070-5.1.2e
 06-5.1.2e
 werkdagen ma, di, do en vrij

<HBM4EU_leaflet_Dutch.pdf>

<HBM4EU National Hub concept 20170825.docx> Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2e
 Aan: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e
 Onderwerp: FW: Ter informatie over glyfosaat en hormoonverstorende stoffen. - Verslag SPS Comité dd 2 en 3 november 2017
 Datum: maandag 13 november 2017 09:40:36
 Bijlagen: [rijks.looo.nl](#) 1

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit | Cluster Plantgezondheid / Fytosanitaire markttoegang

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 070 5.1.2e of 06 5.1.2e | E: 5.1.2e@minvws.nl

Ik werk niet op vrijdag.

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

Van: 5.1.2e

Verzonden: vrijdag 10 november 2017 17:00

Aan: 5.1.2e; 5.1.2e

Onderwerp: Ter informatie over glyfosaat en hormoonverstorende stoffen. - Verslag SPS Comité dd 2 en 3 november 2017

Ter informatie over glyfosaat en hormoonverstorende stoffen.

Met hartelijke groet,

5.1.2e

Dr. 5.1.2e

5.1.2e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Plantenproductie en Voedselkwaliteit

Email: 5.1.2e@minvws.nl

Van: IMH-HIAM (<mailto:IMH-HIAM@minbuza.nl>)

Verzonden: vrijdag 10 november 2017 16:48

Aan: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e

5.1.2e@minvws.nl; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e

5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e

5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e

Onderwerp: [RIJK] Europa - WTO - Handel - Verslag SPS Comité dd 2 en 3 november 2017

Kunt u dit bericht niet goed lezen? [Bekijk dan de online versie.](#)

10 november 2017

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Berichtenverkeer

Rijks-Intern

Europa - WTO - Handel - Verslag SPS Comité d.d. 2 en 3 november 2017

Van : IMH-HIAM
 Verzonden op : 10 november 2017 16:47
 Land/regio : Europa
 Forum : WTO
 Thema : Handel

Samenvatting

- Het SPS Comité bereikte geen overeenstemming over het voorstel van 5.1.2a, 5.1.2a en 5.1.2 over MRL's. Doel was om hierover een ministerieel besluit te nemen tijdens de komende ministeriële conferentie van de WTO (MC11). Dit lijkt nu van de baan.
- Ook tijdens dit SPS Comité stond de EU in de schijnwerpers vanwege 1. mogelijke nieuwe criteria voor hormoonverstorende stoffen en 2. glyfosaat. 5.1.2a
- 5.1.2a
- De EU voerde zelf bilaterale gesprekken met 5.1.2a, 5.1.2a, 5.1.2a, 5.1.2a, 5.1.2a, 5.1.2a, 5.1.2a

5.1.2.a, 5.1.2.a, 5.1.2.a 5.1.2.a,

Bericht

• Hormoonverstorende stoffen

Wederom uitten 5.1.2.a en 5.1.2.a zorgen over mogelijke nieuwe EU-criteria voor hormoonverstorende stoffen. 5.1.2.a wees er daarbij op dat gekeken moet worden of er wel een daadwerkelijk risico bestaat dat deze stoffen in aanraking met mensen komen. De 5.1.2.a uitte grote zorgen over de onzekerheid over de nieuwe criteria. 23.5.1.2.a WTO-leden 5.1.2.a) steunden de 5.1.2.a en 5.1.2.a

5.1.2.a

• Glyfosaat

5.1.2.a

• MRL's

5.1.2.a

• Overige Specific Trade Concerns

d 5.1.2.a

5.1.2.a

d 5.1.2.a

5.1.2.a

5.1.2.a

◦ 5.1.2.a

◦ 5.1.2.a

◦ 5.1.2.a

• Transparantie

Het SPS Comité werd voorafgegaan door een tweedaagse bijeenkomst over transparantie. Hier werd onder andere het E-ping initiatief besproken. De Commissie was hier erg over te spreken.

• Catalogue of instruments

De VZ gaf een overzicht van de ontwikkelingen rondom dit document. Dit document is nog steeds niet aangenomen vanwege onenigheid over een disclaimer. 5.1.2.a uitte zorgen over het proces: een disclaimer gijzelt nu de discussie over een document waarvan de inhoud unaniem gesteund wordt.

5.1.2.a herhaalde zorgen over de juridische gevolgen van de disclaimer, niet alleen voor dit document, maar ook voor andere comités. 5.1.2.a riep op om dit vanuit breder perspectief te bezien.

• Vijfde review

Het secretariaat van het SPS Comité komt voor het volgende comité met een voorstel over het proces en timeline om aan de vijfde review te werken. Genoemde onderwerpen voor in deze review zijn pestvrije gebieden, regionalisatie, MRL's. Ook private standaarden zullen waarschijnlijk voorbijkomen.

• Private en commerciële standaarden

5.1.2.a vroeg aandacht voor de verschillende perspectieven op private standaarden en vroeg of hier een workshop over georganiseerd kon worden. Volgens 5.1.2.a is er het risico dat private standaarden internationale standaarden kunnen ondermijnen. Bovendien hebben veel landen zo minder toegang tot exportmarkten. O.a. 5.1.2.a steunde dit.

De 5.1.2 en 5.1.2 gaven aan ook positief tegenover een dergelijke workshop te staan als ook private partijen worden uitgenodigd om een toelichting te geven.

• Bilaterale gesprekken

◦ Tijdens de coördinatiebijeenkomst gaf de Commissie aan 5.1.2.a te hebben gevraagd hoe het zit met de toelating van minitubers uit Nederland. 5.1.2.a gaf aan in februari een brief naar NL gestuurd te hebben en dat de bal nu bij NL ligt.

◦ In het bilaterale gesprek met 5.1.2.a gaf de Commissie aan graag samen te werken om te zorgen aan de voedselveiligheidswetgeving en het voorgestelde certificaat. 5.1.2.a heeft voorgesteld om eerst te werken aan het wijncertificaat. Hier is de Commissie nog niet akkoord meegegaan. Ook nodigde de Commissie 5.1.2.a uit voor een sessie over regionalisatie.

◦ In het gesprek met 5.1.2.a gaf de Commissie aan voortgang te willen in proces. De Commissie vroeg wat 5.1.2.a nodig heeft om het vertrouwen te kunnen krijgen. Daarnaast is 5.1.2.a aangesproken op hun verplichting om 5.1.2.a appels te moeten behandelen tegen een specifiek soort fruitvlieg die niet eens voorkomt in 5.1.2.a.

◦ In het gesprek met 5.1.2.a was er een felle discussie over de ban van 5.1.2 op pluimveevlees uit verschillende 5.1.2.a, terwijl die landen al lang zijn vrij verklaard van HPAI. 5.1.2 stelde daar tegenover het verbod om struisvogelvlees te kunnen exporteren. Volgens de Commissie klopt dat niet.

◦ 5.1.2.a

◦ De Commissie wees 5.1.2.a op de vele hangende applicaties. Daarnaast sprak de Commissie zorgen uit over de hoge kosten die door bedrijven gemaakt moeten worden voor marktttoegang en de nieuwe wetgeving voor zuivel die een negatieve impact op de handel

lijkt te hebben.

- In het gesprek met 5.1.2.a is gesproken over de nog hangende applications. De Commissie heeft 5.1.2.a bedankt voor het opheffen van enkele bans.

Berichtgegevens

Aan : 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e @minez.nl;
 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e @minvws.nl;
 5.1.2e @minez.nl; 5.1.2e @minez.nl; 5.1.2e @minez.nl;
 5.1.2e @minez.nl; 5.1.2e @minez.nl; 5.1.2e @minez.nl;
 5.1.2e @minez.nl; IMH-HIAM; 5.1.2e

Opsteller : 5.1.2e
 Kenmerk : DGBEB/IMH-2017/89
 Type : Beleids
 Prioriteit : Routine
 Rubricering : Rijks-Intern
 Categorie : Verslag/Info

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e 5.1.2e
Onderwerp: Fwd: Addendum to: Invitation/Agenda - PAFF Committee on Plant Protection Products Legislation - 12-13 December 2017
Datum: woensdag 29 november 2017 18:29:55
Bijlagen: [image001.png](#)
[ATT00001.htm](#)
[image001.png](#)
[ATT00002.htm](#)
[Addendum December PPL signed.pdf](#)
[ATT00003.htm](#)

Ter info;

COM stuurt net een gewijzigde agenda voor het SCOPAFF rond. Hieraan is toegevoegd onder B (dus ter stemming) een voorstel voor het wijzigen van de annex ivm criteria voor hormoonversturende stoffen.

Dus ook dit dossier komt weer langs.

Morgen kijk ik direct wat het voorstel inhoudt....

5.1.2e

drs. mw. 5.1.2e

06 5.1.2e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2e @ec.europa.eu
Datum: 29 november 2017 om 18:04:15 CET
Aan: 5.1.2e @ages.at, 5.1.2e @bmg.gv.at,
 5.1.2e @bmlfuw.gv.at, 5.1.2e @wiv-isp.be,
 5.1.2e @gezondheid.belgie.be,
 5.1.2e @health.fgov.be, 5.1.2e @nsrz.government.bg,
 5.1.2e @nsrz.government.bg, 5.1.2e @bfsa.bg,
 5.1.2e @nsrz.government.bg, 5.1.2e @nsrz.government.bg,
 5.1.2e @nsrz.government.bg, 5.1.2e @nsrz.government.bg,
 5.1.2e @mzh.government.bg, 5.1.2e @nsrz.government.bg,
 5.1.2e @mzh.government.bg, 5.1.2e @nsrz.government.bg,
 5.1.2e @bfsa.bg, 5.1.2e @nvms.government.bg,
 5.1.2e @nvms.government.bg, 5.1.2e @nsrz.government.bg,
 5.1.2e @nsrz.government.bg, 5.1.2e @bg-permrep.eu,
 5.1.2e @nvms.government.bg,
 5.1.2e @nsrz.government.bg, 5.1.2e @eda.admin.ch,
 5.1.2e @eda.admin.ch, 5.1.2e @da.moa.gov.cy,
 5.1.2e @da.moa.gov.cy, 5.1.2e @da.moa.gov.cy,
 5.1.2e @da.moa.gov.cy, 5.1.2e @szu.cz,
 5.1.2e @ukzuz.cz, 5.1.2e @ukzuz.cz,
 5.1.2e @bmel.bund.de, 5.1.2e @cyvas.bwl.de, 5.1.2e
 5.1.2e @bvl.bund.de, 5.1.2e @brue.auswaertiges-amt.de, 5.1.2e
 5.1.2e @brue.auswaertiges-amt.de, 5.1.2e @bmel.bund.de,
 5.1.2e @bvl.bund.de, 5.1.2e @mst.dk, 5.1.2e @mst.dk,
 5.1.2e @mst.dk, 5.1.2e @um.dk, 5.1.2e @agri.ee,
 5.1.2e @pma.agri.ee, 5.1.2e @efsa.europa.eu, 5.1.2e @efta.int,
 5.1.2e @mattilsynet.no, 5.1.2e @mattilsynet.no,
 5.1.2e @mattilsynet.no, 5.1.2e @mapama.es,
 5.1.2e @mapama.es, 5.1.2e @magrama.es, 5.1.2e @msssi.es,
 5.1.2e @mapama.es, 5.1.2e @magrama.es,

5.1.2e @mapama.es>, 5.1.2e@msssi.es>, <5.1.2e @tukes.fi>,
 <5.1.2e @formin.fi>, <5.1.2e @tukes.fi>, <5.1.2e @tukes.fi>,
 @tukes.fi>, 5.1.2e @mmm.fi>,
 5.1.2e @e.gouv.fr>, <5.1.2e @diplomatie.gouv.fr>,
 5.1.2e @sgae.gouv.fr>, <5.1.2e @agriculture.gouv.fr>,
 5.1.2e @agriculture.gouv.fr>, <5.1.2e @minagric.gr>,
 5.1.2e @minagric.gr>, 5.1.2e @mgszh.gov.hu>, 5.1.2e @mgszh.gov.hu>,
 5.1.2e @mgszh.gov.hu>, <5.1.2e @nebih.gov.hu>,
 5.1.2e @agriculture.gov.ie>, 5.1.2e @dfa.ie>, 5.1.2e @dfa.ie>
 5.1.2e @dfa.ie>, 5.1.2e @sfpa.ie>,
 5.1.2e @agriculture.gov.ie>, 5.1.2e @mast.is>,
 5.1.2e @mfa.is>, <5.1.2e @mfa.is>, <5.1.2e @sanita.it>,
 <5.1.2e @sanita.it>, <5.1.2e @agriculture.gouv.fr>,
 5.1.2e @vatzum.lt>, <5.1.2e @eu.mfa.lt>,
 <5.1.2e @vatzum.lt>, <5.1.2e @asta.etat.lu>
 5.1.2e @asta.etat.lu>, 5.1.2e @mae.etat.lu>,
 5.1.2e @asta.etat.lu>, <5.1.2e @vaad.gov.lv>,
 <5.1.2e @vaad.gov.lv>, <5.1.2e @vaad.gov.lv>,
 5.1.2e @mfa.gov.lv>, <5.1.2e @gov.mt>,
 <5.1.2e @mccaa.org.mt>, <5.1.2e @mccaa.org.mt>,
 <5.1.2e @gov.mt>, <5.1.2e @mccaa.org.mt>,
 <5.1.2e @gov.mt>, <5.1.2e @gov.mt>, <5.1.2e @gov.mt>,
 <5.1.2e @gov.mt>, <5.1.2e @mccaa.org.mt>,
 5.1.2e @minbuza.nl>, 5.1.2e @minez.nl>, 5.1.2e @minez.nl>,
 5.1.2e @minszw.nl>, <5.1.2e @ctgb.nl>,
 <5.1.2e @ctgb.nl>, 5.1.2e @minez.nl>,
 5.1.2e @ctgb.nl>, 5.1.2e @ctgb.nl>,
 5.1.2e @mattilsynet.no>, 5.1.2e @mfa.no>,
 5.1.2e @mfa.no>, <5.1.2e @mattilsynet.no>,
 5.1.2e @mfa.no>, 5.1.2e @minrol.gov.pl>
 5.1.2e @minrol.gov.pl>, <5.1.2e @msz.gov.pl>,
 5.1.2e @mne.pt>, <5.1.2e @dgav.pt>, <5.1.2e @dgav.pt>,
 5.1.2e @dgav.pt>, 5.1.2e @reper-portugal.be>, 5.1.2e @nadr.ro>,
 5.1.2e @pro.eu>, 5.1.2e @ansvsa.ro>, <5.1.2e @nadr.ro>,
 <5.1.2e @mmediu.ro>, <5.1.2e @ansvsa.ro>,
 5.1.2e @kemi.se>, <5.1.2e @kemi.se>, 5.1.2e @kemi.se>,
 <5.1.2e @jordbruksverket.se>, <5.1.2e @lv.se>,
 5.1.2e @kemi.se>, <5.1.2e @kemi.se>,
 <5.1.2e @gov.si>, 5.1.2e @gov.si>, <5.1.2e @gov.si>,
 5.1.2e @uvzsr.sk>, 5.1.2e @uksup.sk>,
 5.1.2e @uvzsr.sk>, 5.1.2e @uksup.sk>,
 5.1.2e @mzv.sk>, <5.1.2e @mzv.sk>,
 <5.1.2e @land.gov.sk>, <5.1.2e @uvzsr.sk>,
 <5.1.2e @fco.gov.uk>, <5.1.2e @hse.gov.uk>,
 <5.1.2e @hse.gov.uk>
 Kopie: <5.1.2e @bmeia.gv.at>, <5.1.2e @bmeia.gv.at>,
 5.1.2e @bmeia.gv.at>, <5.1.2e @favv.be>,
 <5.1.2e @diplobel.fed.be>, <5.1.2e @bg-permrep.eu>
 <5.1.2e @bg-permrep.eu>, <5.1.2e @mfa.gov.cy>,
 <5.1.2e @embassy.mzv.cz>, <5.1.2e @szu.cz>,
 <5.1.2e @mzv.cz>, <5.1.2e @bms.auswaertiges-amt.de>,
 <5.1.2e @brue.auswaertiges-amt.de>, <5.1.2e @um.dk>,
 5.1.2e @mfa.ee>, <5.1.2e @envir.ee>, <5.1.2e @mfa.ee>,
 5.1.2e @reper.maec.es>, 5.1.2e @reper.maec.es>

[illegible]

Dear all,

Wishing you a nice evening,

Best regards,

5.1.2.e

sante.ddg2.g.5(2017)6593393

To: Permanent Representations of all 28 Member States
Missions of Iceland, Norway and Switzerland

Copy to: Contacts Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed
of all 28 Member States - preset
Contacts DG Health and Food Safety and other - preset

ADDENDUM

Health and Food Safety Directorate General / Unit E4

Meeting Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed

Section: Phytopharmaceuticals - Legislation

Location: Centre de Conferences A. Borschette, Rue Froissart 36, Bruxelles

Date / starting time: 12 - 13 December 2017 - 10h00

Agenda: Attached in Annex 1

Please find attached the **Consolidated Agenda** based on an Addendum done in Section Phytopharmaceuticals - Legislation points A.30, A.31 and B.14 have been added.

5.1.2.e

Head of Unit

Annex 1 – Consolidated Agenda

COPY TO:**SANTE DISTRIBUTION LIST FOR THE STANDING COMMITTEE ON PLANTS, ANIMALS, FOOD AND FEED (PLANT PROTECTION PRODUCTS - LEGISLATION SECTION):**

MR. 5.1.2.e [REDACTED]	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED]	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED]	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED]	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – Dir. A	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – Dir. D	(by e-mail)
MS. 5.1.2.e [REDACTED] Dir. E	(by e-mail)
MS. 5.1.2.e [REDACTED] – Dir. F	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – Dir. G	(by e-mail)
MS. 5.1.2.e [REDACTED] – E.1	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – E.2	(by e-mail)
MS. 5.1.2.e [REDACTED] – E.3	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] E.4	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] E.5	(by e-mail)
MS. 5.1.2.e [REDACTED] – F	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – F.5	(by e-mail)
MS. 5.1.2.e [REDACTED] G.1	(by e-mail)
MS. 5.1.2.e [REDACTED] – G.2	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – G.3	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – G.4	(by e-mail)
MR. 5.1.2.e [REDACTED] – G.5	(by e-mail)

CABINET ANDRIUKAITIS:

MS. N. 5.1.2.e [REDACTED] (by e-mail)

CABINET HOGAN: 5.1.2.e [REDACTED]

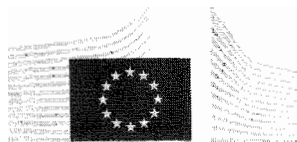
(by e-mail)

EFSA: MR. 5.1.2.e [REDACTED]

(by e-mail)

MS. 5.1.2.e [REDACTED]

(by e-mail)

EUROPEAN COMMISSION

Health and Food Safety Directorate General

sante.ddg2.g.5(2017)6432859

Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed

Section *Phytopharmaceuticals - Legislation*

12 DECEMBER 2017 - 13 DECEMBER 2017

CIRCABC Link: <https://circabc.europa.eu/w/browse/dc726a32-02ef-4a22-8050-d228c60601a3>

AGENDA

Section A Information and/or discussion

A.01 Summary Report of previous meetings.

A.02 New active substances:

1. New admissible dossiers to be noted:
 - a. Limestone
 - b. (3E)-3-decen-2-one
2. Exchange of views on new European Food Safety Authority (EFSA) conclusions
3. Commission Draft Review Report and Regulation concerning the (non-) approval of:
 - a. Flutianil
 - b. *Reynoutria sachalinensis* extract

A.03 Renewal of approval:

1. Annex I Renewal Projects: State of play
2. Exchange of view on EFSA conclusions:
 - a. Etoxazole
 - b. Methoxyfenozide
3. Draft Review/Renewal Reports and Regulations for discussion:
 - a. Propineb
 - b. *Pseudomonas chlororaphis* strain MA342
 - c. Oxasulfuron
 - d. Thiram
 - e. Diquat
 - f. Mecoprop-P
 - g. Carfentrazone-ethyl
 - h. Propyzamide
 - i. Silthiofam

- j. Pymetrozine (short update only)
- k. Isoxaflutole (short update only)
- l. Clonostachys rosea J1446
- m. Forchlorfenuron
- n. Mepanipyrim
- o. Tribenuron
- p. Pethoxamide
- q. Flurtamone
- r. Propiconazole

A.04 Confirmatory Data:

- 1. Bifenthrin
- 2. Cyflumetofen (follow-up discussion only)
- 3. Malathion
- 4. Dithianon
- 5. Tri-allate
- 6. Terbutylazine
- 7. Iprovalicarb (to be noted)
- 8. Metazachlor
- 9. Pyretrins
- 10. Picloram (to be noted)
- 11. Chlorsulfuron
- 12. Triazine amine (common metabolite)
- 13. Pseudomonas sp. Strain DSMZ 13134 (draft review report)
- 14. Pyroxsulam (draft review report)
- 15. Chlorantraniliprole (draft review report)
- 16. Halauxifen-methyl (draft review report)
- 17. Thien carbazon-methyl (draft review report)
- 18. Kieselgur (draft review report)
- 19. Mandipropamid (draft review report)
- 20. Bupimate (draft review report)
- 21. Azimsulfuron (draft review report)
- 22. Tau-fluvalinate (draft review report)
- 23. Disodium phosponate (draft review report)
- 24. AOB

A.05 Article 21 Reviews (no news).

A.06 Amendment of the conditions of approval:

1. New admissible dossiers to be noted:
2. Exchange of view on EFSA conclusions:
3. Draft Review/Renewal Reports and Regulations for discussion:
 - a. Fenazaquin

A.07 Basic substances:

1. Pilot projects: state of play
2. New dossiers received (only for information)
 - a. Extract from rhododendron
3. Exchange of views on EFSA Technical Reports
4. Draft Review Reports for discussion:
 - a. *Saponaria officinalis* root extract

A.08 Exchange of views on Guidance Documents:

1. Guidance document on the presentation and evaluation of plant protection product dossiers in the format of a (draft) Registration Report (SANCO/6895/2009 Rev. 2, for discussion)
2. Proposed Mandate to revised the Guidance Document on significant and non-significant changes of the chemical composition of authorised plant protection products under Regulation (EC) No 1107/2009 (SANCO/12638/2011, rev. 2)
3. Guidance document on the Evaluation Efficiency of Residue Analytical Methods (SANTE/10632/2017, for information)
4. Guidance document on the establishment of the residue definition for dietary risk assessment (SANTE/11644/2017, possible follow-up discussion)
5. Commission Communications on the data requirements for active substance and plant protection product dossiers (for discussion)

A.09 Notifications under Article 44(4) of Regulation (EC) No 1107/2009 (to be noted).**A.10** Notifications under Article 36(3) of Regulation (EC) No 1107/2009.

1. New notifications (to be noted)
2. Differences in application of article 36(3) amongst Member States

A.11 New authorisations granted under Article 53 of Regulation (EC) No 1107/2009 (to be noted).**A.12** News from European Food Safety Authority (EFSA).**A.13** News from the Directorate General for Health and Food Safety (SANTE) Directorate F, Health and Food Audits and Analysis (former FVO).

A.14 Report from working groups:

1. Plant Protection Products Application Management System (PPPAMS)
2. Post Approvals Issues group (PAI)
 - a. Terms of Reference of the Working Group on Post Approval Issues from the Standing Committee on Animals, Plants, Food and Feed: section Pesticide Legislation (SANTE/11102/2017 to be noted)
 - b. Update on the November meeting
3. Sustainable plant protection experts group Dutch proposal (no meeting)
4. Working group on Biopesticides
5. Working group on Seed Treatments (short update)
6. Working Group on Co-formulants
7. Working Group on Low-risk criteria

A.15 OECD (no news).**A.16** Court cases:

1. Case C325/16 – preliminary ruling from the Spanish Tribunal Supremo re-registration deadlines
2. Case T-719/417 annulment of Commission Implementing Regulation (EU) No 2017/11496 concerning the non-renewal of the approval of the active substance flupyrsulfuron-methyl

A.17 ^{3.} Endocrine Disruptors state of play.**A.18** Minor Uses.**A.19** Interpretation issues:

1. Scope of Regulation (EC) No 1107/2009:
 - a. Plant strengtheners (request by Lithuania)

A.20 Classifications under Regulation (EC) No 1272/2008 / REACH:

1. Status of harmonised classifications
2. Preparation of Harmonised Classification and Labelling dossiers (CLH dossiers) by Member States – Amending Implementation Regulation 844/2012 in view of the harmonised classification of active substances
3. Follow-up of the merging of CLH and xAR templates (discussion only)

A.21 Glyphosate State of the Dossier.**A.22** Exchange of information from the Pesticide Residues section of the Committee: possible impact on authorisations.**A.23** Evaluation of the EU legislation on plant protection products and pesticides residues (Regulation (EC) No 1107/2009 and Regulation (EC) No 396/2005).

- A.24** Mandate for a Working Group (WG) to set up a procedure to assess new variants of approved active substances (to be noted).
- A.25** Initial information concerning Brexit.
- A.26** EU Pollinators Initiative (DG ENV).
- A.27** Possible update of the "guidance document on significant and non-significant changes of the chemical composition of authorised plant protection products under Regulation (EC) N° 1107/2009" (proposal DE/FR).
- A.28** Scientific publications and information submitted by stakeholders.
- A.29** Date of next meeting.
- A.30** Confirmatory data pending and renewal ongoing Clofentezine and Difeconazole (RMS ES).
- A.31** Data requirement on peer reviewed literature (Art 8.5).

Section B Draft(s) presented for an opinion

- B.01** Exchange of views and possible opinion of the Committee on draft Commission Implementing Regulation renewing the approval of the active substance acetamiprid in accordance with Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and the Council concerning the placing of plant protection products on the market, and amending the Annex to Commission Implementing Regulation (EU) No 540/2011 (Draft Review Report SANTE/10502/2017 Rev 3).

(SANTE/10501/2017 Rev3)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 20(1)

Procedure: Examination procedure

- B.02** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation renewing the approval of the active substance laminarin, as a low risk substance, in accordance with Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council concerning the placing of plant protection products on the market, and amending the Annex to Implementing Regulation (EU) No 540/2011 (Draft review Report SANTE/11558/2017/Rev.2).

(SANTE/11557/2017 Rev2)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Articles 13(2) and 22(1)

Procedure: Examination procedure

- B.03** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation amending Commission Implementing Regulation (EU) No 686/2012 allocating to Member States, for the purposes of the renewal procedure, the evaluation of active substances.

(SANTE/11749/2017 Rev1)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 19

Procedure: Examination procedure

- B.04** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation renewing approval of active substance bentazone in accordance with Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council concerning the placing of plant protection products on the market, and amending the Annex to Commission Implementing Regulation (EU) No 540/2011 (Draft Review Report SANTE/12012/2015 Rev 6).

(SANTE/12011/2015 Rev5)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 20(1)

Procedure: Examination procedure

- B.05** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation amending Implementing Regulation (EU) No 540/2011 as regards the conditions of approval of the active substance penflufen (Draft Review Report: SANTE/10028/2017 Rev. 1.4).

(SANTE/10029/2017 Rev1)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 21

Procedure: Examination procedure

- B.06** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation concerning the non-approval of honey from rhododendron as a basic substance in accordance with Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council concerning the placing of plant protection products on the market (Draft Review Report Doc. SANTE/10450/2017 rev. 0).

(SANTE/10449/2017)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 23(5) in conjunction with Article 13(2)

Procedure: Examination procedure

- B.07** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation approving the basic substance Talc E553B in accordance with Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council concerning the placing of plant protection products on the market, and amending the Annex to Implementing Regulation (EU) No 540/2011 (Draft Review Report SANTE/11639/2017).

(SANTE/11638/2017)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 23(5) in conjunction with Article 13(2)

Procedure: Examination procedure

- B.08** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation amending Implementing Regulation (EU) No 540/2011 as regards the conditions of approval of the active substance imidacloprid (Draft Addendum to the Review Report SANCO/10590/2013 Rev. 5).

(SANTE/12105/2016 Rev5)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Articles 21(3), 49(2) and 78(2)

Procedure: Examination procedure

- B.09** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation amending Implementing Regulation (EU) No 540/2011 as regards the conditions of approval of the active substance clothianidin (Draft Addendum to the Review Report SANCO/10589/2013 Rev. 5).

(SANTE/12106/2016 Rev5)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Articles 21(3), 49(2) and 78(2)

Procedure: Examination procedure

- B.10** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation amending Implementing Regulation (EU) No 540/2011 as regards the conditions of approval of the active substance thiamethoxam (Draft Addendum to the Review Report SANCO/10591/2013 rev 5).

(SANTE/10834/2016 Rev8)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Articles 21(3), 49(2) and 78(2)

Procedure: Examination procedure

- B.11** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation amending Implementing Regulation (EU) No 540/2011 as regards the extension of the approval periods of the active substances chlorpyrifos, chlorpyrifos-methyl, clothianidin, copper compounds, dimoxystrobin, mancozeb, mecoprop-p, metiram, oxamyl, pethoxamid, propiconazole, propineb, propyzamide, pyraclostrobin and zoxamide.

(SANTE/11622/2017 Rev1)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 17

Procedure: Examination procedure

- B.12** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Implementing Regulation amending Implementing Regulation (EU) No 540/2011 as regards the extension of the approval periods of the active substances FEN 560 (also called fenugreek or fenugreek seed powder) and sulfuryl fluoride.

(SANTE/11623/2017 Rev1)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Article 17

Procedure: Examination procedure

- B.13** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Regulation correcting Commission Regulation (EU) No 546/2011 implementing Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council as regards uniform principles for evaluation and authorisation of plant protection products.

(SANTE/11240/2017 Rev1)

Legal Basis: Regulation (EC) No 1107/2009 - Articles 29(6) and 84(d)

Procedure: Regulatory procedure with scrutiny

- B.14** Exchange of views and possible opinion of the Committee on a draft Commission Regulation amending Annex II to Regulation (EC) 1107/2009 by setting out scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties.

(SANTE/11992/2017)

Legal Basis: Regulation 1107/2009 - in particular Article 78(1)(a) and the second paragraph of point 3.6.5 of Annex II

Procedure: Regulatory procedure with scrutiny

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: CIRCABC - download document: Pt. B 14.00 11992-R0-EN.docx
Datum: donderdag 30 november 2017 08:30:19
Bijlagen: [ATT00001.gif](#)¹
[ATT00001.htm](#)²
[Pt. B 14.00 11992-R0-EN.docx](#)³
[ATT00002.htm](#)⁴

Dag 5.1.2.e

Zoals je vast al hebt begrepen staat in scopaff voorstel ter stemming om annex VO GWB te wijzigen ivm opnemen criteria hormoonverstorende stoffen.
 Bijgaand ter info het voorstel van COM.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@nomail.ec.europa.eu>
Datum: 30 november 2017 om 08:26:51 CET
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl>
Onderwerp: CIRCABC - download document: Pt. B 14.00 11992-R0-EN.docx

Dear 5.1.2.e

You will find enclosed [Pt. B 14.00 11992-R0-EN.docx](#) the document you have downloaded from the interest group [PLANT PROTECTION PRODUCTS AND THEIR RESIDUES](#) (Category: [Health and Food Safety](#)).

The properties of this document are summarised below:

- Title: *Pt. B 14.00 11992-R0-EN.docx*
- Language: *en_US*
- Creator: 5.1.2.e
- Created Date: *Nov 29, 2017 6:12:26 PM*
- Modifier: 5.1.2.e
- Modified Date: *Nov 29, 2017 6:12:26 PM*
- Status: *DRAFT*
- path: */Library/document_shop/December 2017_ Standing Committee (points to be voted, to be discussed and for information)(0)/Pt. B 14.00 11992-R0-EN.docx*
- direct access: <https://circabc.europa.eu/w/browse/b71fae75-08b8-4242-911a-31ad212c4375>
- direct download url: <https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/b71fae75-08b8-4242-911a-31ad212c4375/Pt. B 14.00 11992-R0-EN.docx>

Best regards,

The CIRCABC Team.

Please consider the environment before deciding to print this e-mail.

Brussels, **XXX**
SANTE/11992/2017 Rev. 0
[...](2017) **XXX** draft

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

of **XXX**

**amending Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 by setting out scientific criteria for
the determination of endocrine disrupting properties**

(Text with EEA relevance)

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

of **XXX**

amending Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 by setting out scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties

(Text with EEA relevance)

THE EUROPEAN COMMISSION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union,

Having regard to Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC¹, and in particular Article 78(1)(a) and the second paragraph of point 3.6.5. of Annex II thereof,

Whereas:

- (1) Scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties of active substances, safeners and synergists, should be developed taking into account the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009, which are to ensure a high level of protection of both human and animal health and the environment, in particular ensuring that substances or products placed on the market have no harmful effect on human or animal health or unacceptable effects on the environment, and to improve the functioning of the internal market while improving agricultural production.
- (2) In 2002, the World Health Organisation (WHO) through its International Programme for Chemical Safety proposed a definition for endocrine disruptors² and in 2009 a definition of adverse effects³. Those definitions have by now reached the widest consensus among scientists. The European Food Safety Authority ('the Authority') endorsed those definitions in its Scientific Opinion on endocrine disruptors adopted on 28 February 2013⁴ (hereinafter "the Scientific Opinion of the Authority"). Such is also the view of the Scientific Committee on Consumer Safety⁵. It is therefore appropriate to base the criteria for the determination of endocrine disrupting properties on those WHO definitions.

¹ OJ L 309, 24.11.2009, p. 1.

² WHO/IPCS (World Health Organization/International Programme on Chemical Safety), 2002. Global Assessment of the State-of-the-science of Endocrine Disruptors. WHO/PCS/EDC/02.2, publicly available at http://www.who.int/ipcs/publications/new_issues/endocrine_disruptors/en/.

³ WHO/IPCS (World Health Organization/International Programme on Chemical Safety), 2009. Principles and Methods for the Risk Assessment of Chemicals in Food. Environmental Health Criteria 240, publicly available at <http://www.who.int/foodsafety/publications/chemical-food/en/>.

⁴ "Scientific Opinion on the hazard assessment of endocrine disruptors: Scientific criteria for identification of endocrine disruptors and appropriateness of existing test methods for assessing effects mediated by these substances on human health and the environment", EFSA Journal 2013;11(3):3132, doi: 10.2903/j.efsa.2013.3132.

⁵ Scientific Committee on Consumer Safety, Memorandum on Endocrine disruptors, 16.12.2014 (SCCS/1544/14).

- (3) In order to implement those criteria, weight of evidence should be applied considering in particular the approach provided for in Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council⁶ on the weight of evidence. Previous experience with the Guidance document on standardised test guidelines for evaluating chemicals for endocrine disruption of OECD⁷ should also be considered. In addition, the implementation of the criteria should be based on all relevant scientific evidence, including studies submitted in accordance with the current regulatory data requirements of Regulation (EC) No 1107/2009. These studies are mostly based on internationally agreed study protocols.
- (4) The determination of endocrine disrupting properties with respect to human health should be based on human and/or animal evidence, therefore allowing for the identification of both known and presumed endocrine disrupting substances.
- (5) As the specific scientific criteria laid down by this Regulation reflect the current scientific and technical knowledge and are to be applied instead of the criteria currently set out in point 3.6.5. of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009, they should be provided for in that Annex.
- (6) In order to take into account the current scientific and technical knowledge, specific scientific criteria should also be specified in order to identify active substances, safeners or synergists having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms. Therefore point 3.8.2. of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 should be amended to introduce these specific criteria.
- (7) The Commission should assess, in light of the objectives of Regulation (EC) No 1107/2009, the experience gained from the application of the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties introduced by the present Regulation.
- (8) The criteria for the determination of endocrine disrupting properties reflect the current state of scientific and technical knowledge and allow identifying active substances having endocrine disrupting properties more accurately. The new criteria should therefore apply as soon as possible, while taking into account the time necessary for Member States and the Authority to prepare for applying those criteria. Therefore, from [*Date of application*], those criteria should apply except where the relevant Committee has voted on a draft Regulation by [*Date of application*]. The Commission will consider the implications for each procedure pending under Regulation (EC) No 1107/2009 and, where necessary, take appropriate measures with due respect for the rights of the applicants. This may include a request for additional information from the applicant and/or for additional scientific input from the Rapporteur Member State and the Authority.
- (9) The measures provided for in this Regulation are in accordance with the opinion of the Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed,

⁶ Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, amending and repealing Directives 67/548/EEC and 1999/45/EC, and amending Regulation (EC) No 1907/2006 (OJ L 353, 31.12.2008, p. 1).

⁷ OECD Series on Testing and Assessment No. 150.

HAS ADOPTED THIS REGULATION:

Article 1

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended in accordance with the Annex to this Regulation.

Article 2

Point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009, as amended by this Regulation, shall apply as of *[date of application]*, except for procedures where the Committee has voted on a draft Regulation by *[Office of Publication please insert date of application]*.

Article 3

By *[Office of Publication please insert date of seven years from the date of application]*, the Commission shall present to the Committee referred to in Article 79 of Regulation (EC) No 1107/2009 an assessment of the experience gained from the application of the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties introduced by this Regulation.

Article 4

This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

It shall apply from *[Office of Publication please insert date of 6 months after date of EIF]*.

This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States.

Done at Brussels,

For the Commission
The President
Jean-Claude JUNCKER

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: CIRCABC - download document: Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX.docx
Datum: donderdag 30 november 2017 08:31:41
Bijlagen: [ATT00001.gif](#)¹
[ATT00001.htm](#)²
[Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX.doc](#)³
[ATT00002.htm](#)⁴

Dag 5.1.2.e bijgaand ook de annex bij het voorstel hormoonverstorende stoffen.
 Ik neem aan dat COM dit nu ter stemming brengt omdat de criteria voor het biocidekader zijn aangenomen? En COM geen ongelijkheid wil tussen biociden en gwb?
 Heb jij tijd dit na te gaan, voorafgaand aan 7 dec? (Idea overleg)
 Dank en Gr 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: <5.1.2.e@nomail.ec.europa.eu>
Datum: 30 november 2017 om 08:27:03 CET
Aan: <5.1.2.e@minez.nl>
Onderwerp: CIRCABC - download document: Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX.docx

Dear 5.1.2.e

You will find enclosed [Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX.docx](#) the document you have downloaded from the interest group [PLANT PROTECTION PRODUCTS AND THEIR RESIDUES](#) (Category: [Health and Food Safety](#)).

The properties of this document are summarised below:

- Title: *Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX.docx*
- Language: *en_US*
- Creator: 5.1.2.e
- Created Date: *Nov 29, 2017 6:12:26 PM*
- Modifier: 5.1.2.e
- Modified Date: *Nov 29, 2017 6:12:26 PM*
- Status: *DRAFT*
- path: */Library/document_shop/December 2017_ Standing Committee (points to be voted, to be discussed and for information)(0)/Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX.docx*
- direct access: <https://circabc.europa.eu/w/browse/a279380d-2dfa-4dcd-be7b-1444f200d8b5>
- direct download url: <https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/a279380d-2dfa-4dcd-be7b-1444f200d8b5/Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX.docx>

Best regards,

The CIRCABC Team.

Please consider the environment before deciding to print this e-mail.

Brussels, XXX
SANTE/11992/2017 ANNEX Rev.0
[...] (2017) XXX draft

ANNEX 1

ANNEX

to the

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

**amending Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 by setting out scientific criteria for
the determination of endocrine disrupting properties**

ANNEX

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended as follows:

- (1) In Point 3.6.5. the following paragraphs are added after the fourth paragraph:

"From *[date of application]*, an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans if, based on points (1) to (4) of the sixth paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant to humans:

- (1) it shows an adverse effect in an intact organism or its progeny, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans in accordance with the fifth paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data which is listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the fifth paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall, in particular, consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results;
 - (b) the relevance of the study designs, for the assessment of adverse effects and of the endocrine mode of action;

- (c) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different species;
 - (d) the route of exposure, toxicokinetic and metabolism studies;
 - (e) the concept of the limit dose, and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity;
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor."
- (2) In Point 3.8.2. the following paragraphs are added after the sole paragraph:

"From [date of application], an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms if, based on points (1) to (4) of the third paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant at the (sub)population level for non-target organisms:

- (1) it shows an adverse effect in non-target organisms, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms in accordance with the second paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular, those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data

requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;

- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the second paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results, discriminating between taxonomic groups (e.g. mammals, birds, fish, amphibians) where relevant;
 - (b) the relevance of the study design for the assessment of the adverse effects and its relevance at the (sub)population level, and for the assessment of the endocrine mode of action;
 - (c) the adverse effects on reproduction, growth/development, and other relevant adverse effects which are likely to impact on (sub)populations. Adequate, reliable and representative field or monitoring data and/or results from population models shall as well be considered where available;
 - (d) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different taxonomic groups;
 - (e) the concept of the limit dose and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity.
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) Adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor with respect to non-target organisms.”

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: FW: neonicotinoiden en hormoonverstorende stoffen
Datum: dinsdag 5 december 2017 12:25:33
Prioriteit: Hoog

Ter info ook aan jullie.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 5 december 2017 12:25
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: neonicotinoiden en hormoonverstorende stoffen
Urgentie: Hoog
Beste 5.1.2.e

Op 12/13 december vindt het volgende "SCoPAFF pesticide legislation" plaats in Brussel. Inmiddels is duidelijk geworden dat hier twee politiek gevoelige onderwerpen ter stemming voorliggen, namelijk de inperking van de goedkeuringsvoorwaarden van drie neonicotinoiden en de criteria voor beoordeling van hormoonverstorende stoffen. We hebben op beide onderwerpen een aparte nota en Kamerbrief in voorbereiding. Omdat dit morgen (begrotingsbehandeling) aan bod kan komen, informeer ik je alvast direct, zodat je desgewenst de Minister kunt informeren.

Het gaat om COM voorstellen voor:

- 1) de neonicotinoiden: clothianidin, imidacloprid en thiamethoxam
- 2) wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren.

Neonicotinoiden

Voor de drie neonicotinoiden liggen voorstellen ter stemming voor. Hierin worden zeer vergaande restricties voorgesteld, vanwege de risico's voor bijen. Dit houdt in dat middelen met deze stoffen alleen nog in kassen mogen worden gebruikt, voor de hele levenscyclus van de plant. Alle buitentoepassingen zullen verdwijnen, op basis van de risicobeoordeling door EFSA. Dit zal een behoorlijke landbouwkundige impact hebben in de EU en in NL. In NL raakt dit bijvoorbeeld de aardappelen, bieten en koolgewassen teelten in het bijzonder. Al eerder dit jaar bracht COM conceptvoorstellen uit, nl. in maart 2017. Daarop was veel reactie, ook van lidstaten. Vooral omdat EFSA in opdracht van COM een streng en nog niet officieel goedgekeurd Guidance Document heeft gebruikt in haar beoordeling: het zogenaamde "Bee Guidance Document". De Kamer is hierover geïnformeerd. In de nu liggende definitieve voorstellen is weinig veranderd tov. maart. We hebben destijds – op basis van Ctgb advies- richting COM gewezen op de risico's van de alternatieven (dwz. volveldse bespuitingen met andere insecticiden) en COM gevraagd rekening te houden met moderne zaad en zaaitoepassing in buitenteelten (hoogwaardige zaadcoating en zaaimethoden van behandeld zaad kunnen risico's mitigeren). COM zegt formeel dat zij geen aanleiding zag om het voorstel aan te passen op basis van de NL inbreng, ook niet van andere lidstaten en stakeholders. Tav hoogwaardige zaadcoating wijzen EFSA en COM op vervolgrisco's. Namelijk dat volggewassen (volgend op het gewas met gecoat zaad) neonics uit de bodem kunnen opnemen en daarmee risicovol voor bijen zijn. COM geeft aan dat de beoordelingssystematiek geen rekening houdt met alternatieven. Ctgb staat nu paraat haar eerdere advies te updaten. Op basis hiervan willen we de Minister een bijgewerkt advies voorleggen. Naar het zich laat aanzien zal dit advies inhouden om in te stemmen met de COM voorstellen of aan te dringen op uitstel; EFSA werkt nl. nog aan een aparte herbeoordeling van zaad- en granulaat toepassingen op basis van nieuw opgevraagde gegevens. Zoals aangegeven heeft instemmen consequenties voor NL teelten. Van de lidstaten 5.1.2.a is bekend dat zij de restricties in geheel zullen steunen. 5.1.2.a is zich aan het bereiden, maar lijkt te neigen naar niet instemmen omdat sommige buitenteelten in hun beleving geen onacceptabele risico's voor bijen vormen. Ook zij bepleiten uitstel van stemming.

Hormoonverstorende stoffen

Voor de hormoonverstorende stoffen ligt ook een voorstel ter stemming voor. Hierin worden gewijzigde criteria voorgesteld om hormoonverstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit voorstel impliceert dat stoffen die als intrinsieke eigenschap hebben hormoonverstorend te zijn voor de mens direct afvallen ("cut-off") en niet worden beoordeeld. Dit voorstel lag eerder dit jaar (in andere vorm) al voor aan lidstaten en het Europees Parlement: terwijl lidstaten het voorstel in juli 2017 goedkeurden, heeft het Europees Parlement (EP) deze vervolgens

afgewezen. Met de wijzigingen die COM nu voorstelt, wil zij recht doen aan de kritiek van het EP. Hierin is een bepaalde uitzondering geschrapt. Namelijk om een groep stoffen, onder andere insectgroeiregulatoren, risico gebaseerd te beoordelen (net als alle andere reguliere werkzame stoffen). De insectgroeiregulatoren passen goed in een geïntegreerde bestrijdingsaanpak en zijn over het algemeen weinig risicovol. Daarom is deze uitzondering destijds door lidstaten, waaronder NL, bepleit. Het Ctgb kijkt ook naar dit voorstel en brengt zo spoedig mogelijk een advies uit. De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. ⁵¹²³ lijkt moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen indien de uitzondering geschrapt blijft. Een (tekstueel) compromisvoorstel behoort tot de mogelijkheden.

Als je vragen hebt, laat het me gerust weten,

Groeten,

5.1.2.e

senior beleidsmedewerker Plantgezondheid

Cluster Plantgezondheid en Fytosanitaire Markttoegang

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 06 **5.1.2.e**

5.1.2.e [@mines.nl](mailto:5.1.2.e@mines.nl)

Buiten Reikwijdte

Buiten Reikwijdte

Buiten Reikwijdte

Buiten Reikwijdte

Buiten Reikwijdte

Buiten Reikwijdte

Buiten Reikwijdte

Van: 5.1.2.e
Aan:
Onderwerp: oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.docx
Datum: woensdag 6 december 2017 10:40:30
Bijlagen: [oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.doc](#)¹

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur
5.1.2 e
T 070 5.1.2 e
5.1.2 e @minez.nl

Datum
5 december 2017

Kenmerk
DGAN-PAV /

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Nieuwe voorstellen Europese Commissie om hormoon
verstorende stoffen te kunnen identificeren

Parafenroute

DG AN
5.1.2 e

PAV. directeur
5.1.2 e

PAV. MT-lid
5.1.2 e

BBR-paraaf

Aanleiding

De Europese Commissie (EC) zal op 12/13 december in het Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF) een gewijzigd voorstel ter stemming agenderen inzake hormoon verstorende stoffen. Dit dossier ligt gevoelig in de Tweede Kamer.

U informeert de Kamer met bijgaande brief over het vervolg van de Europese Besluitvorming op dit dossier, conform de toezegging van staatssecretaris Van Dam tijdens het AO LVR op 7 juni jl. Hierin gaat u in op het advies van het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb) en het Rijksinstituut voor Volk hygiëne en Milieu (RIVM) dat aan u en de betrokken departementen (IenM, VWS) is uitgebracht en geeft u uw oordeel over het EC-voorstel.

Advies

U kunt de brief aan de Tweede Kamer ondertekenen.
IenM/VWS zijn ambtelijk akkoord met de brief.

Kernpunten

- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met een eerder voorstel van de EC over wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit voorstel impliceert dat stoffen die als intrinsieke eigenschap hebben hormoon verstorend te zijn voor de mens direct afvallen ("cut-off") als werkzame stof in een gewasbeschermingsmiddel.
- Nederland heeft destijds met dit voorstel ingestemd. Kort voorafgaand vond daarover bespreking plaats met de Tweede Kamer tijdens het VAO LVR 29 juni jl, waarna geen moties zijn aangenomen. Conform de

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

(verplichte) EU raadplegingprocedure heeft de EC dit voorstel daarna voorgelegd aan het Europese Parlement (EP).

- Vervolgens heeft het EP op 3 oktober 2017 tegen het voorstel gestemd.
- De EC legt nu een gewijzigd voorstel ter stemming voor aan lidstaten, waarmee zij recht wil doen aan de kritiek van het EP. Een meerderheid van het EP is tegen de uitzonderingen op de criteria, omdat die de werking van de criteria zouden uithollen.
- In het huidige voorstel is een bepaalde uitzondering geschrapt. Namelijk om een groep stoffen die enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op doelwitorganisme hebben, onder andere insectgroeiregulatoren, risicogebaseerd te beoordelen (geen "cut-off"). De insectgroeiregulatoren passen goed in een geïntegreerde bestrijdingsaanpak en zijn over het algemeen weinig risicovol. Daarom is deze uitzondering destijds door lidstaten, waaronder NL, bepleit.
- U gaan in op het Ctgb advies en RIVM: PM aanvullen.
- De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. ³¹² lijkt moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen indien de uitzondering geschrapt blijft en denken aan een (tekstueel) compromisvoorstel.

Toelichting

Goedkeuring werkzame stoffen

- Volgens de Europese Verordening Gewasbeschermingsmiddelen (1107/2009) worden alle goedkeuringen van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen geharmoniseerd verleend, na beoordeling door EFSA en de rapporterende lidstaat. Hierop kijken de andere lidstaten mee.
- Als de beoordeling geen schadelijke effecten op mensen, dier en milieu constateert, komt er een goedkeuring van de stof. Hierover wordt besloten in het Standing Committee for Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF).
- Vervolgens moet er een toelating van een gewasbeschermingsmiddel worden verleend op niveau van de lidstaat. In Nederland is het Ctgb hiervoor de bevoegde autoriteit.

Waar gaat het over bij de hormoonverstorende stoffen?

- Volgens de Gewasbeschermingsverordening worden hormoonverstorende stoffen beoordeeld op hun intrinsieke eigenschappen, de zogenoemde gevaarbenadering¹. Als blijkt dat een stof een hormoonverstorende werking heeft, dan valt die stof direct af en kan niet meer worden beoordeeld op basis van een risicobenadering. Het betreft een zogenoemd 'cut off' criterium.
- De hormoon verstorende eigenschappen van actieve stoffen voor gewasbeschermingsmiddelen worden nu beoordeeld aan de hand van interimcriteria. Deze criteria voldoen niet aan de laatste stand van de wetenschap. De commissie heeft opdracht om nieuwe criteria voor te stellen.

¹ De gevaarsbenadering gaat uit van de intrinsieke eigenschappen van de stof. De risicobenadering gaat niet alleen uit van de intrinsieke stoffeigenschappen, maar beoordeelt ook in hoeverre er blootstelling aan de stof is en of er bij dat blootstellingsniveau sprake is van een risico.

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

Deze criteria bestaan uit een deel dat gericht is op de menselijke gezondheid en een deel dat gericht is op de milieueffecten.

- Bij de werkzame stoffen die in gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt is een categorie die specifiek bedoeld zijn om hormoonverstorend op bepaalde doelwitorganismen te werken, bijvoorbeeld insectengroeiregulatoren of plantenhormonen. Nederland heeft steeds gepleit voor een uitzonderingsmogelijkheid voor deze groep werkzame stoffen, die het mogelijk maakt de milieueffecten te beoordelen op basis van een risicobenadering. Die uitzondering zou niet moeten gelden voor de beoordeling op de gezondheid voor mens en dier.
- Deze specifiek groep stoffen past goed in het huidige beleid om gewasbescherming verder te verduurzamen door hun specifieke werking en soms lage risico. Daarnaast zorgen deze stoffen voor de noodzakelijke diversiteit in het middelenpakket om zo resistentie te voorkomen.
- Verder heeft Nederland steeds gestreefd om zo snel mogelijk de criteria vast te stellen. Deze criteria zijn namelijk een verbetering ten opzichte van de interimcriteria die nu worden gebruikt.

Europese besluitvormingsprocedure

- De Europese Commissie heeft op 15 juni 2016 het eerste voorstel voor de criteria gedaan. Daarna heeft de commissie verschillende voorstellen gedaan, waarvoor de lidstaten niet tot een gekwalificeerde meerderheid konden komen. De kern van de discussie was het verschil van inzicht tussen de lidstaten over de geboden mogelijkheid voor een uitzondering bij de milieucriteria (en dus niet voor mens of dier) om stoffen die een hormoonverstorende werking beoordeling volgens de risicobenadering.
- Op xx-YY- zz hebben de lidstaten met een gekwalificeerde meerderheid ingestemd met een compromis voorstel waarin de uitzonderingsmogelijkheid nog wel (zwak?) aanwezig was.
- Dit voorstel is volgens de Europese comitologie voorgelegd bij het Europese parlement voor 'scrutiny'. Het EP heeft op xx-yy-zz het voorstel van de EC echter niet overgenomen, omdat het niet ver genoeg ging.

Huidige voorstel van de Europese commissie

- Eind november heeft de EC een nieuw voorstel naar de lidstaten gestuurd. Dit voorstel bevat geen uitzonderingsbepaling die een de beoordeling mogelijk maakt om op basis van een risicobenadering werkzame stoffen te beoordelen die een specifiek en bedoelde hormonale werking hebben.
- Het gevolg is dat een specifieke categorie werkzame stoffen vervalt die na een risicobeoordeling veilig kunnen worden toegepast en goed passen in de verduurzaming van gewasbescherming.

Brieven aan de Tweede Kamer

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

- 19 december 2016 over Criteria hormoonverstorende stoffen inzake de Europese Gewasbeschermings- en Biocidenverordening.
- 22 februari 2017 over wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen.
- Compleet? check

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.docx
Datum: woensdag 6 december 2017 15:42:25
Bijlagen: [oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.docx](#)¹

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur
5.1.2 e
T 070 5.1.2 e
5.1.2 e @minez.nl

Datum
5 december 2017

Kenmerk
DGAN-PAV /

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Nieuwe voorstellen Europese Commissie om hormoon
verstorende stoffen te kunnen identificeren

Parafenroute

DG AN

5.1.2 e

PAV. directeur

5.1.2 e

PAV. MT-lid

5.1.2 e

BBR-paraaf

Aanleiding

De Europese Commissie (EC) zal op 12/13 december in het Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF) een gewijzigd voorstel ter stemming agenderen inzake hormoon verstorende stoffen. Dit dossier ligt gevoelig in de Tweede Kamer.

U informeert de Kamer met bijgaande brief over het vervolg van de Europese Besluitvorming op dit dossier, conform de toezegging van staatssecretaris Van Dam tijdens het AO LVR op 7 juni jl.

Advies

U kunt de brief aan de Tweede Kamer ondertekenen.

IenM/VWS zijn ambtelijk akkoord met de brief.

Kernpunten

- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met een eerder voorstel van de EC over wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit voorstel impliceert dat stoffen die als intrinsieke eigenschap hebben hormoon verstorend te zijn voor de mens direct afvallen ("cut-off") als werkzame stof in een gewasbeschermingsmiddel.
- Nederland heeft destijds met dit voorstel ingestemd. Kort voorafgaand vond daarover bespreking plaats met de Tweede Kamer tijdens het VAO LVR 29 juni jl, waarna geen moties zijn aangenomen. Conform de (verplichte) EU raadplegingprocedure heeft de EC dit voorstel daarna voorgelegd aan het Europese Parlement (EP).
- Vervolgens heeft het EP op 3 oktober 2017 tegen het voorstel gestemd.

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

- De EC legt nu een gewijzigd voorstel ter stemming voor aan lidstaten, waarmee zij recht wil doen aan de kritiek van het EP.
- In het huidige voorstel is een bepaalde uitzondering geschrapt. Namelijk om een groep stoffen die enkel een bedoelde hormoon verstorende werking op doelwitorganisme hebben, onder andere insectgroeiregulatoren, risicogebaseerd te beoordelen (geen "cut-off"). De insectgroeiregulatoren passen goed in een geïntegreerde bestrijdingsaanpak en zijn over het algemeen weinig risicovol. Daarom is deze uitzondering destijds door lidstaten, waaronder NL, bepleit.
- De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. ⁵¹² lijkt moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen indien de uitzondering geschrapt blijft en denken aan een (tekstueel) compromisvoorstel.
- U geeft de Kamer aan dat u wilt bekijken of een compromisvoorstel te bereiken is met andere lidstaten, waarin de uitzonderingbepaling behouden blijft.

Toelichting

Hormoon verstorende stoffen (algemeen)

- De Europese Gewasbeschermingsmiddelenverordening (EG) nr. 1107/2009 en de Biociden verordening bevatten beide regels over hormoon verstorende stoffen. NL stoffen die in staat zijn het endocriene systeem van mensen of dieren, hun nageslacht of (sub)populaties te ontregelen.
- Deze verordeningen bepalen dat goedkeuringen van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen en biociden geharmoniseerd worden verleend, na beoordeling op EU-niveau. Als de beoordeling geen schadelijke effecten op mensen, dier en milieu constateert, komt er een goedkeuring van de stof.
- Stoffen die op basis van hun intrinsieke eigenschappen voldoen aan zogenaamde "cut-off criteria" worden direct niet-goedgekeurd, volgens de zogenoemde gevaarsbenadering¹. Dit treft naast stoffen met hormoon verstorende eigenschappen, bijv. stoffen die mutageen, carcinogeen of reprotoxisch zijn.
- Op dit moment worden hormoon verstorende eigenschappen van actieve stoffen voor gewasbeschermingsmiddelen en beoordeeld aan de hand van interim criteria. Deze criteria voldoen niet aan de nieuwste wetenschappelijke benadering om deze stoffen te identificeren. Daarnaast bevatten beide verordeningen uitzonderingsclausules, die niet eensluidend zijn.

EU-voorstel

- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met een voorstel van de EC over wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen

¹ De gevaarsbenadering gaat uit van de intrinsieke eigenschappen van de stof. De risicobenadering gaat niet alleen uit van de intrinsieke stoffeigenschappen, maar beoordeelt ook in hoeverre er blootstelling aan de stof is en of er bij dat blootstellingsniveau sprake is van een risico.

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

identificeren. Dit voorstel is een vervolg op eerdere voorstellen, waarover de Kamer steeds is geïnformeerd. (TK 27858 nr 395, 34510 nr. 6,7,8). Nederland heeft hiermee ingestemd.

- De criteria zijn gebaseerd op de WHO definitie van een hormoonverstorende stof en dienen zowel bekende als veronderstelde hormoonverstorende stoffen te identificeren. Deze definitie is algemeen aanvaard door wetenschappers en niet-gouvernementele organisaties. Deze criteria bestaan uit een deel dat gericht is op de menselijke gezondheid (humane criteria) en een deel dat gericht is op de milieueffecten (milieu criteria).
- Volgens de criteria moet via een op bewijskracht gebaseerde aanpak worden aangetoond dat de beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt (bij mensen) of dat de nadelige effecten relevant zijn op populatieniveau (voor het milieu) door rekening te houden met alle relevante wetenschappelijke gegevens, met inbegrip van dier-, in-vitro- of in-silico-onderzoeken.
- Omdat het vaak moeilijk is om sluitend bewijs te leveren voor een oorzakelijk verband schrijven de criteria voor om dit bewijs op basis van aannemelijkheid (biologische plausibiliteit) te beoordelen.
- In de criteria is een uitzonderingsbepaling opgenomen onder de milieucriteria² (dus niet onder de humane-criteria) om werkzame stoffen die specifiek bedoeld zijn om hormoon verstorend op bepaalde doelwitorganismen te werken – bijv. insectengroeiregulatoren of plantenhormonen - te beoordelen op basis van het reguliere toetsingskader voor gewasbeschermingsmiddelen of biociden, in plaats van een gevaarbenadering.
- De EC is voornemens dezelfde criteria voor biociden aan te nemen. De criteria treden in werking zes maanden na het van kracht worden van de aanpassingen in beide verordeningen en dienen na zeven jaar te worden geëvalueerd.
- Inmiddels heeft de EC initiatief genomen om in aanvulling op de criteria een beoordelingsrichtsnoer op te stellen, zodat de criteria geharmoniseerd kunnen worden toegepast in de EU

Het NL standpunt t.a.v. het Cie-voorstel:

- Leidend in de NL positie over criteria voor hormoon verstorende stoffen is het (wetenschappelijke) advies van Ctgb en het RIVM.
- De nieuwe criteria zijn –volgens beide– een verbetering ten opzichte van de interim-criteria omdat deze de nieuwste wetenschappelijke benadering volgen. Ze zijn gebaseerd op de definitie van de WHO, die algemeen is aanvaard. Dit houdt in dat moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten leidt bij het intacte organisme. Het voorstel geeft duidelijkheid wat een nadelig effect is.
- Daarmee wordt een hoger beschermingsniveau geboden voor mens, dier en milieu.

² Verordening (EG) Nr. 1107/2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, bijlage, paragraaf 3.8.2. punt (4)

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

Vervolg EU besluitvorming – nieuw voorstel

- Conform de (verplichte) EU raadplegingprocedure heeft de EC het voorstel d.d. 4 juli voorgelegd aan het Europese Parlement (EP).
- Op 4 oktober heeft het EP echter met meerderheid van stemmen een resolutie aangenomen, die het voorstel van de EC afwijst. Kern van het bezwaar van het EP is dat de in het voorstel opgenomen uitzonderingsbepaling een afzwakking vormt waarvoor geen wetenschappelijke basis ontbreekt.
- De EC heeft op 29 november een nieuw voorstel naar de lidstaten gestuurd, dat zij op 12/13 december ter stemming wil voorleggen in het SCOPAFF. Deze wijziging. Hierin is de uitzonderingsbepaling geschrapt, die een de beoordeling mogelijk maakt om op basis van een risicobenadering werkzame stoffen te beoordelen die een specifiek en bedoelde hormonale werking hebben.
- Het gevolg is dat een specifieke categorie werkzame stoffen vervalt die na een risicobeoordeling veilig kunnen worden toegepast en goed passen in de verduurzaming van gewasbescherming.
- Deze uitzondering is eerder door lidstaten, waaronder Nederland bepleit.
- De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. ⁵¹²⁴ lijkt moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen indien de uitzondering geschrapt blijft en denken aan een (tekstueel) compromisvoorstel.
- U geeft de Kamer aan dat u wilt bekijken of een compromisvoorstel te bereiken is met andere lidstaten, waarin de uitzonderingsbepaling behouden blijft.

Brieven aan de Tweede Kamer

- 19 december 2016 over Criteria hormoonverstorende stoffen inzake de Europese Gewasbeschermings- en Biocidenverordening.
- 22 februari 2017 over wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen.
- Compleet? check

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.docx
Datum: donderdag 7 december 2017 11:27:38
Bijlagen: [oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.docx](#)¹

Hallo 5.1.2.e en 5.1.2.e,
Zie aangehecht wat opmerkingen en suggesties in de tekst, met wijzigingen aan.
Veel succes en als toelichting gewenst is: graag bereid.
Groet, 5.1.2.e

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur
drs. 5.1.2.e
T 070 5.1.2.e
5.1.2.e@minez.nl

Datum
5 december 2017

Kenmerk
DGAN-PAV /

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Nieuwe voorstellen Europese Commissie om hormoon
verstorende stoffen te kunnen identificeren

Parafenroute

DG AN
5.1.2.e

PAV. directeur
5.1.2.e

PAV. MT-lid
5.1.2.e

BBR-paraaf

Aanleiding

De Europese Commissie (EC) zal op 12 en 13 december in het Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF) een gewijzigd voorstel ter stemming agenderen inzake criteria voor beoordeling van hormoonverstorende stoffen. Dit dossier ligt gevoelig in de Tweede Kamer. U informeert de Kamer met bijgaande brief over het vervolg van het Europese besluitvormingproces op dit dossier, conform de toezegging van staatssecretaris Van Dam tijdens het AO LVR op 7 juni jl.

Advies

U kunt de brief aan de Tweede Kamer ondertekenen, mede namens de staatssecretaris van IenW en de Minister voor Medische Zorg. IenW en VWS zijn ambtelijk akkoord met de brief.

Kernpunten

- **OPM 5.1.2.e**: Ik zou deze 2 punten naar voren halen, daar gaat het om! Wat adviseren we de stas en op basis waarvan? Wat zijn de opties en onze overwegingen voor het advies?
- U geeft de Kamer aan dat u wilt bezien of een compromisvoorstel te bereiken is met andere lidstaten, waaronder Duitsland, waarin de uitzonderingbepaling behouden blijft, conform de eerder door NL ingenomen positie.
- De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. 5.1.2.a lijkt – net als Nederland – moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen door het scharppen van de uitzondering en denkt aan een compromisvoorstel. In dat voorstel.....
-

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met een voorstel van de EC over wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit voorstel impliceert dat stoffen die als intrinsieke eigenschap hebben hormoon verstorend te zijn voor mens en milieu direct afvallen ("cut-off") als werkzame stof in een gewasbeschermingsmiddel; ze worden niet goedgekeurd. Hier iets (korts) toevoegen dat we normaalgesproken risicogebaseerd beoordelen en nu op basis van stoffeigenschap ('hazard based'). In de toelichting hierop ingaan, omdat dit juist de politieke discussie is steeds.
- Nederland heeft hiermee ingestemd in lijn met de bespreking met de Tweede Kamer in het VAO LVR 29 juni jl. Na dit VAO zijn geen moties aangenomen, die een andere koers bepleitten. Conform de (verplichte) EU raadplegingprocedure heeft de EC dit voorstel daarna voorgelegd aan het Europese Parlement (EP).
- Vervolgens heeft het EP op 3 oktober 2017 tegen het voorstel gestemd.
- De EC legt daarom een nieuw voorstel ter stemming voor aan lidstaten in het SCoPAFF op 12/13 december as, waarmee de EC meent recht te doen aan de kritiek van het EP opm sus: tekst tussen haakjes snap ik niet, kan dat weg?.
- In het nieuwe voorstel is een uitzonderingsbepaling geschrapt, waarbij een groep stoffen die juist bedoeld zijn om hormoonverstorend te werken op doelwitorganismenrisicogebaseerd te beoordelen en niet te laten vervallen op basis van de stoffeigenschap. Bij deze groep horen onder meer insectgroeiregulatoren en ook insecten'hormonen', zoals feromonen. Ratio is dat insectgroeiregulatoren vanwege hun grote specificiteit goed passen in een geïntegreerde bestrijdingsaanpak en deze over het algemeen weinig risicovol zijn voor mens, dier en milieu. Deze uitzondering is destijds door lidstaten, waaronder NL, bepleit.

Toelichting

Hormoon verstorende stoffen (algemeen)

- De Europese Gewasbeschermingsmiddelenverordening (EG) nr. 1107/2009 en de Biocidenverordening (EC) ... bevatten beide regels over hormoonverstorende stoffen. Dat zijn stoffen die in staat zijn het endocriene systeem van mensen of dieren, hun nageslacht of (sub)populaties te ontregelen.
- Beide verordeningen bepalen dat goedkeuringen van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen en in biociden EU geharmoniseerd worden verleend, na beoordeling op EU-niveau. Als geen schadelijke effecten op mensen, dier en milieu worden geconstateerd, komt er een goedkeuring van de stof.
- Stoffen die op basis van hun intrinsieke eigenschappen voldoen aan de zogenaamde "cut-off criteria" worden niet-goedgekeurd, volgens de

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaadige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

zogenoemde gevaarbenadering¹, een risicobeoordeling vindt dan niet plaats. Dit treft naast stoffen met hormoon verstorende eigenschappen, bijv. stoffen die (in hoge mate) mutageen, carcinogeen of reprotoxisch zijn.

- Op dit moment worden hormoonverstorende eigenschappen van werkzame stoffen voor gewasbeschermingsmiddelen beoordeeld aan de hand van interim-criteria, die zijn vastgelegd in de Verordening 1107/2009. Deze interim-criteria voldoen niet aan de nieuwste stand der wetenschap. Daarnaast bevat de biocidenverordening (deze is van een latere datum) een uitzonderingsclausule, die niet in de gewasbeschermingsmiddelenverordening is opgenomen. Daardoor kunnen biociden wel risicogebaseerd worden beoordeeld (of iets dergelijks).
- U bent verantwoordelijk voor gewasbeschermingsmiddelen, de staatssecretaris van IenW voor biociden.

EU-voorstel

- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met een voorstel van de EC voor het wijzigen van de Gewasbeschermingsverordening ivm. wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit voorstel is een vervolg op eerdere voorstellen, waarover de Kamer steeds mondeling en schriftelijk is geïnformeerd. (TK 27858 nr 395, 34510 nr. 6,7,8).
- De criteria zijn gebaseerd op de WHO-definitie van een hormoonverstorende stof en dienen hormoonverstorende stoffen te identificeren. Deze definitie is algemeen aanvaard door wetenschappers en niet-gouvernementele organisaties. Deze criteria bestaan uit een deel dat gericht is op de menselijke gezondheid (humane criteria) en een deel dat gericht is op de milieueffecten (milieucriteria).
- Volgens de criteria moet via een op bewijskracht gebaseerde aanpak worden aangetoond dat de beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt (bij mensen) of dat de nadelige effecten relevant zijn op populatieniveau (voor het milieu) door rekening te houden met alle relevante wetenschappelijke gegevens.
- Omdat het vaak moeilijk is om sluitend bewijs te leveren voor een oorzakelijk verband schrijven de criteria voor om dit bewijs op basis van aannemelijkheid (biologische plausibiliteit) te beoordelen.
- In de criteria is een uitzonderingsbepaling opgenomen onder de milieucriteria² (dus niet onder de humane criteria) om werkzame stoffen die specifiek bedoeld zijn om hormoonverstorend op bepaalde doelwitorganismen te werken – bijv. insectengroeiregulatoren of plantenhormonen – te beoordelen op basis van het reguliere Europese (risicogebaseerde) toetsingskader voor

¹ De gevaarbenadering gaat uit van de intrinsieke eigenschappen van de stof. De risicobenadering gaat niet alleen uit van de intrinsieke stoffeigenschappen, maar beoordeelt ook in hoeverre er blootstelling aan de stof is en of er bij dat blootstellingsniveau sprake is van een risico.

² Verordening (EG) Nr. 1107/2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, bijlage, paragraaf 3.8.2. punt (4)

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

gewasbeschermingsmiddelen of biociden en niet een gevaarbenadering toe te passen.

- De EC heeft dezelfde criteria voor biociden aangenomen. Voor de (wijziging van de) biocidenverordening geldt nl. een ander besluitvormingsproces. De criteria treden in werking zes maanden na het van kracht worden van de aanpassingen in de gewasbeschermingsverordening en dienen na zeven jaar te worden geëvalueerd.
- Inmiddels heeft de EC initiatief genomen om in aanvulling op de criteria een beoordelingsrichtsnoer op te stellen, zodat de criteria direct geharmoniseerd kunnen worden toegepast in de EU. Hierop heeft Nederland sterk aangedrongen.

Het NL standpunt t.a.v. het Cie-voorstel:

- Leidend in de NL positie over criteria voor hormoon verstorende stoffen is het (wetenschappelijke) advies van Ctgb en het RIVM.
- De nieuwe criteria zijn –volgens beide– een verbetering ten opzichte van de interim-criteria omdat deze de nieuwste wetenschappelijke benadering volgen. Het voorstel geeft samen met het richtsnoer duidelijkheid hoe kan worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten leidt en wat een nadelig effect is. Daarmee wordt een hoger beschermingsniveau geboden voor mens, dier en milieu.

Vervolg EU besluitvorming – nieuw voorstel

- Opm^{512a}: Is wel veel herhaling. Kan er ook iets van weg? Of het hele blokje?
- Conform de (verplichte) EU raadplegingprocedure heeft de EC het voorstel d.d. 4 juli voorgelegd aan het Europese Parlement (EP).
- Op 4 oktober heeft het EP echter met meerderheid van stemmen een resolutie aangenomen, die het voorstel van de EC afwijst. Kern van het bezwaar van het EP is dat de in het voorstel opgenomen uitzonderingsbepaling een afzwakking vormt waarvoor de wetenschappelijke basis ontbreekt.
- De EC heeft op 29 november een nieuw voorstel naar de lidstaten gestuurd, dat zij op 12 en 13 december ter stemming wil voorleggen in het SCOPAFF. Hierin is de uitzonderingsbepaling geschrapt, die een de beoordeling mogelijk maakt om op basis van een risicobenadering werkzame stoffen te beoordelen die een specifiek en bedoelde hormonale werking hebben.
- Het gevolg is dat een specifieke categorie werkzame stoffen vervalt die na een risicobeoordeling veilig kunnen worden toegepast en goed passen in de verduurzaming van gewasbescherming. Deze uitzondering is eerder door lidstaten, waaronder Nederland bepleit.
- U geeft de Kamer aan dat u wilt bekijken of een compromisvoorstel te bereiken is met andere lidstaten, waarin de uitzonderingsbepaling behouden blijft.

Nationaal krachtenveld

- In de Tweede Kamer heeft een deel van de fracties –zoals de Partij voor de Dieren, GroenLinks, SP– zorgen dat het voorstel niet ver genoeg gaat en daardoor minder effectief kan zijn. Een ander deel van de Kamer –zoals de

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

VVD, CDA, SGP- maakt zich zorgen over het verder in krimpen van het effectief gewasbeschermingsmiddelenpakket voor de land- en tuinbouw. De beschikbaarheid van een effectief middelenpakket is cruciaal om met een goed rendement hoogwaardige plantaardige producten te kunnen produceren, die ook geschikt zijn voor export.

- De brancheorganisaties –zoals de producenten van agrarische producten- maken zich ook zorgen over het beschikbare middelenpakket.

EU krachtenveld

- De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. Duitsland lijkt moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen indien de uitzondering geschrapt blijft en denken aan een (tekstueel) compromisvoorstel. FR positie? BE?

Brieven aan de Tweede Kamer

- 6 juli 2017, van verschillende moties en enkele toezegging op gebied van gewasbescherming waaronder hormoonverstorende stoffen (TK 27858 Nr. 395)
- 4 november 2016, verslag van de Milieuraad van 17 oktober 2016 (TK 21501-08, Nr. 657).
- 2 december 2016, verslag van de Landbouw en Visserijraad van 14/15 november 2016 (TK 21501-32, Nr. 950).
- 19 december 2016, over Criteria hormoonverstorende stoffen inzake de Europese Gewasbeschermings- en Biocidenverordening (TK 34510, Nr.6).
- 17 januari 2017, EU-voorstel Mededeling inzake hormoonverstorende ontregelaars (TK 34510, Nr. 7).
- 22 februari 2017, over wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen (TK 34510, Nr. 8).

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: FW: Idee? VERTRAULICH!
Datum: donderdag 7 december 2017 11:34:44
Bijlagen: [Pt_B 14 00 11992-R0-EN ANNEX clean Sn 30112017 doc1](#)
Prioriteit: Hoog

Zeer vertrouwelijk; maar ook voor jullie....
 DE voorstel aan COM (wij in blind copy!!!)

Dr. s. 5.1.2.e

Co-ordinating senior officer

Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality

DG Agriculture and Nature

Plant Health

P.O. Box 20401

NL 2500 EK The Hague

The Netherlands

**31 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl

Van: 5.1.2.e [mailto:5.1.2.e @bmel.bund.de]

Verzonden: donderdag 7 december 2017 11:12

Aan: 5.1.2.e @ec.europa.eu

Onderwerp: Idee? VERTRAULICH!

Urgentie: Hoog

Liebe 5.1.2.e

Dank Glyphosat komme ich zu nichts....

5.1.2.a

Ich befürchte, dank Glyphosat bin ich im Ausschuss nicht wirklich sprechfähig....

Für eine schnelle Rückmeldung wäre ich Dir dankbar

Th.

Dr. 5.1.2.e

Division 512

plant protection

Federal Ministry of Food and Agriculture

Rochusstraße 1, 53123 Bonn

Germany

Phone: +49 5.1.2.e

Fax: +49 5.1.2.e

E-Mail: 5.1.2.e @bmel.bund.de

or 5.1.2.e @bmel.bund.de

Internet: www.bmel.de

Brussels, XXX
SANTE/11992/2017 ANNEX Rev.0
[...] (2017) XXX draft

ANNEX 1

ANNEX

to the

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

**amending Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 by setting out scientific criteria for
the determination of endocrine disrupting properties**

ANNEX

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended as follows:

- (1) In Point 3.6.5. the following paragraphs are added after the fourth paragraph:

"From *[date of application]*, an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans if, based on points (1) to (4) of the sixth paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant to humans:

- (1) it shows an adverse effect in an intact organism or its progeny, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans in accordance with the fifth paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data which is listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the fifth paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall, in particular, consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results;
 - (b) the relevance of the study designs, for the assessment of adverse effects and of the endocrine mode of action;

- (c) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different species;
 - (d) the route of exposure, toxicokinetic and metabolism studies;
 - (e) the concept of the limit dose, and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity;
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor."
- (2) In Point 3.8.2. the following paragraphs are added after the sole paragraph:

"From [date of application], an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms if, based on points (1) to (4) of the third paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant at the (sub)population level for non-target organisms:

- (1) it shows an adverse effect in non-target organisms, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms in accordance with the second paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular, those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data

Pagina: 507

 Nummer: 1 Auteur: 5.2.1.e Datum: 7-12-2017 11:09:00 +01'00'

Vertebrates??? and beneficial arthropods; hier wohl besser nicht.....

requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;

- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the second paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results, discriminating between taxonomic groups (e.g. mammals, birds, fish, amphibians) where relevant;
 - (b) the relevance of the study design for the assessment of the adverse effects and its relevance at the (sub)population level, and for the assessment of the endocrine mode of action on ~~vertebrates~~ ^{vertebrates};
 - (c) the adverse effects on reproduction, growth/development, and other relevant adverse effects which are likely to impact on (sub)populations of ~~vertebrates~~ ^{vertebrates}. Adequate, reliable and representative field or monitoring data and/or results from population models shall as well be considered where available;
 - (d) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different taxonomic groups;
 - (e) the concept of the limit dose and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity.
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) Adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor with respect to non-target organisms.”

Pagina: 508

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 30-11-2017 15:53:00 +01'00'
Oder besser an dieser Stelle ggf. ergänzt um den Begriff „Nützlinge“ beneficial arthropods

 Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e Datum: 7-12-2017 11:09:00 +01'00'
Und hier, dto

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.docx
Datum: donderdag 7 december 2017 14:22:43
Bijlagen: [oplegnota bij Kamerbrief EC-voorstellen hormoonverstorende stoffen.docx](#)¹

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur
5.1.2.b
T 070 5.1.2.e
5.1.2.e@minez.nl

Datum
5 december 2017

Kenmerk
DGAN-PAV /

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Nieuwe voorstellen Europese Commissie om hormoon
verstorende stoffen te kunnen identificeren

Parafenroute

DG AN
5.1.2.e

PAV. directeur
5.1.2.e

PAV. MT-lid
5.1.2.e

BBR-paraaf

Aanleiding

De Europese Commissie (EC) zal op 12 en 13 december in het Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF) een gewijzigd voorstel ter stemming agenderen inzake criteria voor beoordeling van hormoonverstorende stoffen. Dit dossier ligt gevoelig in de Tweede Kamer. U informeert de Kamer met bijgaande brief over het vervolg van het Europese besluitvormingproces op dit dossier, conform de toezegging van staatssecretaris Van Dam tijdens het AO LVR op 7 juni jl.

Advies

U kunt de brief aan de Tweede Kamer ondertekenen, mede namens de staatssecretaris van IenW en de Minister voor Medische Zorg. IenW en VWS zijn ambtelijk akkoord met de brief.

Kernpunten

- **5.1.2.b**: Ik zou deze 2 punten naar voren halen, daar gaat het om! Wat adviseren we de stas en op basis waarvan? Wat zijn de opties en onze overwegingen voor het advies?
- U geeft de Kamer aan dat u wilt bezien of een compromisvoorstel te bereiken is met andere lidstaten, waaronder Duitsland, waarin de uitzonderingbepaling behouden blijft, conform de eerder door NL ingenomen positie.
- De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. **5.1.2.a** lijkt – net als Nederland – moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen door het scharppen van de uitzondering en denkt aan een compromisvoorstel. In dat voorstel.....
-

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met een voorstel van de EC over wetenschappelijke criteria om hormoon verstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit voorstel impliceert dat stoffen die als intrinsieke eigenschap hebben hormoon verstorend te zijn voor mens en milieu direct afvallen ("cut-off") als werkzame stof in een gewasbeschermingsmiddel; ze worden niet goedgekeurd. Hier iets (korts) toevoegen dat we normaalgesproken risicogebaseerd beoordelen en nu op basis van stoffeigenschap ('hazard based'). In de toelichting hierop ingaan, omdat dit juist de politieke discussie is steeds.
- Nederland heeft hiermee ingestemd in lijn met de bespreking met de Tweede Kamer in het VAO LVR 29 juni jl. Na dit VAO zijn geen moties aangenomen, die een andere koers bepleitten. Conform de (verplichte) EU raadplegingprocedure heeft de EC dit voorstel daarna voorgelegd aan het Europese Parlement (EP).
- Vervolgens heeft het EP op 3 oktober 2017 tegen het voorstel gestemd.
- De EC legt daarom een nieuw voorstel ter stemming voor aan lidstaten in het SCoPAFF op 12/13 december as, waarmee de EC meent recht te doen aan de kritiek van het **EP5.1.2.e** tekst tussen haakjes snap ik niet, kan dat weg?.
- In het nieuwe voorstel is een uitzonderingsbepaling geschrapt, waarbij een groep stoffen die juist bedoeld zijn om hormoonverstorend te werken op doelwitorganismenrisicogebaseerd te beoordelen en niet te laten vervallen op basis van de stoffeigenschap. Bij deze groep horen onder meer insect- en plantengroeiregulatoren. Ratio is dat insectgroeiregulatoren vanwege hun grote specificiteit goed passen in een geïntegreerde bestrijdingsaanpak en deze over het algemeen weinig risicovol zijn voor mens, dier en milieu. Deze uitzondering is destijds door lidstaten, waaronder NL, bepleit.
- Het schrappen van de uitzonderingsbepaling heeft gevolgen voor oude en nieuwe toelatingen: op dit moment zijn in Nederland 110 gewasbeschermingsmiddelen toegelaten, als insect- en plantgroeiregulator. Deze toelatingen zullen op termijn vervallen, zodra de werkzame stof bij herbeoordeling wordt geïdentificeerd als hormoonverstorend.

Toelichting

Hormoon verstorende stoffen (algemeen)

- De Europese Gewasbeschermingsmiddelenverordening (EG) nr. 1107/2009 en de Biocidenverordening (EC) ... bevatten beide regels over hormoonverstorende stoffen. Dat zijn stoffen die in staat zijn het endocriene systeem van mensen of dieren, hun nageslacht of (sub)populaties te ontregelen.
- Beide verordeningen bepalen dat goedkeuringen van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen en in biociden EU geharmoniseerd worden verleend, na beoordeling op EU-niveau. Als geen schadelijke effecten op

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

mensen, dier en milieu worden geconstateerd, komt er een goedkeuring van de stof.

- Stoffen die op basis van hun intrinsieke eigenschappen voldoen aan de zogenaamde "cut-off criteria" worden niet-goedgekeurd, volgens de zogenoemde gevaarbenadering¹, een risicobeoordeling vindt dan niet plaats. Dit treft naast stoffen met hormoon verstorende eigenschappen, bijv. stoffen die (in hoge mate) mutageen, carcinogeen of reprotoxisch zijn.
- Op dit moment worden hormoonverstorende eigenschappen van werkzame stoffen voor gewasbeschermingsmiddelen beoordeeld aan de hand van interim-criteria, die zijn vastgelegd in de Verordening 1107/2009. Deze interim-criteria voldoen niet aan de nieuwste stand der wetenschap. Daarnaast bevat de biocidenverordening (deze is van een latere datum) een uitzonderingsclausule, die niet in de gewasbeschermingsmiddelenverordening is opgenomen. Daardoor kunnen biociden wel risicogebaseerd worden beoordeeld (of iets dergelijks).
- U bent verantwoordelijk voor gewasbeschermingsmiddelen, de staatssecretaris van IenW voor biociden.

EU-voorstel

- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met een voorstel van de EC voor het wijzigen van de Gewasbeschermingsverordening ivm. wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit voorstel is een vervolg op eerdere voorstellen, waarover de Kamer steeds mondeling en schriftelijk is geïnformeerd. (TK 27858 nr 395, 34510 nr. 6,7,8).
- De criteria zijn gebaseerd op de WHO-definitie van een hormoonverstorende stof en dienen hormoonverstorende stoffen te identificeren. Deze definitie is algemeen aanvaard door wetenschappers en niet-gouvernementele organisaties. Deze criteria bestaan uit een deel dat gericht is op de menselijke gezondheid (humane criteria) en een deel dat gericht is op de milieueffecten (milieucriteria).
- Volgens de criteria moet via een op bewijskracht gebaseerde aanpak worden aangetoond dat de beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt (bij mensen) of dat de nadelige effecten relevant zijn op populatieniveau (voor het milieu) door rekening te houden met alle relevante wetenschappelijke gegevens.
- Omdat het vaak moeilijk is om sluitend bewijs te leveren voor een oorzakelijk verband schrijven de criteria voor om dit bewijs op basis van aannemelijkheid (biologische plausibiliteit) te beoordelen.

¹ De gevaarbenadering gaat uit van de intrinsieke eigenschappen van de stof. De risicobenadering gaat niet alleen uit van de intrinsieke stoffeigenschappen, maar beoordeelt ook in hoeverre er blootstelling aan de stof is en of er bij dat blootstellingsniveau sprake is van een risico.

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

- In de criteria is een uitzonderingsbepaling opgenomen onder de milieucriteria² (dus niet onder de humane criteria) om werkzame stoffen die specifiek bedoeld zijn om hormoonverstorend op bepaalde doelwitorganismen te werken – bijv. insectengroeiregulatoren of plantenhormonen – te beoordelen op basis van het reguliere Europese (risicogebaseerde) toetsingskader voor gewasbeschermingsmiddelen of biociden en niet een gevaarbenadering toe te passen.
- De EC heeft dezelfde criteria voor biociden aangenomen. Voor de (wijziging van de) biocidenverordening geldt nl. een ander besluitvormingsproces. De criteria treden in werking zes maanden na het van kracht worden van de aanpassingen in de gewasbeschermingsverordening en dienen na zeven jaar te worden geëvalueerd.
- Inmiddels heeft de EC initiatief genomen om in aanvulling op de criteria een beoordelingsrichtsnoer op te stellen, zodat de criteria direct geharmoniseerd kunnen worden toegepast in de EU. Hierop heeft Nederland sterk aangedrongen.

Het NL standpunt t.a.v. het Cie-voorstel:

- Leidend in de NL positie over criteria voor hormoon verstorende stoffen is het (wetenschappelijke) advies van Ctgb en het RIVM.
- De nieuwe criteria zijn –volgens beide– een verbetering ten opzichte van de interim-criteria omdat deze de nieuwste wetenschappelijke benadering volgen. Het voorstel geeft samen met het richtsnoer duidelijkheid hoe kan worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten leidt en wat een nadelig effect is. Daarmee wordt een hoger beschermingsniveau geboden voor mens, dier en milieu.

Vervolg EU besluitvorming – nieuw voorstel

- **5.1.2.3** Is wel veel herhaling. Kan er ook iets van weg? Of het hele blokje?
- Conform de (verplichte) EU raadplegingprocedure heeft de EC het voorstel d.d. 4 juli voorgelegd aan het Europese Parlement (EP).
- Op 4 oktober heeft het EP echter met meerderheid van stemmen een resolutie aangenomen, die het voorstel van de EC afwijst. Kern van het bezwaar van het EP is dat de in het voorstel opgenomen uitzonderingsbepaling een afzwakking vormt waarvoor de wetenschappelijke basis ontbreekt.
- De EC heeft op 29 november een nieuw voorstel naar de lidstaten gestuurd, dat zij op 12 en 13 december ter stemming wil voorleggen in het SCOPAFF. Hierin is de uitzonderingsbepaling geschrapt, die een de beoordeling mogelijk maakt om op basis van een risicobenadering werkzame stoffen te beoordelen die een specifiek en bedoelde hormonale werking hebben.
- Het gevolg is dat een specifieke categorie werkzame stoffen vervalt die na een risicobeoordeling veilig kunnen worden toegepast en goed passen in de

² Verordening (EG) Nr. 1107/2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, bijlage, paragraaf 3.8.2. punt (4)

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV /

verduurzaming van gewasbescherming. Deze uitzondering is eerder door lidstaten, waaronder Nederland bepleit.

- U geeft de Kamer aan dat u wilt bekijken of een compromisvoorstel te bereiken is met andere lidstaten, waarin de uitzonderingbepaling behouden blijft.

Nationaal krachtenveld

- In de Tweede Kamer heeft een deel van de fracties –zoals de Partij voor de Dieren, GroenLinks, SP– zorgen dat het voorstel niet ver genoeg gaat en daardoor minder effectief kan zijn. Een ander deel van de Kamer –zoals de VVD, CDA, SGP– maakt zich zorgen over het verder in krimpen van het effectief gewasbeschermingsmiddelenpakket voor de land- en tuinbouw. De beschikbaarheid van een effectief middelenpakket is cruciaal om met een goed rendement hoogwaardige plantaardige producten te kunnen produceren, die ook geschikt zijn voor export.
- De brancheorganisaties –zoals de producenten van agrarische producten– maken zich ook zorgen over het beschikbare middelenpakket.

EU krachtenveld

- De PV EU verkent op ons verzoek het EU krachtenveld. 5.1.2.a lijkt moeite te hebben met het verlies van deze groep stoffen indien de uitzondering geschrapt blijft en denken aan een (tekstueel) compromisvoorstel. 5.1.2.b positie? 5.1.2.c?

Brieven aan de Tweede Kamer

- 6 juli 2017, van verschillende moties en enkele toezegging op gebied van gewasbescherming waaronder hormoonverstorende stoffen (TK 27858 Nr. 395)
- 4 november 2016, verslag van de Milieuraad van 17 oktober 2016 (TK 21501-08, Nr. 657).
- 2 december 2016, verslag van de Landbouw en Visserijraad van 14/15 november 2016 (TK 21501-32, Nr. 950).
- 19 december 2016, over Criteria hormoonverstorende stoffen inzake de Europese Gewasbeschermings- en Biocidenverordening (TK 34510, Nr.6).
- 17 januari 2017, EU-voorstel Mededeling inzake hormoonverstorende ontregelaars (TK 34510, Nr. 7).
- 22 februari 2017, over wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen (TK 34510, Nr. 8).

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: DOMUS-#17197682-v1-
MLNV_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_Nieuwe_voorstellen_Europese_Commissie_met_criteria_om_hormoonver.docx
Datum: donderdag 7 december 2017 15:11:26
Bijlagen: [DOMUS-#17197682-v1](#) ¹
[MLNV_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_Nieuwe_voorstellen_Europese_Commissie_met_criteria_om_hormoonver.doc](#) ²

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum

Betreft Nieuwe voorstellen Europese Commissie met criteria om
hormoonverstorende stoffen te identificeren

Geachte Voorzitter

Hierbij informeer ik u over de recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over nieuwe wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen, conform toezegging aan uw Kamer tijdens het AO Landbouw en Visserij Raad op 7 juni jl.

De EC heeft op 29 november jl. een nieuwe voorstel aan lidstaten voorgelegd met aangepaste wetenschappelijk criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren. Dit voorstel impliceert dat stoffen die als intrinsieke eigenschap hebben hormoon verstorend te zijn voor mens en milieu direct afvallen ("cut-off") als werkzame stof in een gewasbeschermingsmiddel, volgens de zogenoemde gevaarbenadering¹. Een risicobeoordeling vindt dan niet plaats. De EC heeft dit voorstel ter stemming geagendeerd in het Standing Committee on Plants, Animals Food en Feed (SCoPAFF) van 12 en 13 december aanstaande. Achtergrond hiervan is dat het Europese parlement (EP) op 3 oktober 2017 tegen het eerdere voorstel van de EC heeft gestemd, waarmee de lidstaten op 4 juli 2017 hadden ingestemd. Ook Nederland had ingestemd, in lijn met de bespreking met uw Kamer tijdens het VAO Landbouw en Visserij Raad op 29 juni jl. De thans aangepaste voorstellen zijn een vervolg op eerdere voorstellen van de EC waarover ik heb geïnformeerd (Kamerstuk 34510, nr. 6, Kamerstuk 34510, nr. 7 en Kamerstuk 34510, nr. 8). In tegenstelling tot de vorige set met voorstellen legt de EC nu een voorstel voor waarin een uitzonderingsbepaling is geschrapt voor een groep stoffen die bedoeld zijn om hormoonverstorend te werken op bepaalde doelwitorganismen (onder andere insect- en plantgroeiregulators). De EC wil hiermee tegemoet komen aan de kritiek van het EP, dat deze uitzonderingsbepaling de criteria zouden afzwakken.

Appreciatie

Zoals al eerder aan uw Kamer is gemeld heeft het kabinet de voorkeur om de mogelijkheid te houden om werkzame stoffen die specifiek bedoeld zijn om

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/inv

Behandeld door

5.1.2.3

T 070 378 5265
F 0

5.1.2.e @minez.nl

Ons kenmerk

DGAN-PAV / 17197682

Uw kenmerk

Bijlage(n)

¹ De gevaarbenadering gaat uit van de intrinsieke eigenschappen van de stof. De risicobenadering gaat niet alleen uit van de intrinsieke stoffeigenschappen, maar beoordeelt ook in hoeverre er blootstelling aan de stof is en of er bij dat blootstellingsniveau sprake is van een risico.

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGAN-PAV / 17197682

hormoonverstorend op bepaalde doelwit organismen te werken risicogebaseerd te beoordelen. Het Ctgb is van mening dat deze groep stoffen van wezenlijk belang is en goed past in een duurzame bestrijding van schadelijke organismen op onze gewassen, vanwege hun specifieke werking en (soms) lager risico voor mens, dier en milieu. Daarnaast zorgen deze stoffen voor de noodzakelijke diversiteit in het gewasbeschermingsmiddelenpakket om zo resistentie te voorkomen. Op dit moment zijn in de EU meerdere insect- en plantgroei-regulatoren als werkzame stof in een gewasbeschermingsmiddel goedgekeurd; die door het voorstel dreigen weg te vallen. Nederland zet zich er daarom voor in om een compromis op dit punt te bereiken met andere lidstaten.

Ik blijf er naar streven om zo snel mogelijk de criteria voor de Gewasbeschermingsverordening vast te stellen. Deze zijn namelijk een verbetering ten opzicht van de interimcriteria in de Verordening (EG) nr. 1107/2009 die nu worden gebruikt. Verder kan dan ook het uitvoeringsrichtsnoer worden afgerond –waar Nederland voor heeft gepleit – zodat de lidstaten gewasbeschermingsmiddelen geharmoniseerd kunnen beoordelen op moment van inwerkingtreden van de criteria. Met de voorgestelde criteria maken we een stap voorwaarts om hormoonverstorende stoffen in de Gewasbeschermingsmiddelen verordening te kunnen identificeren.

Carola Schouten,

Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit

Van: 5.12.e [1]
Aan: 5.12.e 5.12.e
Onderwerp: Opm kamerbrief ED
Datum: vrijdag 8 december 2017 08:50:42
Bijlagen: [DOMUS-#17197682-v1](#) [1]
[MLNV brief aan de Tweede Kamer over Nieuwe voorstellen Europese Commissie met criteria om hormoonverpage](#) [2]
[ATT00001.htm](#) [3]

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: FW: IenM niet akkoord met brief criteria hormoonverstoring
 Datum: vrijdag 8 december 2017 11:33:17

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2.e DGMI 5.1.2.e @minienm.nl
 Verzonden: vrijdag 8 december 2017 10:55
 Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl
 Onderwerp: IenM niet akkoord met brief criteria hormoonverstoring

Hallo 5.1.2.e en 5.1.2.e,

IenM is het niet eens met deze lijn. Ik heb vanwege de complexiteit en de geschiedenis van dit onderwerp 5.1.2.e gevraagd dat toe te lichten aan jullie.

Groet,

5.1.2.e

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat | Directie Veiligheid en Risico's Rijnstraat 8 Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

M 06 5.1.2.e

5.1.2.e @minienm.nl

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bestrijdingsmiddelen>

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl
 Verzonden: donderdag 7 december 2017 17:26
 Aan: Rang, H. (Hidde) 5.1.2.e @minvws.nl; 5.1.2.e - DGMI 5.1.2.e minienm.nl; 5.1.2.e 5.1.2.e @MINSZW.NL; 5.1.2.e 5.1.2.e @ctgb.nl
 Onderwerp: Fwd: DOMUS-#17197682-v1-MLNV_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_Nieuwe_voorstellen_Europese_Commissie_met_criteria_om_hormoonver.docx

Ter info ook aan jullie

5.1.2.e

06 5.1.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl<mailto:5.1.2.e@minez.nl>>
 Datum: 7 december 2017 om 16:49:40 CET
 Aan: '5.1.2.e 5.1.2.e minienm.nl 5.1.2.e @minienm.nl>'"
 <5.1.2.e @minienm.nl 5.1.2.e @minienm.nl>> 5.1.2.e - DGMI
 5.1.2.e @minienm.nl 5.1.2.e @minienm.nl>)"
 <5.1.2.e @minienm.nl 5.1.2.e @minienm.nl>>, '5.1.2.e
 5.1.2.e @minvws.nl 5.1.2.e @minvws.nl> 5.1.2.e @minvws.nl 5.1.2.e @minvws.nl>>
 '5.1.2.e @leeg.agro.nl 5.1.2.e @leeg.agro.nl>> 5.1.2.e
 5.1.2.e @leeg.agro.nl 5.1.2.e @leeg.agro.nl>>
 Kopie: 5.1.2.e minez.nl 5.1.2.e @minez.nl>> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl 5.1.2.e @minez.nl>> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl 5.1.2.e @minez.nl>>
 Onderwerp: DOMUS-#17197682-v1-MLNV_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_Nieuwe_voorstellen_Europese_Commissie_met_criteria_om_hormoonver.docx

Beste collega's,

Bijgevoegd een concept tekst voor een brief aan de Tweede Kamer over het aangepaste voorstel van de Europese

commissie m.b.t. de criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren op grond van de Gewasbeschermingsmiddelen verordening.

Graag zo spoedig mogelijk jullie instemming op deze brief, die ik morgenochtend de lijn in moet doen, omdat de brief maandag bij de Tweede Kamer moet liggen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.3

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: SCoPAFF interventie hormoonverstorende stoffen
Datum: vrijdag 8 december 2017 11:34:40
Prioriteit: Hoog

Heel de wereld ingekopieerd, behalve mijn gewaardeerde collega!!!!!!
 Excuses!

Van: 5.1.2.e [REDACTED]

Verzonden: donderdag 7 december 2017 16:43

Aan: 5.1.2.e [REDACTED] - DGMI; 5.1.2.e [REDACTED] - DGMI; 5.1.2.e [REDACTED]
 5.1.2.e [REDACTED] 5.1.2.e [REDACTED] DGMI; 5.1.2.e [REDACTED] 5.1.2.e [REDACTED]
 5.1.2.e [REDACTED]

Onderwerp: SCoPAFF interventie hormoonverstorende stoffen

Urgentie: Hoog

Beste collega's,

In het SCoPAFF van 12-13 december as. staat ter stemming een EC-voorstel over hormoonverstoorders.

Dit voorstel wijkt af van de Nederlandse positie op dit dossier, zie de mail van 5.1.2.e [REDACTED] (conceptnota en Kamerbrief, [volgt z.s.m.](#))

Bijgaand stuur ik onze interventie in SCoPAFF:

- NL betreurt het schrappen van de uitzondering voor stoffen die specifiek bedoeld zijn om hormoon verstorend op bepaalde doelwit organismen te werken.
- Deze uitzondering was ingesteld voor een groep stoffen, o.a. insect- en plantgroeiregulatoren, waarvan al stoffen op de EU markt beschikbaar zijn.
- Deze groep is van wezenlijk belang en goed past in geïntegreerde gewasbescherming. Dit vanwege hun specifieke werking en (soms) lager risico voor mens, dier en milieu.
- Daarnaast zorgen deze stoffen voor de noodzakelijke diversiteit in het gewasbeschermingsmiddelenpakket om zo resistentie te voorkomen.
- Nederland hoopt op dit punt graag een compromis bereiken met andere lidstaten.
- Daarom stelt Nederland opties voor wijzigingen voor onder de "milieucriteria", concreet Annex lid 2 sub 2b, zodat de werking wordt toegespitst op (enkel) "vertebraten".

We zijn hierover met [REDACTED] in gesprek en zullen ma as informeel met COM afstemmen.

We bekijken ook hoe andere lidstaten hier in staan.

Bij vragen, neem gerust contact op.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e [REDACTED]

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e
 Onderwerp: FW: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Datum: maandag 11 december 2017 08:54:36

Goedemorgen,
 Zie bericht van de DG hieronder. De brief over hormoonverstorende stoffen zal dus in de loop van de ochtend verstuurd worden.
 Over neonics moeten we even afwachten. Hoogstwaarschijnlijk zal er met één van jullie contact over worden opgenomen vanuit Brussel, waar de DG en de minister nu zitten.

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: zondag 10 december 2017 22:53
 Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: Re: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Minister is akkoord met deze brief hormoonverstorende stoffen.
 Over de andere vindt morgenochtend nog overleg plaats, dan hoor je daar over. Zal wel aangepast worden.
 Groet,
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 dec. 2017 om 17:30 heeft 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e
 Hierbij, zoals zojuist overlegd, de nota en brief over hormoonverstorende stoffen.
 De brief moet maandag naar de Tweede Kamer, zodat de Kamer geïnformeerd is over de inzet van Nederland op woensdag 13 december in het SCOPAFF.
 Zou je, als je akkoord bent, de brief kunnen voorleggen aan de minister.
 Mocht zij ook akkoord zijn, dan hoor ik dat graag van je.
 Ik stuur je apart de nota, brief en bijlagen over de neon cotinoiden.
 Dankjewel alvast!
 Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
 Secretarismedewerker

BBR team minister LNV
 Bezu denhoutseweg 73 | 2594 AC | 's Gravenhage
 Postbus 20401 | 2500 EK | 's Gravenhage

T 070 5.1.2.e
 M 06 5.1.2.e
 E 5.1.2.e @minez.nl

<DOMUS-#17198345-v1-
 MLNV_Nota_ter_ondertekening_van_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_nieuwe_voorstellen_met_criteria_om_ho.DOCX>

<DOMUS-#17197682-v1-
 MLNV_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_Nieuwe_voorstellen_Europese_Commissie_met_criteria_om_hormoonver.DOCX>

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: RE: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Datum: maandag 11 december 2017 09:03:14

Hoi 5.1.2.e
 Is de brief mede namens IenW, dan moeten we dat akkoord wel afwachten inderdaad.
 Brief moet wel vandaag u t.
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: maandag 11 december 2017 9:02
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: RE: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Ha 5.1.2.e
 Ik stel voor dat we nog even afwachten op akkoord van stas IenM. Vanmorgen spreekt de DG met hem over onder andere deze brief. Ik ga even met IenM bellen.
 Gr
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: maandag 11 december 2017 8:55
 Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e); 5.1.2.e); 5.1.2.e); 5.1.2.e); 5.1.2.e
 Onderwerp: FW: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Goedemorgen,
 Zie bericht van de DG hieronder. De brief over hormoonverstorende stoffen zal dus in de loop van de ochtend verstuurd worden.
 Over neonics moeten we even afwachten. Hoogstwaarschijnlijk zal er met één van jullie contact over worden opgenomen vanuit Brussel, waar de DG en de minister nu zitten.
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: zondag 10 december 2017 22:53
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: Re: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Minister is akkoord met deze brief hormoonverstorende stoffen.
 Over de andere vindt morgenochtend nog overleg plaats, dan hoor je daar over. Zal wel aangepast worden.
 Groet,
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 dec. 2017 om 17:30 heeft 5.1.2.e) <5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e
 Hierbij, zoals zojuist overlegd, de nota en brief over hormoonverstorende stoffen.
 De brief moet maandag naar de Tweede Kamer, zodat de Kamer geïnformeerd is over de inzet van Nederland op woensdag 13 december in het SCoPAFF.
 Zou je, als je akkoord bent, de brief kunnen voorleggen aan de minister.
 Mocht zij ook akkoord zijn, dan hoor ik dat graag van je.
 Ik stuur je apart de nota, brief en bijlagen over de neon cotinoiden.
 Dankjewel alvast!
 Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
 Sr. Hols demedewerker

BBR team minister LNV
 Bezu denhoutseweg 73 | 2594 AC | 's Gravenhage
 Postbus 20401 | 2500 EK | 's Gravenhage

T 070 378 67 84
 M 065.1.2.e
 E 5.1.2.e @minez.nl

<DOMUS-#17198345-v1-
 MLNV_Nota_ter_ondertekening_van_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_nieuwe_voorstellen_met_criteria_om_ho.DOCX>
 <DOMUS-#17197682-v1-
 MLNV_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_Nieuwe_voorstellen_Europese_Commissie_met_criteria_om_hormoonver.DOCX>

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e
 Cc: 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e
 Onderwerp: Re: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Datum: maandag 11 december 2017 09:19:45

5.1.2.e en ik doen verwoede pogingen om ook in Brussel te komen 5.1.2.e is al een eind op streek, gelukkig!

@5.1.2.e wil jij svp toch alert zijn op mogelijke aanpassingen van de neonics-brief??
 Heel graag

Groet 5.1.2.e

dr S 5.1.2.e
 Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality
 DG Agriculture and Nature
 The Netherlands
 **31 (05.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl
 Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 dec 2017 om 08:54 heeft 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen,
 Zie bericht van de DG hieronder. De brief over hormoonverstorende stoffen zal dus in de loop van de ochtend verstuurd worden.
 Over neonics moeten we even afwachten. Hoogstwaarschijnlijk zal er met één van jullie contact over worden opgenomen vanuit Brussel, waar de DG en de minister nu zitten.

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: zondag 10 december 2017 22:53
 Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: Re: brief PAV hormoonverstorende stoffen
 Minister is akkoord met deze brief hormoonverstorende stoffen.
 Over de andere vindt morgenochtend nog overleg plaats, dan hoor je daar over. Zal wel aangepast worden.
 Groet,
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 dec. 2017 om 17:30 heeft 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e
 Hierbij, zoals zojuist overlegd, de nota en brief over hormoonverstorende stoffen.
 De brief moet maandag naar de Tweede Kamer, zodat de Kamer geïnformeerd is over de inzet van Nederland op woensdag 13 december in het SCOPAFF.
 Zou je, als je akkoord bent, de brief kunnen voorleggen aan de minister.
 Mocht zij ook akkoord zijn, dan hoor ik dat graag van je.
 Ik stuur je apart de nota, brief en bijlagen over de neonleotnoiden.
 Dankjewel alvast!
 Met vriendelijke groet,

MSc 5.1.2.e

C- 5.1.2.e

 BBR team minister LNV
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | 's Gravenhage
 Postbus 20401 | 2500 EK | 's Gravenhage

T 070 378 67 84

M 066 1.2.e

E 5.1.2.e @minez.nl

<DOMUS-#17198345-v1-

MLNV_Nota_ter_ondertekening_van_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_nieuwe_voorstellen_met_criteria_om_ho.DOCX>

<DOMUS-#17197682-v1-

MLNV_brief_aan_de_Tweede_Kamer_over_Nieuwe_voorstellen_Europese_Commissie_met_criteria_om_hormoonver.DOCX>

In de lunchpauze sprak ik met 5.1.2.e (afdelingshoofd

COM).

- **5.1.2.a** zal inderdaad draaien naar instemmen. Daarmee is er nog 1 LS (die meer dan 1% vertegenwoordigd) nodig voor een QMV. Hier zet COM nu op in.
- bij een QMV vervolgt de normale scrutiny procedure. Dit houdt in dat Raad en EP drie maanden de tijd hebben om in te stemmen.
- PRAC procedure, zoals hieronder vermeld, volgt alleen bij niet-QMV.
- volgens COM kan NL haar wensen (uitzonderingsbepaling voor stoffen die bedoeld zijn om hormoonverstorend te werken, als insectengroeieregulatoren) alsnog op twee manieren geregeld krijgen, mits voldoende ondersteund door andere LS:
 - 1) Opnemen in de uitzonderingsclausule die COM binnenkort opstelt, cf haar toezegging aan LS, waarmee COM de Gewasbeschermingsverordening in overeenstemming wil brengen met de biocidenverordening (van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico).
 - 2) meenemen in de regulatory procedure die COM nu opstart in reactie op het burgerinitiatief glyfosaat. Het gaat dan om een voorstel om de gewasbeschermingsverordening te wijzigen, om te regelen dat wetenschappelijke studies verdergaand openbaar kunnen worden gemaakt door EFSA.

Voor deze opties kunnen we volop gaan, indien het voorstel morgen aangenomen wordt.
Ik zal morgen vasthouden aan “onthouden”, zoals afgesproken.

Groeten, **5.1.2.e**

Op 12 dec. 2017 om 12:22 heeft **5.1.2.e**, **5.1.2.e**, **5.1.2.e**, **5.1.2.e** @minez.nl het volgende geschreven:

Dag allemaal.

Zojuist is in het SCoPAFF een informele ronde gehouden over de voorstellen die (morgen) ter stemming staan voor de hormoonverstorende stoffen en de neonicotinoiden.

Voor de hormoonverstorende stoffen is geen QMV (65% meerderheid van stemmen) in zicht.

Hier doet zich de volgende splitsing voor:

Steun: **5.1.2.a**

5.1.2.a (47%)

Tegen **5.1.2.a** (8.4%)

Onthouden: **5.1.2.a** (ca 45%)

Meerdere LS betreuren, net als NL, de geschrapte de

uitzonderingsbepaling voor stoffen die bedoeld zijn om hormoonverstorende te werken. COM wijst de suggestie van NL en ^{5.1.2.a} af om het voorstel tekstueel te wijzigen, danwel data requirements aan te passen, waarmee de uitzonderingsbepaling weer wordt teruggebracht. Het EP heeft het voorstel immers afgewezen vanwege deze uitzonderingsbepaling. Veel LS steunen het voorstel, omdat de criteria beter zijn dan de interim-criteria die nu worden gebruikt.

Intern: ^{5.1.2.a} lijkt geneigd naar instemmen. We zullen in de pauze met ze overleggen. Indien twee LS waaronder ^{5.1.2.a} draaien naar steun, wordt het voorstel aangenomen.

COM wil het voorstel desondanks morgen ter stemming brengen. Hierna volgt dan de PRAC procedure. Dit houdt in dat de Raad twee maanden de tijd krijgt om tot een QMV te komen. Hierin kunnen ook nog aanpassingen worden gedaan, daarna is instemming van EP nodig. Voor dit laatste staat ook weer twee maanden.

Voor de neonicotinoiden is ook geen QMV in zicht. In totaal zijn de stemmen: voor 33,3% onthouden 48%, tegen 19%

Hier doet zich de volgende splitsing voor:

Lidstaten die voorstellen steunen: ^{5.1.2.a}

Lidstaten die EFSA publicatie willen afwachten, zodat besluit kan worden genomen op basis van alle voorliggende informatie: ^{5.1.2.a}

Lidstaten die denken dat een veilig gebruik mogelijk is voor suikerbiet (zaadtoepassing): ^{5.1.2.a} (?)

Lidstaten die denken dat alternatieven schadelijker zijn ^{5.1.2.a}

Lidstaten die tegen zijn (zonder uitleg) ^{5.1.2.a} of nog geen positie hebben ^{5.1.2.a}

COM gaat nu intern overleggen of stemming morgen wordt doorgezet.

Groeten ^{5.1.2.e}

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
Datum: vrijdag 22 december 2017 11:27:37
Bijlagen: [Herziene convocatie AO LVB 29 januari op 24 januari.pdf](#)¹
[Format AO FTS.doc](#)²
[18a_FTS_neonicotinoïden.doc](#)³
[EXTRA 9b FTS hormoonverstoorders.DOC](#)⁴

Hoi 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e en 5.1.2.e,

Gisteren heeft de Tweede Kamer in de procedurevergadering de volgende twee brieven geagendeerd voor het AO op 24 januari:

- Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen
- Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de besluitvorming over glyfosaat

5.1.2.e zou jij het deel van de tweede brief over glyfosaat willen meenemen in jouw factsheet?

5.1.2.e en 5.1.2.e, zouden jullie factsheets over hormoonverstorende stoffen en neonicotinoïden voor het AO-dossier kunnen opstellen? Zou dat lukken voor donderdag 11 januari 12.00 uur? Ik voeg het format toe, evenals eerder voorbereide factsheets over deze onderwerpen.

Alvast bedankt en fijne feestdagen!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2 en 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 20 december 2017 12:12

Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

Onderwerp: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e

De Kamer heeft de brief "Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat" geagendeerd voor het AO over de Landbouw- en Visserijraad van 29 januari, dat gepland staat op woensdag 24 januari van 10.00 tot 13.00 uur. Het vooroverleg met de minister is op dinsdag 23 januari om 15.00 uur.

Zouden we jullie mogen vragen om een bijdrage te leveren voor het AO-dossier? Deze ontvangen we graag uiterlijk donderdag 11 januari 12.00 uur. Mocht dat niet haalbaar zijn, dan horen we het graag. Ik voeg het format toe, evenals enkele stukken die in het VSO-dossier zaten, misschien kunnen jullie die deels hergebruiken?

Alvast bedankt en voor zo meteen eerst fijne dagen!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2 en 5.1.2.e,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 06 5.1.2.e

E 5.1.2.e @minez.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Den Haag, 20 december 2017

2e HERZIENE CONVOCATIE (agendapunten * toegevoegd)

SPREEKTijd PER FRACTIE 5 MINUTEN

Indien u naar aanleiding van het algemeen overleg Landbouw- en Visserijraad een VAO inclusief stemmingen wenst te voeren voorafgaand aan de Landbouw- en Visserijraad op maandag 29 januari 2018 dan dient u daartoe een vooraankondiging te doen tijdens de Regeling van Werkzaamheden op dinsdag 23 januari 2018.

Voortouwcommissie: **vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**
Volgcommissie(s): vaste commissie voor Europese Zaken

Bewindsperso(n)en(en): minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, C.J. Schouten

Activiteit: **Algemeen overleg**
Datum: woensdag 24 januari 2018
Tijd: 10.00 - 13.00 uur
Openbaar/besloten: openbaar

Onderwerp: Landbouw- en Visserijraad op 29 januari 2018

Agendapunt: **(Nog te ontvangen) Geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad op 29 januari 2018.**

Agendapunt: **(Nog te ontvangen) Verslag van de Landbouw- en Visserijraad op 11 en 12 december 2017.**

Agendapunt: **Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat**

Zaak: Brief regering - minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, C.J. Schouten - 20 november 2017
Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat - 21501-32-1066

* Agendapunt: **Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen**

Zaak: Brief regering - minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, C.J. Schouten - 11 december 2017
Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen - 34510-9

* Agendapunt: **Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de besluitvorming over glyfosaat**

Zaak: Brief regering - minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, C.J. Schouten – 11 december 2017
Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de besluitvorming over glyfosaat - 27858-415

Griffier: M.E. Haveman-Schüssel

Activiteitsnummer: 2017A03549

Onderwerp lettergrootte 16, vet, cursief

- Lettergrootte 9, regelafstand 13pt, Verdana
- Gebruik bullets
- Vergeet niet de informatie in de titel en in de voettekst aan te passen aan uw eigen gegevens. De voettekst kunt u wijzigen door dubbel op de tekst te klikken.
- Liefst maximaal 1 A4!
- Schrijf afkortingen de eerste keer uit.

Kern

- Geef hier in enkele bullets de belangrijkste punten weer. Bijv. "De Europese Commissie zal een presentatie geven over het voorstel/rapport..." of "De Tweede Kamer heeft uw brief van XX over XX geagendeerd".

Achtergrond en stand van zaken

- ...

Nederlands standpunt

-

Krachtenveld

Nationaal

- Geef hier informatie over het krachtenveld in de Tweede Kamer, en eventuele andere stakeholders (ngo's, bedrijfsleven)

Europees

- Geef hier informatie over het krachtenveld in de Raad, het Europees Parlement en de Europese Commissie, evenals eventuele andere stakeholders

Spreeklijn AO

- Geef hier een spreeklijn die als basis kan dienen tijdens het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer. Bijv. "Nederland vindt het van belang dat ...".

Ministerie van Economische Zaken

TER ONDERTEKENING

Aan de Staatssecretaris

nota

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Auteur
5.1.2.e
T 070 5.1.2.e
5.1.2.e@minez.nl

Datum
13 februari 2017

Kenmerk
DGAN-PAV / 17025248

BM 17027460

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

Paraaf	Paraaf dig. akkoord 20/2	Paraaf dig. akkoord 20/2
DGAN	5.1.2.e Directeur PAV	5.1.2.e MT-Id OPAV
Medeparaaf	Medeparaaf	Medeparaaf

BBR-paraaf

Mede namens/met akkoord van Staatssecretaris van IenM

Aanleiding

De Europese Commissie (EC) heeft op 8 februari jongstleden nieuwe voorstellen bekend gemaakt voor wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren. De standpunten van IenM en EZ over de nieuwste voorstellen lopen uiteen.

Advies

Ik adviseer u in te stemmen met het voorstel van de EC en dit standpunt te bespreken met de staatssecretaris van IenM. U treft een voorstel aan om de Tweede Kamer per brief te informeren.

Kernpunten

- In de nu voorliggende criteria van de EC wordt onveranderd uitgegaan van de definitie van de WHO. De eerder voorgestelde verhelderingen handhaaft de EC en deze zijn in lijn met wat in december en januari jongstleden aan de Kamer is gemeld.
- Ten opzichte van het voorstel van de EC van medio december zijn er twee belangrijke veranderingen. De uitzonderingsclausule wordt niet in dit voorstel behandeld, maar apart op een later moment. Daarnaast stelt de EC voor om onder de milieucriteria de mogelijkheid op te nemen om werkzame stoffen die bedoeld zijn om hormoonverstorend te werken te kunnen beoordelen op toelaatbaarheid. Het betreft veelal stoffen die goed passen in de verduurzaming van gewasbescherming. EZ wil daarom deze mogelijkheid behouden. De EC ziet dit als een oplossing voor het niet in stemming brengen van de uitzonderingsclausule en zo ook enkele grote lidstaten.
- Door de uitzonderingsclausule en de criteria apart van elkaar te behandelen is er geen mogelijkheid om met zekerheid uitzonderingen te borgen, anders dan

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV / 17025248

in de criteria zelf, zoals de EC voorstelt. IenM is van mening dat ten principale de uitzonderingen niet in de criteria thuis horen.

Toelichting

Voorstellen

- In de nu voorliggende criteria wordt onveranderd uitgegaan van de definitie van de WHO. Volgens de definitie moet worden aangetoond dat beïnvloeding van het hormoonstelsel tot nadelige effecten bij het intacte organisme leidt. Ongewijzigd is ook de verheldering van het gebruik van biologische plausibiliteit als operationaliseren van causaliteit. Dat betekent dat het gemakkelijker wordt een stof te identificeren als hormoonverstorend. Met deze lijn heeft u eerder ingestemd en dat gemeld – mede namens de staatssecretaris van IenM- aan de Tweede Kamer (Kamerstuk 34510-6 dd. 19-12-2016 en Kamerstuk 34510-7 dd. 17-01-2017 bijlagen).
 - Ten opzicht van het voorstel van de EC van medio december zijn in totaal vier veranderingen, waaronder de twee belangrijkste die onder het kopje kernpunten zijn genoemd:
 1. De EC stelt nu voor om de ervaringen met de criteria binnen zeven jaar te evalueren.
 2. En de inwerkingtreding van de criteria 6 maanden na van kracht worden van de verordening te laten ingaan.
- Nederland kan met deze twee nieuwe voorstellen instemmen.
3. Het voorstel over de uitzonderingsclausule waarmee de EC de Gewasbeschermingsmiddelenverordening in overeenstemming wil brengen met de Biocidenverordening (van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbare risico) ligt nu niet voor. De EC wil dit op een later moment apart behandelen.
 4. Daarnaast stelt de EC voor om onder de milieucriteria de mogelijkheid op te nemen werkzame stoffen die specifiek bedoeld zijn om hormoonverstorend te werken (bijvoorbeeld insectgroeiregulatoren voor het bestrijden van insecten), te kunnen beoordelen.
- Door beide voorstellen – de criteria en de uitzonderingsclausule – apart van elkaar te behandelen en de stemming niet tegelijkertijd te agenderen is er geen mogelijkheid om uitzonderingen met zekerheid te borgen, anders dan in de criteria zelf. De splitsing van beide voorstellen is ingegeven door een verzoek van enkele grote lidstaten, waaronder **5.1.2.a** (zie kopje krachtenveld).
 - Het ministerie van IenM is geen voorstander van instemmen met het huidige voorstel. Het standpunt is dat de wetenschappelijke criteria zuiver moeten zijn om hormoonverstorende stoffen te kunnen identificeren. Dit is een principieel en in die zin een begrijpelijk vertrekpunt. Het voorstel van de EC bevat in ogen van IenM nu een uitzonderingsbepaling voor werkzame stoffen die specifiek bedoeld zijn om hun hormoonverstorende werking, die niet in de criteria thuishoort. Volgens IenM moeten uitzonderingen op een andere plaats in de regelgeving worden geregeld. Daarnaast is IenM van mening dat deze

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV / 17025248

vast te stellen criteria ook in andere wetgeving moet kunnen worden gebruikt, zoals in REACH (wetgeving over chemicaliën).

- EZ is van mening dat stoffen die specifiek bedoeld en ontwikkeld zijn om hormoonverstorend te werken tegen doelgroep-plaagorganismen en daarom ook een belangrijke groep gewasbeschermingsmiddelen zijn, denk aan insectengroeiregulatoren of ook planthormonen, zoals bloei- en groeiregulatoren. Deze stoffen passen in de verduurzaming van gewasbescherming, door hun specificiteit en soms lage risico's.
- Uiteraard moeten ook deze stoffen en middelen worden beoordeeld op grond van het wettelijk Europees toetsingskader, alvorens een goedkeuring of toelating mogelijk is. Daarin voorziet het voorstel van de EC.

Krachtenveld

- Het Europese Parlement (EP) maakt bezwaar tegen het wijzigen van de uitzonderingsclausule. Ook de lidstaten 5.1.2.a, 5.1.2.a en 5.1.2.a vinden dat de EC geen mandaat heeft om de uitzonderingsclausule van de Gewasbeschermingsmiddelenverordening aan te passen onder de comitologie. Deze lidstaten zullen ook de nu voorgestelde criteria niet steunen.
- 5.1.2.a kan het voorstel voor de criteria naar het zich nu laat aanzien steunen, maar wil de uitzonderingsclausule - die het EC niet meer voorlegt - niet steunen. Borging van het vermijden van het ongewenste effect dat stofgroepen zoals insectgroeiregulatoren en plantenhormonen zonder beoordeling wegvallen, ligt nu in het voorstel van de EC onder de milieuparagraaf in de Annex-aanpassing, laatste punt (4), onder 3.8.2 Dit is een door 5.1.2.a ingebracht punt.
- Ook andere grote lidstaten kunnen de criteria naar verwachting steunen, waaronder 5.1.2.a, 5.1.2.a en 5.1.2.a. Het 5.1.2.a wil heel graag de uitzonderingen goed geregeld zien en daarom is hun positie onduidelijk. Veel kleinere lidstaten, met name in Oost-Europa kijken naar 5.1.2.a en het 5.1.2.a.

Opties

- Nederland stemt tégen het hele voorstel. In dat geval is de kans reëel dat er geen gekwalificeerde meerderheid in het permanent comité is en er dus geen criteria kunnen worden vastgesteld. De EC kan dan besluiten de huidige interim criteria te handhaven, zoals opgenomen in de Gewasbeschermingsmiddelenverordening. Deze interim criteria zijn niet 'fit for purpose' en ook niet wetenschappelijk actueel, zo is het advies van Ctgb en RIVM. Dit is onwenselijk en strijdig met de Nederlandse inzet voor een hoog beschermingsniveau overigens is ook IenM het hiermee eens. Ik adviseer u om daarom niet tegen het voorstel te stemmen.
- Nederland stemt vóór de criteria, mits de bepaling (4) in de Annex onder punt 3.8.3. door de EC wordt verwijderd. (Het IenM standpunt). Zij bepleiten dat deze bepaling wordt toegevoegd aan de tekst van de uitzonderingsclausule. Naar verwachting haalt dit voorstel van de EC echter geen gekwalificeerde meerderheid. Ook is de vraag of de EC een dergelijk Nederlands voorstel zou willen volgen, gezien de positie van enkele grote lidstaten, waaronder

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV / 17025248

5.1.2.a Ik adviseer u dan ook deze positie van IenM niet te steunen, omdat gewenste stoffen die passen in de verduurzaming van gewasbescherming dan niet meer kunnen worden beoordeeld en goedgekeurd.

- Nederland stemt in met het hele voorstel van de EC. (Het EZ standpunt) Daarmee is het mogelijk om de stoffen goed te keuren met een specifiek beoogd hormoonverstorend effect tegen doelwitorganismen, mits het risico aanvaardbaar is. Deze stoffen passen in de verduurzaming van gewasbescherming.
- Ik adviseer u in te stemmen met het EC voorstel, maar bij de EC te pleiten voor een andere positionering in het voorstel van de mogelijkheid om de bewuste groep specifieke stoffen te kunnen beoordelen. Hiermee stemt IenM in. Dit is verwoord in de voorliggende Kamerbrief.

Proces

- Op 8 februari jongstleden heeft de EC aangepaste voorstellen voor wetenschappelijke criteria in hormoonverstorende stoffen te identificeren bekend gemaakt.
- U heeft toegezegd de Tweede Kamer te informeren zodra de EC nieuwe voorstellen heeft gedaan. Op 22 februari aanstaande is er een AO ter voorbereiding op de Landbouw en Visserijraad. Ik verwacht dat de Kamer met u over de hormoonverstorende stoffen wil spreken. Ter informatie stuurt u de bijgevoegde te ondertekenen brief aan de Kamer met de voorstellen van de EC en het standpunt van het kabinet.
- Op 21 december 2016 heeft de EC een extra vergadering van het permanente comité belegd. Tijdens deze vergadering is over de conceptcriteria voor hormoonverstorende stoffen gesproken met de lidstaten, EFSA en ECHA. Nederland heeft tijdens deze vergadering conform de motie van het lid Ouwehand aangegeven niet te kunnen stemmen, mocht het ter stemming komen. Naar aanleiding van het verloop van deze vergadering, waarin de lidstaten nogmaals hun standpunten naar voren brachten, heeft de EC besloten de criteria op dat moment niet in stemming te brengen.
- Het RIVM en het Ctgb adviseren u in technische zin. Zij melden dat ze kunnen instemmen met de twee aanvullende voorstellen van de EC:
 1. na zeven jaren de toepassing van de criteria te evalueren
 2. met het voorstel om de inwerkingtreding van de criteria zes maanden na het van kracht worden van de verordening te laten ingaan. Op die manier kan er een uitvoeringsrichtlijn voor de toelatingsautoriteiten klaar zijn, om een geharmoniseerde uitvoering te waarborgen. Dit laatste was en is inzet van het kabinet.

Verder meldt het Ctgb ook dat de onder de milieucriteria nu als laatste toevoeging – punt (4) de mogelijkheid is opgenomen om werkzame stoffen die specifiek bedoeld zijn om hormoonversturend op bepaalde doelwitorganismen te werken – denk aan insectengroeiregulators of plantenhormonen - risicogebaseerd te kunnen beoordelen.

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Kenmerk
DGAN-PAV / 17025248

Het Ctgb meldt dat deze toevoeging aan de milieuparagraaf in principe niet thuis hoort in de criteria, maar wel noodzakelijk is voor een risicogebaseerde beoordeling die wenselijk is en daarom overeind zou moeten blijven.

5.1.2.e

Onderwerp: Voorlopige agenda's Landbouw- en Visserijraad eerste helft 2018 + kalender Oostenrijk

Beste collega's,

Hierbij stuur ik jullie ter informatie het programma van het Bulgaarse voorzitterschap (landbouw begint op p. 31). In tegenstelling tot eerdere voorzitterschappen is niet per Raadsvergadering aangegeven welke punten besproken zullen worden.

Thema's die op het programma staan zijn (o.a.): herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, situatie op de landbouwmarkten, oneerlijke handelspraktijken, verordening gedistilleerde dranken, Bossenforum, internationale handel, duurzaam diergezondheidsbeheer (incl. rol van wilde dieren), dierenwelzijn tijdens transport, verordening diergeneesmiddelen en gemedicineerd diervoeder, plantgezondheid en visserij (o.a. meerjarenplannen en vo. technische maatregelen).

Daarnaast stuur ik jullie hierbij ter informatie de voorlopige Voorzitterschapskalender van Oostenrijk (tweede helft 2018). De voorlopige data van de Landbouw- en Visserijraad zijn:

16 juli (Brussel)
10 september (Brussel, tentatief)
Informeel Landbouwrade 23, 24 en 25 september (Alpbach/Tirol, t.b.c.)

15 en 16 oktober (Luxemburg)
19 en 20 november (Brussel)
17 en 18 december (Brussel)
Fijne feestdagen!
Vriendelijke groeten,

5.1.2.e

.....
Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
M 06 5.1.2.e

E 5.1.2.e [@minez.nl](mailto:minez.nl)

Council of the
European Union

Brussels, 21 December 2017
(OR. en)

15966/17

POLGEN 179

NOTE

From:	General Secretariat of the Council
To:	Delegations
Subject:	Provisional agendas for Council meetings, during the first semester of 2018 (the Bulgarian Presidency)

In accordance with Article 2(7) of the Council's Rules of Procedure, delegations will find attached the indicative provisional agendas¹ for Council meetings for the period from 1 January 2018 up to 30 June 2018. These have been drawn up by the Bulgarian Presidency and the External Action Service as regards the Foreign Affairs Council (FAC).

In accordance with Article 3(6) of the Council's Rules of Procedure, items for which approval by the Council is possible without discussion are entered as "A" items. As a general rule, "A" items do not appear on the attached provisional Council agendas.

In accordance with Annex V, para 6 of the Council's Rules of Procedure, no item is placed on the Council agenda simply for presentation by the Commission or by a Council member, except where a debate on new major initiatives is planned.

¹ In accordance with the Treaty of Lisbon, on all agendas for the various Council configurations a distinction has to be made between legislative and non-legislative acts, in the case of both "A" items and "B" items.

ANNEX

**The Bulgarian Presidency - 1st semester 2018
Draft Work Programme for Council meetings**

Prepared by COREPER (Part 2)

COUNCIL	DATE					
	January	February	March	April	May	June
GENERAL AFFAIRS		27	20	12 (Cohesion) poss. 17	14	26
FOREIGN AFFAIRS	22	26	6 (Defence) 19	16	22 (Trade+Dev.) 28	25
ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS	23	20	13		25	22
JUSTICE AND HOME AFFAIRS			8-9	poss. 19		4-5

Prepared by COREPER (Part 1)

COUNCIL	DATE					
	January	February	March	April	May	June
EMPLOYMENT, SOCIAL POLICY, HEALTH AND CONSUMER AFFAIRS			15 (Social)			21-22 (Social/Health)
COMPETITIVENESS (INTERNAL MARKET, INDUSTRY, RESEARCH AND SPACE)			12-13		28-29	
TRANSPORT, TELECOMMUNICATIONS AND ENERGY						7-8 (Transport, Telecoms) 11 (Energy)
AGRICULTURE AND FISHERIES	29	19	19	16-17	poss. 14	18-19
ENVIRONMENT			5			25
EDUCATION, YOUTH, CULTURE AND SPORT		15 (Education)			22-23	

INDEX

GENERAL AFFAIRS COUNCIL ²	4
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL	10
ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS COUNCIL	19
JUSTICE AND HOME AFFAIRS COUNCIL	28
EMPLOYMENT, SOCIAL POLICY, HEALTH AND CONSUMER AFFAIRS COUNCIL	38
COMPETITIVENESS COUNCIL (INTERNAL MARKET, INDUSTRY, RESEARCH AND SPACE)	43
TRANSPORT, TELECOMMUNICATIONS AND ENERGY COUNCIL	48
AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL	53
ENVIRONMENT COUNCIL	59
EDUCATION, YOUTH, CULTURE AND SPORT COUNCIL	62

² The provisional agendas of the General Affairs (Art. 50) Council are set out in XT 21124/17.

PROVISIONAL AGENDA

GENERAL AFFAIRS

BRUSSELS – 27 FEBRUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Resolutions, decisions and opinions adopted by the European Parliament**
(likely to become an A item)
- **Presentation of the priorities of the Bulgarian Presidency**
(Public debate in accordance with Article 8(3) of the Council's Rules of Procedure)
- **Preparation of the European Council on 22-23 March 2018**
 - = Annotated Draft Agenda

Any other business

PROVISIONAL AGENDA
GENERAL AFFAIRS
BRUSSELS – 20 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Resolutions, decisions and opinions adopted by the European Parliament**
(likely to become an A item)
- **Preparation of the European Council on 22-23 March 2018**
 - = Draft conclusions
- (poss.) **European Council follow-up**
- **European Semester**
 - = Synthesis report on Council contributions on the 2018 European semester
 - = (poss.) Updated roadmap on the 2018 European semester
 - = Draft Recommendation on the economic policy of the euro area: transmission to the European Council

Any other business

PROVISIONAL AGENDA
GENERAL AFFAIRS COUNCIL - COHESION POLICY
LUXEMBOURG –12 APRIL 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Strategic context and priorities of cohesion policy post-2020**
 - = Exchange of views
- **Communicating cohesion policy**
 - = Information from the Commission and exchange of views

Any other business

PROVISIONAL AGENDA
(poss.) GENERAL AFFAIRS COUNCIL
LUXEMBOURG – 17 APRIL 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- (poss.) **Interinstitutional Agreement on Better Law-Making**
 - = State of play

PROVISIONAL AGENDA
GENERAL AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS– 14 MAY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Resolutions, decisions and opinions adopted by the European Parliament**
(likely to become an A item)
- **Preparation of the European Council on 28-29 June 2018**
 = Annotated draft agenda
- (poss.) **Interinstitutional Agreement on Better Law-Making**
 = Information by the Presidency
- **Establishment of the European Union's common position for the 49th meeting of the EEA Council (Brussels, 23 May 2018)**
(may become an "A" item)

Any other business

PROVISIONAL AGENDA
GENERAL AFFAIRS COUNCIL
LUXEMBOURG – 26 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- (poss.) **Next Multiannual Financial Framework**
 - = Presentation by the Commission

Non-legislative activities

- **Resolutions, decisions and opinions adopted by the European Parliament**
(likely to become an A item)
- **Preparation of the European Council on 28-29 June 2018**
 - = Draft conclusions
- (poss.) **European Council follow-up**
- **European Semester**
 - = Approval of integrated Country-Specific Recommendations and transmission to the European Council
- (poss.) **Legislative programming**
 - = Exchange of views - input ahead of the Commission's "letter of intent"
- **Enlargement and Stabilisation and Association Process**
 - = Draft Council conclusions
 - (Strategy paper and country reports expected in April 2018.)*

Any other business

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 22 JANUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Libya**
- **Post-Cotonou**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Russia
- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 26 FEBRUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Moldova**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Russia
- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL - DEFENCE
BRUSSELS – 6 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Implementation of EU Global Strategy in the field of security and defence**
- **EU-NATO cooperation**
- **CSDP missions and operations**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Russia
- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 19 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Syria**
- **Ukraine**
- **External aspects of migration**
- **Business and human rights**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Russia
- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL
LUXEMBOURG – 16 APRIL 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Western Balkans**
- **Russia**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL - TRADE/DEVELOPMENT
BRUSSELS – 22 MAY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

TRADE

Non-legislative activities

- **11th World Trade Organisation Ministerial Conference (MC11)**
 - = Follow-up
- (poss.) **EU-Singapore Free Trade Agreement (*)**
 - Decision on signature (and provisional application, if applicable)
 - = Adoption
 - Decision on conclusion
 - = Request for the consent of the European Parliament
- (poss.) **Trade negotiations with Mercosur**
 - = State of play
- (poss.) **Trade negotiations with Mexico**
 - = State of play
- (poss.) **Trade negotiations with Australia and New Zealand**
 - = State of play

Any other business

DEVELOPMENT

Non-legislative activities

- **Post-Cotonou**
- **EU engagement with more advanced developing countries**
- **Stock-taking of gender initiatives**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Russia
- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

(*) Item on which a vote may be requested

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 28 MAY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

– **Eastern Partnership**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Russia
- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

PROVISIONAL AGENDA
FOREIGN AFFAIRS COUNCIL
LUXEMBOURG – 25 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **External aspects of migration**
- **EU Global Strategy progress report**

The Foreign Affairs Council (FAC) will keep the following issues under constant review for possible inclusion in the agenda should developments warrant a ministerial discussion:

- Russia
- Turkey
- Wider Middle East region
- Sahel
- Horn of Africa
- Democratic Republic of Congo
- DPRK
- Venezuela

PROVISIONAL AGENDA
ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 23 JANUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **Deepening of the EMU**
 - = Policy debate
- Any other business
 - a) **Current financial services legislative proposals**
 - = Information from the Presidency
 - b) (poss.) **VAT:**
 - **Simplification for SMEs**
 - **Simplification of rates**
 - = Presentation by the Commission

Non-legislative activities

- **Presentation of the Presidency Work Programme**
(Public debate in accordance with Article 8(3) of the Council's Rules of Procedure)
 - = Exchange of views
- **European Semester 2018**
 - a) Annual Growth Survey
 - = Draft Council Conclusions
 - b) Alert Mechanism Report
 - = Draft Council Conclusions
 - c) Draft Council Recommendation on the economic policy of the euro area
 - = Approval
- **Implementation of the Action Plan to tackle non-performing loans in Europe**
 - = State of play / Exchange of views
- Any other business

p.m.

Monday 22 January 2018

13:30 **Informal dialogue of representatives of the Council (ECOFIN) and of the European Parliament**

15:00 **Eurogroup**

PROVISIONAL AGENDA
ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 20 FEBRUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- Any other business
 - **Current financial services legislative proposals**
 = Information from the Presidency

Non-legislative activities

- **Discharge to be given to the Commission in respect of the implementation of the budget for 2016**
 = Draft Council Recommendation
- **Budget guidelines for 2019**
 = Draft Council conclusions
- (poss.) **Discussion on the recommendations by the High-level expert group on sustainable finance**
 = Exchange of views
- **Appointment of the Vice-President of the European Central Bank**
 = Draft Council Recommendation
- Any other business
 - (poss.) **Public procurement and strategic investment**
 = Presentation by the Commission

p.m.

Monday 19 February 2018

11:30 **Macro-economic Dialogue**

15:00 **Eurogroup**

PROVISIONAL AGENDA
ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 13 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- (poss.) **Mandatory Disclosure Rules**
 - Proposal for a Council Directive amending Directive 2011/16/EU as regards mandatory automatic exchange of information in the field of taxation in relation to reportable cross-border arrangements
Interinstitutional file: 2017/0138 (CNS)
 = General approach
- **Banking Package**
 - Proposal for a Regulation amending Regulation (EU) No 575/2013 (the "CRR Proposal")
 - Proposal for a Directive amending Directive 2013/36/EU (the "CRD Proposal")
 - Proposal for a Directive amending Directive 2014/59/EU (the "BRRD Proposal")
 - Proposal for a Regulation amending Regulation (EU) No 806/2014 (the "SRMR Proposal")
 = General approach
- Any other business
 - **Current financial services legislative proposals**
 = Information from the Presidency

Non-legislative activities

- **European Semester:**
 - a) 2018 Country Reports and In-Depth Reviews
 = Presentation by the Commission
 - b) Implementation of Country-Specific Recommendations with special focus on recommendations related to productivity growth
 = Exchange of views

- **Preparation of the G20 Meeting of Finance Ministers and Central Bank Governors on 19-20 March 2018 in Buenos Aires**
 - = Terms of reference
- Any other business
 - **Status of the implementation of financial services legislation**
 - = Information from the Commission

p.m.

Monday 12 March 2018

15:00 Eurogroup

PROVISIONAL AGENDA
ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS –25 MAY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **VAT Definitive System**
 - Proposal for a Council Directive amending Directive 2006/112/EC as regards harmonising and simplifying certain rules in the value added tax system and introducing the definitive system for the taxation of trade between the Member States
Interinstitutional file: 2017/0251 (CNS)
 - Proposal for a Council Implementing Regulation amending Implementing Regulation (EU) No 282/2011 as regards certain exemptions for intra community transactions
Interinstitutional file: 2017/0249 (CNS)
 - Proposal for a Council Regulation amending Regulation (EU) No 904/2010 as regards the certified taxable person
Interinstitutional file: 2017/0249 (CNS)
 - = General approach / Policy debate / Progress report
- Any other business
 - **Current financial services legislative proposals**
 - = Information from the Presidency

Non-legislative activities

- **European Semester 2018**
 - Country Reports: 2018 In depth-reviews and implementation of the 2017 Country Specific Recommendations
 - = Draft Council conclusions
- **Ageing Report 2018**
 - = Draft Council conclusions
- (poss.) **Commission comprehensive package of measures to address NPLs**
 - = Exchange of views
- Any other business

p.m.

Thursday 24 May 2018

15:00 Eurogroup

Friday 25 May 2018

08.00 Annual EIB governors meeting

14.00 Economic and Financial Dialogue between the EU and the Western Balkans and Turkey

PROVISIONAL AGENDA
ECONOMIC AND FINANCIAL AFFAIRS COUNCIL
LUXEMBOURG – 22 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **Strengthening of the Banking Union**
 - **European Deposit Insurance Scheme**
= Progress report
 - **Non-performing loans**
= State of play
- (poss.) **ESRB and ESAs Review**
= Progress report / Policy debate
- (poss.) **Deepening of the EMU**
= Progress report / Policy debate
- (poss.) **Enhanced cooperation in the area of financial transaction tax**
 - Proposal for a Council Directive implementing enhanced cooperation in the area of financial transaction tax
Interinstitutional file: 2013/0045 (CNS)
= Progress report / Policy debate
- (poss.) **Digital taxation**
= Progress report
- (poss.) **Common Corporate Tax Base**
 - Proposal for a Council Directive on a Common Corporate Tax Base (CCTB)
Interinstitutional file: 2016/0337 (CNS)
= Progress report / Policy debate
- **SME simplification, rates and modernising administrative cooperation in the area of VAT**
= Progress report / Policy debate
(Proposals expected in January 2018)

- Any other business
 - **Current financial services legislative proposals**
= Information from the Presidency
- **Insolvency, restructuring and second chance Directive**
= Information from the Presidency

Non-legislative activities

- **Contribution to the European Council meeting on 28-29 June 2018:
European Semester 2018**
 - Draft Council Recommendations on the National Reform Programmes 2018 to each Member State and draft Council Opinions on the updated Stability or Convergence Programmes
= Approval
- **Implementation of the Stability and Growth Pact (*)**
 - Draft Council Decisions / Recommendations
= Adoption
- (poss.) **ECOFIN Report to the European Council on Tax Issues**
= Endorsement
- (poss.) **Code of Conduct (Business Taxation)**
 - a) Report to the Council
 - b) Draft Council conclusions
= Endorsement
- Any other business

(*) Item on which a vote may be requested

p.m.

Thursday 21 June 2018

15:00 **Eurogroup**

PROVISIONAL AGENDA
JUSTICE AND HOME AFFAIRS COUNCIL
BRUSSELS – 8/9 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

HOME AFFAIRS

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- (poss.) **Regulation amending the Schengen Border Code as regards control at internal borders:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EU) 2016/399 as regards the rules applicable to the temporary reintroduction of border control at internal borders **(First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0245 (COD)
 = General approach / Policy debate
- **Schengen Information System (SIS)**
 - a) **SIS Return Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the use of the Schengen Information System for the return of illegally staying third-country nationals **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0407 (COD)
 - b) **SIS Border Checks Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS) in the field of border checks, amending Regulation (EU) No 515/2014 and repealing Regulation (EC) No 1987/2006 **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0408 (COD)
 - c) **SIS Police Cooperation Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS) in the field of police cooperation and judicial cooperation in criminal matters, amending Regulation (EU) No 515/2014 and repealing Regulation (EC) No 1986/2006, Council Decision 2007/533/JHA and Commission Decision 2010/261/EU **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0409 (COD)
 = Political Agreement

- **Regulation establishing a European Travel Information and Authorisation System (ETIAS):** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Travel Information and Authorisation System (ETIAS) and amending Regulations (EU) N° 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/794 and (EU) 2016/1624 (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0357 (COD)
 = Political Agreement
- **Reform of the Common European Asylum System and Resettlement**
 - a) **Dublin Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast) (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0133 (COD)
 - b) **Reception Conditions Directive:** Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast) (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0222 (COD)
 - c) **Qualification Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection and for the content of the protection granted and amending Council Directive 2003/109/EC of 25 November 2003 concerning the status of third-country nationals who are long-term residents (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0223 (COD)
 - d) **Asylum Procedure Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a common procedure for international protection in the Union and repealing Directive 2013/32/EU (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0224 (COD)
 - e) **Eurodac Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment of 'Eurodac' for the comparison of fingerprints for the effective application of [Regulation (EU) No 604/2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person], for identifying an illegally staying third-country national or stateless person and on requests for the comparison with Eurodac data by Member States' law enforcement authorities and Europol for law enforcement purposes (recast) (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0132 (COD)
 - f) **EU Asylum Agency Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Union Agency for Asylum and repealing Regulation (EU) No 439/2010 (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0131 (COD)

- g) **Resettlement Framework Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a Union Resettlement Framework and amending Regulation (EU) No 516/2014 of the European Parliament and the Council **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0225 (COD)
 = General approach / Policy debate
- (poss.) **Interoperability Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on interoperability of large-scale IT systems **(First reading)**
 = Policy debate
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council).
- **eu-LISA Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice, and amending Regulation (EC) 1987/2006 and Council Decision 2007/533/JHA and repealing Regulation (EU) 1077/2011 **(First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0145 (COD)
 = Political Agreement

Non-legislative activities

- **Future of the EU Visa Policy**
 = Policy debate
- **PNR Directive: Transposition and Implementation**
 = Policy debate
- **Migration: State of play**
 = Exchange of views / Policy debate
- (poss.) **Council Decision** on the framework for the **full application** of the provisions of the **Schengen acquis** in the Republic of **Bulgaria and Romania**
 = Adoption

JUSTICE

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **Non-cash fraud Directive:** Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on combating fraud and counterfeiting of non-cash means of payment and replacing Council Framework Decision 2001/413/JHA
Interinstitutional file: 2017/0226 (COD)
 = General approach
- (poss.) **e-evidence Directive/Regulation (First reading)**
 = Policy debate
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council)
- **Insolvency, restructuring and second chance Directive:** Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on preventive restructuring frameworks, second chance and measures to increase the efficiency of restructuring, insolvency and discharge procedures and amending Directive 2012/30/EU **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0359 (COD)
 = Policy debate
- **Brussels II a) Regulation:** recast: Proposal for a Council Regulation on jurisdiction, the recognition and enforcement of decisions in matrimonial matters and the matters of parental responsibility, and on international child abduction (recast)
Interinstitutional file: 2016/0190 (CNS)
 = Partial general approach / Policy debate

Non-legislative activities

- (poss.) **Istanbul Convention Accession:** Proposal for a Council Decision on the conclusion, by the European Union, of the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence
Interinstitutional file 2016/0062 (NLE)
 = State of play

Any other business

- **Current legislative proposals**
(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

MIXED COMMITTEE

- (poss.) **Regulation amending the Schengen Border Code as regards control at internal borders:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EU) 2016/399 as regards the rules applicable to the temporary reintroduction of border control at internal borders **(First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0245 (COD)
 = Policy debate
- **Schengen Information System (SIS)**
 - a) **SIS Return Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the use of the Schengen Information System for the return of illegally staying third-country nationals **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0407 (COD)
 - b) **SIS Border Checks Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS) in the field of border checks, amending Regulation (EU) No 515/2014 and repealing Regulation (EC) No 1987/2006 **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0408 (COD)
 - c) **SIS Police Cooperation Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS) in the field of police cooperation and judicial cooperation in criminal matters, amending Regulation (EU) No 515/2014 and repealing Regulation (EC) No 1986/2006, Council Decision 2007/533/JHA and Commission Decision 2010/261/EU **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0409 (COD)
 = Policy debate
- (poss.) **Council Decision** on the framework for the **full application** of the provisions of the **Schengen acquis** in the Republic of **Bulgaria and Romania**
 = Exchange of views
- (poss.) **Interoperability Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on interoperability of large-scale IT systems **(First reading)**
 = Policy debate
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council).
- **eu-LISA Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice, and amending Regulation (EC) 1987/2006 and Council Decision 2007/533/JHA and repealing Regulation (EU) 1077/2011 **(First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0145 (COD)
 = Policy debate

PROVISIONAL AGENDA**(Poss.) JUSTICE AND HOME AFFAIRS COUNCIL****LUXEMBOURG – 19 APRIL 2018**

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

PROVISIONAL AGENDA
JUSTICE AND HOME AFFAIRS COUNCIL
LUXEMBOURG – 4/5 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

JUSTICE

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **Contract Law-Sales of Goods Directive (First reading)**
 = Policy debate
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council)
- **Contract Law- Digital Content Directive (DCD):** Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content **(First reading)**
Interinstitutional file: 2015/0287 (COD)
 = (poss.) Political agreement
- **Insolvency, restructuring and second chance Directive:** Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on preventive restructuring frameworks, second chance and measures to increase the efficiency of restructuring, insolvency and discharge procedures and amending Directive 2012/30/EU **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0359 (COD)
 = Partial general approach
- **Brussels II a) Regulation: recast:** Proposal for a Council Regulation on jurisdiction, the recognition and enforcement of decisions in matrimonial matters and the matters of parental responsibility, and on international child abduction (recast)
Interinstitutional file: 2016/0190 (CNS)
 = (Partial) General approach
- **e-Codex Regulation (First reading)**
 = (poss.) Policy debate
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council)

- **e-Evidence Directive/Regulation (First reading)**
 = (poss.) Partial general approach
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council)

Non-legislative activities

- (poss.) **EU Accession to ECHR:** Accession of the European Union to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR)
 = State of play
- **Istanbul Convention Accession:** Proposal for a Council Decision on the conclusion, by the European Union, of the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence
Interinstitutional file 2016/0062 (NLE)
 = (poss.) Adoption

JUSTICE AND HOME AFFAIRS

Non-legislative activities

- **Data retention:** Retention of electronic communication data
 = Policy debate

HOME AFFAIRS

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- (poss.) **Revision of the Common Visa Code Regulation (First reading)**
 = General approach
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council, expected in January 2018).
- (poss.) **Revision of the Immigration Liaison Officers Regulation (First reading)**
 = Policy debate
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council, expected by the end of February 2018).
- **Reform of the Common European Asylum System and Resettlement**
 - a) **Dublin Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast) (**First reading**)
Interinstitutional file: 2016/0133 (COD)

- b) **Reception Conditions Directive:** Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast) **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0222 (COD)
- c) **Qualification Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection and for the content of the protection granted and amending Council Directive 2003/109/EC of 25 November 2003 concerning the status of third-country nationals who are long-term residents **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0223 (COD)
- d) **Asylum Procedure Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a common procedure for international protection in the Union and repealing Directive 2013/32/EU **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0224 (COD)
- e) **Eurodac Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment of 'Eurodac' for the comparison of fingerprints for the effective application of [Regulation (EU) No 604/2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person], for identifying an illegally staying third-country national or stateless person and on requests for the comparison with Eurodac data by Member States' law enforcement authorities and Europol for law enforcement purposes (recast) **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0132 (COD)
- f) **EU Asylum Agency Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Union Agency for Asylum and repealing Regulation (EU) No 439/2010 **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0131 (COD)
- g) **Resettlement Framework Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a Union Resettlement Framework and amending Regulation (EU) No 516/2014 of the European Parliament and the Council **(First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0225 (COD)
= Policy debate / General approach
- **Interoperability Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on interoperability of large-scale IT systems **(First reading)**
= General approach^[1]
(The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council).

^[1] In special circumstances, notably linked to the end of a legislature of the European Parliament, this term may be used after the EP plenary vote if the Council wishes to reach a preliminary agreement on a text with a view to negotiate with the European Parliament.

Non-legislative activities

- **Migration: State of play**
= Exchange of views / Policy debate
- **EU Policy Cycle 2014-2017: main results**
= Exchange of views
- (poss.) **Roadmap on information exchange and interoperability:** Roadmap to enhance information exchange and information management including interoperability solutions in the Justice and Home Affairs area
= Implementation report
(*may become an "A" item*)
- **Counter-Terrorism**
 - a) Implementation of the **counter-terrorism agenda** set by the European Council
= Report
 - b) High Level Commission Expert Group on Radicalisation (**HLCEG-R**)
= Report
 - c) **EU Internet Forum**
= Report

Any other business

- **Current legislative proposals**
(*Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union*)

MIXED COMMITTEE

- (poss.) **Revision of the Common Visa Code Regulation (First reading)**
= Policy debate
(*The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council, expected in January 2018*).
- (poss.) **Revision of the Immigration Liaison Officers Regulation (First reading)**
= Policy debate
(*The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council, expected by the end of February 2018*).
- **Interoperability Regulation:** Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on interoperability of large-scale IT systems (**First reading**)
= Policy debate
(*The exact title of the proposal will be known and the file number indicated after the submission of the proposal to the Council*).

PROVISIONAL AGENDA

EMPLOYMENT, SOCIAL POLICY, HEALTH AND CONSUMER AFFAIRS

BRUSSELS – 15 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- (poss.) **Proposal for Directive of the European Parliament and of the Council on work life balance for parents and carers and repealing Council Directive 2010/18/EU**
Interinstitutional file: 2017/0085 (COD)
 = General approach

Non-legislative activities

- **The future of social Europe post 2020 (title tbc)**
 = Policy debate
- **European Semester 2018**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure)
 - a) **Priorities for action in the areas of employment and social policies: Political guidance in 2018**
 - i) Draft Council conclusions on the 2018 Annual Growth Survey and Joint Employment Report
 - ii) Draft Joint Employment Report
 - = Adoption
 - b) **2018 Country reports**
 = Presentation by the Commission
- (poss.) **Council Recommendation on a European Framework for Quality and Effective Apprenticeships**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure)
 = Political agreement
- **Closing the gender pay gap: contributing to achievement of the goals of the European Social Pillar**
 = Policy debate

Any other business

- (poss.) **Social Fairness Package**
 - = Information from the Commission
- **Tripartite Social Summit**
 - = Information from the Presidency and the Commission
- **Employment Committee (EMCO) and Social Protection Committee (SPC) Work Programmes 2018**
 - = Information from the respective Chairs

PROVISIONAL AGENDA

EMPLOYMENT, SOCIAL POLICY, HEALTH AND CONSUMER AFFAIRS

LUXEMBOURG – 21/22 JUNE 2018

MEETING ON 21 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

EMPLOYMENT AND SOCIAL POLICY

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 883/2004 on the coordination of social security systems and Regulation (EC) No 987/2009 laying down the procedure for implementing Regulation (EC) No 883/2004 (Text with relevance for the EEA and Switzerland) (First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0397 (COD)
 = Partial general approach
- (poss.) **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2004/37/EC on the protection of workers from the risks related to exposure to carcinogens or mutagens at work (3rd package) (First reading)**
Interinstitutional file: not available yet
 = General approach
- (poss.) **Proposal for a revision of the Written Statement Directive (Directive 91/533/EEC)**
Interinstitutional file: not available yet
 = General approach
- **Proposal for a Council Directive on implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of religion or belief, disability, age or sexual orientation**
Interinstitutional file: 2008/0140 (CNS)
 = Progress report

- (poss.) **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on improving the gender balance among non-executive directors of companies listed on stock exchanges and related measures (First reading)**
Interinstitutional file: 2012/0299 (COD)
 = Progress report
- (poss.) **Proposal for a creation of an European Labour Authority**
Interinstitutional file: not available yet
 = Progress report
- (poss.) **Proposal for a creation of an European Social Security Number**
Interinstitutional file: not available yet
 = Progress report
- (poss.) **Access to social protection for atypical self-employed workers**
Interinstitutional file: not available yet
 = Progress report

Non-legislative activities

*(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure
 [Proposed by the Presidency])*

- **European Semester 2018**
 = Policy debate
 - a) **Draft Council Recommendations on the National Reform Programmes 2018 to each Member State and Draft explanatory note**
 = Approval
 - b) **Assessment of the 2018 Country-specific Recommendations (CSRs) and the implementation of the 2017 CSRs**
 = Endorsement of the opinions of the Employment Committee (EMCO) and the Social Protection Committee (SPC)
 - c) **Proposal for a Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States**
 = General approach/ Adoption
- **Draft Council conclusions on future of work**
 = Adoption
- **Draft Council conclusions on early childhood development**
 = Adoption
- **2018 Pension Adequacy Report: Joint SPC and Commission report**
 = Endorsement of key conclusions

Any other business

- (poss.) **Recent international developments in the field of social policy**
= Information from the Commission
- **Work programme of the incoming Presidency**
= Information from the Austrian delegation

MEETING ON 22 JUNE 2018**HEALTH****Non-legislative activities**

*(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure
[Proposed by the Presidency])*

- **Draft Council conclusions on a healthy future of Europe: healthy nutrition for children**
= Adoption
- **Shortages of medicinal products due to economic reasons**
= Exchange of views
- **The future of health at EU level**
= Exchange of views

Any other business

- **Current legislative proposals**
(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)
 - a) (poss.) **Proposal for a Regulation amending Regulation (EC) No 726/2004 laying down Community procedures for the authorisation and supervision of medicinal products for human and veterinary use and establishing a European Medicines Agency (First reading)**
Interinstitutional file: 2014/0256 (COD)
= Information from the Presidency
- **Work programme of the incoming Presidency**
= Information from the Austrian delegation

PROVISIONAL AGENDA
COMPETITIVENESS (INTERNAL MARKET, INDUSTRY, RESEARCH AND SPACE)
BRUSSELS – 12/13 MARCH 2018

MEETING ON 12 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

INTERNAL MARKET AND INDUSTRY

Non-legislative activities

- **Competitiveness "check-up"**
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views
- **European Semester 2018: "Annual Growth Survey"**
 - = Exchange of views
- **Draft Council conclusions on EU industrial policy strategy for competitiveness, growth and innovation**
 - = Exchange of views
 - = Adoption
- **25 years Single Market: the way forward**
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views

Any other business

- (poss.) **Interim evaluation of the Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises (COSME)**
 - = Information from the Commission
- **Industry Days: Industry 2030 roundtable**
 - = Information from the Commission

MEETING ON 13 MARCH 2018**SPACE****Non-legislative activities**

- **Future of the European Space policy**
= Policy debate

Any other business

- **Work programme of the incoming Presidency**
= Information from the Austrian delegation

RESEARCH**Non-legislative activities**

- (poss.) **Draft Council conclusions on a reformed ITER project - the way forward**
= Adoption
- (poss.) **Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council on the extension of the EURATOM Programme (the research framework programme for nuclear research) for 2018-2020**
= Adoption
- (poss.) **EU R&I Missions – next step towards global European leadership**
= Policy debate

Any other business

PROVISIONAL AGENDA
COMPETITIVENESS (INTERNAL MARKET, INDUSTRY, RESEARCH AND SPACE)
BRUSSELS – 28/29 MAY 2018

MEETING ON 28 MAY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

INTERNAL MARKET AND INDUSTRY

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **E-card**
 - a) (poss.) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council introducing a European services e-card and related administrative facilities (First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0403(COD)
 - b) (poss.) **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the legal and operational framework of the European services e-card introduced by Regulation ... [ESC Regulation] (First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0402(COD)
 - = (poss.) Progress report / General approach
- **Goods package**
 - a) (poss.) **Proposal for a Regulation on mutual recognition**
Interinstitutional file: not available yet
 - b) (poss.) **Proposal for a Regulation on enforcement of legislation on products**
Interinstitutional file: not available yet
 - = (poss.) Progress report / General approach
- (poss.) **Platforms to business**
 - = General approach / Progress report

Non-legislative activities

- **Competitiveness "check-up"**
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views
- **Review of progress on implementation of the Digital Single Market Strategy and Single Market Strategy**
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views

Any other business

- Current legislative proposals
(*Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union*)
 - a) (poss.) **New deal for consumers' package**
Interinstitutional file: not available yet
 - = Information from the Commission
 - b) (poss.) **Copyright package (First reading)**
 - i) **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market (First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0280 (COD)
 - ii) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down rules on the exercise of copyright and related rights applicable to certain online transmissions of broadcasting organisations and retransmissions of television and radio programmes (First reading)**
Interinstitutional file: 2016/0284(COD)
 - = Information from the Presidency on the state of play
- (poss.) **Unitary Patent and Unified Patent Court**
 - = Information from the Presidency on the state of play
- **Outcome of initiatives and conferences in the field of tourism in the first semester of 2018**
 - = Information from the Presidency
- **Work programme of the incoming Presidency**
 - = Information from the Austrian delegation

MEETING ON 29 MAY 2018**RESEARCH****Legislative deliberations***(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)*

- (poss.) **High-performance computing**
Interinstitutional file: not available yet
 = General approach / Progress report

Non-legislative activities

- (poss.) **Draft Council conclusions on accelerating knowledge transfer, access to data and research results in support of a new generation of innovators and researchers**
 = Adoption
- (poss.) **Draft Council conclusions on the European Open Science Cloud Roadmap**
 = Adoption
- (poss.) **Enhancing Long Term Sustainability and Opening Up RIs to Society and Industry**
 = Exchange of views

Any other business

- **Work programme of the incoming Presidency**
 = Information from the Austrian delegation

PROVISIONAL AGENDA

TRANSPORT, TELECOMMUNICATIONS AND ENERGY COUNCIL

LUXEMBOURG – 7/8 JUNE 2018

MEETING ON 7 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

TRANSPORT

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

LAND

- **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1071/2009 and Regulation (EC) No 1072/2009 with a view to adapting them to developments in the sector (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0123 (COD)
 = General approach
- **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 561/2006 as regards on minimum requirements on maximum daily and weekly driving times, minimum breaks and daily and weekly rest periods and Regulation (EU) 165/2014 as regards positioning by means of tachographs (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0122 (COD)
 = General approach
- **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2006/22/EC as regards enforcement requirements and laying down specific rules with respect to Directive 96/71/EC and Directive 2014/67/EU for posting drivers in the road transport sector (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0121 (COD)
 = General approach

- **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2006/1/EC on the use of vehicles hired without drivers for the carriage of goods by road (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0113 (COD)
 = General approach
- (poss.) **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 1999/62/EC on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructures (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0114 (COD)
 = Progress report
- (poss.) **Proposal for a Council Directive amending Directive 1999/62/EC on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructures, as regards certain provisions on vehicle taxation**
Interinstitutional file: 2017/0115 (CNS)
 = Progress report
- (poss.) **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the interoperability of electronic road toll systems and facilitating cross-border exchange of information on the failure to pay road fees in the Union (recast) (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0128 (COD)
 = General approach
- **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on rail passengers' rights and obligations (recast) (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0237 (COD)
 = Progress report
- **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 92/106/EEC of 7 December 1992 on the establishment of common rules for certain types of combined transport of goods between Member States (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0290 (COD)
 = Progress report
- **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2009/33/EC on the promotion of clean and energy-efficient road transport vehicles (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0291 (COD)
 = Progress report

SHIPPING

- **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2000/59/EC on port reception facilities for ship-generated waste and cargo residues (First reading)**
Interinstitutional file: not available yet
 = Progress report

AVIATION

- **Proposal on the revision of Regulation 868/2004 on safeguarding connectivity and competition in international transport (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0116 (COD)
 = General approach

Any other business

- **Current legislative proposals**
(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)
 - a) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1073/2009 on access to the international market for coach and bus services (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0288(COD)
 = Information from the Presidency
 - b) (poss.) **Third mobility package**
 = Information from the Commission

MEETING ON 8 JUNE 2018TELECOMMUNICATIONSLegislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council concerning the respect for private life and the protection of personal data in electronic communications and repealing Directive 2002/58/EC (Regulation on Privacy and Electronic Communications) (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0003 (COD)
 = General approach

- **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on ENISA, the "EU Cybersecurity Agency", and repealing Regulation (EU) 526/2013, and on Information and Communication Technology cybersecurity certification ("Cybersecurity Act") (First reading)**
Interinstitutional file: not available yet
 = General approach
- (poss.) **Proposal for Directive of the European Parliament and of the Council on the re-use of public sector information (revision of the PSI Directive) (First reading)**
Interinstitutional file: not available yet
 = Policy debate

Any other business

- **Current legislative proposals**
(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)
 - a) **Regulatory Framework**
 - i) **Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council establishing the European Electronic Communications Code (recast) (First reading)**
Interinstitutional file: 2016/288 (COD)
 - ii) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Body of European Regulators for Electronic Communications (First reading)**
Interinstitutional file: 2016/286 (COD)
 = Information from the Presidency
 - b) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a framework for the free flow of non-personal data in the European Union (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0228 (COD)
 = Information from the Presidency
 - c) (poss.) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the implementation of the .eu Top Level Domain (First reading)**
Interinstitutional file: not available yet
 = Information from the Presidency
 - d) (poss.) **Artificial intelligence and robotics**
 = Information from the Commission
 - e) **Digital Single Market state of play**
 = Information from the Commission
- **Work programme of the incoming Presidency**
 = Information from the Austrian delegation

PROVISIONAL AGENDA
TRANSPORT, TELECOMMUNICATIONS AND ENERGY COUNCIL
LUXEMBOURG – 11 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- (poss.) **Clean Energy Package (First reading)**
Interinstitutional file: to be determined depending on the files
 - = Policy debate

Any other business

- **Current legislative proposals**
(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)
 - **Clean Energy Package**
Interinstitutional file: to be determined
 - = Information by the Presidency on the state of play
- **Recent developments in the field of external energy relations**
 - = Information from the Commission
- (poss.) **Future of EU energy and climate policy**
 - = Information from the Commission
- **Work programme of the incoming Presidency**
 - = Information from the Austrian delegation

PROVISIONAL AGENDA
AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL
BRUSSELS – 29 JANUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Work programme of the Presidency**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure [proposed by the Presidency])
 - = Presentation by the Presidency

AGRICULTURE

Non-legislative activities

SCA ITEMS

- **The future of food and farming**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure [proposed by the Presidency])
 - = Information from the Commission
 - = Exchange of views
- **Market situation**
 - = Information from the Commission
- **Trade-related agricultural issues**
 - = Information from the Commission

PROVISIONAL AGENDA
AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL
BRUSSELS – 19 FEBRUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

SCA ITEMS

- **The future of food and farming**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure [proposed by the Presidency])
 - = Exchange of views
- **Road map on the development of an EU Protein Strategy**
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views

PROVISIONAL AGENDA
AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL
BRUSSELS – 19 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

FISHERIES

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

COREPER ITEMS

- (poss.) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a multi-annual plan for demersal species in the Western Mediterranean (First reading)**
Interinstitutional file: not available yet
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views

AGRICULTURE

Non-legislative activities

SCA ITEMS

- **The future of food and farming**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure [proposed by the Presidency])
 - = Exchange of views
- **Strengthening farmers' position in the food supply chain and tackling unfair trading practices: assessment of progress made on the implementation of December 2016 Council conclusions**
 - = Information from the Commission
 - = Exchange of views
- **Trade-related agricultural issues**
 - = Information from the Commission
 - = Exchange of views

PROVISIONAL AGENDA
AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL
LUXEMBOURG – 16/17 APRIL 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

SCA ITEMS

- **The future of food and farming**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure [proposed by the Presidency])
 - = Exchange of views
- **Food losses and food waste: assessment of progress made on the implementation of June 2016 Council conclusions**
 - = Information from the Commission
 - = Exchange of views

PROVISIONAL AGENDA
(Poss.) AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL
BRUSSELS – 14 MAY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

SCA ITEMS

- **The future of food and farming**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure [proposed by the Presidency])
 - = Exchange of views
- **Proposal to improve the EU food supply chain**
 - = Information from the Commission
 - = Exchange of views
- (poss.) **Market situation**
 - = Information from the Commission

PROVISIONAL AGENDA
AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL
LUXEMBOURG – 18/19 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

FISHERIES

Non-legislative activities

COREPER ITEMS

- (poss.) **Communication from the Commission on the state of play of the common fisheries policy and consultation on the fishing opportunities for 2019**
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views
- (poss.) **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a Union control system for ensuring compliance with the rules of the common fisheries policy, amending Regulation (EC) No 1224/2009**
 - = Presentation by the Commission
 - = Exchange of views

AGRICULTURE

SCA ITEMS

- (poss.) **The future of food and farming**
(Public debate in accordance with Article 8(2) of the Council's Rules of Procedure [proposed by the Presidency])
 - = Exchange of views

PROVISIONAL AGENDA
ENVIRONMENT COUNCIL
LUXEMBOURG – 5 MARCH 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Greening the European Semester**
 - = Exchange of views
- (poss.) **Delivering on the Circular Economy Action Plan**
 - a) **EU strategy on plastics**
 - b) **Interface between chemicals, products and waste legislation**
 - c) **Monitoring Framework for the circular economy**
 - = Exchange of views

Any other business

- (poss.) **Reports on recent international meetings**
 - = Information from the Presidency and the Commission

PROVISIONAL AGENDA
ENVIRONMENT COUNCIL
LUXEMBOURG – 25 JUNE 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Legislative deliberations

(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

- **Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council setting emission performance standards for new passenger cars and for new light commercial vehicles as part of the Union's integrated approach to reduce CO₂ emissions from light-duty vehicles and amending Regulation (EC) No 715/2007 (recast) (First reading)**
Interinstitutional file: 2017/0293 (COD)
 = Policy debate
- (poss.) **Proposal for the revision of Council Directive 98/83/EC on the quality of water intended for human consumption**
Interinstitutional file: not available yet
 = Policy debate

Non-legislative activities

- (poss.) **Review adaptation strategy**
 = Policy debate
- (poss.) **Draft Council conclusions on the follow-up to the Circular Economy Action Plan (particularly the EU strategy on plastics/chemicals, products and waste interface)**
 = Adoption

Any other business

- (poss.) **Current legislative proposals**
(Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)
 = Information from the Presidency on the state of play

- (poss.) **Reports on recent international meetings**
 - = Information from the Presidency and the Commission
- **Work programme of the incoming Presidency**
 - = Information from the Austrian delegation

PROVISIONAL AGENDA
EDUCATION, YOUTH, CULTURE AND SPORTS
BRUSSELS – 15 FEBRUARY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

Non-legislative activities

- **Mid-term evaluation of the Erasmus+ Programme and future orientations for post-2020**
 - = Policy debate
- **Taking forward the education aspects of the European Council conclusions of 14 December 2017**
 - = Policy debate

PROVISIONAL AGENDA
EDUCATION, YOUTH, CULTURE AND SPORTS
BRUSSELS – 22/23 MAY 2018

MEETING ON TUESDAY 22 MAY 2018

- Adoption of the agenda
- (poss.) Approval of "A" items
 - a) Non-legislative list
 - b) Legislative list (Public deliberation in accordance with Article 16(8) of the Treaty on European Union)

YOUTH

Non-legislative activities

- **Draft Council conclusions on the role of young people in building secure, cohesive and peaceful society**
 = Adoption
- (poss.) **Draft Council conclusions on the role of youth in building resilience and ensuring the demographic dividend based on effective partnership and equity across Europe**
 = Adoption
- **The role of young people in ensuring sustainability, equality and future development as a driving force for the future of Europe**
 = Policy debate

Any other business

- **Work programme of the incoming Presidency**
 = Information from the Austrian delegation

EDUCATION

Non-legislative activities

- **Revision of the Recommendation on key competences for lifelong learning**
 = Adoption

- **Proposal for a Council Recommendation on promoting social inclusion and common EU values through formal and non-formal learning**
= Adoption
- **The potential of universities for regional growth and promoting entrepreneurial and innovative skills**
= Policy debate
- **(poss.) Draft Council conclusions on the outlook for strengthening European education cooperation for inclusive and innovative societies**
= Adoption

Any other business

- **Work programme of the incoming Presidency**
= Information from the Austrian delegation

MEETING ON WEDNESDAY 23 MAY 2018

CULTURE/AUDIOVISUAL

Non-legislative activities

- **Draft Council conclusions on the need of bringing cultural heritage to the fore across policies in the EU**
= Adoption
- **Composing the future of the EU through a long-term vision for the European cultural content**
= Policy debate

Any other business

- **(poss.) EU strategic approach to international cultural relations**
= Presentation of the report of the Friends of the Presidency group
- **Work programme of the incoming Presidency**
= Information from the Austrian delegation

SPORT**Non-legislative activities**

- **Draft Council conclusions on promoting European values through sport**
 - = Adoption
- **Subject the**
 - = Policy debate

Any other business

- **World Anti-Doping Agency (WADA) meetings (Montreal, 16-17 May 2018)**
 - = Information from the EU Member States representatives in WADA Foundation Board
 - **Work programme of the incoming Presidency**
 - = Information from the Austrian delegation
-

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: AO 180124 FTS hormoonverstorende stoffen.docx
Datum: donderdag 11 januari 2018 12:01:36

5.1.2.e, akkoord, maar ik vind wel dat we voor het AO helder moeten hebben voor onszelf wat ons plan is voor de scrutiny procedure. Ze moet uiteindelijk aan kunnen geven wat ze wil doen.
Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 11 januari 2018 9:39
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: AO 180124 FTS hormoonverstorende stoffen.docx

Ha 5.1.2.e,
Bijgevoegd een factsheet over de hormoonverstorende stoffen voor het AO Landbouw en Visserijraad van 24-01-2018. ELV heeft daar om gevraagd en wil graag vandaag rond het 'middaguur' de factsheet ontvangen. Zou jij even mee willen lezen?
Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
Datum: donderdag 11 januari 2018 12:15:40

Hoi 5.1.2.e,
 Veel dank hiervoor, ook namens 5.1.2 en 5.1.2.e!
 Vriendelijke groeten,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 11 januari 2018 12:09
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Ha 5.1.2.e,
 Hierbij voor AO landbouw en Visserijraad op 24-01-2018 de factsheet over de criteria
 hormoonversturende stoffen. De factsheet is akkoord op MT-niveau.
 Met vriendelijke groet,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 22 december 2017 11:28
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e en 5.1.2.e,
 Gisteren heeft de Tweede Kamer in de procedurevergadering de volgende twee brieven
 geagendeerd voor het AO op 24 januari:
 - Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke
 criteria voor de identificatie van hormoonversturende stoffen bij
 gewasbeschermingsmiddelen
 - Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de
 besluitvorming over glyfosaat
 5.1.2.e, zou jij het deel van de tweede brief over glyfosaat willen meenemen in jouw factsheet?
 5.1.2.e en 5.1.2.e, zouden jullie factsheets over hormoonversturende stoffen en neonicotinoïden
 voor het AO-dossier kunnen opstellen? Zou dat lukken voor donderdag 11 januari 12.00 uur? Ik
 voeg het format toe, evenals eerder voorbereide factsheets over deze onderwerpen.
 Alvast bedankt en fijne feestdagen!
 Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2 en 5.1.2.e,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 20 december 2017 12:12
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

Onderwerp: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e,
 De Kamer heeft de brief "Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de
 berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring
 van de werkzame stof glyfosaat" geagendeerd voor het AO over de Landbouw- en Visserijraad
 van 29 januari, dat gepland staat op woensdag 24 januari van 10.00 tot 13.00 uur. Het
 vooroverleg met de minister is op dinsdag 23 januari om 15.00 uur.
 Zouden we jullie mogen vragen om een bijdrage te leveren voor het AO-dossier? Deze
 ontvangen we graag uiterlijk donderdag 11 januari 12.00 uur. Mocht dat niet haalbaar zijn,
 dan horen we het graag. Ik voeg het format toe, evenals enkele stukken die in het VSO-dossier
 zaten, misschien kunnen jullie die deels hergebruiken?
 Alvast bedankt en voor zo meteen eerst fijne dagen!
 Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2 en 5.1.2.e,
 5.1.2.e

.....
Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 065.1.2.e

E 5.1.2.e @minez.nl

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
Datum: maandag 15 januari 2018 10:02:35
Bijlagen: 13a_FTS_brief_neonicotinoidenNRJD.doc1

Hoi 5.1.2.e,

Nogmaals veel dank hiervoor, een helder geschreven stuk! We hebben wat kleine aanpassingen gedaan aan het format (vooral afkortingen uitgeschreven) en iets geschoven en ingekort. Is dit zo akkoord voor jou?

Er stond 1 woord in de tekst dat we niet konden plaatsen (5.1.2.a en 5.1.2.a wijzen op de risico's voor mens, dier en milieu wanneer alternatieve insecticiden **volvelds** worden ingezet"). Zou je kunnen aangeven wat je daarmee bedoelt?

Veel dank weer!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 11 januari 2018 12:09
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e,

Hierbij voor AO landbouw en Visserijraad op 24-01-2018 de factsheet over de criteria hormoonverstorende stoffen. De factsheet is akkoord op MT-niveau.

Met vriendelijke groet.

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 22 december 2017 11:28
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e, 5.1.2.e en 5.1.2.e,

Gisteren heeft de Tweede Kamer in de procedurevergadering de volgende twee brieven geagendeerd voor het AO op 24 januari:

- Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen
- Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de besluitvorming over glyfosaat

5.1.2.e zou jij het deel van de tweede brief over glyfosaat willen meenemen in jouw factsheet? 5.1.2.e en 5.1.2.e, zouden jullie factsheets over hormoonverstorende stoffen en neonicotinoïden voor het AO-dossier kunnen opstellen? Zou dat lukken voor donderdag 11 januari 12.00 uur? Ik voeg het format toe, evenals eerder voorbereide factsheets over deze onderwerpen.

Alvast bedankt en fijne feestdagen!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e en 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 20 december 2017 12:12
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e,

De Kamer heeft de brief "Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat" geagendeerd voor het AO over de Landbouw- en Visserijraad van 29 januari, dat gepland staat op woensdag 24 januari van 10.00 tot 13.00 uur. Het vooroverleg met de minister is op dinsdag 23 januari om 15.00 uur.

Zouden we jullie mogen vragen om een bijdrage te leveren voor het AO-dossier? Deze ontvangen we graag uiterlijk donderdag 11 januari 12.00 uur. Mocht dat niet haalbaar zijn, dan horen we het graag. Ik voeg het format toe, evenals enkele stukken die in het VSO-dossier zaten, misschien kunnen jullie die deels hergebruiken?

Alvast bedankt en voor zo meteen eerst fijne dagen!

Vriendelijke groeten, mede namens ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e},

^{5.1.2.e}

5.1.2.e

.....
Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
M 06 ^{5.1.2.e}

E ^{5.1.2.e} [@minez.nl](mailto:minez.nl)

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
Datum: maandag 15 januari 2018 10:05:26
Bijlagen: [12a_FTS brief hormoonverstorende stoffenNRID.doc](#)¹

Hoi 5.1.2.e,
 Excuses, ik stuur je nu het verkeerde mailtje, voor neonix i.p.v. hormoonverstorende stoffen. Ik moet nog een beetje wakker worden denk ik..
 Voor jouw factsheet hadden we ook alleen wat kleine aanpassinkjes, en 1 vraag. Zou je daar nog op kunnen reageren?
 Sorry voor de verwarring en alvast dank voor je reactie!
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 15 januari 2018 10:03
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e,
 Nogmaals veel dank hiervoor, een helder geschreven stuk! We hebben wat kleine aanpassingen gedaan aan het format (vooral afkortingen uitgeschreven) en iets geschoven en ingekort. Is dit zo akkoord voor jou?
 Er stond 1 woord in de tekst dat we niet konden plaatsen (5.1.2.a en 5.1.2.a wijzen op de risico's voor mens, dier en milieu wanneer alternatieve insecticiden **volvelds** worden ingezet"). Zou je kunnen aangeven wat je daarmee bedoelt?
 Veel dank weer!
 Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 11 januari 2018 12:09
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Ha 5.1.2.e,
 Hierbij voor AO landbouw en Visserijraad op 24-01-2018 de factsheet over de criteria hormoonverstorende stoffen. De factsheet is akkoord op MT-niveau.
 Met vriendelijke groet,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 22 december 2017 11:28
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e en 5.1.2.e,

Gisteren heeft de Tweede Kamer in de procedurevergadering de volgende twee brieven geagendeerd voor het AO op 24 januari:

- Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen
- Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de besluitvorming over glyfosaat

5.1.2.e, zou jij het deel van de tweede brief over glyfosaat willen meenemen in jouw factsheet? 5.1.2.e en 5.1.2.e zouden jullie factsheets over hormoonverstorende stoffen en neonicotinoïden voor het AO-dossier kunnen opstellen? Zou dat lukken voor donderdag 11 januari 12.00 uur? Ik voeg het format toe, evenals eerder voorbereide factsheets over deze onderwerpen.

Alvast bedankt en fijne feestdagen!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e en 5.1.2.e,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 20 december 2017 12:12
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e,

De Kamer heeft de brief "*Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat*" geagendeerd voor het AO over de Landbouw- en Visserijraad van 29 januari, dat gepland staat op woensdag 24 januari van 10.00 tot 13.00 uur. Het vooroverleg met de minister is op dinsdag 23 januari om 15.00 uur.

Zouden we jullie mogen vragen om een bijdrage te leveren voor het AO-dossier? Deze ontvangen we graag uiterlijk donderdag 11 januari 12.00 uur. Mocht dat niet haalbaar zijn, dan horen we het graag. Ik voeg het format toe, evenals enkele stukken die in het VSO-dossier zaten, misschien kunnen jullie die deels hergebruiken?

Alvast bedankt en voor zo meteen eerst fijne dagen!

Vriendelijke groeten, mede namens ^{5.12} en 5.1.2.e,

5.1.2.e

Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 06 5.1.2.e

E 5.1.2.e @minez.nl

Criteria hormoonverstorende stoffen

Kern

- De Europese Commissie heeft op 29 november jl. een nieuw voorstel aan de lidstaten¹ voorgelegd met aangepaste wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren op basis van de Europese gewasbeschermingsverordening (EG) nr.1107/2009.
- De criteria hebben tot gevolg dat werkzame stoffen die hormoonverstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel en niet verder worden beoordeeld (vallen gelijk af). Het voorstel bevat niet de door Nederland bepleitte uitzondering voor werkzame stoffen die uitsluitend een bedoelde hormoonverstorende werking hebben op doelwitorganismen.
- In het Standing Committee on Plants, Animals Food en Feed (SCoPAFF) van 12 en 13 december jl. bleek na stemming dat er een gekwalificeerde meerderheid was voor het Commissievoorstel. Nederland heeft zich onthouden van stemming, omdat de uitzonderingsmogelijkheid ontbrak.

Achtergrond en stand van zaken

- De Europese Commissie heeft op 15 juni 2016 het eerste voorstel gedaan voor criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren. Begin september 2016 heeft het kabinet een BNC-fiche met het kabinetsstandpunt naar de Tweede Kamer gestuurd, daarin is gemeld dat het kabinet het voorstel van de Europese Commissie ten principale steunt.
- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met het voorstel van de Europese Commissie, inclusief de bovengenoemde uitzonderingsmogelijkheid. Nederland heeft toen voor gestemd.
- Het Europese Parlement heeft op 3 oktober 2017 tegen het voorstel van de Europese Commissie gestemd. De reden was dat het Europees Parlement meent dat de Europese Commissie met de uitzonderingsbepaling buiten diens mandaat is gegaan.
- De Europese Commissie heeft vervolgens op 29 november jl. een nieuw voorstel aan de lidstaten gedaan, waar de uitzonderingsmogelijkheid niet meer was opgenomen. De Europese Commissie wil hiermee tegemoetkomen aan de kritiek van het Europees Parlement. De inzet van Nederland om tot een compromis te komen is niet gelukt.
- Het vervolg is nu de zogenoemde voorhangprocedure. Dit houdt in dat de Raad en het Europees Parlement drie maanden te tijd hebben om op het door lidstaten in het SCoPAFF aangenomen voorstel te reageren. Er kan in dit geval alleen worden goedgekeurd of niet-goedgekeurd.

Nederlands standpunt

- Nederland is een voorstander van de door de Europese Commissie voorgestelde criteria, omdat ze beter zijn dan de interimcriteria die nu worden gebruikt.
- Nederland wil de mogelijkheid behouden om werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen die specifiek bedoeld zijn om hormoonverstorend op bepaalde doelwitorganismen te werken, risicobaseerd te beoordelen. Deze werkzame stoffen passen vanwege hun specifieke werking goed in een duurzame bestrijding van schadelijke organismen in onze gewassen.

Krachtenveld

Nationaal

- In de Tweede Kamer zal naar verwachting een deel van de fracties –zoals de Partij voor de Dieren, GroenLinks, SP– tevreden zijn dat de uitzonderingsmogelijkheid niet is opgenomen. Een ander deel van de Kamer –zoals de VVD, CDA, SGP– maakt zich zorgen over het verder inkrimpen van het effectieve gewasbeschermingsmiddelenpakket voor de land- en tuinbouw, dat cruciaal is om met een goed rendement hoogwaardige producten te kunnen produceren.
- De brancheorganisaties –zoals die voor de producenten van agrarische producten– maken zich ook zorgen over het beschikbare middelenpakket.

Pagina: 611

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 12-1-2018 11:05:00 +01'00'
In het SCoPAFF?

 Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e Datum: 12-1-2018 11:05:00 +01'00'
Wellicht meer toelichtten hoe dit concreet werkt als we als NL niet akkoord willen gaan in Raadsverband (en er is al een maand voorbij als ik het goed begrijp). Of is dat niet aan de orde?

Europees

- In het SCoPAFF van 12 en 13 december was een gekwalificeerde meerderheid van 18 lidstaten met een nipte meerderheid van 65,8% vóór het voorstel van de Europese Commissie.
- O.a. 5.1.2.a, 5.1.2.a en 5.1.2.a hebben voor het voorstel gestemd. Tegen stemden 5.1.2.a en 5.1.2.a. Er is onthouden van stemming door o.a. 5.1.2.a en 5.1.2.a.

Spreeklijn AO

- Ik vind het van belang dat met dit voorstel wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren beschikbaar zijn. De criteria in het recent aangenomen voorstel zijn beter dan de interimcriteria die nu worden toegepast.
- Ik ben teleurgesteld dat een uitzonderingsmogelijkheid ontbreekt voor werkzame stoffen met een bedoelde hormoonverstorende werking, omdat deze goed passen in duurzame gewasbescherming.
- Ik beraad me nu op het vervolg.

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
Datum: dinsdag 16 januari 2018 12:02:29

Hoi 5.1.2.e,

Dank voor je reactie (en je begrip ☺). Ik zie dat er twee vragen zijn:

- Je schrijft "De Europese Commissie (EC) heeft op 29 november jl. een nieuw voorstel aan de lidstaten voorgelegd met aangepaste wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren op basis van de Europese gewasbeschermingsverordening (EG) nr.1107/2009." → Is dit in het SCoPAFF?
- Verderop staat "Het vervolg is nu de zogenoemde voorhangprocedure. Dit houdt in dat de Raad en het Europees Parlement drie maanden te tijd hebben om op het door lidstaten in het SCoPAFF aangenomen voorstel te reageren. Er kan in dit geval alleen worden goedgekeurd of niet-goedgekeurd." → Kun je iets meer toelichting geven op hoe dit concreet werkt als we als NL niet akkoord willen gaan in Raadsverband (en er is al een maand voorbij als ik het goed begrijp). Of is dat niet aan de orde?

Zou je hier nog op kunnen reageren?

Alvast bedankt!

Groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e [redacted]
Verzonden: dinsdag 16 januari 2018 11:24
Aan: 5.1.2.e [redacted]
Onderwerp: Re: Verzoek AO-factsheet

Ha 5.1.2.e,

Ik herken het dat als je veel info langs krijgt je soms wat door elkaar haalt. Kan gebeuren, geen probleem.

Veel dank voor de redactionele aanvullingen in de factsheet HVS. Ze zijn oké. Ik kon echter je vraag niet in het doc vinden. kan je me die nog even apart sturen?

Groet,

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 15 jan. 2018 om 10:05 heeft Dijn, E.A. MSc van (Ilse) 5.1.2.e [redacted] @minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e,

Excuses, ik stuur je nu het verkeerde mailtje, voor neonix i.p.v.

hormoonverstorende stoffen. Ik moet nog een beetje wakker worden denk ik..

Voor jouw factsheet hadden we ook alleen wat kleine aanpassinkjes, en 1 vraag.

Zou je daar nog op kunnen reageren?

Sorry voor de verwarring en alvast dank voor je reactie!

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e [redacted] (5.1.2.e)

Verzonden: maandag 15 januari 2018 10:03

Aan: 5.1.2.e [redacted]

CC: 5.1.2.e [redacted]

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e,

Nogmaals veel dank hiervoor, een helder geschreven stuk! We hebben wat kleine aanpassingen gedaan aan het format (vooral afkortingen uitgeschreven) en iets geschoven en ingekort. Is dit zo akkoord voor jou?

Er stond 1 woord in de tekst dat we niet konden plaatsen ("5.1.2.a en 5.1.2.a wijzen op de risico's voor mens, dier en milieu wanneer alternatieve insecticiden **volvelds** worden ingezet"). Zou je kunnen aangeven wat je daarmee bedoelt?

Veel dank weer!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e [redacted]

Verzonden: donderdag 11 januari 2018 12:09

Aan: 5.1.2.e [redacted]

CC: 5.1.2.e [redacted]; 5.1.2.e [redacted]

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Ha ^{5.1.2.e},

Hierbij voor AO landbouw en Visserijraad op 24-01-2018 de factsheet over de criteria hormoonverstorende stoffen. De factsheet is akkoord op MT-niveau. Met vriendelijke groet,

^{5.1.2.e}

Van: ^{5.1.2.e})

Verzonden: vrijdag 22 december 2017 11:28

Aan: ^{5.1.2.e}); ^{5.1.2.e}); ^{5.1.2.e});

^{5.1.2.e})

CC: ^{5.1.2.e}); ^{5.1.2.e}); ^{5.1.2.e});

^{5.1.2.e})

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi ^{5.1.2.e}, ^{5.1.2.e}, ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e},

Gisteren heeft de Tweede Kamer in de procedurevergadering de volgende twee brieven geagendeerd voor het AO op 24 januari:

- Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen
- Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de besluitvorming over glyfosaat

^{5.1.2.e}, zou jij het deel van de tweede brief over glyfosaat willen meenemen in jouw factsheet?

^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} zouden jullie factsheets over hormoonverstorende stoffen en neonicotinoïden voor het AO-dossier kunnen opstellen? Zou dat lukken voor donderdag 11 januari 12.00 uur? Ik voeg het format toe, evenals eerder voorbereide factsheets over deze onderwerpen.

Alvast bedankt en fijne feestdagen!

Vriendelijke groeten, mede namens ^{5.1.2.a} en ^{5.1.2.e},

^{5.1.2.e}

Van: ^{5.1.2.e})

Verzonden: woensdag 20 december 2017 12:12

Aan: ^{5.1.2.e}); ^{5.1.2.e})

CC: ^{5.1.2.e}); ^{5.1.2.e}); ^{5.1.2.e});

^{5.1.2.e})

Onderwerp: Verzoek AO-factsheet

Hoi ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e},

De Kamer heeft de brief "*Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat*"

geagendeerd voor het AO over de Landbouw- en Visserijraad van 29 januari, dat gepland staat op woensdag 24 januari van 10.00 tot 13.00 uur. Het vooroverleg met de minister is op dinsdag 23 januari om 15.00 uur.

Zouden we jullie mogen vragen om een bijdrage te leveren voor het AO-dossier?

Deze ontvangen we graag uiterlijk donderdag 11 januari 12.00 uur. Mocht dat niet haalbaar zijn, dan horen we het graag. Ik voeg het format toe, evenals enkele stukken die in het VSO-dossier zaten, misschien kunnen jullie die deels hergebruiken?

Alvast bedankt en voor zo meteen eerst fijne dagen!

Vriendelijke groeten, mede namens ^{5.1.2.a} en ^{5.1.2.e},

^{5.1.2.e}

^{5.1.2.e}

Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 06 ^{5.1.2.e}

E ^{5.1.2.e} @minez.nl

<12a. FTS brief hormoonverstorende stoffenNRID.docx>

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
Datum: dinsdag 16 januari 2018 15:39:21

Hoi 5.1.2.e,
 Zonder je te willen opjagen: wanneer denk je dat je op onderstaande vragen zou kunnen reageren? Dan houden we daar rekening mee (dossier gaat zo langs m'n directeur, en als we het dan nog apart moeten voorleggen wordt het wat lastig).
 Alvast dank voor je reactie ☺
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e, 5.1.2.e (5.1.2.e)
Verzonden: dinsdag 16 januari 2018 12:02
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
 Hoi 5.1.2.e,

Dank voor je reactie (en je begrip ☺). Ik zie dat er twee vragen zijn:
 - Je schrijft "De Europese Commissie (EC) heeft op 29 november jl. een nieuw voorstel aan de lidstaten voorgelegd met aangepaste wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren op basis van de Europese gewasbeschermingsverordening (EG) nr.1107/2009." → Is dit in het SCoPAFF?
 - Verderop staat "Het vervolg is nu de zogenoemde voorhangprocedure. Dit houdt in dat de Raad en het Europees Parlement drie maanden te tijd hebben om op het door lidstaten in het SCoPAFF aangenomen voorstel te reageren. Er kan in dit geval alleen worden goedgekeurd of niet-goedgekeurd." → Kun je iets meer toelichting geven op hoe dit concreet werkt als we als NL niet akkoord willen gaan in Raadsverband (en er is al een maand voorbij als ik het goed begrijp). Of is dat niet aan de orde?

Zou je hier nog op kunnen reageren?

Alvast bedankt!

Groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 16 januari 2018 11:24
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Verzoek AO-factsheet

Ha 5.1.2.e,
 Ik herken het dat als je veel info langs krijgt je soms wat door elkaar haalt. Kan gebeuren, geen probleem.
 Veel dank voor de redactionele aanvullingen in de factsheet HVS. Ze zijn oké. Ik kon echter je vraag niet in het doc vinden. kan je me die nog even apart sturen?

Groet,

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 15 jan. 2018 om 10:05 heeft 5.1.2.e |) <5.1.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e,
 Excuses, ik stuur je nu het verkeerde mailtje, voor neonix i.p.v. hormoonverstorende stoffen. Ik moet nog een beetje wakker worden denk ik..
 Voor jouw factsheet hadden we ook alleen wat kleine aanpassinkjes, en 1 vraag.
 Zou je daar nog op kunnen reageren?
 Sorry voor de verwarring en alvast dank voor je reactie!
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 15 januari 2018 10:03
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e
 Nogmaals veel dank hiervoor, een helder geschreven stuk! We hebben wat kleine aanpassingen gedaan aan het format (vooral afkortingen uitgeschreven) en iets geschoven en ingekort. Is dit zo akkoord voor jou?

Er stond 1 woord in de tekst dat we niet konden plaatsen (5.1.2.a en 5.1.2.a wijzen op de risico's voor mens, dier en milieu wanneer alternatieve insecticiden **volvelds** worden ingezet"). Zou je kunnen aangeven wat je daarmee bedoelt? Veel dank weer!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: donderdag 11 januari 2018 12:09

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Ha 5.1.2.e,

Hierbij voor AO landbouw en Visserijraad op 24-01-2018 de factsheet over de criteria hormoonverstorende stoffen. De factsheet is akkoord op MT-niveau.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: vrijdag 22 december 2017 11:28

Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e); 5.1.2.e);

5.1.2.e

CC: 5.1.2.e); 5.1.2.e); 5.1.2.e);

5.1.2.e

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e en 5.1.2.e,

Gisteren heeft de Tweede Kamer in de procedurevergadering de volgende twee brieven geagendeerd voor het AO op 24 januari:

- Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen
- Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoiden en de besluitvorming over glyfosaat

5.1.2.e, zou jij het deel van de tweede brief over glyfosaat willen meenemen in jouw factsheet?

5.1.2.e en 5.1.2.e, zouden jullie factsheets over hormoonverstorende stoffen en neonicotinoiden voor het AO-dossier kunnen opstellen? Zou dat lukken voor donderdag 11 januari 12.00 uur? Ik voeg het format toe, evenals eerder voorbereide factsheets over deze onderwerpen.

Alvast bedankt en fijne feestdagen!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e en 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: woensdag 20 december 2017 12:12

Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e)

CC: 5.1.2.e); 5.1.2.e); 5.1.2.e);

5.1.2.e

Onderwerp: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e,

De Kamer heeft de brief "Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat" geagendeerd voor het AO over de Landbouw- en Visserijraad van 29 januari, dat gepland staat op woensdag 24 januari van 10.00 tot 13.00 uur. Het vooroverleg met de minister is op dinsdag 23 januari om 15.00 uur.

Zouden we jullie mogen vragen om een bijdrage te leveren voor het AO-dossier?

Deze ontvangen we graag uiterlijk donderdag 11 januari 12.00 uur. Mocht dat niet haalbaar zijn, dan horen we het graag. Ik voeg het format toe, evenals enkele stukken die in het VSO-dossier zaten, misschien kunnen jullie die deels hergebruiken?

Alvast bedankt en voor zo meteen eerst fijne dagen!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e en 5.1.2.e,

5.1.2.e

Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M5.1.2.e [REDACTED]
E5.1.2.e [REDACTED]@minez.nl

<12a. FTS brief hormoonverstorende stoffenNRID.docx>

Van: 5.1.2.e
 Aan: [redacted]
 Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
 Datum: woensdag 17 januari 2018 09:39:34

Hoi 5.1.2.e,
 Dank hiervoor! ik heb het opgeslagen. We wachten dan nog even af wat we de vervolgstap van NL wordt, dank voor het uitzoeken!
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: woensdag 17 januari 2018 9:32
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
 Ha 5.1.2.e
 Zie bijlage.
 Vraag 1 Ja in SCoPAFF tekst aangepast
 Vraag 2 Ik heb een verduidelijkende zin toegevoegd, dit in lijn is met de spreektekst. Voor het AO weten we hoe het vervolg is.
 Groet

Van: 5.1.2.e)
 Verzonden: dinsdag 16 januari 2018 15:39
 Aan: 5.1.2.e
 CC: 5.1.2.e
 Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
 Hoi 5.1.2.e,
 Zonder je te willen opjagen: wanneer denk je dat je op onderstaande vragen zou kunnen reageren? Dan houden we daar rekening mee (dossier gaat zo langs m'n directeur, en als we het dan nog apart moeten voorleggen wordt het wat lastig).
 Alvast dank voor je reactie ☺
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)
 Verzonden: dinsdag 16 januari 2018 12:02
 Aan: 5.1.2.e)
 CC: 5.1.2.e)
 Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet
 Hoi 5.1.2.e,
 Dank voor je reactie (en je begrip ☺). Ik zie dat er twee vragen zijn:
 - Je schrijft "De Europese Commissie (EC) heeft op 29 november jl. een nieuw voorstel aan de lidstaten voorgelegd met aangepaste wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren op basis van de Europese gewasbeschermingsverordening (EG) nr.1107/2009." → Is dit in het SCoPAFF?
 - Verderop staat "Het vervolg is nu de zogenoemde voorhangprocedure. Dit houdt in dat de Raad en het Europees Parlement drie maanden te tijd hebben om op het door lidstaten in het SCoPAFF aangenomen voorstel te reageren. Er kan in dit geval alleen worden goedgekeurd of niet-goedgekeurd." → Kun je iets meer toelichting geven op hoe dit concreet werkt als we als NL niet akkoord willen gaan in Raadsverband (en er is al een maand voorbij als ik het goed begrijp). Of is dat niet aan de orde?

Zou je hier nog op kunnen reageren?
 Alvast bedankt!
 Groeten, mede namens 5.1.2.e,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: dinsdag 16 januari 2018 11:24
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: Re: Verzoek AO-factsheet
 Ha 5.1.2.e

Ik herken het dat als je veel info langs krijgt je soms wat door elkaar haalt. Kan gebeuren, geen probleem.
 Veel dank voor de redactionele aanvullingen in de factsheet HVS. Ze zijn oké. Ik kon echter je vraag niet in het doc vinden. kan je me die nog even apart sturen?
 Groet,
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 15 jan. 2018 om 10:05 heeft 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e

Excuses, ik stuur je nu het verkeerde mailtje, voor neonix i.p.v. hormoonverstorende stoffen. Ik moet nog een beetje wakker worden denk ik.. Voor jouw factsheet hadden we ook alleen wat kleine aanpassinkjes, en 1 vraag. Zou je daar nog op kunnen reageren? Sorry voor de verwarring en alvast dank voor je reactie!

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: maandag 15 januari 2018 10:03

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e

Nogmaals veel dank hiervoor, een helder geschreven stuk! We hebben wat kleine aanpassingen gedaan aan het format (vooral afkortingen uitgeschreven) en iets geschoven en ingekort. Is dit zo akkoord voor jou?

Er stond 1 woord in de tekst dat we niet konden plaatsen ('5.1.2.a en 5.1.2.a wijzen op de risico's voor mens, dier en milieu wanneer alternatieve insecticiden **volvelds** worden ingezet'). Zou je kunnen aangeven wat je daarmee bedoelt?

Veel dank weer!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e (s)

Verzonden: donderdag 11 januari 2018 12:09

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Ha 5.1.2.e,

Hierbij voor AO landbouw en Visserijraad op 24-01-2018 de factsheet over de criteria hormoonverstorende stoffen. De factsheet is akkoord op MT-niveau.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: vrijdag 22 december 2017 11:28

Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e, 5.1.2.e en 5.1.2.e,

Gisteren heeft de Tweede Kamer in de procedurevergadering de volgende twee brieven geagendeerd voor het AO op 24 januari:

- Recente ontwikkelingen in de EU-besluitvorming over aangepaste wetenschappelijke criteria voor de identificatie van hormoonverstorende stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen
- Commissievoorstellen voorwaarden aan het gebruik van een drietal neonicotinoïden en de besluitvorming over glyfosaat

5.1.2.e zou jij het deel van de tweede brief over glyfosaat willen meenemen in jouw factsheet?

Hans en Willem, zouden jullie factsheets over hormoonverstorende stoffen en neonicotinoïden voor het AO-dossier kunnen opstellen? Zou dat lukken voor donderdag 11 januari 12.00 uur? Ik voeg het format toe, evenals eerder voorbereide factsheets over deze onderwerpen.

Alvast bedankt en fijne feestdagen!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e en 5.1.2.e,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 20 december 2017 12:12

Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e

Onderwerp: Verzoek AO-factsheet

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e,

De Kamer heeft de brief "*Reactie op verzoek commissie betreffende een kabinetsreactie op de berichten dat op EU-niveau nog geen besluit is genomen over de verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat*" geagendeerd voor het AO over de Landbouw- en Visserijraad van 29 januari, dat gepland staat op woensdag 24 januari van 10.00 tot 13.00 uur. Het vooroverleg met de minister is op dinsdag 23 januari om 15.00 uur. Zouden we jullie mogen vragen om een bijdrage te leveren voor het AO-dossier? Deze ontvangen we graag uiterlijk **donderdag 11 januari 12.00 uur**. Mocht dat niet haalbaar zijn, dan horen we het graag. Ik voeg het format toe, evenals enkele stukken die in het VSO-dossier zaten, misschien kunnen jullie die deels hergebruiken?

Alvast bedankt en voor zo meteen eerst fijne dagen!

Vriendelijke groeten, mede namens ^{5.1.2.e} en 5.1.2.e,

^{5.1.2.e}

5.1.2.e

Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 06 5.1.2.e

E 5.1.2.e @minez.nl

<12a. FTS brief hormoonverstorende stoffenNRJD.docx>

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: Vraag over FTS brief hormoonverstorende stoffen
Datum: woensdag 17 januari 2018 17:10:35
Bijlagen: [14a.FTS brief hormoonverstorende stoffen def P.doc](#) 1
Prioriteit: Hoog

Hoi 5.1.2.e,

Er zijn vanuit de lijn enkele suggesties en een vraag gekomen over de factsheet over criteria voor hormoonverstorende stoffen (zie bijgaand). Zou jij kunnen aangeven of de wijzigingen akkoord zijn en een antwoord kunnen formuleren op de vraag (in welk opzicht zijn de voorgestelde criteria beter dan de interim-criteria? Of voert dat te ver? Het is wel onderdeel van de spreeklijn, dus als de Kamer doorvraagt is een antwoord nodig)?

Zou je hierop kunnen reageren voor morgenochtend 11.00 uur?

Alvast dank!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 06 5.1.2.e

E 5.1.2.e @minez.nl

Criteria hormoonverstorende stoffen

Kern

- De Europese Commissie heeft op 29 november jl. in het Standing Committee on Plants, Animals Food en Feed (SCoPAFF) een nieuw voorstel aan de lidstaten voorgelegd met aangepaste wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren op basis van de Europese gewasbeschermingsverordening (EG) nr.1107/2009.
- De criteria hebben tot gevolg dat werkzame stoffen die hormoonverstorend zijn voor de mens niet toelaatbaar zijn als gewasbeschermingsmiddel en niet verder worden beoordeeld (vallen meteen af). Het voorstel bevat niet de door Nederland bepleite uitzondering voor werkzame stoffen die uitsluitend een bedoelde hormoonverstorende werking hebben op doelwitorganismen.
- In het SCoPAFF van 12 en 13 december jl. bleek na stemming dat er een gekwalificeerde meerderheid was voor het Commissievoorstel. Nederland heeft zich onthouden van stemming, omdat de uitzonderingsmogelijkheid ontbrak.

Achtergrond en stand van zaken

- De Europese Commissie heeft op 15 juni 2016 het eerste voorstel gedaan voor criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren. Begin september 2016 heeft het kabinet een BNC-fiche met het kabinetsstandpunt naar de Tweede Kamer gestuurd, daarin is gemeld dat het kabinet het voorstel van de Europese Commissie ten principale steunt.
- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met het voorstel van de Europese Commissie, inclusief de bovengenoemde uitzonderingsmogelijkheid. Nederland heeft toen voor gestemd.
- Het Europese Parlement heeft op 3 oktober 2017 tegen het voorstel van de Europese Commissie gestemd. De reden was dat het Europees Parlement meent dat de Europese Commissie met de uitzonderingsbepaling buiten diens mandaat is gegaan.
- De Europese Commissie heeft vervolgens op 29 november jl. een nieuw voorstel aan de lidstaten gedaan, waar de uitzonderingsmogelijkheid niet meer was opgenomen. De Europese Commissie wil hiermee tegemoetkomen aan de kritiek van het Europees Parlement. De inzet van Nederland om tot een compromis te komen is niet gelukt.
- Het vervolg is nu de zogenoemde voorhangprocedure. Dit houdt in dat de Raad en het Europees Parlement drie maanden te tijd hebben om op het door lidstaten in het SCoPAFF aangenomen voorstel te reageren. Er kan in dit geval alleen worden goedgekeurd of niet-goedgekeurd. De Europese Commissie stelt voor het voorstel als A-punt af te handelen. Nederland beraadt zich op vervolgstappen.

Nederlands standpunt

- Nederland is een voorstander van de door de Europese Commissie voorgestelde criteria, omdat ze het zijn dan de interimcriteria die nu worden gebruikt.
- Nederland vindt echter wel dat de mogelijkheid behouden zou moeten worden om werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen die specifiek bedoeld zijn om hormoonverstorend op bepaalde doelwitorganismen te werken, risicogebaseerd te beoordelen. Deze werkzame stoffen passen vanwege hun specifieke werking goed in een duurzame bestrijding van schadelijke organismen in onze gewassen.

Krachtenveld

Nationaal

- In de Tweede Kamer zal naar verwachting een deel van de fracties –zoals de Partij voor de Dieren, GroenLinks, SP– tevreden zijn dat de uitzonderingsmogelijkheid niet is opgenomen. Een ander deel van de Kamer –zoals de VVD, CDA, SGP– maakt zich zorgen over het verder inkrimpen van het effectieve gewasbeschermingsmiddelenpakket voor de land- en tuinbouw, dat cruciaal is om met een goed rendement hoogwaardige producten te kunnen produceren.

AO Landbouw- en Visserijraad 24 januari 2018

1/2

Criteria identificatie hormoonverstorende stoffen

5.1.2.e , directie PAV

Pagina: 622

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 17-1-2018 17:07:00 +01'00'

In welk opzicht? Of voert dat te ver? Is wel onderdeel van de spreeklijn, dus bij doorvragen Kamer is een antwoord nodig.

FACTSHEET

- De brancheorganisaties –zoals die voor de producenten van agrarische producten- maken zich ook zorgen over het beschikbare middelenpakket.

Europees

- In het SCoPAFF van 12 en 13 december was een gekwalificeerde meerderheid van 18 lidstaten met een nipte meerderheid van 65,8% van de bevolking (65% is vereist) vóór het voorstel van de Europese Commissie.
- O.a. 5.1.2.a hebben voor het voorstel gestemd. Tegen stemden 5.1.2.a Er is onthouden van stemming door o.a. 5.1.2.a

Spreeklijn AO

- Ik vind het van belang dat met dit voorstel wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren beschikbaar zijn. De criteria in het recent aangenomen voorstel zijn beter dan de interimcriteria die nu worden toegepast.
- Ik ben teleurgesteld dat een uitzonderingsmogelijkheid ontbreekt voor werkzame stoffen met een bedoelde hormoonverstorende werking, omdat deze goed passen in duurzame gewasbescherming.
- Ik beraad me nu op het vervolg.

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Vraag over FTS brief hormoonverstorende stoffen
Datum: woensdag 17 januari 2018 17:29:04

Hoi 5.1.2.e
 Fijn, dank je!
 Fijne avond!
 Vriendelijke groeten,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: woensdag 17 januari 2018 17:15
Aan: 5.1.2.e)
Onderwerp: Re: Vraag over FTS brief hormoonverstorende stoffen
 Ha 5.1.2.e
 Ik kijk er morgenochtend als eerste naar, dan zal het voor 11uur moeten lukken.
 Gr
 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 17 jan. 2018 om 17:10 heeft 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e,
 Er zijn vanuit de lijn enkele suggesties en een vraag gekomen over de factsheet over criteria voor hormoonverstorende stoffen (zie bijgaand). Zou jij kunnen aangeven of de wijzigingen akkoord zijn en een antwoord kunnen formuleren op de vraag (in welk opzicht zijn de voorgestelde criteria beter dan de interim-criteria? Of voert dat te ver? Het is wel onderdeel van de spreeklijn, dus als de Kamer doorvraagt is een antwoord nodig)?
 Zou je hierop kunnen reageren voor morgenochtend 11.00 uur?
 Alvast dank!
 Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
M 06 5.1.2.e
E 5.1.2.e @minez.nl

<14a. FTS brief hormoonverstorende stoffen def P.docx>

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: RE: Vraag over FTS brief hormoonverstorende stoffen
 Datum: donderdag 18 januari 2018 10:39:21

Hoi 5.1.2.e,
 Veel dank voor je reactie! Ik stuur dit door. Heb je misschien een concreet voorbeeld van iets dat anders is aan de nieuwe criteria, mocht hierover worden doorgevraagd?
 Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: donderdag 18 januari 2018 9:54
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: RE: Vraag over FTS brief hormoonverstorende stoffen
 Ha 5.1.2.e

Zie bijlage:

- Alle tekst voorstellen zijn een verduidelijking en maken de tekst beter. Prima dus en dank daarvoor.
- Wat betreft de vraag over waarom de nieuwe criteria beter zijn heb ik een klein stukje tekst toegevoegd mbv <wijzigingen bijhouden>.

Als je nog vragen hebt hoor het graag.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: woensdag 17 januari 2018 17:29
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: RE: Vraag over FTS brief hormoonverstorende stoffen

Hoi 5.1.2.e,
 Fijn, dank je!
 Fijne avond!
 Vriendelijke groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
 Verzonden: woensdag 17 januari 2018 17:15
 Aan: 5.1.2.e
 Onderwerp: Re: Vraag over FTS brief hormoonverstorende stoffen

Ha 5.1.2.e,
 Ik kijk er morgenochtend als eerste naar, dan zal het voor 11uur moeten lukken.

Gr

5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 17 jan. 2018 om 17:10 heeft 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 5.1.2.e

Er zijn vanuit de lijn enkele suggesties en een vraag gekomen over de factsheet over criteria voor hormoonverstorende stoffen (zie bijgaand). Zou jij kunnen aangeven of de wijzigingen akkoord zijn en een antwoord kunnen formuleren op de vraag (in welk opzicht zijn de voorgestelde criteria beter dan de interim-criteria? Of voert dat te ver? Het is wel onderdeel van de spreeklijn, dus als de Kamer doorvraagt is een antwoord nodig)?

Zou je hierop kunnen reageren voor morgenochtend 11.00 uur?

Alvast dank!

Vriendelijke groeten, mede namens 5.1.2.e,

5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2595 AC | Den Haag | A-Passage 4
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

M 06 5.1.2.e
 E 5.1.2.e @minez.nl

<14a. FTS brief hormoonverstorende stoffen def P.docx>

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
 Onderwerp: Fwd: NL inbreng hormoonverstorende stoffen in Mertens
 Datum: zondag 11 februari 2018 18:04:28

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e,

Ter kennisname.

Zie ook hieronder voor mailtje dat 5.1.2.e en ik hebben voorbereid voor 5.1.2.e en waar 5.1.2.e nu (fijn!) positief op antwoordt!

VRAAG:

Wat mij betreft graag even maandag meteen jullie (dubbel-)check:

- 1) laatste versie van het EC voorstel dat is voorgelegd aan EP en Raad en sluit dit nu precies aan met onze insteek?
- 2) Kijk even dat we niet aan iets refereren richting Mertens en Coreper dat niet meer bestaat! Maw hebben we nu zeker weten de goede tekst uit de 1107 te pakken, waar we nu als uitzondering op in willen steken. Immers: de Annex II tekst veranderd straks.

Dit moet - op hoofdlijnen en procedureel ook in de factsheet landen. Graag aandacht hiervoor meteen maandag!

Graag dit samen ook even bespreken maandag en ook of we nog in willen zetten richting EP (Eric was daar geen vriend van).

Tot morgen!

Groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality

DG Agriculture and Nature

The Netherlands

**31 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: '5.1.2.e' <5.1.2.e@minlnv.nl>

Datum: 11 februari 2018 om 16:22:02 CET

Aan: '5.1.2.e' <5.1.2.e@minez.nl>

Kopie: 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl > 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl > 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl >

Onderwerp: Antw.:^[FS] NL inbreng hormoonverstorende stoffen in Mertens^[PDI]

Akkoord, als ik het goed begrijp blijft het binnen wat in de kamerbrief staat.

Lijkt me wel goed dat Rob dit even opbrengt in directeurenoverleg komende week!

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: vrijdag 9 februari 2018 18:56

Aan: 5.1.2.e)

CC: 5.1.2.e): 5.1.2.e): 5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp: NL inbreng hormoonverstorende stoffen in Mertens

Hallo 5.1.2.e,

Bijgaand een NL positiedocument tbv de Mertens bijeenkomst van volgende week. Het betreft de criteria voor hormoonverstorende stoffen. Zoals je weet heeft NL zich onthouden bij de stemming in Scopaff hierover in december, omdat de door ons gewenste uitzonderingsmogelijkheid voor werkzame stoffen die met opzet hormoonverstorend werken op bv insecten, niet meer in het voorstel stond.

In de laatste Kamerbrief (dd 11/12/2017) meldt de minister hierover het volgende:

“Zoals al eerder aan uw Kamer is gemeld heeft het kabinet de voorkeur om de mogelijkheid te houden om werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen die specifiek bedoeld zijn om hormoonverstorend op bepaalde doelwitorganismen te werken, risicogebaseerd te beoordelen. Deze groep stoffen is van wezenlijk belang en past goed in een duurzame bestrijding van schadelijke organismen op onze gewassen, vanwege hun specifieke werking en (soms) lager risico voor mens, dier en milieu. Daarnaast zorgen deze stoffen voor de noodzakelijke diversiteit in het gewasbeschermingsmiddelenpakket om zo resistentie te voorkomen. Op dit moment zijn in de EU meerdere insect- en plantregulators als werkzame stof in een gewasbeschermingsmiddel goedgekeurd, die door dit voorstel dreigen weg te vallen. Nederland zet zich daarom in om een compromis op dit punt te bereiken met andere lidstaten.” Na goedkeuring van het voorstel in Scopaff volgt nu een *zgn scrutiny procedure*, waarin de Raad en het EP 3 maanden de tijd hebben om op het in Scopaff goedgekeurde voorstel te reageren. De Commissie stelt nu voor het voorstel binnenkort in de Raad te brengen als A punt. Door de reactie van het EP op het eerdere Cievoorstel (nl dat de Cie haar mandaat te buiten was gegaan) wil de Cie niet meer de discussie zelf aanzwengelen.

Ons voorstel is om via de Mertens groep bijgaande positie in te brengen, waarin NL de Commissie een suggestie doet – geheel in lijn met ons eerdere standpunt – om de uitzonderingsclausule van de Gewasbeschermingsverordening in lijn te brengen met die in de Biocidenverordening. Dat wil zeggen dat men in de uitzonderingsclausule uitgaat van een verwaarloosbaar risico in plaats van een verwaarloosbare blootstelling. Dat was steeds onze voorkeur die gedeeld is met de Kamer en in EU gremia.

Deze route (via de *scrutiny procedure*) is vooraf met de Commissie besproken als een mogelijke oplossing. Als er voldoende steun van andere lidstaten is, kan het onderwerp een B punt worden op de Raad en kan de Raad eventueel een formele reactie op het Commissievoorstel formuleren (conform onze suggestie). In Scopaff is hier eerder over gesproken en leek er steun te bestaan om de twee uitzonderingsclausules gelijk te trekken. Mocht er in de Mertens groep geen steun zijn, dan laten we het daarbij.

Ben je akkoord met deze insteek?

Groeten, en een fijn weekend,

5.1.2.e

Van: [REDACTED]
Aan: 5.1.2.e [REDACTED]; 5.1.2.e [REDACTED]
Onderwerp: Fwd: CIRCABC - download document: Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX clean.docx
Datum: maandag 12 februari 2018 09:04:17
Bijlagen: [mime-attachment.c\[1\]](#)
[ATT00001.htm\[2\]](#)
[Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX clean.doc\[3\]](#)
[ATT00002.htm\[4\]](#)

Dag beide,

Bijgaand de laatste versie van het ED voorstel, zoals over gestemd in december scopaff. Betreft de annex. Ik ben snel nagegaan: de wijzigingen in dit voorstel worden als het ware aan de bestaande wetstekst toegevoegd. De zinnen over “verwaarloosbare blootstelling” blijven daarmee intact. Dus mi prima tekst zo aan de Mertens.
 Gr 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2.e [REDACTED] <5.1.2.e@nomail.ec.europa.eu>
Datum: 12 februari 2018 om 08:52:11 CET
Aan: 5.1.2.e [REDACTED] <5.1.2.e@minez.nl>
Onderwerp: CIRCABC - download document: Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX clean.docx

Dear 5.1.2.e [REDACTED],

You will find enclosed [Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX clean.docx](#) the document you have downloaded from the interest group [PLANT PROTECTION PRODUCTS AND THEIR RESIDUES](#) (Category: [Health and Food Safety](#)).

The properties of this document are summarised below:

- Title: *Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX clean.docx*
- Language: *en_US*
- Creator: 5.1.2.e [REDACTED]
- Created Date: *Jan 18, 2018 6:20:52 PM*
- Modifier: 5.1.2.e [REDACTED]
- Modified Date: *Jan 18, 2018 6:20:52 PM*
- Status: *DRAFT*
- path: */Library/document_shop/history/December 2017_ Standing Committee (points to be voted, to be discussed and for information) (0)/Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX clean.docx*
- direct access: <https://circabc.europa.eu/w/browse/7ab0d345-058f-4fc7-92c8-94f9067e36ab>
- direct download url: <https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/7ab0d345-058f-4fc7-92c8-94f9067e36ab/Pt. B 14.00 11992-R0-EN ANNEX clean.docx>

Best regards,

The CIRCABC Team.

Please consider the environment before deciding to print this e-mail.

Brussels, XXX
SANTE/11992/2017 ANNEX Rev.0
[...] (2017) XXX draft

ANNEX 1

ANNEX

to the

COMMISSION REGULATION (EU) .../...

**amending Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 by setting out scientific criteria for
the determination of endocrine disrupting properties**

ANNEX

Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 is amended as follows:

- (1) In Point 3.6.5. the following paragraphs are added after the fourth paragraph:

"From *[date of application]*, an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans if, based on points (1) to (4) of the sixth paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant to humans:

- (1) it shows an adverse effect in an intact organism or its progeny, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effect in humans in accordance with the fifth paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data which is listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the fifth paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall, in particular, consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results;
 - (b) the relevance of the study designs, for the assessment of adverse effects and of the endocrine mode of action;

- (c) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different species;
 - (d) the route of exposure, toxicokinetic and metabolism studies;
 - (e) the concept of the limit dose, and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity;
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor."
- (2) In Point 3.8.2. the following paragraphs are added after the sole paragraph:

"From [date of application], an active substance, safener or synergist shall be considered as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms if, based on points (1) to (4) of the third paragraph, it is a substance that meets all of the following criteria, unless there is evidence demonstrating that the adverse effects identified are not relevant at the (sub)population level for non-target organisms:

- (1) it shows an adverse effect in non-target organisms, which is a change in the morphology, physiology, growth, development, reproduction or life span of an organism, system or (sub)population that results in an impairment of functional capacity, an impairment of the capacity to compensate for additional stress or an increase in susceptibility to other influences;
- (2) it has an endocrine mode of action, i.e. it alters the function(s) of the endocrine system;
- (3) the adverse effect is a consequence of the endocrine mode of action.

The identification of an active substance, safener or synergist as having endocrine disrupting properties that may cause adverse effects on non-target organisms in accordance with the second paragraph shall be based on all of the following points:

- (1) all available relevant scientific data (in vivo studies or adequately validated alternative test systems predictive of adverse effects in humans or animals; as well as in vivo, in vitro, or, if applicable, in silico studies informing about endocrine modes of action):
 - (a) scientific data generated in accordance with internationally agreed study protocols, in particular, those listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;
 - (b) other scientific data selected applying a systematic review methodology, in particular following guidance on literature data listed in the Commission Communications in the framework of setting out the data

requirements for active substances and plant protection products, in accordance with this Regulation;

- (2) an assessment of the available relevant scientific data based on a weight of evidence approach in order to establish whether the criteria set out in the second paragraph are fulfilled; in applying the weight of evidence determination, the assessment of the scientific evidence shall consider all of the following factors:
 - (a) both positive and negative results, discriminating between taxonomic groups (e.g. mammals, birds, fish, amphibians) where relevant;
 - (b) the relevance of the study design for the assessment of the adverse effects and its relevance at the (sub)population level, and for the assessment of the endocrine mode of action;
 - (c) the adverse effects on reproduction, growth/development, and other relevant adverse effects which are likely to impact on (sub)populations. Adequate, reliable and representative field or monitoring data and/or results from population models shall as well be considered where available;
 - (d) the quality and consistency of the data, considering the pattern and coherence of the results within and between studies of a similar design and across different taxonomic groups;
 - (e) the concept of the limit dose and international guidelines on maximum recommended doses and for assessing confounding effects of excessive toxicity.
- (3) using a weight of evidence approach, the link between the adverse effect(s) and the endocrine mode of action shall be established based on biological plausibility, which shall be determined in the light of current scientific knowledge and under consideration of internationally agreed guidelines;
- (4) Adverse effects that are non-specific secondary consequences of other toxic effects shall not be considered for the identification of the substance as endocrine disruptor with respect to non-target organisms.”

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: EDs
Datum: donderdag 15 februari 2018 14:52:44
Bijlagen: [image001.jpg](#)^[1]
[Pt. A 17.02-amendment to 844- ED Criteria Draft LKAen.docx](#)^[2]

Ter info.
 Betreft onze reactie op implementing regulation ED's.

Van: 5.1.2.e [redacted]
Verzonden: donderdag 15 februari 2018 14:33
Aan: 5.1.2.e [redacted]; 5.1.2.e [redacted]
CC: 5.1.2.e [redacted]; 5.1.2.e [redacted]
Onderwerp: RE: EDs
Dag: 5.1.2.e [redacted]

Ik heb het zojuist bestudeerd.

Deze vragen lijken me heel terecht. Ik kom op exact dezelfde vraag voor de tijdslijn. Gewoon zo opsturen. Paar dingen zijn essentieel. Kan mee in onze interventie evt.

Namelijk:

- Het is ons onduidelijk waarom voor de "pending dossiers" een grens wordt aangehouden van 6 maanden na inwerkingtreding. Graag uitleg van COM? Gaat COM de "voting" aanhouden voor a.s. die vermoedelijk aan de nieuwe criteria voldoen?
- Er is een richtsnoer nodig voor de "eerste ED-beoordeling" door RMS, op basis waarvan de RMS besluit dat informatie moet worden opgevraagd bij de aanvrager om te beoordelen of de stof een ED is.
- De "wording" over de aanlevertermijnen moet zo worden geformuleerd, dat aanvragers dit niet zien als einddatum maar als maximale termijn.

De extension is nu gezet op nog eens 30 maanden. Dit lijkt heel erg lang. Ik zie dat jullie hier niet op ingaan in de zon dat het te lang is. Dus zal wel normaal zijn.

Gaat om dit stukje. (zie onder).

The following paragraph is inserted after Article 11(5):

"5a. Where the rapporteur Member State requires additional information in accordance with Article 8a, the period referred to in paragraph 1 shall, where applicable, be extended [\[LKa1\]](#) by the period set in accordance with the last two sentences of the first subparagraph of Article 8a."

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e [redacted]; 5.1.2.e [redacted] [\[redacted\]@ctgb.nl](mailto:[redacted]@ctgb.nl)
Verzonden: donderdag 15 februari 2018 14:09
Aan: 5.1.2.e [redacted]
CC: 5.1.2.e [redacted]; 5.1.2.e [redacted]
Onderwerp: FW: EDs
Dag: 5.1.2.e [redacted]

Bij deze het Ctgb commentaar op punt A17.02 van het SCoPAFF januari 18.

Kijk er aub naar.

Zodra het je fiat heeft, stuur ik het naar de Commissie – en als je nog vragen hebt praten we daar eerst over.

Er blijft 1 puntje over dat we niet begrijpen.

De tijdslijn is: commentaar door EP en Raad: 3 maanden, dus tm april

Dan 20 d publicatie/into force = mei

Dan 6 maanden voor het into application komt, = november. Dit klopt met wat er in de criteria is gezegd.

En dan (zie plaatje hieronder) nog eens 6 maanden ruimte voor de 'pending dossiers'. Weet jij waarom dat is?

Groet, 5.1.2.e [redacted]

From: 5.1.2.e [redacted]
Sent: donderdag 15 februari 2018 13:58
To: 5.1.2.e [redacted]
Subject: RE: EDs

Versie 2

-L

Is this correct?

Now: 30 months

Shouldn't it be: 30 months and the evaluation period?

Brussels, XXX
SANTE/11120/2017
[...] (2017) XXX draft

COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) .../...

of XXX

**amending Implementing Regulation (EU) No 844/2012 in view of the implementation of
Commission Regulation setting out scientific criteria for the determination of endocrine
disrupting properties**

COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) .../...

of **XXX**

amending Commission Implementing Regulation (EU) No 844/2012 in view of the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties set out by Commission Regulation (EU) .../...

THE EUROPEAN COMMISSION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union,

Having regard to Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC, and in particular Article 19 thereof,

Whereas:

- (1) Commission Implementing Regulation (EC) No 844/2012¹ is setting out the provisions for the implementation of the renewal procedure for active substances as provided for in Regulation (EC) No 1107/2009.
- (2) Commission Regulation (EU) XXX² introduced new scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties, which reflect the current state of scientific and technical knowledge. Those criteria are to apply to applications for the renewal of the approval of active substances in accordance with Regulation (EC) No 1107/2009 pending at the time of application of the new criteria.
- (3) For pending applications, Member States or the Authority should be able to request additional information from the applicant in order to assess whether the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties set out in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 are satisfied. The period allowed to submit such information should be as short as possible and be justified in relation with the type of information to be submitted.
- (4) Applications for the renewal of an active substance for which the supplementary dossier is submitted in accordance with Article 6 of Commission Implementing Regulation (EC) No 844/2012 before [*Date of application of the Commission Regulation on ED + 6 months*] and where the relevant Committee has not voted on a draft Regulation concerning the renewal or non-renewal of that active substance should be considered pending applications.
- (5) **Such**¹ additional information should be assessed by the rapporteur Member State and the Authority, which should be able to set a time period for providing that additional information.

¹ Commission Implementing Regulation (EU) No 844/2012 of 18 September 2012 setting out the provisions necessary for the implementation of the renewal procedure for active substances, as provided for in Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council concerning the placing of plant protection products on the market (OJ L 252, 19.9.2012, p. 26).

² XXX

Pagina: 638

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:23:00 +01'00'

Please explain what is meant by 'such'

(for instance by making reference to the answer that can be found in (3))

- (6) Applicants should also be able to submit information to address the approval conditions in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 and/or be able to apply for derogations under Article 4(7) of Regulation (EC) No 1107/2009 within the time frame given to provide additional information.
- (7) Where the rapporteur Member State or the Authority requires additional information from the applicant, the period foreseen for the preparation of the draft renewal report by the Rapporteur Member States or for the preparation of the conclusion by the Authority should be extended. As a consequence the assessment of the application for the renewal of the approval of the active substance may be delayed for reasons beyond the control of the applicant. In such cases, the approval period of the active substances concerned may ultimately need to be extended in accordance with Article 17 of Regulation (EC) No 1107/2009.
- (8) The measures provided for in this Regulation are in accordance with the opinion of the Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed,

HAS ADOPTED THIS REGULATION:

Article 1

Implementing Regulation (EC) No 844/2012 is amended as follows:

- (1) The following Article is inserted after Article 8:

"Article 8a

Concerning applications for which the supplementary dossier is submitted in accordance with Article 6 before *[Insert date of application of the Commission Regulation on the ED criteria]* ¹ months², where the rapporteur Member State ³ decides that ⁴ some ⁵ information necessary in order to assess whether the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties set in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 are satisfied, is missing, it shall request from the applicant the information to be submitted. The rapporteur Member State shall, after consulting the applicant, set a period for the submission of this information. Such period shall be as short as possible, shall not exceed 30 months and be justified in relation with the type of information which has to be submitted.

In addition, the applicant may within the period referred to in the last two sentences of the first subparagraph:

- (a) submit information to address the conditions of approval provided for in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 and/or
- (b) apply for a derogation under Article 4(7) of that Regulation.

Where the applicant submits the information referred to in the first or second subparagraphs, the applicant shall also submit an updated supplementary dossier and a summary supplementary dossier including the additional information to the rapporteur Member State and the co-rapporteur Member State, the Commission and the Authority.

When submitting the updated supplementary dossier and summary supplementary dossier, the applicant may, pursuant to Article 63 of Regulation (EC) No 1107/2009, request certain information to be kept confidential.

Pagina: 639

Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:24:00 +01'00'

I do not understand this period. To my understanding the criteria will take effect/enter into force as they are published + 20 d. Half a year later, the criteria enter into applicability.

Apparently a second transitional period for pending applications is installed, which is also 6 months long. That is not the case for biocidal products.

Please explain the + 6 months after e.i.a..

This effectively extends the recovery period for pending applications incomplete on ED information to one year after the publication of the ED criteria.

Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:24:00 +01'00'

Additional guidance is necessary for ASes that are obviously an EDC, or the opposite. It would be an inefficient use of time and resources to deliver extra data for those cases in which the conclusion can already be drawn without the extra data.

Nummer: 3 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:25:00 +01'00'

'Some' is not a specific description. Please specify.

(Used 2x more in this text.)

Nummer: 4 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:25:00 +01'00'

Please define a 'maximum' to the window of applicability of art 8a.

Suggestion: once the draft renewal assessment report has been submitted, then article 8a no longer applies.

Nummer: 5 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:26:00 +01'00'

The comma should be replaced.

Nummer: 6 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:26:00 +01'00'

Not included how long this evaluation may last.

This is clearly included though in the EFSA and COM route, namely 60 d for the RMS in both cases, see (3) and (4).

Where the additional information to be submitted in accordance with the first or the second subparagraph has not been submitted within the period set for its submission, the rapporteur Member State shall, without delay, inform the applicant, the co-rapporteur Member State, the Commission, the other Member States and the Authority."

- (2) The following paragraph is inserted after Article 11(5):

"5a. Where the rapporteur Member State requires additional information in accordance with Article 8a, the period referred to in paragraph 1 shall, where applicable, be extended by the period set in accordance with the last two sentences of the first subparagraph of Article 8a."

- (3) The following paragraph is inserted after Article 13(3):

"3a. Concerning applications for which the supplementary dossier is submitted in accordance with Article 6 before *[Insert date of application of the Commission Regulation on the ED criteria + 6 months]* and the draft renewal assessment report is submitted in accordance with Article 11(1), the Authority may decide that some information, necessary in order to assess whether the scientific criteria for the determination of endocrine disrupting properties set in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 are satisfied, is missing. In such cases the Authority shall, in consultation with the rapporteur Member State, request from the applicant additional information to be submitted to the Rapporteur Member State and the Authority. The Authority shall, after consulting the Rapporteur Member State and the applicant, set a period for the submission of that information. Such period shall be as short as possible, shall not exceed 30 months and be justified in relation with the type of information which has to be submitted.

In addition the applicant may, within the period referred to in the last two sentences of the first subparagraph:

- a) submit information to address the conditions of approval in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 and/or,
- b) apply for a derogation under Article 4(7) of that Regulation.

The applicant may, pursuant to Article 63 of Regulation (EC) No 1107/2009, request information to be kept confidential.

The rapporteur Member State shall, within 60 days from the date of receipt of the additional information evaluate the information received and send its evaluation to the Authority.

Where the first subparagraph applies, the period referred to in paragraph 1 shall be extended by the period set in accordance with the last two sentences of the first subparagraph of this paragraph.

Where the additional information requested in accordance with the first or the second subparagraph has not been submitted within the period set for its submission, the Authority shall, without delay, inform the applicant, the rapporteur Member State, the co-rapporteur Member State, the Commission, the other Member States and the Authority.

This paragraph shall not apply to applications for which information was submitted pursuant to Article 8a.

- (4) The following paragraph is inserted after Article 14(1):

Pagina: 640

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:26:00 +01'00'
New line suggested.

 Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:26:00 +01'00'
Is this correct?
Now: 30 months
Shouldn't it be: 30 months and the evaluation period?

 Nummer: 3 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:27:00 +01'00'
Please define a 'maximum' to the window of applicability of art 3a.
Suggestion: once the conclusions of the Authority are adopted, then article 3a no longer applies.

 Nummer: 4 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:19:00 +01'00'
Is this correct?
Now: 30 months.
Shouldn't it be: 30 months and the evaluation period of max. 60d?

 Nummer: 5 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:28:00 +01'00'
Inconsistency with the wording in paragraph (1).

Preference for 'within': at 'expiry' it seems like the Authority always has to wait until the deadline has passed, even if the applicant is clearly not complying.

"1a. Concerning applications for which the supplementary dossier is submitted in accordance with Article 6 before [*Date of application of the Commission Regulation on ED Criteria + 6 months*] and conclusions of the Authority are adopted but where the relevant Committee has not voted on a draft Regulation concerning the renewal or non-renewal of that active substance, the Commission may consider that some information necessary in order to assess whether the scientific criteria for the determination of the endocrine disrupting properties set in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 are satisfied, is missing. In such cases the Authority may, upon the request by the Commission and in consultation with the rapporteur Member State, decide whether additional information is required and request the applicant to submit such information to the Rapporteur Member State and the Authority. The Authority shall, after consulting the rapporteur Member State and the applicant, set a period for the applicant to supply such information to the Member State, the Commission and the Authority. Such period shall be as short as possible, shall not exceed 30 months and be justified in relation with the type of information which has to be submitted.

In addition, the applicant may, within the period referred to in the last two sentences of the first subparagraph:

- a) submit information to address the conditions of approval in point 3.6.5 and point 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 and/or
- b) apply for a derogation under Article 4(7) of that Regulation.

The applicant may, pursuant to Article 63 of Regulation (EC) No 1107/2009, request such information to be kept confidential.

The rapporteur Member State shall, within 60 days from the date of receipt of the additional information evaluate the information received and send its evaluation to the Authority. The Authority shall, within 90 days from the date of receipt of the additional information, adopt an addendum to the conclusion referred to in paragraph 1.

Where the additional information requested in accordance with the first or the second subparagraph has not been submitted (within the period set for its submission, the Authority shall, without delay, inform the applicant, the rapporteur Member State, the co-rapporteur Member State, the Commission, the other Member States and the Authority.

Where the Authority considers that no additional information is to be requested from the applicant, it shall within 30 days adopt an addendum to the conclusion referred to in paragraph 1.

This paragraph shall not apply to applications for which information was submitted pursuant to Article 8a or Article 13(3)a.

Article 2

This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States.

Pagina: 641

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 14-2-2018 12:43:00 +01'00'
editorial

 Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e Datum: 15-2-2018 09:29:00 +01'00'
Inconsistency with the wording in paragraph (1).

Preference for 'within': at 'expiry' it seems like the Authority always has to wait until the deadline has passed, even if the applicant is clearly not complying.

Done at Brussels,

For the Commission
The President
Jean-Claude JUNCKER

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: EP notitie ED
Datum: donderdag 22 februari 2018 13:12:45
Bijlagen: [Wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen nieuw.doc](#)¹

Dag beide,

Lezen jullie mee?

Ik heb dus een notitie gemaakt om te verspreiden aan EP-leden over de hormoonverstorende stoffen.

De tekstdelen in "rood" zijn nieuw en van mij, de zwarte tekst komt van 5.1.2.e.

Ik worstel enorm met het "level of detail".

Groetjes,

5.1.2.e

Wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen

Kern:

- De Europese Commissie heeft op 19 februari jl. in de Landbouw- en Visserijraad – na een jarenlang besluitvormingstraject op Europees niveau – een voorstel aan lidstaten voorgelegd (hamerstuk) voor nieuwe criteria om hormoon verstorende stoffen te identificeren. Dat zijn stoffen die in staat zijn het endocriene systeem van mensen of dieren, hun nageslacht of (sub)populaties te ontregelen.
- Het voorstel impliceert dat stoffen die op basis van hun intrinsieke eigenschappen aan de criteria voldoen, direct niet-goedgekeurd worden op EU-niveau voor gebruik in een gewasbeschermingsmiddel of biocide, conform de zogenoemde gevaarbenadering¹. Er vindt dan geen risicobeoordeling plaats. Hierop zijn enkele uitzonderingen mogelijk.
- De Europese Gewasbeschermingsmiddelenverordening (EG) nr. 1107/2009 en de Biocidenverordening (EU) nr. 528/2012 bevatten momenteel “interim-criteria” die niet aan de laatste stand der wetenschap voldoen.
- Nederland heeft in de Raad met dit voorstel ingestemd, maar is hiermee teleurgesteld: in het voorstel ontbreekt de steeds door Nederland bepleite uitzondering voor werkzame stoffen die een bedoelde hormoonverstorende werking hebben op insecten en planten maar niet op hogere organismen zoals zoogdieren (en mensen).
- Nederland heeft in de aanloop naar de Landbouw- en Visserijraad (in het Coreper) aandacht gevraagd voor het feit dat deze stoffen goed passen in een duurzame bestrijding van schadelijke organismen.
- Ook heeft Nederland de Europese Commissie gevraagd op korte termijn een nieuw voorstel aan lidstaten voor te leggen om de uitzonderingsclausule voor hormoonverstorende stoffen –die van oudsher in beide verordeningen zijn opgenomen – met elkaar op één lijn te brengen. Nederland ziet graag dat bij de risicobeoordeling van uitzonderingsgevallen een “verwaarloosbaar risico” moet worden aangetoond conform de Biocidenverordening, in plaats van een “verwaarloosbare blootstelling”. Dit impliceert dat
- Dit Nederlandse verzoek werd gesteund door EL, SL en PM.
- De Europese Commissie heeft toegezegd dit voorstel naar verwachting na afronding van de raadplegingsprocedure voorleggen aan lidstaten in het Standing Committee on Plants, Animals Food en Feed (SCoPAFF).
- Nederland hoopt op voldoende draagvlak voor deze aanpassing bij andere lidstaten en het Europees Parlement.

Achtergrond en stand van zaken

- De Europese Commissie heeft op 15 juni 2016 het eerste voorstel gedaan voor criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren. September 2016 heeft Nederland de Tweede Kamer gemeld dat het kabinet het voorstel van de Europese Commissie ten principale steunt.
- Op 4 juli 2017 hebben de lidstaten ingestemd met het voorstel van de Europese Commissie, inclusief de uitzonderingsmogelijkheid in Annex 2. Nederland heeft toen voor gestemd.
- Het Europese Parlement heeft op 3 oktober 2017 tegen het voorstel van de Europese Commissie gestemd. De reden was dat het Europees Parlement meent dat de Europese Commissie met de uitzonderingsbepaling buiten diens mandaat is gegaan.

¹ De gevaarbenadering gaat uit van de intrinsieke eigenschappen van de stof. De risicobenadering gaat niet alleen uit van de intrinsieke stofeigenschappen, maar beoordeelt ook in hoeverre er blootstelling aan de stof is en of er bij dat blootstellingsniveau sprake is van een risico.

- De Europese Commissie heeft op 29 november 2017 in het Standing Committee on Plants, Animals Food en Feed (SCoPAFF) een voorstel aan de lidstaten voorgelegd met aangepaste wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende werkzame stoffen te identificeren op basis van de Europese gewasbeschermingsverordening (EG) nr.1107/2009.
- Stoffen die volgens deze criteria hormoonverstorend zijn voor de mens of niet-doelwitorganismen zijn niet toelaatbaar als gewasbeschermingsmiddel en worden niet verder beoordeeld.
- Het voorstel bevatte niet de steeds door Nederland bepleite uitzondering voor werkzame stoffen die een bedoelde hormoonverstorende werking hebben op insecten **en planten, maar niet** op hogere organismen zoals zoogdieren (en mensen). In het SCoPAFF van 12 en 13 december 2017 heeft Nederland bij de lidstaten weer aangedrongen op een uitzonderingsmogelijkheid, omdat daarmee werkzame stoffen risicogebaseerd kunnen worden beoordeeld die vanwege hun specifiek werking goed passen in een duurzame bestrijding van schadelijke organismen.
- In het SCoPAFF van 12 en 13 december was een gekwalificeerde meerderheid van 18 lidstaten met een nipte meerderheid van 65,8% van de bevolking (65% is vereist) vóór het voorstel van de Europese Commissie, dus zonder de uitzonderingsmogelijkheid.
- **In de Landbouw- en Visserijraad van 19 februari jl. hebben lidstaten unaniem (?) ingestemd met het voorstel van de Europese Commissie. Indien het Europees Parlement eveneens instemt (is dit al gebeurd?), wordt het voorstel in april 2018 gepubliceerd (Official Journal) en treedt dit in werking per november 2018.**

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: korte deadline: BNC fiche over drinkwaterrichtlijn
Datum: maandag 5 maart 2018 07:50:17
Bijlagen: [COM_2017_753_EN_ACTE_f.pdf](#)¹
[ATT00001.htm](#)²
[Fiche_1_herschikking_Drinkwaterrichtlijn.doc](#)³
[ATT00002.htm](#)⁴

Er wordt in het BNC-fiche ook gerept over hormoonverstorende stoffen.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: '5.1.2.e [redacted]') <5.1.2.e@minez.nl>
Datum: 1 maart 2018 om 10:29:00 CET
Aan: 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e@minez.nl>
Onderwerp: FW: korte deadline: BNC fiche over drinkwaterrichtlijn

Hoi 5.1.2.e,
 Raakt ook (zijdelings) aan jullie beleidsterrein.
 Grt,

5.1.2.e

Van: DE BNC

Verzonden: woensdag 28 februari 2018 16:39

Aan: 5.1.2.e [redacted])

CC: DE BNC

Onderwerp: korte deadline: BNC fiche over drinkwaterrichtlijn

Beste 5.1.2.e,

Dit mailtje stuur ik je omdat ik van 5.1.2.e [redacted] begreep dat jij je bezig houdt met de nitraatrichtlijn. Vanochtend lag in de BNC bijgevoegd fiche voor. Deze apprecieert bijgevoegd commissievoorstel. Nu wordt er op pagina 5 van het fiche gesproken over de update van enkele parameters en het schrappen van derogaties. Raakt dit aan LNV belangen, of gaat het hier om andere stoffen? Tot **donderdag 12:00** is er de gelegenheid om opmerkingen te maken.

Vriendelijke groet,
 5.1.2.e [redacted]

Brussels, 1.2.2018
COM(2017) 753 final

2017/0332 (COD)

Proposal for a

DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL

on the quality of water intended for human consumption (recast)

(Text with EEA relevance)

{SWD(2017) 448 final} - {SWD(2017) 449 final} - {SWD(2017) 451 final}

EXPLANATORY MEMORANDUM

1. CONTEXT OF THE PROPOSAL

• Reasons for and objectives of the proposal

Most people living in the EU enjoy very good access to high quality drinking water, especially compared to some other regions in the world. This is the result of a long tradition of drinking water management in many European Member States, but is also in large measure thanks to European environmental legislation and EU funding¹. Since the 1980s, the EU has applied rules that require stringent water safety checks. This means that urban waste water is collected and treated, industrial emissions are safely managed, the use of chemicals is approved under strict conditions and a holistic approach is taken to managing water bodies across borders. While in some cases high initial investments or competing priorities meant these rules could not be put into practice within agreed timelines, water management has continued to improve, and the Commission and the Member States are now making a joint, concerted effort to fully implement the rules as soon as possible².

There is one piece of legislation, Council Directive 98/83/EC on the quality of water intended for human consumption³, that needs to be singled out since it is designed specifically to protect people from the adverse effects of drinking contaminated water by ensuring that it is wholesome and clean. In general, the Directive has been relatively well implemented by Member States, but its approach to monitoring quality at the point of consumption uses parameters determined over 20 years ago. This calls for an examination of whether the Directive deals effectively with existing and emerging pressures and ensures that people living in and visiting European Union countries can continue to enjoy high-quality drinking water for decades to come.

Drinking water is clearly high in the minds of many Europeans. Drinking water was the focus of the first ever European citizens' initiative 'Right2Water'⁴, which collected over 1.8 million signatures and to which the Commission responded positively. The initiative was submitted to the Commission in December 2013, and urged in particular that '*EU institutions and Member States be obliged to ensure that all inhabitants enjoy the right to water and sanitation*' and that '*the EU increase its efforts to achieve universal access to water and sanitation*'. In its response⁵, the Commission invited Member States to do everything they can to ensure everyone has access to a minimum water supply. This is fully in line with the Agenda 2030, in particular Sustainable Development Goal 6 and the associated target to '*achieve universal*

¹ Several Member States have met their basic needs in terms of water services with the help of cohesion policy funds. In the 2014-2020 period, EU cohesion policy will invest 14.8 billion EUR in the water sector. Among other expected results, more than 12 million people will be served by improved water supply.

² As demonstrated in the latest cycle of the Environmental Implementation Review, available at: http://ec.europa.eu/environment/eir/index_en.htm.

³ Council Directive 98/83/EC of 3 November 1998 on the quality of water intended for human consumption (OJ L 330, 5.12.1998, p. 32).

⁴ ECI Right2Water: <http://www.right2water.eu/>.

⁵ COM(2014)177 final.

and equitable access to safe and affordable drinking water for all', which were adopted in 2015⁶. The Commission also committed to reviewing the Directive, which was included as a result in the Commission's Regulatory Fitness and Performance Programme (REFIT)⁷. The proposal therefore directly follows up on the European citizens' initiative 'Right2Water'.

The revision is also part of the plan to transition to a circular economy⁸. The revised proposal will help Member States manage drinking water in a resource-efficient and sustainable manner, thereby helping to reduce energy use and unnecessary water loss. It will also help reduce the number of plastic bottles we use by improving people's confidence in tap water.

The Commission started this process by first evaluating the Directive, in line with Better Regulation principles⁹. The results of the evaluation were published on 1 December 2016¹⁰ and helped identify the Directive's strengths and weaknesses. They confirmed that the Directive is the relevant tool to ensure the high quality of the water consumed in the EU, because its basic purpose is to enforce drinking water monitoring and ensure that Member States restore required water quality levels in case of issues.

However, the evaluation identified four areas with room for improvement:

- the list of parameters;
- the use of the risk-based approach;
- increased transparency on water-related issues and giving consumers access to up-to-date information; and
- materials in contact with drinking water.

The accompanying impact assessment also looked at the point raised in the European citizens' initiative and consultations that parts of the population, for instance vulnerable and marginalised groups such as Roma in particular, have no access to drinking water. On the basis of the results of the impact assessment, this legislative proposal offers proportionate answers to these issues.

• Consistency with existing policy provisions in the policy area

The proposal is a recast of Directive 98/83/EC, which was amended in 2003, 2009 and 2015. In the interest of clarity, a recast is considered most appropriate. It is in line with the commitment made in the Interinstitutional Agreement of 13 April 2016 on Better Law Making¹¹ to use the legislative technique of recasting more frequently when modifying existing legislation.

⁶ United Nations General Assembly Resolution of 25 September 2015 "Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development".

⁷ Commission Work Programme 2015 (COM(2014) 910 final).

⁸ COM(2015) 614 final.

⁹ https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en

¹⁰ Staff Working Document on the REFIT Evaluation of the Drinking Water Directive 98/83/EC SWD(2016) 428 final.

¹¹ Interinstitutional Agreement between the European Parliament, the Council of the European Union and the European Commission on Better Law-Making (OJ L 123, 12.5.2016, p. 1).

Overall, the proposal is consistent with the EU's established legislation in the field of water, especially the Water Framework Directive¹², the Marine Strategy Framework Directive¹³, the Urban Waste Water Treatment Directive¹⁴ and the Nitrates Directive¹⁵. The proposal in particular complements Articles 6, 7 and 8 of the Water Framework Directive that concern the requirements to identify and monitor the water bodies used for abstraction of drinking water and to designate protected areas covering those water bodies. Furthermore, it complements Article 11 of that Directive, requiring Member States to establish programmes of measures, including measures aimed at protecting the abstraction areas for drinking water.

Water after the point of compliance is considered as 'food' under Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council laying down the general principles and requirements of food law¹⁶. It is therefore proposed that provisions related to 'water put into bottles and containers and intended for sale' be removed from the scope of Directive 98/83/EC, as any bottled drinking water will fall under the scope of Regulation (EC) No 178/2002 after the point of compliance.

Concerning specific categories of water put into bottles, natural mineral waters are exempted from the scope of this Directive in accordance with Directive 2009/54/EC of the European Parliament and of the Council¹⁷. However, in accordance with the third subparagraph of Article 9(4) Directive 2009/54/EC, spring waters should comply with the provisions of this Directive. Therefore, spring waters should remain in the scope of this Directive.

- **Consistency with other Union policies**

The revision of Directive 98/83/EC was included in the 2017 Commission Work Programme as a new initiative¹⁸ that will help implement the Action Plan for the Circular Economy. The proposal contains elements that support the sustainable management of drinking water in a resource-efficient manner and that will help reduce bottled water consumption. This is consistent with the EU's efforts to reduce greenhouse gas emissions and marine litter¹⁹ and the European Strategy for Plastics²⁰.

¹² Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy (OJ L 327, 22.12.2000, p. 1).

¹³ Directive 2008/56/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 establishing a framework for community action in the field of marine environmental policy (OJ L 164, 25.6.2008, p. 56).

¹⁴ Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991 concerning urban waste-water treatment (OJ L 135, 30.5.1991, p. 40).

¹⁵ Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources (OJ L 375, 31.12.1991, p. 1).

¹⁶ Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety (OJ L 31, 1.2.2002, p. 1).

¹⁷ Directive 2009/54/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the exploitation and marketing of natural mineral waters (Recast) (OJ L 164, 26.6.2009, p. 45).

¹⁸ Commission Work Programme 2017 (COM(2016) 710 final).

¹⁹ Our Oceans, Seas and Coasts: http://ec.europa.eu/environment/marine/good-environmental-status/descriptor-10/index_en.htm.

²⁰ Commission Communication COM(2018)28 final of 16.1.2018 A European Strategy for Plastics in a Circular Economy.

The proposal also contributes to the effort to reduce administrative burden and to design policies that are as effective and efficient as possible, in line with the Commission Communication on Better Regulation²¹. Updating standards and taking a more holistic risk management approach should also help maintain the competitiveness of the EU's water sector and stimulate innovation. The proposal also aims to simplify monitoring and reporting processes, with a focus on automation, less frequent reports and more relevant data. This is in line with the EU's Better Regulation approach and the Fitness Check on Reporting and Monitoring²². Provisions to improve citizens' access to information on their drinking water also tie in with the Commission's Digital Market Strategy²³.

The proposal will also help achieve priority objective 3 of the 7th Environment Action Programme to 2020: 'To safeguard the Union's citizens from environment-related pressures and risks to health and well-being'²⁴. It also fits under priority objective 4, which requires that the public has access to clear environmental information at national level. To that end, the proposal makes cross-references and guarantees consistency with the requirements of Directive 2003/4/EC²⁵ and the INSPIRE Directive²⁶.

Deleting the rules on materials in contact with drinking water (Article 10 of Directive 98/83/EC) will ensure greater consistency with internal market legislation and, in particular, with the Construction Products Regulation²⁷. The impact assessment concluded that the current article, which implies mutual recognition between Member States and involves legal uncertainty, constitutes a possible obstacle to the internal market. It is proposed that a new article on Domestic Distribution risk assessment take over some of the obligation formerly contained in Article 10 of Directive 98/83/EC and that, in parallel, a standardisation mandate be issued under the Construction Products Regulation, to set requirements applicable to construction materials and products in contact with drinking water. The removal of technical barriers for construction products may only be achieved by the establishment of harmonised technical specifications for the purposes of assessing the performance of construction products, hence the necessity to establish and publish the necessary harmonised standards in the Official Journal of the European Union under Regulation (EU) No 305/2011.

²¹ Commission Communication 'Better Regulation: Delivering better results for a stronger Union', COM(2016)615 final.

²² Fitness Check on Reporting and Monitoring of environment legislation: http://ec.europa.eu/environment/legal/reporting/fc_overview_en.htm and COM(2017) 312 final: http://ec.europa.eu/environment/legal/reporting/pdf/action_plan_env_issues.pdf.

²³ Digital Market Strategy: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/shaping-digital-single-market>.

²⁴ Decision No 1386/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013 on a General Union Environment Action Programme to 2020 'Living well, within the limits of our planet' (OJ L 354, 28.12.2013, p. 171).

²⁵ Directive 2003/4/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on public access to environmental information and repealing Council Directive 90/313/EEC (OJ L 41, 14.2.2003, p. 26).

²⁶ Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE) (OJ L 108, 25.4.2007, p. 1).

²⁷ Regulation (EU) No 305/2011 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011 laying down harmonised conditions for the marketing of construction products and repealing Council Directive 89/106/EEC (OJ L 88, 4.4.2011, p. 5).

Security aspects are dealt with under other Union policies, in particular Directive (EU) 2016/1148 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union²⁸ ('NIS Directive'). The Commission has also adopted in October 2017 an Action Plan to step up EU-level preparedness, resilience and coordination against attacks involving chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) substances.

Lastly, the proposal is also answering the European Citizens' initiative by requiring Member States to ensure access to water for vulnerable and marginalised groups. This will also help implement EU policy on Roma integration within the EU Framework for National Roma Integration Strategies²⁹ and the Council Recommendation on effective Roma integration measures in the Member States³⁰.

2. LEGAL BASIS, SUBSIDIARITY AND PROPORTIONALITY

• Legal basis

The proposal is based on Article 192(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union (ex-Article 130s of the Treaty establishing the European Community). This is the same legal basis as the directive being recast.

• Subsidiarity (for non-exclusive competence)

The EU has shared competence with Member States to regulate environment and health in the water sector. This means that the EU can only legislate as far as the Treaties allow it, and must observe the principles of necessity, subsidiarity and proportionality.

The objectives of the Directive, namely to protect human health from the adverse effects of any contamination of water intended for human consumption, will be achieved by setting minimum quality standards at EU level as well as setting minimum requirements for monitoring, reporting, access to water, transparency and remedial action when these standards are not met. Member States may determine which concrete action (for example, type of remedial measures, actual monitoring programmes) they wish to take.

The revision of the Directive was originally triggered by the European citizens' initiative 'Right2Water', supported by more than 1.8 million signatories. Action at EU level to ensure access to drinking water was also demanded by the European Parliament in its response to the initiative³¹ and in response to the EU's commitment to the UN Sustainable Development Goals³². This proposal therefore sets general rules at EU level, within the remit of the EU's

²⁸ Directive (EU) 2016/1148 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union (OJ L 194, 19.7.2016, p. 1).

²⁹ COM(2011) 173 final.

³⁰ Council Recommendation (2013/C 378/01) of 9 December 2013 on effective Roma integration measures in the Member States (OJ C 378, 24.12.2013, p. 1).

³¹ European Parliament resolution of 8 September 2015 on the follow-up of the ECI 'Right2Water'.

³² The Sustainable Development Goals, European Commission (2017): https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en.

powers and in full respect of subsidiarity, but allows Member States a margin of discretion in deciding how to implement the obligation to improve access to safe drinking water.

Lastly, the REFIT evaluation also confirmed the added value of drinking water legislation at EU level since, over time, it can help greatly in harmonising water quality across Europe. This was shown, for instance, by Member States, particularly smaller ones, that do not always have the resources and specific expertise, expecting the EU to continue to set the essential chemical and microbiological parameters and related values for drinking water. Many stakeholders have also insisted that EU measures are the best way to address emerging health hazards from water.

The scale and effects of the action set out in the Directive mean its objectives are better achieved at EU than at national level.

- **Proportionality**

The accompanying impact assessment provides more details on the proportionality and cost-effectiveness of the options in this legislative proposal. Overall, it demonstrated that the most suitable and most cost-effective measures that could be taken at EU level when revising the Directive were:

- (a) reviewing and updating the list of parameters in the Directive in line with newest scientific findings whilst introducing the risk-based approach for large and small water suppliers;
- (b) improving rules on transparency and access to up-to-date information for consumers;
- (c) improving and simplifying reporting;
- (d) removing obstacles that prevent the free trade in materials in contact with drinking water;
- (e) improving access to safe drinking water.

- **Choice of the instrument**

This proposal substantially amends Directive 98/83/EC and adds many new provisions. In the interest of clarity, it is proposed to use the recasting method. Given that the instrument being recast is a Directive, for reasons of consistency of legal drafting and to facilitate Member States transposition of the act, this proposal is also for a Directive.

3. RESULTS OF EX-POST EVALUATIONS, STAKEHOLDER CONSULTATIONS AND IMPACT ASSESSMENTS

- **Ex-post evaluations/fitness checks of existing legislation**

The Commission has evaluated the performance of Directive 98/83/EC against five criteria:

- effectiveness;
- efficiency;
- coherence;

- relevance; and
- EU added value.

The evaluation was conducted back-to-back with the impact assessment study, and the problem areas identified in the evaluation are reflected in the problem definitions and policy options in the impact assessment.

The evaluation concluded that the Directive is *effective* in achieving its objectives and helping to protect human health from the adverse effects of contamination by ensuring a high level compliance with the parametric values. However, the relevance of compliance rates measured against partly outdated parameters is somewhat limited. It also found that Article 10 of the Directive concerning ‘materials in contact with drinking water’ leaves Member States too much flexibility in determining what ‘necessary measures’ are. This led to additional tests and controls when placing a product on the market of another Member State, which made the provision ineffective.

The *efficiency* analysis estimated the total cost for supplying drinking water in the EU in 2014 at roughly EUR 46.5 billion. EUR 8.3 billion of this can be attributed to the implementation of the Directive. Although the health benefits resulting from the Directive could not be quantified³³, the evaluation found that total attributable benefits significantly outweigh total attributable costs. It did not find any provisions causing excessive administrative costs related to monitoring, information provision and reporting. Only the flexibility under Article 10 of Directive 98/83/EC (as explained above) was found to be a significant unnecessary burden for industry.

The *coherence* of Directive 98/83/EC with the Water Framework Directive is especially important as protecting drinking water resources is an indispensable part of the plans and measures under the Water Framework Directive. Directive 98/83/EC does not refer to the protection of water resources to be used for the abstraction of drinking water mainly because it preceded the Water Framework Directive. This missing link must be made to ensure the polluter pays principle and the precautionary principle both apply. The proposal will therefore help improve coherence between the two Directives by introducing the risk-based approach from abstraction to tap, and improving exchanges and communication between Member States’ authorities and water suppliers to ensure there is a full governance cycle for water.

With regard to *relevance*, the evaluation found the parametric values set in Directive 98/83/EC are no longer appropriate as they do not reflect scientific progress, better risk assessments, changed consumer behaviour and new environmental pressures.

The EU *added value* of Directive 98/83/EC is that it ensures the same level of protection of human health from adverse effects of any contamination across the whole EU. Anecdotally, fewer major drinking water incidents were observed in the EU than in other regions of the world — however, this cannot demonstrably be linked to the existence of Directive 98/83/EC.

³³ In the Impact Assessment it was found that quantification via proxies is possible.

The main areas for improvement identified in the evaluation were therefore:

- the list of parameters;
- the lack of a risk-based approach;
- the lack of transparency and lack of access to up-to-date information for consumers; and
- materials in contact with drinking water.
- **Stakeholder consultations**

In accordance with the Better Regulation Guidelines³⁴, several consultation activities took place.

- Open public consultation on the basis of online questionnaire

Following the European citizens' initiative on the right to water (Right2Water)³⁵, between June and September 2014 the Commission performed an open public consultation in all languages on the quality of drinking water. The consultation received 5 908 answers and 138 opinions and position papers from key stakeholders. In addition, in September 2014 and in October 2015 the Commission held meetings with stakeholders to discuss transparency and benchmarking.

- Targeted public consultations

The Commission organised three targeted public stakeholder consultation conferences: in May 2015 for the REFIT evaluation, in December 2015 for the impact assessment, and in September 2016 on the review of the drinking water standards. These reached a wide range of stakeholders, including national and regional authorities, representatives of industry, business associations and companies, and experts. The conferences gathered a variety of views and allowed the Commission to have discussions directly with the stakeholders. Specific working documents or questionnaires were issued for all the conferences, and all presentations and minutes, including participants' lists, were made publicly available³⁶.

- REFIT feedback mechanism

After the 'Inception Impact Assessment' was published on the Better Regulation website on 28 February 2017, stakeholders were given until 28 March 2017 to provide feedback on that document.

- Additional consultations

³⁴ Notably toolboxes 10 and 50 on the 12-week internet-based public consultation and on the complement approaches and tools in order to engage all relevant stakeholders and to target potential information gaps, which was done by subsequent targeted stakeholder consultations.

³⁵ ECI Right2Water: <http://www.right2water.eu/>.

³⁶ Meeting of 23 September 2016: <https://circabc.europa.eu/w/browse/c8a02539-ab12-48b6-9367-38e40cafd6cb>; Meeting of 26 May 2015: <https://circabc.europa.eu/w/browse/ca2f82a5-20ab-4106-9c44-7b67a911ac2f>; and Meeting of 8 December 2015: <https://circabc.europa.eu/w/browse/3fccab4b-812d-46be-8efe-1f866cf556c5>.

On several other occasions the Commission informed stakeholders of the revision and invited them to comment, for example in January 2016 at a well-attended Paramount Seminar on drinking water protection, or at discussions in various expert group meetings. To ensure the process was as transparent as possible, all relevant documents which fed into the revision, such as the impact assessment supporting study, were made publicly available³⁷.

The consultations clearly supported updating and revising the list of parameters. The public consultation overwhelmingly favoured the list including endocrine disrupting compounds, substances used in consumer products and pharmaceuticals, whereas many technical experts disagreed. Most stakeholders favoured the EU-wide implementation of a risk-based approach. Nevertheless, they wanted to ensure that Member States would have sufficient flexibility in this regard. The need for harmonisation regarding materials and products in contact with drinking water was continuously pointed out by a range of stakeholders.

A strong message from the public consultation, especially from citizens, was the wish for more up-to-date online information on the quality of drinking water. Consumers feel insecure about tap water when abroad in the EU and, although compliance rates are high, they are generally rather reluctant to trust it. Opinions varied regarding whether the Directive should include rules on access to water. Those against argued that access to water would be outside the scope of the Directive and should therefore be addressed under other EU legislation, or elsewhere.

• **Collection and use of expertise**

The legal proposal and the impact assessment are based on a vast body of material and studies, as referenced in the Impact Assessment Staff Working Document.

In December 2015, a cooperation project was launched with the WHO Regional Office for Europe to support the revision of Annex I to Directive 98/83/EC (list of parameters to be included in the Directive). The project was concluded in summer 2017³⁸. More details about the recommendations of this project and how they were used in this Commission's proposal are included in Section 5 'Other Elements'.

Several studies were conducted by external parties commissioned to assess the revision of the Directive. These studies included:

- a Material Guidance for Users and Plumbers³⁹;
- the Study Report on Products and Materials in contact with Drinking Water⁴⁰; and
- the Impact Assessment Study⁴¹.

³⁷ <https://circabc.europa.eu/w/browse/4fea449b-0b66-4f0f-b934-0177cae4d7e2>

³⁸ http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/review_en.html

³⁹ <http://publications.europa.eu/s/c6vG>.

⁴⁰ https://circabc.europa.eu/d/a/workspace/SpacesStore/0b93e708-5e20-4c35-8fbd-8554a87e7cb5/09_%20-%201.1_%20Study%20Report%20-%20Products-Materials%20in%20contact%20with%20Drinking%20Water.pdf.

⁴¹ <http://publications.europa.eu/s/c6vH>.

The Impact Assessment Study conducted by independent external parties also used a modelling tool to assess policy options and preferred policy packages.

- **Impact assessment**

The proposal is based on an impact assessment, which received a positive opinion with reservations⁴² from the Commission's Regulatory Scrutiny Board on 23 June 2017. The issues raised by the Regulatory Scrutiny Board were addressed in the revised version of the Impact Assessment Staff Working Document, in which a specific chapter details the changes made following the Regulatory Scrutiny Board's opinion. Based on the evaluation, the stakeholder consultations and the European citizens' initiative 'Right2Water', a number of policy options were developed to address each of the problem areas identified. The impact assessment examined the options to determine how far they could help achieve the Directive's overarching objective of protecting consumer health, their financial implications and their environmental impacts towards 2050. The findings are provided in the Impact Assessment Study and the Impact Assessment Staff Working Document.

The five policy options contain:

- options to adapt the parameter list of the Directive to newest standards through extension or limitation of the list;
- the adoption of the risk-based approach for large (and small) water suppliers;
- harmonisation of standards of materials in contact with drinking water;
- improving consumers' access to up-to-date information and better monitoring of implementation; and
- options to provide access to water.

The analyses and the consequent ranking of the options led to the conclusion that a combination of the different options would be the best way to address, in the long-term, all the problem areas identified in the evaluation. A combination of the options would ensure:

- high quality drinking water for everyone in the EU. Updating and improving the list of parameters based on the WHO's recommendations will also protect people from emerging hazards to human health;
- a more modern approach to monitoring, by using the risk-based approach for both large and small water suppliers;
- the modernisation, and hence simplification, of reporting provisions;
- that consumers are provided with up-to-date and relevant information;
- improved access to water, and the provision of access to water for vulnerable and marginalised groups.

The options were ranked and three policy packages were developed. Two of them (packages 2 and 3) were the preferred packages from the health and environmental viewpoints. The small increase in costs for both packages is legitimate and outweighed by the health benefits. Both

⁴² http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/review_en.html

policy packages provide answers to all four areas of improvement identified in the evaluation. In addition, policy package 3 substantially improves the situation for non-connected EU citizens since it addresses — with a separate option — the issue of access to water identified in the European citizens' initiative 'Right2Water' and in SDG 6. This separate option covers a set of measures to improve access to water, but the related additional set-up costs are most probably overestimated as — in absence of more accurate data — they are based on the assumption that half of the non-connected citizens would be provided with individual treatment systems.

It was therefore decided that this legislative proposal should maintain the benefits of policy package 3 by introducing a general obligation to improve access to drinking water for everyone and to ensure access for vulnerable and marginalised groups, whilst leaving it up to the Member States to decide how to best improve access to water taking specific local situations into account. It is assumed that implementing those specific measures would be substantially cheaper than providing half of the non-connected citizens with alternative systems (as assumed in policy package 3).

This is in line with the principles of proportionality and subsidiarity as, while the general principle is set at EU level, Member States keep a wide margin of discretion in how to better ensure access to water.

In practice, it means that the costs and the impacts of the proposal will be between EUR 5.9 billion (policy package 2) and EUR 7.3 billion (policy package 3). These costs will mainly be borne by water operators. Consumers would see a very marginal increase in their household costs. However, this does not risk making drinking water unaffordable and could be offset by people drinking tap water rather than bottled water.

Administrative costs to national authorities were assessed as negligible or diminishing. For instance, simplified reporting requirements will lead to a EUR 0.35 million fall in annual operating costs.

Both policy packages have a positive impact on the environment because it is assumed that as consumer confidence in tap water increases, consumption of bottled water will fall. This will be stimulated further by providing all consumers with better access to up-to-date information. Furthermore, requiring large and small water suppliers to use the risk-based approach will lead to less need for treatment, and thus energy savings and fewer chemicals released into the environment. The risk-based approach should also improve the treatment of pollution at source and application of the polluter pays principle.

Requiring Member States to improve and provide a certain level of access to water will be a positive step towards meeting the targets of Sustainable Development Goal 6. It will also have the positive side-effect of creating jobs.

- **Regulatory fitness and simplification**

All of the options examined in the impact assessment either have a negligible impact on administrative burden or actually reduce it, mainly because most costs are borne by water

operators and not by national authorities. In order to reduce administrative burden and simplify procedures, this proposal builds on the impact assessment by substantially reducing national reporting obligations to the Commission. Rather than requiring Member States to submit a report, they will have to establish data sets with their monitoring results only where they exceed the parameters in the Directive. They will also have to provide additional information such as risk assessments. This is expected to save up to EUR 0.35 million per year.

To respect proportionality, small water suppliers will have longer than large and very large water suppliers to implement the risk-based approach. To avoid burdening small water suppliers, these will have to update on-line information less regularly than large and very large suppliers.

Finally, the proposed provisions on consumer information and transparency make the proposal 'internet ready' by requiring water suppliers to make extensive use of digital means to inform consumers of quality and hazards in relation to drinking water.

- **Fundamental rights**

As mentioned in the Commission Communication on the European citizens' initiative *'Water and sanitation are a human right! Water is a public good, not a commodity!'*⁴³, access to safe drinking water and sanitation is inextricably linked to the right to life and human dignity, as recognised by the Charter of Fundamental Rights of the European Union⁴⁴, and to the need for an adequate standard of living. The Commission also underlined the importance of the human rights dimension of access to safe drinking water and committed to ensuring that this remains at the heart of its policies.

Over the last decade, international law has acknowledged a right to safe drinking water and sanitation, most prominently at UN level⁴⁵. The UN General Assembly Resolution 64/292 recognises *'the right to safe and clean drinking water and sanitation as a human right that is essential for the full enjoyment of life and all human rights'*. Moreover, in the final outcome document of the 2012 UN Conference on Sustainable Development (Rio+20), heads of State and Government and high level representatives reaffirmed their *'commitments regarding the human right to safe drinking water and sanitation, to be progressively realised for [their] populations with full respect for national sovereignty'*⁴⁶. These commitments were reaffirmed in 2015 when the heads of State committed to Sustainable Development Goal 6 and its associated target, by 2030, of *'achieving universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all'*.

At European level, the Parliamentary Assembly of the Council of Europe declared *'that access to water must be recognised as a fundamental human right because it is essential to*

⁴³ COM(2014)177.

⁴⁴ OJ C 326, 26.10.2012, p. 391.

⁴⁵ UN General Assembly Resolution No 64/292 of 3.8.2010 and the UN Human Rights Council Resolutions 7/22 of 28.3.2008 and 15/9 of 6.10.10.

⁴⁶ <http://www.un.org/en/sustainablefuture/>.

*life on earth and is a resource that must be shared by humankind*⁴⁷. The EU has also reaffirmed that *'all States bear human rights obligations regarding access to safe drinking water, which must be available, physically accessible, affordable and acceptable'*⁴⁸.

The Commission took all this into account when developing its reply to the European citizens' initiative on the 'Right2Water' and this legislative proposal.

4. BUDGETARY IMPLICATIONS

The proposal does not have budgetary implications for the Commission. It is expected that it can be implemented under the existing allocations for the Commission and the European Environmental Agency and that no additional resources are needed.

5. OTHER ELEMENTS

• Implementation plans and monitoring, evaluation and reporting arrangements

Large suppliers will be expected to implement the risk-based approach within 3 years, while small water supplies will be given 6 years.

The Annexes will be reviewed regularly in the light of scientific and technical progress. To allow for two full 6-year cycles of data, the complete Directive will be evaluated 12 years after its transposition.

To ensure that the Directive achieves its objective of protecting human health from the adverse effects of contaminated drinking water, and to improve other areas in which the Directive was found to be less optimal, a number of different success indicators were suggested. These will be used for future evaluations and will be developed in cooperation with the European Environmental Agency, taking account of the findings of the Fitness Check⁴⁹ on environmental monitoring and reporting. The success indicators are:

- the number of 'incidents' (i.e. cases of potential danger to human health) and cases in which the limit values were exceeded in the EU. In the new reporting system, Member States will be asked to report in a more effective manner on these incidents and on the solutions provided;
- the number of people in the EU with access to water intended for human consumption;
- long-term health impacts due to the quality of the drinking water — this will require additional epidemiologic studies in conjunction with a specialised organisation such as the WHO;

⁴⁷ Resolution No 1693/2009 of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe.

⁴⁸ Declaration by the High Representative, Catherine Ashton, on behalf of the EU to commemorate the World Water Day (Doc 7810/10), 22 March 2010.

⁴⁹ Fitness Check on Reporting and Monitoring of environment legislation: http://ec.europa.eu/environment/legal/reporting/fc_overview_en.htm and COM(2017) 312 final: http://ec.europa.eu/environment/legal/reporting/pdf/action_plan_env_issues.pdf.

- the new transparency requirements and minimum information to be available online, for example the leakage rates in the networks. This will allow a systematic analysis of implementation levels and achievements.

- **Explanatory documents (for directives)**

Considering the scope of the proposal and the fact that it is a recast of an existing directive (Directive 98/83/EC), which all Member States have transposed in full, it is neither justified nor proportionate to require explanatory documents on the transposition.

- **Detailed explanation on how the WHO recommendations concerning parameters and parametric values for the proposal were taken into account**

The existing parametric values set in Annex I to Directive 98/83/EC are generally based on the World Health Organization Guidelines for drinking water. These Guidelines are regularly updated and were last amended in early 2017 by the first addendum to the fourth edition⁵⁰.

There were already some differences between the WHO Guidelines and Directive 98/83/EC in setting parameters and their levels when the Directive was adopted in 1998. For example:

- the WHO Guidelines do not include standards for the group of pesticides, whereas the Directive includes all pesticides and their degradation products;
- WHO guideline values are associated with a lifetime cancer risk of 10^{-5} , whereas the EU made a policy choice for a more precautionary approach by choosing a risk value of 10^{-6} as acceptable.

In December 2015, the Commission and the WHO Regional Office for Europe concluded the 'Drinking Water Parameter Cooperation Project', the final report of which was published in 2018⁵¹ (hereafter 'the WHO report'). The objective of the project was to provide policy-relevant, science-based advice to inform the revision of Annex I to the Directive.

There is a high level of consensus between the WHO recommendations contained in the WHO report and the proposal. In particular, the recommendations confirm the need to regulate a list of selected parameters, of the hundreds of parameters for which WHO guideline values exist. The Commission has taken over the large majority of the recommended parameters and parametric values from this list, but on a few parameters has suggested a different approach. This section provides the reasoning as to why the Commission proposal does not follow the WHO recommendations in a few cases.

1. Parameters that the WHO recommended be removed from Annex I

Because of their low occurrence in drinking water, usually due to pollution incidents, the WHO report recommended that five parameters be removed from the Directive:

- **benzene,**
- **cyanide,**

⁵⁰ The fourth edition of the Guidelines was published in 2011 and the first addendum to this fourth edition in early 2017.

⁵¹ http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/review_en.html

- **1,2-dichloroethane,**
- **mercury, and**
- **polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs).**

The WHO justified removing these parameters by explaining that they could still be monitored where necessary by Member States on the basis of the WHO guidance value. Stakeholders, and in particular Member States' authorities, strongly advocated not to remove them for health reasons and also because of the necessity to have a binding value set at EU level. **It was therefore decided to keep them in Annex I.** However, the risk-based approach set out in the Directive allows water suppliers to remove a parameter from the list of substances to be monitored under certain conditions; water suppliers therefore have the right not to monitor those parameters if they are irrelevant in a supply zone. Last but not least, the treatment plants needed to meet these limit values have already been built.

2. Parametric values that the WHO recommended be raised

The WHO report recommended updating the value for **antimony (up from 5 to 20 µg/l), boron (up from 1 to 2.4 mg/l) and selenium (up from 10 to 40 µg/l)** based on their latest available health-based guideline values as published in the first addendum to the fourth edition of the WHO Guidelines. However, since the current values have been in place for decades, it is assumed that there will be no increased costs as treatment techniques to meet these limit values are already in place. In any event, the risk-based approach allows water suppliers to remove a parameter from the list to be monitored under certain conditions. **Therefore original, stricter, values have been maintained in Annex I to the Directive.**

Concerning **boron** more specifically, some national derogations were granted in regions of high boron-bearing rocks where boron occurs naturally in groundwater. Requests to revise the value for boron also came from the European Parliament (E-9146/2016, P-0848/2016, E-10 109/2014). Although there is no recent official opinion, the European Food Safety Authority has in the past recommended⁵² that — to protect all age groups — natural mineral water should not contain more than 1.5 mg boron.

3. New parameters recommended for inclusion by the WHO

3.1 Chlorate and chlorite

The WHO report recommended including **chlorate (ClO₃) and chlorite (ClO₂)** as new parameters and to set a value of 0.7 mg/l for both. Both are predominantly disinfection by-products using hypochlorite. The WHO recognised that this value may be too high, and remarked that, if it is feasible to meet lower values, then such lower values would be appropriate. One cause of the problem has been identified, namely that chlorate is generated in hypochlorite solutions that are not fresh and are stored for long periods, particularly at warm temperatures.

⁵² Opinion of 22 June 2005 the Scientific Panel on Contaminants in the Food Chain on a request of the Commission related to concentration limits for boron and fluoride in natural mineral waters http://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/files/main_documents/237.pdf

A specific European Food Safety Authority opinion of 2015⁵³ found that chlorate concentrations of 0.7 mg/kg in drinking water (the value proposed by the WHO), could lead to infants and toddlers being overexposed to chlorate. Further, the Agency found that chlorate can inhibit iodine uptake, although more human health data are needed on iodine uptake inhibition by chlorate. EFSA also referred to a Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives (JECFA) that evaluated chlorate and derived a health-based value of 0.01 mg/kg of body weight as a toxicological reference value for chronic risk assessment, which would give a drinking water value of 0.24 mg/l.

Therefore, the Commission considers that it is justified to set **the value for chlorate and chlorite at the stricter level of 0.25 mg/l, which is around 3 times lower than proposed by the WHO.**

3.2 Perfluorinated compounds

The WHO report recommended adopting parametric values for two individual perfluorinated substances: perfluorooctanesulfonic acid (PFOS) **should have a value of 0.4 µg/l and perfluorooctanoic acid (PFOA) a value of 4 µg/l.**

PFOS and PFOA were initially the most common perfluorinated compounds. They are found in groundwater primarily as a consequence of contamination of soil by fire-fighting foams, which break down to these and some other perfluorinated substances. However, they can also result from industrial point pollution, and stem from products with water- or grease-repellent material such as Teflon-coated saucepans, greaseproof paper, pizza grills, or waterproof and dirt-repellent outdoor sports equipment.

PFOS and PFOA are persistent, bioaccumulative and toxic substances. PFOS was originally included in the list of restricted substances in Annex XVII to the REACH Regulation⁵⁴, but is now regulated as a persistent organic pollutant under Regulation (EC) No 850/2004⁵⁵. PFOA, its salts and PFOA-related substances were added to the list of restricted substances in Annex XVII to the REACH Regulation on 14 June 2017⁵⁶ as the Commission considered that manufacturing, using or selling them leads to an unacceptable risk to human health and the environment.

⁵³ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4135>

⁵⁴ Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC (OJ L 396, 30.12.2006, p. 1), hereafter 'REACH Regulation'.

⁵⁵ Regulation (EC) No 850/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on persistent organic pollutants and amending Directive 79/117/EEC (OJ L 158, 30.4.2004, p. 7).

⁵⁶ Commission Regulation (EU) 2017/1000 of 13 June 2017 amending Annex XVII to Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) as regards perfluorooctanoic acid (PFOA), its salts and PFOA-related substances (OJ L 150, 14.6.2017, p. 14).

Perfluorohexane-1-sulphonic acid and its salts (PFHxS) was added to the REACH candidate list of substances of very high concern on 7 July 2017 as a 'very persistent and very bio-accumulative substance' under Article 57(e) of the REACH Regulation.

However, there is a wider range of substances with varying chain lengths that can include perfluoroalkyl carboxylic acids (including PFOA), perfluoroalkane sulfonic acids (including PFOS), perfluoroalkane sulfinic acids, fluorotelomer alcohols and perfluoroalkane sulphonamides. PFOA and PFOS are the most common substances, but as they have been substituted by similar per- and polyfluoroalkyl substances (PFASs) often with shorter chains, it is likely that PFOA and PFOS are no longer representative of this group of anthropogenic persistent chemicals⁵⁷.

There is currently no legislative approach that regulates the whole group of these substances, and there is no conclusive list of all the substances available. Sweden has done intensive research on PFASs⁵⁸. The Swedish National Food Agency has recommended limits for drinking water based on the presence of 11 PFASs (PFBS, PFHxS, PFOS, 6:2 FTSA, PFBA, PFPeA, PFHxA, PFHpA, PFOA, PFNA and PFDA). If the sum of these 11 PFASs occurs at concentrations greater than 0.09 µg/l, the Agency recommends measures be taken as soon as possible to reduce the pollution. The United States has health advisory levels for PFOA/PFOS of 0.07 µg/l. The priority substances list set under Directive 2008/105/EC⁵⁹ includes PFOS with a value of 0.00065 µg/l. This shows that lower parametric values than those recommended by the WHO are achievable. As these substances do not belong in the environment, a precautionary approach following the one used for pesticides in Directive 98/83/EC is suggested. The Commission therefore proposes deviating from the WHO recommendation of 4 µg/l (PFOA) and 0.4 µg/l (PFOS) for the two individual substances and instead regulating the whole group.

The proposal is to regulate the group of PFASs, as defined by the OECD⁶⁰, and to suggest values of **0.1 µg/l for individual PFAS and 0.5 µg/l for PFASs in total**, as is done for pesticides. As these values are higher than those referred to in Sweden or the United States, it should be feasible to meet them.

4. Endocrine disrupting compounds

The WHO did not propose guideline values for endocrine disrupting compounds (EDCs) but suggested that - since aquatic life is much more sensitive to the effects of oestrogenic EDCs than mammals, including humans - it would be possible to use precautionary benchmark values which are close to existing or possible future environmental quality standards, for the

⁵⁷ Example from Sweden shows decrease of PFOS in water:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0013935117308976>

⁵⁸ <http://www.kemi.se/en/global/rapporter/2015/report-7-15-occurrence-and-use-of-highly-fluorinated-substances-and-alternatives.pdf>

⁵⁹ Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on environmental quality standards in the field of water policy, amending and subsequently repealing Council Directives 82/176/EEC, 83/513/EEC, 84/156/EEC, 84/491/EEC, 86/280/EEC and amending Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council (OJ L 348, 24.12.2008, p. 84).

⁶⁰ https://www.oecd.org/env/ehs/risk-management/PFC_FINAL-Web.pdf

protection of aquatic life. The following three representative EDCs and benchmark values were proposed by the WHO:

- **beta-estradiol:** 0.001 µg/l;
- **nonylphenol:** 0.3 µg/l; and
- **bisphenol A:** 0.01 µg/l.

Even though the WHO indicated that currently there is no evidence of risks to health from drinking water, which is a minor source of exposure, and that such risks are unlikely, it was decided to include these parameters in the Directive on the basis of the precautionary principle.

The WHO does not recommend including the full range of EDCs in the parameter list under Annex I to the Directive, as it considers that routine monitoring for the full range of these compounds would currently be difficult, expensive and not effective at preventing contamination of drinking-water.

The three substances were chosen as benchmarks because they are known to be present in surface water sources impacted by treated sewage effluent and other discharges. Beta-estradiol is a natural oestrogen. The opinion of the Scientific Committee on Health and Environmental Risks⁶¹ (SCHER) and related dossier identify the endocrine-disrupting properties as the key mechanism of action for the derivation of the environmental quality standard for this compound. The SCHER supported setting the environmental quality standard at 0.4 ng/l, which is close to the parametric value of 1 ng/l proposed for drinking water.

Bisphenol A is widely used in the manufacture of some plastics and epoxy resins. It is currently classified as reproductive toxicant category 1B under Regulation (EC) No 1272/2008⁶². Following proposals from the French authorities, first the use of bisphenol A in thermal paper has been restricted in the EU (December 2016), then bisphenol A was added to the REACH candidate list of substances of very high concern based on its harmonised classification as reprotox 1B (January 2017) and subsequently also based on its endocrine disrupting properties (June 2017).

Nonylphenol is a building block of alkylphenol ethoxylates used in surfactants, although these are now forbidden in the EU. Nonylphenol is also subject to restrictions (REACH Annex XVII) and was included in the REACH candidate list of substances of very high concern based on its endocrine disrupting properties (June 2013), and in the priority substances list set under Directive 2008/105/EC.

Therefore, it is proposed to follow the values suggested by the WHO for these three EDCs. As the Directive's approach does not provide for 'benchmark values', and does not specify the purpose of parameters and values, it is proposed including them in the list of parameters under

⁶¹ https://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_131.pdf

⁶² Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, amending and repealing Directives 67/548/EEC and 1999/45/EC, and amending Regulation (EC) No 1907/2006 (OJ L 353, 31.12.2008, p. 1).

Annex I. Furthermore, these compounds are relatively insoluble in water and are effectively removed by conventional adsorption treatment methods (e.g. bank filtration, coagulation, ozonation, granular activated carbon). The compounds will therefore be considered as any other chemical parameter under the Directive, meaning, as mentioned above, that water suppliers have the possibility to remove these parameters from the list to be monitored under certain conditions, if a risk assessment concludes they are irrelevant.

The Commission considers that including these three endocrine disrupting compounds under the Directive is justified on the basis of the precautionary principle. It is supported by stakeholders. Including these compounds will also help protect human health as part of the extended parameter list modelled by option 1.2 in the impact assessment.

5. Chromium and lead

The WHO report recommends maintaining the current parametric value of **10 µg/l for lead and of 50 µg/l for chromium total**.

The WHO remarks that lead is one of few substances known to cause direct health impacts through drinking water, and that concentrations should be therefore as low as reasonably practical. To that end, the Commission therefore proposes lowering the value **to 5 µg/l 10 years** after the entry into force of the Directive. During this transitional 10-year period, the current value of 10 µg/l will be maintained.

The WHO remarks that the value for chromium remains under review. Ongoing discussions with many toxicologists suggest introducing a lower value for chromium, and in particular for the more toxic Chromium VI. The Commission will therefore apply to chromium the same approach taken for lead. It proposes reducing the value by 50 % **to 25 µg/l after a transition period of 10 years after the entry into force of the Directive**.

The proposal also provides for the regular review of Annex I (where these parametric values are set) and for the possibility to amend Annex I in the light of scientific progress. Therefore, there is a possibility to set stricter values for both these parameters before the end of the 10-year transitional period, should future scientific developments warrant it.

- **Detailed explanation of the specific provisions of the proposal**

Article 1 — Objective

This Article remains unchanged.

Article 2 — Definitions

The existing definitions have been slightly clarified and new definitions have been added ('water suppliers', 'priority premises', and 'vulnerable and marginalised groups'), in line with the new provisions in the Recast.

The WHO recommended the inclusion of a definition of priority premises, for the purposes of facilitating application of the new provisions related to domestic distribution risk assessment.

Article 3 — Exemptions

The provisions remain unchanged, the references to the Directive are simply updated.

Article 4 — General obligations

The Article remains largely unchanged, the changes relate to formal modifications or drafting clarifications.

Article 5 — Quality standards

The Article remains largely unchanged, the changes relate to formal modifications or drafting clarifications.

Article 6 — Point of Compliance

Paragraphs 2 and 3 have been deleted but are now mostly taken over under the new provisions on domestic distribution risk assessments (new Article 10).

Article 7 — Risk-based approach to water safety (new)

This new Article presents the overall risk-based approach, serves as an introduction to the new Articles 8, 9 and 10 and also introduces general obligations related to the risk assessments (regular updates and reviews and timelines for drawing up the risk assessments).

Article 8 — Hazard assessment of bodies of water used for the abstraction of water intended for human consumption (new)

This new Article introduces obligations related to carrying out hazard assessments, in particular:

- Identifying abstraction points,
- Identifying hazards and pollution sources,
- Monitoring parameters that are relevant to the hazards and pollution sources identified. Only relevant parameters or pollutants are to be monitored. They may include parameters that are to be complied with at the tap in accordance with this Directive, but also pollutants or substances already monitored in water bodies in accordance with the Water Framework Directive, or microplastics. Microplastics are of particular concern due to the negative effects on marine and freshwater environments, aquatic life, biodiversity, and possibly to human health since their small size facilitates uptake and bioaccumulation by organisms, or toxic effects from the complex mixture of chemicals these particles consist of.

On the basis of the hazard identification and monitoring, Member States can then take the following measures:

- Exempt water suppliers from, or require water suppliers to, carry out additional treatment and/or monitoring,
- Prevention measures to safeguard the abstraction area,
- Mitigating measures to address the pollution source, including research to understand impacts, for instance of microplastics, on aquatic ecosystems and human health, and find solutions to mitigate possible risks.

Article 9 — Supply risk assessment (new)

This Article introduces obligations related to carrying out a supply risk assessment by the water supplier. These provisions are not new, as those obligations had already been introduced in 2015 with the amended Annex II to the Directive. Part of Annex II to Directive 98/83/EC has therefore been moved to this Article 9. Annex II, part C, now only contains the technical specifications to adjust the monitoring frequency of the parameters subject to a supply risk assessment.

Article 10 — Domestic distribution risk assessment (new)

This new Article introduces obligations related to carrying out domestic distribution risk assessments, in particular:

- Assessing risks linked to domestic distribution system, including risks linked to products and materials in contact with drinking water,
- Monitoring the following parameters: lead and *Legionella*. The latter has been found by the WHO to cause the highest health burden of all waterborne pathogens in the Union. In addition, it is also recommended by the European Centre for Disease Prevention and Control to apply regular checks and appropriate control measures to man-made water systems as a means to prevent cases of Legionnaires' disease at tourist accommodation sites, hospitals, long-term healthcare facilities or other settings where sizeable populations at higher risk may be exposed⁶³.

On the basis of the risk assessment and monitoring, Member States can then take measures, such as training of plumbers, information and advice to house owners, appropriate treatment techniques in cooperation with water suppliers, etc. In addition, this Article partly addresses aspects covered in former Article 10 (products in contact with drinking water) and ensures consistency with Regulation (EU) No 305/2011 under which standards for construction products in contact with drinking water are to be established.

Article 11 — Monitoring (former Article 7)

Monitoring programmes have to be established, which cover all different monitoring obligations under this Directive. It is left to Member States to decide whether monitoring programmes should be established by national authorities or delegated, for instance, to the water suppliers. However, it is likely that most of the monitoring is actually carried out by water suppliers, to ensure water quality at the tap. Since new monitoring obligations are introduced in relation to hazard assessments (Article 8) and domestic distribution risk assessment (Article 10), it is necessary to clarify this Article and its relation to Annex II.

Paragraphs 1, 5 and 6 remain unchanged.

Paragraph 2 is amended to refer to monitoring to be undertaken under new Articles 8 and 9 (hazard assessments and domestic distribution risk assessments) and to the 'regular' monitoring of parameters listed in Annex I, parts A and B, in accordance with Annex II. In

⁶³ Surveillance Report "Legionnaires' disease in Europe 2015" published by European Center for Disease Prevention and Control on 14 June 2017
<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/Legionnaires-disease-europe-2015.pdf>

the latter case, monitoring may be adjusted, by water suppliers, on the basis of a supply risk assessment.

Former Paragraph 4 (possibility to adopt guidelines for monitoring) is deleted, as considered unnecessary. The possibility to amend Annex II (which relates to monitoring specifications) is however maintained under Article 18(2) (via delegated acts).

Article 12 — Remedial actions and restrictions in use (former Article 8)

Paragraph 1 remains unchanged.

Paragraph 2 is amended to refer to the new list of parameters for the domestic distribution risk assessment, foreseen under Annex I, part C.

Paragraph 3 is amended to clarify that exceedance of values set in Annex I, parts A and B, shall automatically be considered as potential danger to human health. This clarification is considered necessary in light of several ongoing infringement procedures under Directive 98/83/EC.

A new paragraph 4 is added to clarify obligations related to consumer information in case of exceedance of parametric values and/or potential danger to human health. Most of the obligations already existed under Directive 98/83/EC, but it was considered necessary to clarify them and group them under one paragraph to facilitate their implementation, also in light of several ongoing infringement procedures under Directive 98/83/EC.

Paragraph 5 remains unchanged.

Former Paragraph 6 is deleted, as considered unnecessary.

Former Paragraph 7 is deleted since former Annex I, part C, on 'indicator parameters' has been deleted.

Former Paragraph 8 obligations are incorporated under new Paragraph 4.

Former Article 9 — Derogations

Former Article 9 is deleted. The complex process to grant 3 derogations of 3 years is no longer justified. It was originally introduced in the Directive to allow Member States to comply with parametric values newly set in 1998. The system is now simplified, but the logic is the same as in Directive 98/83/EC: where a Member State exceeds a parametric value, Article 11 on remedial actions should apply (prohibition or restriction of the water, information to consumers, health advice, etc.). There should not be a need to formally adopt, via a Decision, the parametric value that is in exceedance of the one set in the Directive.

Former Article 10 — Quality assurance of treatment equipment and materials (deleted)

Former Article 10 is deleted: it is considered that this Article is no longer necessary under Directive 98/83/EC and is partly replaced by new Article 10 on domestic distribution risk assessment. The necessary harmonisation will take place, instead, under internal market legislation with the issuance of standardisation mandates under the Construction Products Regulation. Until these standardisation mandates are executed and the harmonised standards are published in the Official Journal, the status quo will continue to apply.

Article 13 — Access to water intended for human consumption (new)

This is a new Article, prompted mainly by the calls of the European citizens' initiative 'Right2Water' and the Commission's reply to the initiative. The Articles foresees 2 main obligations:

- First, an obligation for Member States to improve access to and promote use of drinking water via a number of measures, some of which are included in the Article (assessing the share of people without access to drinking water, informing them about connection possibilities, encouraging the use of tap water in public buildings and restaurants, ensuring that equipment to freely access tap water is available in most cities, etc.),
- Second, an obligation for Member States to take all measures necessary to ensure access to drinking water for vulnerable and marginalised groups. When those groups do not have access to water intended for human consumption in the sense of this Directive, Member States should swiftly inform them of the quality of the water available to them, and give the necessary related health advice.

This should contribute to the commitment taken under UN Sustainable Development Goal 6 and the associated target to '*achieve universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all*'. The concept of equitable access to water is usually three-dimensional, encompassing: geographic differences in services provided (for instance, due to lack of infrastructure), difficulties faced by vulnerable and marginalised groups (e.g. refugees, nomadic communities, homeless people and minority cultures such as Roma, Sinti, Travellers, Kalé, Gens du voyage, etc., whether sedentary or not) trying to access water services, and financial affordability. Concerning affordability, any water pricing policy in the Union must take into account the principles of recovery of costs and polluter pays. Member States are also allowed to have regard, when establishing differentiated water tariffs, to the variation in the economic and social conditions in the population. The principle of recovery of costs therefore does not prevent Member States from adopting social tariffs or having measures safeguarding populations at a socio-economic disadvantage, in addition to the measures provided for in new Article 13 of this Directive.

Article 14 — Information to the public (new)

This Article partly replaces former Article 13 of Directive 98/83/EC. Provisions related to access to information are more detailed, as it is expected that increased transparency will improve consumers' confidence in their drinking water, including its quality, production and management. The obligations are two-fold:

- First, to ensure availability of a number of information, online, specified under Annex IV. The information accessed by the consumer should be relevant to his/her area of interest.
- Second, to provide, in addition, some specific information directly to the consumers (for instance on their invoices), such as volume consumed and details of the tariff(s) and cost-structure.

Article 15 — Information on monitoring of implementation (new)

This Article partly replaces former Article 13 of Directive 98/83/EC. Provisions related to reporting are simplified compared to former provisions and replaced by a new system, which

does not involve actual reporting. This ensures that the system is made more effective by avoiding a long time lag between reference date of the data reported, and actual date of reporting.

The Article foresees that Member States should put in place a data set gathering only drinking water-relevant data under this Directive: incidents, exceedances of values set in the Annex, hazard and domestic distribution risk assessments, and measures taken to ensure access to water intended for human consumption.

The data sets should be set up in compliance with the INSPIRE Directive. To that end, the support of the European Environmental Agency is foreseen, whose role will also be to regularly access the data and provide the Commission with overviews of the Directive's implementation at Union level, to be used also in the context of future evaluations of the Directive (Article 17).

Article 16 — Access to Justice (new)

This is a new Article, which is in line with Article 47 of the Charter of Fundamental Rights and implements the Aarhus Convention with regard to access to justice. It should be possible for citizens and NGOs to legally review the decisions taken by Member States under this Directive.

Article 17 — Evaluation (new)

This new Article sets the frame for future evaluations (in the sense of the Commission's Better Regulation guidelines) of the Directive. The first evaluation is foreseen after 12 years of the Directive's implementation, to receive at least data on 2 cycles of supply risk assessments.

Article 18 — Review of Annexes (former Article 11)

This Article replaces Article 11 of Directive 98/83/EC. Article 11 provided for the review of Annexes I, II and III of the Directive via the former Regulatory Procedure with Scrutiny. It is proposed to replace this procedure with delegated acts (for the amendment of all Annexes), also in line with the commitment made by the Institutions in the Interinstitutional Agreement of 13 April 2016 to 'to give high priority to the prompt alignment of all basic acts which still refer to the regulatory procedure with scrutiny'.

The regular review of Annex I is maintained to ensure that it remains in line with latest scientific developments.

Article 19 — Exercise of the delegation (new)

This is a new standard Article for the adoption of delegated acts.

Article 20 — Committee Procedure (former Article 12)

This is a new standard Article for the adoption of implementing acts.

Former Article 13 — Information and reporting (deleted)

Article deleted and mostly replaced by new Article 15.

Former Article 14 — Timescale for compliance (deleted)

This Article has been deleted since it granted some extra time (5 years) to implement Directive 98/83/EC in 1998, up to 2003. This Article has now become obsolete and should therefore be deleted.

Former Article 15 — Exceptional circumstances (deleted)

This Article from Directive 98/83/EC granted the possibility to Member States to request some extra time (of up to 6 years) to the Commission (in addition to the 5 years foreseen in former Article 14) to ensure compliance with Directive 98/83/EC. This Article has now become obsolete and should therefore be deleted.

Former Articles 16 (Repeal), 17 (Transposition) and 18 (Entry into force)

These three articles have been deleted and replaced by the updated standard text for repeal, transposition and entry into force in Recast Directives (cf Articles 22, 23, 24 new).

Article 21 — Penalties (new)

A standard new Article on penalties has been introduced.

Article 22 — Transposition

This Article follows the standard template.

Article 23 — Repeal

This Article follows the standard template.

Article 24 — Entry into force

This Article follows the standard template. 20 days are foreseen for the entry into force of the Directive after publication in the Official Journal.

Article 25 — Addressees (former Article 19)

The Article remains unchanged.

*Annex I**Part A*

Part A of Annex I concerns parametric values for microbiological parameters. Upon recommendation of the WHO, new parameters have been added to the list, namely *Clostridium Perfringens* spores and Coliform bacteria, Turbidity (moved from former Part C 'Indicator Parameters'), and Somatic Coliphages.

Part B

Part B of Annex I concerns parametric values for chemical parameters. Several new parameters (with associated parametric values) have been added, upon WHO recommendation or on the basis of the precautionary principle, namely: Bisphenol A, Chlorate, Chlorite, Beta-Estradiol, Haloacetic acids, Microcystin, Nonylphenol, PFASs (individual and total), Uranium.

Part C

Part C of Annex I of Directive 98/83/EC used to concern Indicator Parameters. Indicator Parameters have been deleted from Annex I (except for a few moved to Part A, such as turbidity), and moved to Annex IV, on information to consumers. The rationale is that indicator parameters do not provide health-related information but rather information of interest to consumers (such as taste, colour, anions, cations, etc.).

The new Part C of Annex I concerns parameters to be assessed under the new domestic distribution risk assessment (foreseen in new Article 10), namely lead and *Legionella*.

Annex II

Part A — General objectives and monitoring programmes for water intended for human consumption

Part A of Annex II concerns general obligations related to monitoring programmes, and remains largely unchanged, except for the addition of a new reference to operational monitoring, with the associated turbidity parameter. This has been added upon the recommendation of the WHO as operational monitoring provides quick information, on a daily basis, to make sure that the treatment is functioning correctly.

Part B — Frequencies

Part B of Annex II concerns monitoring frequency. Two categories of parameters are specified:

- (2) core parameters (*E. coli*, *Clostridium perfringens* spores and somatic coliphages), which must always be monitored at the frequencies specified in the Table in Part B, and cannot be subject to a supply risk assessment; and
- (3) all other parameters, which must be monitored at the frequencies specified in the Table in Part B, until a supply risk assessment is carried out, in accordance with Part C of the same annex.

The Table of Part B concerning frequencies has been simplified and Note 3 (under the Table) deleted as it became unnecessary.

Part C — Supply risk assessment

The first paragraphs of Part C have been moved to new Article 9 on ‘supply risk assessment’. The rest (specifications to deviate from monitoring frequency when a supply risk assessment is performed) of this Part C, introduced in Directive 98/83/EC with the 2015 amendment, remains largely unchanged and the few modifications relate to formal alignment of the drafting to the wording of the rest of the Directive.

Part D — Sampling methods and sampling points

This Part, introduced in Directive 98/83/EC with the 2015 amendment, remains largely unchanged.

Annex III

Part A — Microbiological parameters for which methods of analysis are specified

The first two paragraphs of Part A have been deleted as they concerned the possibility to amend Annex III Part A via regulatory procedure with scrutiny, and the possibility to amend Annex III via delegated acts is already foreseen under Articles 18 and 19.

The list of methods for microbiological parameters has been updated to reflect the new microbiological parameters included in Annex I, part A.

Part B — Chemical parameters for which performance characteristics are specified

This Part had been updated with the 2015 amendment of Directive 98/83/EC. At the time, 2 tables had been introduced, including one with specifications to be used until end 2019. It is proposed to delete this second table with specifications that are only valid until end 2019, and to maintain only the first table.

The table with the list of specifications for chemical parameters has also been updated to reflect the new list of chemical parameters set out in Annex I, part B.

Annex IV (new)

Annex IV is a new Annex which lists the information that must be available on a website, for purposes of consumer information. For reasons of proportionality, some additional specific information will have to be provided by very large water suppliers, including annual information on the overall performance of the water system in terms of efficiency, including leakage rates and energy efficiency. It is assumed that by contributing to better awareness of the issue, increased transparency could influence water suppliers and Member States' authorities alike to address the issue of water losses and leakages.

Former Annexes IV and V

Annex IV concerned the deadlines for transposition into national law of former Directive 80/778/EEC (also in view of the different Member States' Accessions). Annex V was the former table of correspondence between Directive 80/778/EEC and Directive 98/83/EC. They are no longer of relevance and have been deleted.

Annex V (new)

Annex V (new) is a standard Annex which lists the repealed Directive and its successive amendments, as well as their dates of transposition and application.

Annex VI (new)

Annex VI is the new table of correspondence between Directive 98/83/EC and the new recast Directive proposal.

↓ 1998/83 (adapted)

2017/0332 (COD)

Proposal for a

DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL

on the quality of water intended for human consumption (recast)

(Text with EEA relevance)

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,
 Having regard to the Treaty ~~on~~ ☒ on the Functioning of the European Union ~~establishing the European Community~~ ☒ and, in particular, Article ~~130~~ ☒ 192(1) ~~130(1)~~ ☒ thereof,
 Having regard to the proposal from the European Commission,
 After transmission of the draft legislative act to the national parliaments,
 Having regard to the opinion of the European Economic and Social Committee¹,
 Having regard to the opinion of the Committee of the Regions²
 Acting in accordance with the ordinary legislative procedure,
 Whereas:

↓ new

- (1) Council Directive 98/83/EC³ has been substantially amended several times⁴. Since further amendments are to be made, that Directive should be recast in the interests of clarity.

↓ 1998/83 recital 1 (adapted)

~~Whereas it is necessary to adapt Council Directive 80/778/EEC of 15 July 1980 relating to the quality of water intended for human consumption⁵ to scientific and technological progress; whereas experience gained from implementing that Directive shows that it is necessary to create an appropriately flexible and transparent legal framework for Member States to address failures to meet the standards; whereas, furthermore, that Directive should be re-examined in the light of the Treaty on European Union and in particular the principle of subsidiarity;~~

¹ OJ C [...], [...], p. [...].

² OJ C [...], [...], p. [...].

³ Council Directive 98/83/EC of 3 November 1998 on the quality of water intended for human consumption (OJ L 330 5.12.1998, p. 32).

⁴ See Annex V.

⁵ OJ L 229, 30.8.1980, p. 11. Directive as last amended by the 1994 Act of Accession.

↓ 1998/83 recital 2 (adapted)

~~Whereas in keeping with Article 3b of the Treaty, which provides that no Community action should go beyond what is necessary to achieve the objectives of the Treaty, it is necessary to revise Directive 80/778/EEC so as to focus on compliance with essential quality and health parameters, leaving Member States free to add other parameters if they see fit;~~

↓ 1998/83 recital 3

~~Whereas, in accordance with the principle of subsidiarity, Community action must support and supplement action by the competent authorities in the Member States;~~

↓ 1998/83 recital 4

~~Whereas, in accordance with the principle of subsidiarity, the natural and socio-economic differences between the regions of the Union require that most decisions on monitoring, analysis, and the measures to be taken to redress failures be taken at a local, regional or national level insofar as those differences do not detract from the establishment of the framework of minimum regulations and administrative provisions laid down in this Directive;~~

↓ 1998/83 recital 5

~~Whereas Community standards for essential and preventive health-related quality parameters in water intended for human consumption are necessary if minimum environmental quality goals to be achieved in connection with other Community measures are to be defined so that the sustainable use of water intended for human consumption may be safeguarded and promoted;~~

↓ 1998/83 recital 6 (adapted)

⇒ new

- (2) ⇒ Directive 98/83/EC set the legal framework to protect human health from the adverse effects of any contamination of water intended for human consumption by ensuring that it is wholesome and clean. This Directive should pursue the same objective. ⇐ ~~in view of the importance of the quality of water intended for human consumption for human health,~~ ☒ To that end, ☒ it is necessary to lay down at ☒ Union ☒ Community level the ~~essential quality standards~~ ⇒ minimum requirements ⇐ with which water intended for that purpose must comply. ⇒ Member States should take the necessary measures to ensure that water intended for human consumption is free from any micro-organisms and parasites and from substances, which, in certain cases, constitute a potential danger to human health, and that it meets those minimum requirements. ⇐

↓ 1998/83 recital 7

~~Whereas it is necessary to include water used in the food industry unless it can be established that the use of such water does not affect the wholesomeness of the finished product;~~

↓ 1998/83 recital 8

~~Whereas to enable water supply undertakings to meet the quality standards for drinking water, appropriate water protection measures should be applied to ensure that surface and groundwater is kept clean; whereas the same goal can be achieved by appropriate water treatment measures to be applied before supply;~~

↓ 1998/83 recital 9 (adapted)

~~Whereas the coherence of European water policy presupposes that a suitable water framework Directive will be adopted in due course;~~

↓ 1998/83 recital 10 (adapted)

⇒ new

- (3) It is necessary to exclude from the scope of this Directive natural mineral waters and waters which are medicinal products, since ~~special rules for these types of water have been established~~ ⇒ these waters are respectively covered by Directive 2009/54/EC of the European Parliament and of the Council⁶ and Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council⁷. However, Directive 2009/54/EC deals with both natural mineral waters and spring waters, and only the former category should be exempted from the scope of this Directive. In accordance with the third subparagraph of Article 9(4) of Directive 2009/54/EC, spring waters should comply with the provisions of this Directive. In the case of water intended for human consumption put into bottles or containers intended for sale or used in the manufacture, preparation or treatment of food, the water should comply with the provisions of this Directive until the point of compliance (i.e. the tap), and should afterwards be considered as food, in accordance with the second subparagraph of Article 2 of Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council⁸. ⇐

↓ 1998/83 recital 11

~~Whereas measures are required for all parameters directly relevant to health and for other parameters if a deterioration in quality has occurred; whereas, furthermore, such measures should be carefully coordinated with the implementation of Council Directive 91/414/EEC of 15 July 1991 concerning the placing of plant protection products on the market⁹ and Directive 98/8/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 concerning the placing of biocidal products on the market¹⁰;~~

⁶ Directive 2009/54/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the exploitation and marketing of natural mineral waters (Recast) (OJ L 164, 26.6.2009, p. 45).

⁷ Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to medicinal products for human use (OJ L 311, 28.11.2001, p. 67).

⁸ Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety (OJ L 31, 1.2.2002, p. 1).

⁹ OJ L 230, 19.9.1991, p. 1. Directive as last amended by Commission Directive 96/68/EC (OJ L 277, 30.10.1996, p. 25).

¹⁰ OJ L 123, 24.4.1998, p. 1.

↓ new

- (4) Following the conclusion of the European citizens' initiative on the right to water (Right2Water)¹¹, a Union-wide public consultation was launched and a Regulatory Fitness and Performance (REFIT) Evaluation of Directive 98/83/EC was performed¹². It became apparent from that exercise that certain provisions of Directive 98/83/EC needed to be updated. Four areas were identified as offering scope for improvement, namely the list of quality-based parametric values, the limited reliance on a risk-based approach, the imprecise provisions on consumer information, and the disparities between approval systems for materials in contact with water intended for human consumption. In addition, the European citizens' initiative on the right to water identified as a distinct problem the fact that part of the population, especially marginalised groups, has no access to water intended for human consumption, which is also a commitment under Sustainable Development Goal 6 of UN Agenda 2030. A final issue identified is the general lack of awareness of water leakages, which are driven by underinvestment in maintenance and renewal of the water infrastructure, as also pointed out in the European Court of Auditors' Special Report on water infrastructure¹³.
- (5) The World Health Organisation (WHO) Regional Office for Europe conducted a detailed review of the list of parameters and parametric values laid down in Directive 98/83/EC in order to establish whether there is a need to adapt it in light of technical and scientific progress. In view of the results of that review¹⁴, enteric pathogens and *Legionella* should be controlled, six chemical parameters or parameter groups should be added, and three representative endocrine disrupting compounds should be considered with precautionary benchmark values. For three of the new parameters, parametric values that are more stringent than the ones proposed by the WHO, yet still feasible, should be laid down in light of the precautionary principle. For lead, the WHO noted that concentrations should be as low as reasonably practical, and for chromium, the value remains under WHO review; therefore, for both parameters, a transitional period of ten years should apply before the values become more stringent.
- (6) The WHO also recommended that three parametric values be made less stringent and five parameters be removed from the list. Nevertheless, those changes are not considered necessary as the risk-based approach introduced by Commission Directive (EU) 2015/1787¹⁵ allows water suppliers to remove a parameter from the list to be monitored under certain conditions. Treatment techniques to meet those parametric values are already in place.

¹¹ COM(2014) 177 final

¹² SWD(2016) 428 final

¹³ Special report of the European Court of Auditors SR 12/2017: *"Implementing the Drinking Water Directive: water quality and access to it improved in Bulgaria, Hungary and Romania, but investment needs remains substantial"*.

¹⁴ Drinking Water Parameter Cooperation Project of the WHO Regional Office for Europe "Support to the revision of Annex I Council Directive 98/83/EC on the quality of water intended for human consumption (Drinking Water Directive) Recommendation", 11 September 2017.

¹⁵ Commission Directive (EU) 2015/1787 of 6 October 2015 amending Annexes II and III to Council Directive 98/83/EC on the quality of water intended for human consumption (OJ L 260, 7.10.2015, p. 6).

↓ 1998/83 recital 12

~~Whereas it is necessary to set individual parametric values for substances which are important throughout the Community at a level strict enough to ensure that this Directive's purpose can be achieved;~~

↓ 1998/83 recital 13

~~Whereas the parametric values are based on the scientific knowledge available and the precautionary principle has also been taken into account; whereas these values have been selected to ensure that water intended for human consumption can be consumed safely on a life-long basis, and thus represent a high level of health protection;~~

↓ 1998/83 recital 14

~~Whereas a balance should be struck to prevent both microbiological and chemical risks; whereas, to that end, and in the light of a future review of the parametric values, the establishment of parametric values applicable to water intended for human consumption should be based on public health considerations and on a method of assessing risk;~~

↓ 1998/83 recital 15

~~Whereas there is at present insufficient evidence on which to base parametric values for endocrine disrupting chemicals at Community level, yet there is increasing concern regarding the potential impact on humans and wildlife of the effects of substances harmful to health;~~

↓ 1998/83 recital 16

~~Whereas in particular the standards in Annex I are generally based on the World Health Organisation's 'Guidelines for drinking water quality' and the opinion of the Commission's Scientific Advisory Committee to examine the toxicity and ecotoxicity of chemical compounds;~~

↓ 1998/83 recital 17 (adapted)

- (7) ☒ Where necessary to protect human health within their territories, ☒ Member States ☒ should be required to ☒ ~~must~~ set values for ~~other~~ additional parameters not included in Annex I ~~where that is necessary to protect human health within their territories.~~

↓ 1998/83 recital 18 (adapted)

~~Whereas Member States may set values for other additional parameters not included in Annex I where that is deemed necessary for the purpose of ensuring the quality of the production, distribution and inspection of water intended for human consumption;~~

↓ 1998/83 recital 19

~~Whereas, when Member States deem it necessary to adopt standards more stringent than those set out in Annex I, Parts A and B, or standards for additional parameters not included in Annex I but necessary to protect human health, they must notify the Commission of those standards;~~

↓ 1998/83 recital 20

~~Whereas Member States are bound, when introducing or maintaining more stringent protection measures, to respect the principles and rules of the Treaty, as they are interpreted by the Court of Justice;~~

↓ new

(8) Preventive safety planning and risk-based elements were only considered to a limited extent in Directive 98/83/EC. The first elements of a risk-based approach were already introduced in 2015 with Directive (EU) 2015/1787, which amended Directive 98/83/EC so as to allow Member States to derogate from the monitoring programmes they have established, provided credible risk assessments are performed, which may be based on the WHO's Guidelines for Drinking Water Quality¹⁶. Those Guidelines, laying down the so-called "Water Safety Plan" approach, together with standard EN 15975-2 concerning security of drinking water supply, are internationally recognised principles on which the production, distribution, monitoring and analysis of parameters in water intended for human consumption are based. They should be maintained in this Directive. To ensure that those principles are not limited to monitoring aspects, to focus time and resources on risks that matter and on cost-effective source measures, and to avoid analyses and efforts on non-relevant issues, it is appropriate to introduce a complete risk-based approach, throughout the supply chain, from the abstraction area to distribution until the tap. That approach should consist of three components: first, an assessment by the Member State of the hazards associated with the abstraction area ("hazard assessment"), in line with the WHO's Guidelines and Water Safety Plan Manual¹⁷; second, a possibility for the water supplier to adapt monitoring to the main risks ("supply risk assessment"); and third, an assessment by the Member State of the possible risks stemming from the domestic distribution systems (e.g. *Legionella* or lead) ("domestic distribution risk assessment"). Those assessments should be regularly reviewed, *inter alia*, in response to threats from climate-related extreme weather events, known changes of human activity in the abstraction area or in response to source-related incidents. The risk-based approach ensures a continuous exchange of information between competent authorities and water suppliers.

(9) The hazard assessment should be geared towards reducing the level of treatment required for the production of water intended for human consumption, for instance by reducing the pressures causing the pollution of water bodies used for abstraction of water intended for human consumption. To that end, Member States should identify

¹⁶ Guidelines for drinking water quality, Fourth Edition, World Health Organisation, 2011 http://www.who.int/water_sanitation_health/publications/2011/dwq_guidelines/en/index.html

¹⁷ Water Safety Plan Manual: step-by-step risk management for drinking water suppliers, World Health Organisation, 2009, http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/75141/1/9789241562638_eng.pdf

hazards and possible pollution sources associated with those water bodies and monitor pollutants which they identify as relevant, for instance because of the hazards identified (e.g. microplastics, nitrates, pesticides or pharmaceuticals identified under Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council¹⁸), because of their natural presence in the abstraction area (e.g. arsenic), or because of information from the water suppliers (e.g. sudden increase of a specific parameter in raw water). Those parameters should be used as markers that trigger action by competent authorities to reduce the pressure on the water bodies, such as prevention or mitigating measures (including research to understand impacts on health where necessary), to protect those water bodies and address the pollution source, in cooperation with water suppliers and stakeholders.

- (10) As regards the hazard assessment, Directive 2000/60/EC requires Member States to identify water bodies used for the abstraction of water intended for human consumption, monitor them, and take the necessary measures to avoid deterioration in their quality in order to reduce the level of purification treatment required in the production of water that is fit for human consumption. To avoid any duplication of obligations, Member States should, when carrying out the hazard assessment, make use of the monitoring carried out under Articles 7 and 8 of Directive 2000/60/EC and Annex V to that Directive and of the measures included in their programmes of measures pursuant to Article 11 of Directive 2000/60/EC.

↓ 1998/83 recital 21 (adapted)
⇒ new

- (11) The parametric values \boxtimes used to assess the quality of water intended for human consumption \boxtimes are to be complied with at the point where water intended for human consumption is made available to the appropriate user. ⇒ However, the quality of water intended for human consumption can be influenced by the domestic distribution system. The WHO notes that, in the Union, *Legionella* causes the highest health burden of all waterborne pathogens. It is transmitted by warm water systems through inhalation, for instance during showering. It is therefore clearly linked to the domestic distribution system. Since imposing a unilateral obligation to monitor all private and public premises for this pathogen would lead to unreasonably high costs, a domestic distribution risk assessment is therefore more suited to address this issue. In addition, the potential risks stemming from products and materials in contact with water intended for human consumption should also be considered in the domestic distribution risk assessment. The domestic distribution risk assessment should therefore include, *inter alia*, focusing monitoring on priority premises, assessing the risks stemming from the domestic distribution system and related products and materials, and verifying the performance of construction products in contact with water intended for human consumption on the basis of their declaration of performance in accordance with Regulation (EU) No 305/2011 of the European Parliament and of the Council¹⁹. The information referred to in Articles 31 and 33 of

¹⁸ Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy (OJ L 327, 22.12.2000, p. 1).

¹⁹ Regulation (EU) No 305/2011 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011 laying down harmonised conditions for the marketing of construction products and repealing Council Directive 89/106/EEC (OJ L 88, 4.4.2011, p. 5).

Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council²⁰ is also to be supplied together with the declaration of performance. On the basis of this assessment, Member States should take all necessary measures to ensure, *inter alia*, that appropriate control and management measures (e.g. in case of outbreaks) are in place, in line with the guidance of the WHO²¹, and that the migration from construction products does not endanger human health. However, without prejudice to Regulation (EU) No 305/2011, where these measures would imply limits to the free movement of products and materials in the Union, these limits need to be duly justified and strictly proportionate, and not constitute a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between Member States. ↩

↓ new

- (12) The provisions of Directive 98/83/EC on quality assurance of treatment, equipment and materials did not succeed in addressing obstacles to the internal market when it comes to the free circulation of construction products in contact with water intended for human consumption. National product approvals are still in place, with different requirements from one Member State to another. This renders it difficult and costly for manufacturers to market their products all over the Union. The removal of technical barriers may only be effectively achieved by establishing harmonised technical specifications for construction products in contact with water intended for human consumption under Regulation (EU) No 305/2011. That Regulation allows for the development of European standards harmonising the assessment methods for construction products in contact with water intended for human consumption and for threshold levels and classes to be set in relation to the performance level of an essential characteristic. To that end, a standardisation request specifically requiring standardisation work on hygiene and safety for products and materials in contact with water intended for human consumption under Regulation (EU) No 305/2011 has been included in the 2017 standardisation Work Programme²², and a standard is to be issued by 2018. The publication of this harmonised standard in the Official Journal of the European Union will ensure a rational decision-making for placing or making available on the market safe construction products in contact with water intended for human consumption. As a consequence, the provisions on equipment and material in contact with water intended for human consumption should be deleted, partly replaced by provisions related to the domestic distribution risk assessment and complemented by relevant harmonised standards under Regulation (EU) No 305/2011.

↓ 1998/83 recital 22

~~Whereas the quality of water intended for human consumption can be influenced by the domestic distribution system; whereas, furthermore, it is recognised that neither the domestic distribution system nor its maintenance may be the responsibility of the Member States;~~

²⁰ Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC (OJ L 396, 30.12.2006, p. 1).

²¹ "Legionella and the prevention of Legionellosis", World Health Organisation, 2007, http://www.who.int/water_sanitation_health/emerging/legionella.pdf

²² SWD(2016) 185 final

↓ 1998/83 recital 23 (adapted)

⇒ new

- (13) Each Member State should ☒ ensure that ☒ ~~establish~~ monitoring programmes ☒ are established ☒ to check that water intended for human consumption meets the requirements of this Directive. ~~whereas such monitoring programmes should be appropriate to local needs and should meet the minimum monitoring requirements laid down in this Directive;~~ ⇒ Most of the monitoring carried out for the purposes of this Directive is performed by water suppliers. A certain flexibility should be granted to water suppliers as regards the parameters they monitor for the purposes of the supply risk assessment. If a parameter is not detected, water suppliers should be able to decrease the monitoring frequency or stop monitoring that parameter altogether. The supply risk assessment should be applied to most parameters. However, a core list of parameters should always be monitored with a certain minimum frequency. This Directive mainly sets provisions on monitoring frequency for the purposes of compliance checks and only limited provisions on monitoring for operational purposes. Additional monitoring for operational purposes may be necessary to ensure the correct functioning of water treatment, at the discretion of water suppliers. In that regard, the water suppliers may refer to the WHO's Guidelines and Water Safety Plan Manual. ⇐

↓ new

- (14) The risk-based approach should gradually be applied by all water suppliers, including small water suppliers, as the evaluation of Directive 98/83/EC showed deficiencies in its implementation by those suppliers, which were sometimes due to the cost of performing unnecessary monitoring operations. When applying the risk-based approach, security concerns should be taken into account.

↓ 1998/83 recital 24

~~Whereas the methods used to analyse the quality of water intended for human consumption should be such as to ensure that the results obtained are reliable and comparable~~

↓ 1998/83 recital 25 (adapted)

⇒ new

- (15) In the event of non-compliance with the standards imposed by this Directive the Member State concerned should ⇒ immediately ⇐ investigate the cause and ensure that the necessary remedial action is taken as soon as possible to restore the quality of the water. ☒ In cases where the water supply constitutes a potential danger to human health, the supply of such water should be prohibited or its use restricted. ☒ ⇒ In addition, it is important to clarify that failure to meet the minimum requirements for values relating to microbiological and chemical parameters should automatically be considered by Member States as a potential danger to human health. ⇐ ☒ In cases where remedial action is necessary to restore the quality of water intended for human consumption, in accordance with Article 191(2) of the Treaty, priority should be given to action which rectifies the problem at source. ☒

↓ 1998/83 recital 26 (adapted)

~~Whereas it is important to prevent contaminated water causing a potential danger to human health; whereas the supply of such water should be prohibited or its use restricted;~~

↓ 1998/83 recital 27

~~Whereas, in the event of non-compliance with a parameter that has an indicator function, the Member State concerned must consider whether that non-compliance poses any risk to human health; whereas it should take remedial action to restore the quality of the water where that is necessary to protect human health;~~

↓ 1998/83 recital 28 (adapted)

~~Whereas, should such remedial action be necessary to restore the quality of water intended for human consumption, in accordance with Article 130r(2) of the Treaty, priority should be given to action which rectifies the problem at source;~~

↓ 1998/83 recital 29

⇒ new

- (16) Member States should ⇒ no longer ⇐ be authorised, ~~under certain conditions~~, to grant derogations from this Directive. ⇒ Derogations were initially used to allow Member States up to nine years to resolve a non-compliance with a parametric value. This procedure proved to be burdensome for Member States and Commission alike. In addition, in some cases, it led to delays in remedial actions being taken, as the possibility for derogation was considered as a transitional period. The provision on derogations should therefore be deleted. For reasons of protection of human health, when parametric values are exceeded, the provisions related to remedial actions should apply immediately without the possibility of granting a derogation from the parametric value. Derogations granted by Member States pursuant to Article 9 of Directive 98/83/EC and still applicable at the date of entry into force of this Directive should, however, continue to apply until the end of the derogation but should not be renewed. ⇐ ~~whereas, furthermore, it is necessary to establish a proper framework for such derogations, provided that they must not constitute a potential danger to human health and provided that the supply of water intended for human consumption in the area concerned cannot otherwise be maintained by any other reasonable means;~~

↓ new

- (17) The Commission, in its reply to the European citizens' initiative 'Right2Water' in 2014²³, invited Member States to ensure access to a minimum water supply for all citizens, in accordance with the WHO recommendations. It also committed to continue to "improve access to safe drinking water [...] for the whole population through environmental policies"²⁴. This is in line with UN Sustainable Development Goal 6 and the associated target to "achieve universal and equitable access to safe and

²³ COM(2014)177 final

²⁴ COM(2014)177 final, p. 12

affordable drinking water for all". The concept of equitable access covers a wide array of aspects such as availability (due for instance to geographic reasons, lack of infrastructure or the specific situation of certain parts of the populations), quality, acceptability, or financial affordability. Concerning affordability of water, it is important to recall that, when setting water tariffs in accordance with the principle of recovery of costs set out in Directive 2000/60/EC, Member States may have regard to the variation in the economic and social conditions of the population and may therefore adopt social tariffs or take measures safeguarding populations at a socio-economic disadvantage. This Directive deals, in particular, with the aspects of access to water which are related to quality and availability. To address those aspects, as part of the reply to the European citizens' initiative and to contribute to the implementation of Principle 20 of the European Pillar of Social Rights²⁵ that states that "everyone has the right to access essential services of good quality, including water", Member States should be required to tackle the issue of access to water at national level whilst enjoying some discretion as to the exact type of measures to be implemented. This can be done through actions aimed, *inter alia*, at improving access to water intended for human consumption for all, for instance with freely accessible fountains in cities, and promoting its use by encouraging the free provision of water intended for human consumption in public buildings and restaurants.

- (18) The European Parliament, in its Resolution on the "follow-up to the European citizens' initiative Right2Water"²⁶, "requested that Member States should pay special attention to the needs of vulnerable groups in society"²⁷. The specific situation of minority cultures, such as Roma, Sinti, Travellers, Kalé, Gens du voyage etc., whether sedentary or not – in particular their lack of access to drinking water – was also acknowledged in the Commission Report on the implementation of the EU Framework for National Roma Integration Strategies²⁸ and the Council Recommendation on effective Roma integration measures in the Member States²⁹. In light of that general context, it is appropriate that Member States pay particular attention to vulnerable and marginalised groups by taking the necessary measures to ensure that those groups have access to water. Without prejudice to the right of the Member States to define those groups, they should at least include refugees, nomadic communities, homeless people and minority cultures such as Roma, Sinti, Travellers, Kalé, Gens du voyage, etc., whether sedentary or not. Such measures to ensure access, left to the appreciation of the Member States, might for example include providing alternative supply systems (individual treatment devices), providing water via tankers (trucks and cisterns) and ensuring the necessary infrastructure for camps.

↓ 1998/83 recital 30

~~Whereas, since the preparation or distribution of water intended for human consumption may involve the use of certain substances or materials, rules are required to govern the use thereof in order to avoid possible harmful effects on human health;~~

²⁵ Interinstitutional Proclamation on the European Pillar of Social Rights (2017/C 428/09) of 17 November 2017 (OJ C 428, 13.12.2017, p. 10).

²⁶ P8_TA(2015)0294

²⁷ P8_TA(2015)0294, paragraph 62.

²⁸ COM(2014) 209 final

²⁹ Council Recommendation (2013/C 378/01) of 9 December 2013 on effective Roma integration measures in the Member States (OJ C 378, 24.12.2013, p. 1).

↓ 1998/83 recital 31

~~Whereas scientific and technical progress may necessitate rapid adaptation of the technical requirements laid down in Annexes II and III; whereas, furthermore, in order to facilitate application of the measures required for that purpose, provision should be made for a procedure under which the Commission can adopt such adaptations with the assistance of a committee composed of representatives of the Member States;~~

↓ 1998/83 recital 32

~~Whereas consumers should be adequately and appropriately informed of the quality of water intended for human consumption, of any derogations granted by the Member States and of any remedial action taken by the competent authorities; whereas, furthermore, consideration should be given both to the technical and statistical needs of the Commission, and to the rights of the individual to obtain adequate information concerning the quality of water intended for human consumption;~~

↓ 1998/83 recital 33

~~Whereas, in exceptional circumstances and for geographically defined areas, it may be necessary to allow Member States a more extensive timescale for compliance with certain provisions of this Directive;~~

↓ 1998/83 recital 34 (adapted)

~~Whereas this Directive should not affect the obligations of the Member States as to the time limit for transposition into national law, or as to application, as shown in Annex IV;~~

↓ new

(19) The 7th Environment Action Programme to 2020 'Living well, within the limits of our planet'³⁰, requires that the public have access to clear environmental information at national level. Directive 98/83/EC only provided for passive access to information, meaning that Member States merely had to ensure that information was available. Those provisions should therefore be replaced to ensure that up-to-date information is easily accessible, for instance on a website whose link should be actively distributed. The up-to-date information should not only include results from the monitoring programmes, but also additional information that the public may find useful, such as information on indicators (iron, hardness, minerals, etc.), which often influence consumers' perception of tap water. To that end, the indicator parameters of Directive 98/83/EC that did not provide health-related information should be replaced by on-line information on those parameters. For very large water suppliers, additional information on, *inter alia*, energy efficiency, management, governance, cost structure, and treatment applied, should also be available on-line. It is assumed that better consumer knowledge and improved transparency will contribute to increasing citizens'

³⁰ Decision No 1386/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013 on a General Union Environment Action Programme to 2020 'Living well, within the limits of our planet' (OJ L 354, 28.12.2013, p. 171).

- confidence in the water supplied to them. This in turn is expected to lead to increased use of tap water, thereby contributing to reduced plastic litter and greenhouse gas emissions, and a positive impact on climate change mitigation and the environment as a whole.
- (20) For the same reasons, and in order to make consumers more aware of the implications of water consumption, they should also receive information (for instance on their invoice or by smart applications) on the volume consumed, the cost structure of the tariff charged by the water supplier, including variable and fixed costs, as well as on the price per litre of water intended for human consumption, thereby allowing a comparison with the price of bottled water.
- (21) The principles to be considered in the setting of water tariffs, namely recovery of costs for water services and polluter pays, are set out in Directive 2000/60/EC. However, the financial sustainability of the provision of water services is not always ensured, sometimes leading to under-investment in the maintenance of water infrastructure. With the improvement of monitoring techniques, leakage rates – mainly due to such under-investment – have become increasingly apparent and reduction of water losses should be encouraged at Union level to improve the efficiency of water infrastructure. In line with the principle of subsidiarity, that issue should be addressed by increasing transparency and consumer information on leakage rates and energy efficiency.
- (22) Directive 2003/4/EC of the European Parliament and of the Council³¹ aims at guaranteeing the right of access to environmental information in the Member States in line with the Aarhus Convention. It encompasses broad obligations related both to making environmental information available upon request and actively disseminating such information. Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council³² is also of broad scope, covering the sharing of spatial information, including data-sets on different environmental topics. It is important that provisions of this Directive related to access to information and data-sharing arrangements complement those Directives and do not create a separate legal regime. Therefore, the provisions of this Directive on information to the public and on information on monitoring of implementation should be without prejudice to Directives 2003/4/EC and 2007/2/EC.
- (23) Directive 98/83/EC did not set out reporting obligations for small water suppliers. To remedy this, and to address the need for implementation and compliance information, a new system should be introduced, whereby Member States are required to set up, keep up-to-date and make accessible to the Commission and the European Environmental Agency data sets containing only relevant data, such as exceedances of parametric values and incidents of a certain significance. This should ensure that the administrative burden on all entities remains as limited as possible. To ensure the appropriate infrastructure for public access, reporting and data-sharing between public authorities, Member States should base the data specifications on Directive 2007/2/EC and its implementing acts.
- (24) Data reported by Member States is not only necessary for the purposes of compliance checking but is also essential to enable the Commission to monitor and assess the

³¹ Directive 2003/4/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on public access to environmental information and repealing Council Directive 90/313/EEC (OJ L 41, 14.2.2003, p. 26).

³² Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE) (OJ L 108, 25.4.2007, p. 1).

- performance of the legislation against the objectives it pursues in order to inform any future evaluation of the legislation in accordance with paragraph 22 of the Interinstitutional Agreement between the European Parliament, the Council of the European Union and the European Commission on Better Law-Making of 13 April 2016³³. In that context, there is a need for relevant data that will allow better assessment of the efficiency, effectiveness, relevance, and EU value added of the Directive, hence the necessity to ensure appropriate reporting mechanisms that can also serve as indicators for future evaluations of this Directive.
- (25) Pursuant to paragraph 22 of the Interinstitutional Agreement on Better Law-Making, the Commission should carry out an evaluation of this Directive within a certain period of time from the date set for its transposition. That evaluation should be based on experience gathered and data collected during the implementation of the Directive, on relevant scientific, analytical, epidemiological data, and on any available WHO recommendations.
- (26) This Directive respects the fundamental rights and observes the principles recognised by the Charter of Fundamental Rights of the European Union. In particular, this Directive seeks to promote the principles relating to health care, access to services of general economic interest, environmental protection and consumer protection.
- (27) As the Court of Justice has held on numerous occasions, it would be incompatible with the binding effect which the third paragraph of Article 288 of the Treaty ascribes to a Directive to exclude, in principle, the possibility of an obligation imposed by a Directive from being relied on by persons concerned. That consideration applies particularly in respect of a Directive which has the objective of protecting human health from the adverse effects of any contamination of water intended for human consumption. Therefore, in accordance with the Aarhus Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters³⁴, members of the public concerned should have access to justice in order to contribute to the protection of the right to live in an environment which is adequate for personal health and well-being. In addition, where a large number of persons are in a 'mass harm situation', due to the same illegal practices relating to the violation of rights granted by this Directive, they should have the possibility to use collective redress mechanisms, where such mechanisms have been established by Member States in line with Commission Recommendation 2013/396/EU³⁵.
- (28) In order to adapt this Directive to scientific and technical progress or to specify monitoring requirements for the purposes of the hazard and domestic distribution risk assessments, the power to adopt acts in accordance with Article 290 of the Treaty should be delegated to the Commission to amend Annexes I to IV to this Directive. It is of particular importance that the Commission carry out appropriate consultations during its preparatory work, including at expert level, and that those consultations be conducted in accordance with the principles laid down in the Interinstitutional Agreement of 13 April 2016 on Better Law-Making. In particular, to ensure equal participation in the preparation of delegated acts, the European Parliament and the Council receive all documents at the same time as Member States' experts, and their

³³ OJ L 123, 12.5.2016, p. 1.

³⁴ OJ L 124, 17.5.2005, p. 4.

³⁵ Commission Recommendation of 11 June 2013 on common principles for injunctive and compensatory collective redress mechanisms in the Member States concerning violations of rights granted under Union law (OJ L 201, 26.7.2013, p. 60).

- experts systematically have access to meetings of Commission expert groups dealing with the preparation of delegated acts. In addition, the empowerment laid down in Annex I, part C, Note 10, of Directive 98/83/EC, to set monitoring frequencies and monitoring methods for radioactive substances has become obsolete due to the adoption of Council Directive 2013/51/Euratom³⁶ and should therefore be deleted. The empowerment laid down in the second subparagraph of part A of Annex III to Directive 98/83/EC concerning amendments of the Directive is no longer necessary and should be deleted.
- (29) In order to ensure uniform conditions for the implementation of this Directive, implementing powers should be conferred on the Commission for the adoption of the format of, and modalities to present, the information on water intended for human consumption to be provided to all persons supplied, as well as for the adoption of the format of, and modalities to present, the information to be provided by Member States and compiled by the European Environmental Agency on the implementation of this Directive. Those powers should be exercised in accordance with Regulation (EU) No 182/2011 of the European Parliament and of the Council³⁷.
- (30) Without prejudice to the requirements of Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council³⁸, Member States should lay down rules on penalties applicable to infringements of the provisions of this Directive and ensure that they are implemented. The penalties should be effective, proportionate and dissuasive.
- (31) Directive 2013/51/Euratom lays down specific arrangements for the monitoring of radioactive substances in water intended for human consumption. Therefore, this Directive should not set out parametric values on radioactivity.
- (32) Since the objective of this Directive, namely the protection of human health, cannot be sufficiently achieved by the Member States but can rather, by reason of the scale and effects of the action, be better achieved at Union level, the Union may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on the European Union. In accordance with the principle of proportionality as set out in that Article, this Directive does not go beyond what is necessary in order to achieve those objectives.
- (33) The obligation to transpose this Directive into national law should be confined to those provisions which represent a substantive amendment as compared to the earlier Directives. The obligation to transpose the provisions which are unchanged arises under the earlier Directives.
- (34) This Directive should be without prejudice to the obligations of the Member States relating to the time-limits for the transposition into national law of the Directives set out in Annex V, Part B,

³⁶ Council Directive 2013/51/Euratom of 22 October 2013 laying down requirements for the protection of the health of the general public with regard to radioactive substances in water intended for human consumption (OJ L 296, 7.11.2013, p. 12).

³⁷ Regulation (EU) No 182/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 laying down the rules and general principles concerning mechanisms for control by the Member States of the Commission's exercise of implementing powers (OJ L 55, 28.2.2011, p. 13).

³⁸ Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law (OJ L 328, 6.12.2008, p. 28).

↓ 1998/83 (adapted)
⇒ ne

HAVE ADOPTED THIS DIRECTIVE:

Article 1

Objective

1. This Directive concerns the quality of water intended for human consumption.
2. The objective of this Directive shall be to protect human health from the adverse effects of any contamination of water intended for human consumption by ensuring that it is wholesome and clean.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Directive:

1. 'water intended for human consumption' shall mean: ~~(a)~~ all water either in its original state or after treatment, intended for drinking, cooking, food preparation ~~⇒ or production, ⇨ or other domestic purposes ⇒ in both public and private premises ⇨~~, regardless of its origin and whether it is supplied from a distribution network, ~~⇨~~ supplied ~~⇨~~ from a tanker or, ~~⇒ for spring waters. not ⇨ in bottles or containers.~~
- ~~(b) — all water used in any food production undertaking for the manufacture, processing, preservation or marketing of products or substances intended for human consumption unless the competent national authorities are satisfied that the quality of the water cannot affect the wholesomeness of the foodstuff in its finished form;~~
2. 'domestic distribution system' shall mean the pipework, fittings and appliances which are installed between the taps that are normally used for human consumption ~~⇒ in both public and private premises ⇨~~ and the distribution network but only if they are not the responsibility of the water supplier, in its capacity as a water supplier, according to the relevant national law.

↓ new

3. 'water supplier' shall mean an entity supplying at least 10 m³ of water intended for human consumption a day as an average.
4. 'small water supplier' shall mean a water supplier supplying less than 500 m³ per day or serving less than 5 000 people.
5. 'large water supplier' shall mean a water supplier supplying at least 500 m³ per day or serving at least 5 000 people.
6. 'very large water supplier' shall mean a water supplier supplying at least 5 000 m³ per day or serving at least 50 000 people.

7. 'priority premises' shall mean large premises with many users potentially exposed to water-related risks, such as hospitals, healthcare institutions, buildings with a lodging facility, penal institutions and campgrounds, as identified by Member States.
8. 'vulnerable and marginalised groups' shall mean people isolated from society, as a result of discrimination or of a lack of access to rights, resources, or opportunities, and who are more exposed to a range of possible risks relating to their health, safety, lack of education, engagement in harmful practices, or other risks, compared to the rest of society.

↓ 1998/83 (adapted)

Article 3

Exemptions

1. This Directive shall not apply to:
- (a) natural mineral waters recognised as such by the ☒ responsible authority, as referred to in ☒ ~~competent national authorities, in accordance with Council Directive 80/777/EEC of 15 July 1980 on the approximation of the laws of the Member States relating to the exploitation and marketing of natural mineral waters~~³⁹ Directive 2009/54/EC;

↓ 1998/83

- (b) waters which are medicinal products within the meaning of ~~Council Directive 65/65/EEC of 26 January 1965 on the approximation of provisions laid down by law, regulation or administrative action relating to medicinal products~~⁴⁰; Directive 2001/83/EC.

↓ 1998/83

2. Member States may exempt from the provisions of this Directive:
- (a) water intended exclusively for those purposes for which the competent authorities are satisfied that the quality of the water has no influence, either directly or indirectly, on the health of the consumers concerned;
- (b) water intended for human consumption from an individual supply providing less than 10 m³~~m²~~ a day as an average or serving fewer than 50 persons, unless the water is supplied as part of a commercial or public activity.
3. Member States that have recourse to the exemptions provided for in paragraph 2(b) shall ensure that the population concerned is informed thereof and of any action that can be taken to protect human health from the adverse effects resulting from any contamination of water intended for human consumption. In addition, when a potential danger to human health arising out of the quality of such water is apparent, the population concerned shall promptly be given appropriate advice.

³⁹ ~~OJ L 229, 20.8.1980, p. 1. Directive as last amended by Directive 96/70/EC (OJ L 209, 23.11.1996, p. 26).~~

⁴⁰ ~~OJ 22.9.1965, p. 369. Directive as last amended by Directive 93/39/EEC (OJ L 214, 24.8.1993, p. 22).~~

↓ 1998/83 (adapted)
⇒ ne

Article 4

General obligations

1. Without prejudice to their obligations under other ~~Community~~ ☒ Union ☒ provisions, Member States shall take the measures necessary to ensure that water intended for human consumption is wholesome and clean. For the purposes of the minimum requirements of this Directive, water intended for human consumption shall be wholesome and clean if it ☒ meets all the following conditions ☒ :
 - (a) ☒ it ☒ is free from any micro-organisms and parasites and from any substances which, in numbers or concentrations, constitute a potential danger to human health; ~~and~~
 - (b) ☒ it ☒ meets the minimum requirements set out in Annex I, Parts A and B; ~~and if, in accordance with the relevant provisions of Articles 5 to 8 and 10 and in accordance with the Treaty,~~
 - (c) Member States ☒ have taken ☒ ~~take~~ all other measures necessary to ~~ensure that water intended for human consumption complies~~ ☒ comply ☒ with the requirements ~~⇒ set out in Articles 5 to 12 ⇐~~ of this Directive.
2. Member States shall ensure that the measures taken to implement this Directive in no circumstances have the effect of allowing, directly or indirectly, ~~either any deterioration of the present quality of water intended for human consumption so far as that is relevant for the protection of human health~~ or any increase in the pollution of waters used for the production of ~~drinking~~ water ~~⇒ intended for human consumption ⇐~~.

Article 5

Quality standards

1. Member States shall set values applicable to water intended for human consumption for the parameters set out in Annex I ☒ , which shall not be less stringent than the values set out therein ☒ .
- ~~2. The values set in accordance with paragraph 1 shall not be less stringent than those set out in Annex I. As regards the parameters set out in Annex I, Part C, the values need be fixed only for monitoring purposes and for the fulfilment of the obligations imposed in Article 8.~~
- ~~2.3.~~ A Member State shall set values for additional parameters not included in Annex I where the protection of human health within its national territory or part of it so requires. The values set ~~should~~ ☒ shall ☒ , as a minimum, satisfy the requirements of Article 4(1)(a).

Article 6

Point of compliance

~~1.~~ The parametric values set in accordance with Article 5 ~~⇒~~ for the parameters listed in Annex I, parts A and B, ~~⇐~~ shall be complied with:

- (a) in the case of water supplied from a distribution network, at the point, within premises or an establishment, at which it emerges from the taps that are normally used for human consumption;
- (b) in the case of water supplied from a tanker, at the point at which it emerges from the tanker;
- (c) in the case of ~~⇐~~ spring waters ~~⇐~~ water put into bottles or containers intended for sale, at the point at which the water is put into the bottles or containers;~~+~~
- ~~(d) in the case of water used in a food production undertaking, at the point where the water is used in the undertaking.~~

~~2. — In the case of water covered by paragraph 1(a), Member States shall be deemed to have fulfilled their obligations under this Article and under Articles 4 and 8(2) where it can be established that non-compliance with the parametric values set in accordance with Article 5 is due to the domestic distribution system or the maintenance thereof except in premises and establishments where water is supplied to the public, such as schools, hospitals and restaurants.~~

~~3. — Where paragraph 2 applies and there is a risk that water covered by paragraph 1(a) would not comply with the parametric values established in accordance with Article 5, Member States shall nevertheless ensure that:~~

~~(a) appropriate measures are taken to reduce or eliminate the risk of non-compliance with the parametric values, such as advising property owners of any possible remedial action they could take, and/or~~

~~other measures, such as appropriate treatment techniques, are taken to change the nature or properties of the water before it is supplied so as to reduce or eliminate the risk of the water not complying with the parametric values after supply;~~

~~and~~

~~(b) the consumers concerned are duly informed and advised of any possible additional remedial action that they should take.~~

↴ new

Article 7

Risk-based approach to water safety

1. Member States shall ensure that the supply, treatment and distribution of water intended for human consumption is subject to a risk-based approach, composed of the following elements:

- (a) a hazard assessment of bodies of water used for the abstraction of water intended for human consumption, in accordance with Article 8;

- (b) a supply risk assessment carried out by the water suppliers for the purposes of monitoring the quality of the water they supply, in accordance with Article 9 and Annex II, part C;
 - (c) a domestic distribution risk assessment, in accordance with Article 10.
2. Hazard assessments shall be carried out by [3 years after the end-date for transposition of this Directive]. They shall be reviewed every 3 years, and updated where necessary.
 3. Supply risk assessments shall be carried out by very large water suppliers and large water suppliers by [3 years after the end-date for transposition of this Directive], and by small water suppliers by [6 years after the end-date for transposition of this Directive]. They shall be reviewed at regular intervals of no longer than 6 years, and updated where necessary.
 4. Domestic distribution risk assessments shall be carried out by [3 years after the end-date for transposition of this Directive]. They shall be reviewed every 3 years, and updated where necessary.

Article 8

Hazard assessment of bodies of water used for the abstraction of water intended for human consumption

1. Without prejudice to Articles 6 and 7 of Directive 2000/60/EC, Member States shall ensure that a hazard assessment is performed covering the bodies of water used for the abstraction of water intended for human consumption that provide more than 10 m³ a day as an average. The hazard assessment shall include the following elements:
 - (a) identification of and geo-references for all abstraction points in the bodies of water covered by the hazard assessment;
 - (b) mapping of the safeguard zones, where those zones have been established in accordance with Article 7(3) of Directive 2000/60/EC, and the protected areas referred to in Article 6 of that Directive;
 - (c) identification of hazards and possible pollution sources affecting the bodies of water covered by the hazard assessment. To that end, Member States may use the review of the impact of human activity undertaken in accordance with Article 5 of Directive 2000/60/EC and information on significant pressures collected in accordance with point 1.4 of Annex II to that Directive;
 - (d) regular monitoring in the bodies of water covered by the hazard assessment of relevant pollutants selected from the following lists:
 - (i) parameters listed in parts A and B of Annex I to this Directive;
 - (ii) groundwater pollutants listed in Annex I to Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council⁴¹, and pollutants and indicators of pollution for which threshold values have been established by Member States in accordance with Annex II to that Directive;

⁴¹ Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration (OJ L 372, 27.12.2006, p. 19).

- (iii) priority substances and certain other pollutants listed in Annex I to Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council⁴²;
- (iv) other relevant pollutants, such as microplastics, or river basin specific pollutants established by Member States on the basis of the review of the impact of human activity undertaken in accordance with Article 5 of Directive 2000/60/EC and information on significant pressures collected in accordance with point 1.4 of Annex II to that Directive.

Member States shall select from points (i) to (iv) for monitoring the parameters, substances or pollutants that are considered relevant in light of the hazards identified under point (c) or in light of the information provided by the water suppliers in accordance with paragraph 2.

For the purpose of the regular monitoring, Member States may use the monitoring carried out in accordance with other Union legislation.

2. Those water suppliers that monitor their raw water for the purposes of operational monitoring shall be required to inform the competent authorities of trends and of unusual concentrations of monitored parameters, substances or pollutants.
3. Member States shall inform water suppliers using the body of water covered by the hazard assessment of the results of the monitoring carried out under paragraph 1(d) and may, on the basis of those monitoring results:
 - (a) require water suppliers to carry out additional monitoring or treatment of certain parameters;
 - (b) allow water suppliers to decrease the monitoring frequency of certain parameters, without being required to carry out a supply risk assessment, provided that they are not core parameters within the meaning of Annex II, part B, point 1, and provided that no factor that can be reasonably anticipated is likely to cause deterioration of the quality of the water.
4. In such cases where a water supplier is allowed to decrease the monitoring frequency as referred to in paragraph 2(b), Member States shall continue to regularly monitor those parameters in the body of water covered by the hazard assessment.
5. On the basis of the information collected under paragraphs 1 and 2 and gathered under Directive 2000/60/EC, Member States shall take the following measures in cooperation with water suppliers and other stakeholders, or ensure that those measures are taken by the water suppliers:
 - (a) prevention measures to reduce the level of treatment required and to safeguard the water quality, including measures referred to in Article 11(3)(d) of Directive 2000/60/EC;
 - (b) mitigating measures, which are considered necessary on the basis of the monitoring carried out under paragraph 1(d), in order to identify and address the pollution source.

Member States shall regularly review any such measure.

⁴² Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on environmental quality standards in the field of water policy, amending and subsequently repealing Council Directives 82/176/EEC, 83/513/EEC, 84/156/EEC, 84/491/EEC, 86/280/EEC and amending Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council (OJ L 348, 24.12.2008, p. 84).

Article 9

Supply risk assessment

1. Member States shall ensure that water suppliers perform a supply risk assessment providing for the possibility to adjust the monitoring frequency for any parameter listed in Annex I, parts A and B that are not core parameters according to part B of Annex II, depending on their occurrence in the raw water.

For those parameters Member States shall ensure that water suppliers can deviate from the sampling frequencies set out in Annex II, part B, in accordance with the specifications set out in Annex II, part C.

To that end, water suppliers shall be required to take into account the results of the hazard assessment carried out in accordance with Article 8 of this Directive and of the monitoring carried out pursuant to Article 7(1) and Article 8 of Directive 2000/60/EC.

2. Supply risk assessments shall be approved by the competent authorities.

Article 10

Domestic Distribution Risk Assessment

1. Member States shall ensure that a domestic distribution risk assessment is performed, comprising the following elements:

- (a) an assessment of the potential risks associated with the domestic distribution systems, and with the related products and materials, and whether they affect the quality of water at the point where it emerges from the taps normally used for human consumption, in particular where water is supplied to the public in priority premises;
- (b) regular monitoring of the parameters listed in Annex I, part C, in premises where the potential danger to human health is considered highest. Relevant parameters and premises for monitoring shall be selected on the basis of the assessment performed under point (a).

With regard to the regular monitoring referred to in the first subparagraph, Member States may set up a monitoring strategy focusing on priority premises;

- (c) a verification of whether the performance of construction products in contact with water intended for human consumption is adequate in relation to the essential characteristics linked to the basic requirement for construction works specified in point 3(e) of Annex I to Regulation (EU) No 305/2011.

2. Where Member States consider, on the basis of the assessment carried out under paragraph 1(a), that there is a risk to human health stemming from the domestic distribution system or from the related products and materials, or where monitoring carried out in accordance with paragraph 1(b) demonstrates that the parametric values set out in Annex I, part C, are not met, Member States shall:

- (a) take appropriate measures to eliminate or reduce the risk of non-compliance with the parametric values set out in Annex I, part C;

- (b) take all necessary measures to ensure that the migration of substances or chemicals from construction products used in the preparation or distribution of water intended for human consumption does not, either directly or indirectly, endanger human health;
- (c) take other measures, such as appropriate conditioning techniques, in cooperation with water suppliers, to change the nature or properties of the water before it is supplied so as to eliminate or reduce the risk of non-compliance with the parametric values after supply;
- (d) duly inform and advise consumers about the conditions of consumption and use of the water and about possible action to avoid the risk from reoccurring;
- (e) organise training for plumbers and other professionals dealing with domestic distribution systems and the installation of construction products;
- (f) for *Legionella*, ensure that effective control and management measures are in place to prevent and address possible disease outbreaks.

↓ 1998/83 (adapted)

Article ~~117~~

Monitoring

1. Member States shall take all measures necessary to ensure that regular monitoring of the quality of water intended for human consumption is carried out, in order to check that the water available to consumers meets the requirements of this Directive and in particular the parametric values set in accordance with Article 5. Samples ~~should~~ ☒ shall ☒ be taken so that they are representative of the quality of the water consumed throughout the year. In addition, Member States shall take all measures necessary to ensure that, where disinfection forms part of the preparation or distribution of water intended for human consumption, the efficiency of the disinfection treatment applied is verified, and that any contamination from disinfection by-products is kept as low as possible without compromising the disinfection.

↓ 1998/83
⇒ ne

2. To meet the obligations imposed in paragraph 1, appropriate monitoring programmes shall be established ⇒ in accordance with Annex II, Part A ⇐ ~~by the competent authorities~~ for all water intended for human consumption. Those monitoring programmes shall ~~meet the minimum requirements set out in Annex II.~~ ⇒ consist of the following elements: ⇐

↓ new

- (a) monitoring of the parameters listed in Annex I, parts A and B, and of the parameters set in accordance with Article 5(2), in accordance with Annex II, and, where a supply risk assessment is performed, in accordance with Article 9;

- (b) monitoring of the parameters listed in Annex I, part C, for the purposes of the domestic distribution risk assessment, as provided for under Article 10(1)(b);
- (c) monitoring, for the purposes of the hazard assessment, as provided for under Article 8(1)(d).

↓ 1998/83

3. The sampling points shall be determined by the competent authorities and shall meet the relevant requirements set out in Annex II, part D.

↓ 596/2009 Art. 1 and Annex
.2(2)

- ~~4. Community guidelines for the monitoring prescribed in this Article may be drawn up in accordance with the management procedure referred to in Article 12(2).~~

↓ 1998/83 (adapted)

- ~~45.~~ ~~(a)~~ Member States shall comply with the specifications for the analyses of parameters set out in Annex III ☒ , in accordance with the following principles: ☒

- ~~(a)~~ ~~(b)~~ ~~Methods~~ ☒ of analysis ☒ other than those specified in Annex III, Part A, ~~may be used, provided that~~ ☒ ~~providing~~ it can be demonstrated that the results obtained are at least as reliable as those produced by the methods specified ☒ by providing ☒ . ~~Member States which have recourse to alternative methods shall provide~~ the Commission with all relevant information concerning such methods and their equivalence;

- ~~(b)~~ ~~(c)~~ For those parameters listed in Annex III, ~~Part 2 and 3 B~~, any method of analysis may be used provided that it meets the requirements set out therein.

- ~~56.~~ Member States shall ensure that additional monitoring is carried out on a case-by-case basis of substances and micro-organisms for which no parametric value has been set in accordance with Article 5, if there is reason to suspect that they may be present in amounts or numbers which constitute a potential danger to human health.

↓ 1998/83

Article ~~128~~

Remedial action and restrictions in use

1. Member States shall ensure that any failure to meet the parametric values set in accordance with Article 5 is immediately investigated in order to identify the cause.
2. If, despite the measures taken to meet the obligations imposed in Article 4(1), water intended for human consumption does not meet the parametric values set in accordance with Article 5, ~~and subject to Article 6(2)~~, the Member State concerned shall ensure that the necessary remedial action is taken as soon as possible to restore its quality and shall give priority to their enforcement action, having regard *inter alia*

to the extent to which the relevant parametric value has been exceeded and to the potential danger to human health..

↕ new

In case of non-compliance with the parametric values set out in Annex I, part C, remedial action shall include the measures set out in points (a) to (f) of Article 10(2).

↓ 1998/83 (adapted)

⇒ ne

3. ~~☒~~ Regardless of ~~☒ whether or not~~ any failure to meet the parametric values has occurred, Member States shall ensure that any supply of water intended for human consumption which constitutes a potential danger to human health is prohibited or its use restricted ~~or such~~ ~~☒~~ and that any ~~☒ other~~ ~~☒ remedial~~ ~~☒ action is taken~~ ~~☒ that ☒ as is necessary to protect human health. In such cases consumers shall be informed promptly thereof and given the necessary advice.~~

↕ new

Member States shall automatically consider any failure to meet the minimum requirements for parametric values set out in Annex I, parts A and B, as a potential danger to human health.

4. In the cases described in paragraphs 2 and 3, Member States shall as soon as possible take all of the following measures:

- (a) notify all affected consumers of the potential danger to human health and its cause, of the exceedance of a parametric value and of the remedial actions taken, including prohibition, restriction or other action;
- (b) give, and regularly update, the necessary advice to consumers on conditions of consumption and use of the water, taking particular account of potential vulnerable groups;
- (c) inform consumers once it has been established that there is no longer a potential danger to human health and inform them that the service has resumed back to normal.

↓ 1998/83 (adapted)

45. The competent authorities or other relevant bodies shall decide what action under paragraph 3 ~~☒~~ shall ~~☒ should~~ be taken, bearing in mind the risks to human health which would be caused by an interruption of the supply or a restriction in the use of water intended for human consumption.

5. ~~Member States may establish guidelines to assist the competent authorities to fulfil their obligations under paragraph 4.~~

6. ~~In the event of non-compliance with the parametric values or with the specifications set out in Annex I, Part C, Member States shall consider whether that non-compliance poses any risk to human health. They shall take remedial action to restore the quality of the water where that is necessary to protect human health.~~

7. ~~Member States shall ensure that, where remedial action is taken, consumers are notified except where the competent authorities consider the non-compliance with the parametric value to be trivial.~~

~~Article 9~~

~~Derogations~~

1. ~~Member States may provide for derogations from the parametric values set out in Annex I, Part B, or set in accordance with Article 5(3), up to a maximum value to be determined by them, provided no derogation constitutes a potential danger to human health, and provided that the supply of water intended for human consumption in the area concerned cannot otherwise be maintained by any other reasonable means.~~

~~Derogations shall be limited to as short a time as possible and shall not exceed three years, towards the end of which a review shall be conducted to determine whether sufficient progress has been made. Where a Member State intends to grant a second derogation, it shall communicate the review, along with the grounds for its decision on the second derogation, to the Commission. No such second derogation shall exceed three years.~~

2. ~~In exceptional circumstances, a Member State may ask the Commission for a third derogation for a period not exceeding three years. The Commission shall take a decision on any such request within three months.~~

3. ~~Any derogation granted in accordance with paragraphs 1 or 2 shall specify the following:~~

- ~~(a) the grounds for the derogation;~~
- ~~(b) the parameter concerned, previous relevant monitoring results, and the maximum permissible value under the derogation;~~
- ~~(c) the geographical area, the quantity of water supplied each day, the population concerned and whether or not any relevant food production undertaking would be affected;~~
- ~~(d) an appropriate monitoring scheme, with an increased monitoring frequency where necessary;~~
- ~~(e) a summary of the plan for the necessary remedial action, including a timetable for the work and an estimate of the cost and provisions for reviewing;~~
- ~~(f) the required duration of the derogation.~~

4. ~~If the competent authorities consider the non-compliance with the parametric value to be trivial, and if action taken in accordance with Article 8(2) is sufficient to remedy the problem within 30 days, the requirements of paragraph 3 need not be applied.~~

~~In that event, only the maximum permissible value for the parameter concerned and the time allowed to remedy the problem shall be set by the competent authorities or other relevant bodies.~~

5. ~~Recourse may no longer be had to paragraph 4 if failure to comply with any one parametric value for a given water supply has occurred on more than 30 days on aggregate during the previous 12 months.~~

6. ~~Any Member State which has recourse to the derogations provided for in this Article shall ensure that the population affected by any such derogation is promptly informed in an appropriate manner of the derogation and of the conditions governing it. In addition the Member State shall, where necessary, ensure that advice is given to particular population groups for which the derogation could present a special risk. These obligations shall not apply in the circumstances described in paragraph 4 unless the competent authorities decide otherwise.~~
7. ~~With the exception of derogations granted in accordance with paragraph 4 a Member State shall inform the Commission within two months of any derogation concerning an individual supply of water exceeding 1000 m³ a day as an average or serving more than 5000 persons, including the information specified in paragraph 3.~~
8. ~~This Article shall not apply to water intended for human consumption offered for sale in bottles or containers.~~

Article 16

Quality assurance of treatment, equipment and materials

~~Member States shall take all measures necessary to ensure that no substances or materials for new installations used in the preparation or distribution of water intended for human consumption or impurities associated with such substances or materials for new installations remain in water intended for human consumption in concentrations higher than is necessary for the purpose of their use and do not, either directly or indirectly, reduce the protection of human health provided for in this Directive; the interpretative document and technical specifications pursuant to Article 3 and Article 4 (1) of Council Directive 89/106/EEC of 21 December 1988 on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States relating to construction products⁴³ shall respect the requirements of this Directive.~~

↓ new

Article 13

Access to water intended for human consumption

1. Without prejudice to Article 9 of Directive 2000/60/EC, Member States shall take all necessary measures to improve access for all to water intended for human consumption and promote its use on their territory. This shall include all of the following measures:
- (a) identifying people without access to water intended for human consumption and reasons for lack of access (such as belonging to a vulnerable and marginalised group), assessing possibilities to improve access for those people and informing them about possibilities of connecting to the distribution network or about alternative means to have access to such water;

⁴³ ~~OJ L 40, 11.2.1989, p. 12. Directive as last amended by Directive 93/68/EEC (OJ L 220, 30.8.1993, p. 1).~~

- (b) setting up and maintaining outdoors and indoors equipment for free access to water intended for human consumption in public spaces;
 - (c) promoting water intended for human consumption by:
 - (i) launching campaigns to inform citizens about the quality of such water;
 - (ii) encouraging the provision of such water in administrations and public buildings;
 - (iii) encouraging the free provision of such water in restaurants, canteens, and catering services.
2. On the basis of the information gathered under paragraph 1(a), Member States shall take all necessary measures to ensure access to water intended for human consumption for vulnerable and marginalised groups.

In case those groups do not have access to water intended for human consumption, Member States shall immediately inform them of the quality of the water they are using and of any action that can be taken to avoid adverse effects on human health resulting from any contamination of that water.

Article 14

Information to the public

1. Member States shall ensure that adequate and up-to-date information on water intended for human consumption is available online to all persons supplied, in accordance with Annex IV.
2. Member States shall ensure that all persons supplied receive regularly and at least once a year, and in the most appropriate form (for instance on their invoice or by smart applications) without having to request it, the following information:
- (a) information on the cost structure of the tariff charged per cubic metre of water intended for human consumption, including fixed and variable costs, presenting at least costs related to the following elements:
 - (i) measures taken by water suppliers for the purposes of the hazard assessment pursuant to Article 8(5);
 - (ii) treatment and distribution of water intended for human consumption;
 - (iii) waste water collection and treatment;
 - (iv) measures taken pursuant to Article 13, in case such measures have been taken by water suppliers;
 - (b) the price of water intended for human consumption supplied per litre and cubic metre;
 - (c) the volume consumed by the household, at least per year or per billing period, together with yearly trends of consumption;
 - (d) comparisons of the yearly water consumption of the household with an average consumption for a household in the same category;
 - (e) a link to the website containing the information set out in Annex IV.

The Commission may adopt implementing acts specifying the format of, and modalities to present, the information to be provided under the first subparagraph. Those implementing acts shall be adopted in accordance with the examination procedure referred to in Article 20(2).

3. Paragraphs 1 and 2 are without prejudice to Directives 2003/4/EC and 2007/2/EC.

Article 15

Information on monitoring of implementation

1. Without prejudice to Directive 2003/4/EC and Directive 2007/2/EC, Member States, assisted by the European Environment Agency, shall:

- (a) set up by ... [6 years after the end-date for transposition of this Directive], and update every 6 years thereafter, a data set containing information on the measures taken under Article 13, and on the share of their population that has access to water intended for human consumption;
- (b) set up by ... [3 years after the end-date for transposition of this Directive], and update every 3 years thereafter, a data set containing the hazard and domestic distribution risk assessments performed in accordance with Articles 8 and 10, respectively, including the following elements:
 - (i) the abstraction points identified under Article 8(1)(a);
 - (ii) the monitoring results collected in accordance with Article 8(1)(d) and Article 10(1)(b); and
 - (iii) concise information on measures taken pursuant to Article 8(5) and Article 10(2);
- (c) set up, and update annually thereafter, a data set containing monitoring results, in cases of exceedances of the parametric values set in Annex I, parts A and B, collected in accordance with Articles 9 and 11 and information about the remedial actions taken in accordance with Article 12;
- (d) set up, and update annually thereafter, a data set containing information on drinking water incidents that have caused potential danger to human health, regardless of whether any failure to meet the parametric values occurred, that lasted for more than 10 consecutive days and that affected at least 1 000 people, including the causes of those incidents and remedial actions taken in accordance with Article 12.

Where possible, spatial data services as defined in Article 3(4) of Directive 2007/2/EC shall be used to present those data sets.

2. Member States shall ensure that the Commission, the European Environment Agency and the European Centre for Disease Prevention and Control have access to the data sets referred to in paragraph 1.
3. The European Environment Agency shall publish and update a Union-wide overview on the basis of the data collected by the Member States on a regular basis or following receipt of a request from the Commission.

The Union-wide overview shall include, as appropriate, indicators for outputs, results and impacts of this Directive, Union-wide overview maps and Member State overview reports.

4. The Commission may adopt implementing acts specifying the format of, and modalities to present, the information to be provided in accordance with paragraphs 1 and 3, including detailed requirements regarding the indicators, the Union-wide overview maps and the Member State overview reports referred to in paragraph 3.

The implementing acts referred to in the first subparagraph shall be adopted in accordance with the examination procedure referred to in Article 20(2).

Article 16

Access to justice

1. Member States shall ensure that, natural or legal persons or their associations, organisations or groups, in accordance with national legislation or practice, have access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law to challenge the substantive or procedural legality of decisions, actions or omissions related to the implementation of Articles 4, 5, 12, 13, and 14, when one of the following conditions is fulfilled:

- (a) they have a sufficient interest;
- (b) they maintain the impairment of a right, where the administrative procedural law of the relevant Member State requires this as a precondition.

2. Member States shall determine at what stage decisions, acts or omissions may be challenged.

3. What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined by Member States, consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice.

To that end, the interest of any non-governmental organisation promoting environmental protection and meeting the requirements under national law shall be deemed sufficient for the purposes of paragraph 1(a).

Such organisations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purposes of paragraph 1(b).

4. Paragraphs 1, 2 and 3 shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

5. Any such review procedure referred to in paragraph 1 and 4 shall be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive.

6. Member States shall ensure that information is made available to the public on access to administrative and judicial review procedures.

*Article 17**Evaluation*

1. The Commission shall, by [12 years after the end-date for transposition of this Directive], carry out an evaluation of this Directive. The evaluation shall be based, *inter alia*, on the following elements:
 - (a) the experience gathered with the implementation of this Directive
 - (b) the data sets from Member States set up in accordance with Article 15(1) and the Union-wide overviews compiled by the European Environment Agency in accordance with Article 15(3);
 - (c) relevant scientific, analytical and epidemiological data;
 - (d) World Health Organisation recommendations, where available.
2. In the context of the evaluation, the Commission shall pay particular regard to the performance of this Directive concerning the following aspects:
 - (a) the risk-based approach set out in Article 7;
 - (b) provisions related to access to water set out in Article 13;
 - (c) provisions concerning the information to be provided to the public under Article 14 and Annex IV.

↓ 1998/83 (adapted)

*Article 18~~11~~**Review ~~of~~ and amendment ~~of~~ Annexes*

1. At least every five years, the Commission shall review Annex I in the light of scientific and technical progress ~~and shall make proposals for amendments, where necessary, under the procedure laid down in Article 189e of the Treaty.~~

↓ new

The Commission shall, on the basis of Member States' hazard and domestic distribution risk assessments contained in the data sets set up pursuant to Article 15, review Annex II and assess whether there is a need to adapt it or to introduce new monitoring specifications for the purposes of those risk assessments.

↓ 596/2009 Art. 1 and Annex .2(2)

~~2. At least every five years, the Commission shall amend Annexes II and III to make the necessary adaptations to scientific and technical progress.~~

~~These measures, designed to amend non-essential elements of this Directive, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 12(3).~~

 ↴ new

2. The Commission is empowered to adopt delegated acts in accordance with Article 19 amending Annexes I to IV where necessary, to adapt them to scientific and technical progress or to specify monitoring requirements for the purposes of the hazard and domestic distribution risk assessments pursuant to Article 8(1)(d) and Article 10(1)(b).

Article 19

Exercise of the delegation

1. The power to adopt delegated acts is conferred on the Commission subject to the conditions laid down in this Article.
2. The power to adopt delegated acts referred to in Article 18(2) shall be conferred on the Commission for an indeterminate period of time from [date of entry into force of this Directive].
3. The delegation of power referred to in Article 18(2) may be revoked at any time by the European Parliament or by the Council. A decision to revoke shall put an end to the delegation of the power specified in that decision. It shall take effect the day following the publication of the decision in the Official Journal of the European Union or at a later date specified therein. It shall not affect the validity of any delegated acts already in force.
4. Before adopting a delegated act, the Commission shall consult experts designated by each Member State in accordance with the principles laid down in the Interinstitutional Agreement on Better Law-Making of 13 April 2016.
5. As soon as it adopts a delegated act, the Commission shall notify it simultaneously to the European Parliament and to the Council.
6. A delegated act adopted pursuant to Article 18(2) shall enter into force only if no objection has been expressed either by the European Parliament or by the Council within a period of two months of notification of that act to the European Parliament and the Council or if, before the expiry of that period, the European Parliament and the Council have both informed the Commission that they will not object. That period shall be extended by two months at the initiative of the European Parliament or of the Council.

↓ 1882/2003 Art. 2 and Annex
II.29 (adapted)
⇒ new

Article ~~2012~~

☒ Committee procedure ☒

1. The Commission shall be assisted by a committee.☒ That committee shall be a committee within the meaning of Regulation (EU) No 182/2011. ☒
2. Where reference is made to this ~~Article~~ paragraph, ⇒ Article 5 of Regulation (EU) No 182/2011 ⇐ ~~Articles 4 and 7 of Decision 1999/468/EC~~⁴⁴ shall apply, ~~having regard to the provisions of Article 8 thereof.~~
~~The period laid down in Article 4(3) of Decision 1999/468/EC shall be set at three months.~~

↓ 596/2009 Art. 1 and Annex
.2(2)

3. ~~Where reference is made to this paragraph, Article 5a(1) to (4) and Article 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof.~~

↓ 1998/83

Article 12

Information and reporting

1. ~~Member States shall take the measures necessary to ensure that adequate and up-to-date information on the quality of water intended for human consumption is available to consumers.~~
2. ~~Without prejudice to Council Directive 90/313/EEC of 7 June 1990 on the freedom of access to information on the environment⁴⁵, each Member State shall publish a report every three years on the quality of water intended for human consumption with the objective of informing consumers. The first report shall cover the years 2002, 2003 and 2004. Each report shall include, as a minimum, all individual supplies of water exceeding 1 000 m³ a day as an average or serving more than 5 000 persons and it shall cover three calendar years and be published within one calendar year of the end of the reporting period.~~
3. ~~Member States shall send their reports to the Commission within two months of their publication.~~

⁴⁴ Council Decision 1999/468/EC of 28 June 1999 laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the Commission (OJ L 184, 17.7.1999, p. 23).

⁴⁵ OJ L 158, 23.6.1990, p. 56.

↓ 596/2009 Art. 1 and Annex
.2(2)

~~4. The format and the minimum information for the reports provided for in paragraph 2 shall be determined having special regard to the measures referred to in Article 3(2), Article 5(2) and (3), Article 7(2), Article 8, Article 9(6) and (7) and Article 15(1), and shall if necessary be amended in accordance with the management procedure referred to in Article 12(2).~~

↓ 1998/83

~~5. The Commission shall examine the Member States' reports and, every three years, publish a synthesis report on the quality of water intended for human consumption in the Community. That report shall be published within nine months of the receipt of the Member States' reports.~~

↓ 596/2009 Art. 1 and Annex
.2(2)

~~6. Together with the first report on this Directive as mentioned in paragraph 2, Member States shall also produce a report to be forwarded to the Commission on the measures they have taken or plan to take to fulfil their obligations pursuant to Article 6(3) and Annex I, Part B, note 10. As appropriate, a proposal on the format of this report shall be submitted in accordance with the management procedure referred to in Article 12(2).~~

↓ 1998/83

Article 14

Timescale for compliance

~~Member States shall take the measures necessary to ensure that the quality of water intended for human consumption complies with this Directive within five years of its entry into force, without prejudice to Notes 2, 4 and 10 in Annex I, Part B.~~

Article 15

Exceptional circumstances

~~1. A Member State may, in exceptional circumstances and for geographically defined areas, submit a special request to the Commission for a period longer than that laid down in Article 14. The additional period shall not exceed three years, towards the end of which a review shall be carried out and forwarded to the Commission which may, on the basis of that review, permit a second additional period of up to three years. This provision shall not apply to water intended for human consumption offered for sale in bottles or containers.~~

~~2. Any such request, grounds for which shall be given, shall set out the difficulties experienced and include, as a minimum, all the information specified in Article 9(3).~~

↓ 596/2009 Art. 1 and Annex
.2(2)

3. ~~That request shall be examined in accordance with the management procedure referred to in Article 12(2).~~

↓ 1998/83

4. ~~Any Member State which has recourse to this Article shall ensure that the population affected by its request is promptly informed in an appropriate manner of the outcome of that request. In addition, the Member State shall, where necessary, ensure that advice is given to particular population groups for which the request could present a special risk.~~

↓ new

Article 21

Penalties

Member States shall lay down the rules on penalties applicable to infringements of national provisions adopted pursuant to this Directive and shall take all measures necessary to ensure that they are implemented. The penalties provided for shall be effective, proportionate and dissuasive. Member States shall, by ... [2 years after entry into force of this Directive], notify the Commission of those rules and those measures and shall notify it of any subsequent amendment affecting them.

↓ 1998/83 (adapted)

Article ~~17~~ 22

Transposition ~~into national law~~

1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with ☒ Articles 2 and 5 to 21 and Annexes I to IV by ... [2 years after entry into force of this Directive] ☒ ~~this Directive within two years of its entry into force.~~ They shall ~~forthwith inform~~ ☒ immediately communicate the text of those measures to ☒ the Commission ~~thereof~~.

When ~~the~~ Member States adopt those measures, ~~these~~ ☒ they ☒ shall contain ☒ a ☒ references to this Directive or shall be accompanied by such ☒ a ☒ references on the occasion of their official publication. ☒ They shall also include a statement that references in existing laws, regulations and administrative provisions to the Directives repealed by this Directive shall be construed as references to this Directive. ☒ ~~The methods of making such references shall be laid down by the~~ Member States ☒ shall determine how such reference is to be made and how that statement is to be formulated ☒.

2. ~~The~~ Member States shall communicate to the Commission the texts of the ☒ main ☒ provisions of national law which they adopt in the field covered by this Directive.

Article ~~16~~ 23*Repeal*

1. Directive ~~80/778/EEC~~ ☒ 98/83/EC, as amended by the instruments listed in Annex V, Part A, ☒ is hereby repealed with effect from ☒ [day after the date in the first subparagraph of Article 22(1)] ☒ five years after the entry into force of this Directive. Subject to paragraph 2, ~~this repeal shall be~~ without prejudice to ~~Member States'~~ ☒ the ☒ obligations ☒ of the Member States relating to the time-limits ☒ regarding deadlines for ☒ the ☒ transposition into national law ~~and for application as shown~~ ☒ of the Directives set out ☒ in Annex ~~IV~~, Part B.

~~Any~~ References to the repealed Directive shall be construed as ~~a reference~~ ☒ references ☒ to this Directive and shall be read in accordance with the correlation table ~~set out~~ in Annex VI.

~~As soon as a Member State has brought into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive and has taken the measures provided for in Article 14, this Directive, not Directive 80/778/EEC, shall apply to the quality of water intended for human consumption in that Member State.~~

↓ new

2. Derogations granted by Member States in accordance with Article 9 of Directive 98/83/EC that are still applicable by [end-date for transposition of this Directive] shall remain applicable until the end of their duration. They may not be renewed further.

↓ 1998/83 (adapted)

Article ~~18~~ 24*Entry into force*

This Directive shall enter into force on the ~~20th~~ ☒ twentieth ☒ day following ☒ that of ☒ its publication in the *Official Journal of the European Communities* ☒ Union ☒.

Article ~~25~~ 19*Addressees*

This Directive is addressed to the Member States.

Done at Brussels,

For the European Parliament
The President

For the Council
The President

Fiche 1: Herschikking Drinkwaterrichtlijn**1. Algemene gegevens***a) Titel voorstel:*

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de raad betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water

b) Datum ontvangst Commissiedocument

1 februari 2018

c) Nr. Commissiedocument

COM (2017) 753 final

d) EUR-Lex

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1519031710592&uri=CELEX:52017PC0753>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

SWD(2017) 449 final

f) Behandelingstraject Raad

Milieuraad

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

h) Rechtsbasis

Artikel 192, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de EU (VWEU).

i) Besluitvormingsprocedure Raad

Gekwalificeerde meerderheid

j) Rol Europees Parlement

Medebeslissing

2. Essentie voorstel*a) Inhoud voorstel*

De Drinkwaterrichtlijn (DWR) legt de minimum kwaliteit van het drinkwater in de EU vast. Ook geeft de richtlijn bepalingen over informatievoorziening naar het publiek, maatregelen, monitoring en analyse, en rapportage. Het Europees Burgerinitiatief Right2Water is één van de argumenten voor de Europese Commissie om de herziening voortvarend op te pakken. Daarnaast is de

Drinkwaterrichtlijn opgenomen in het ReFit programma¹ van de Europese Commissie, waarbij ook coherentie/samenhang met aanpalende regelgeving een belangrijk punt van evaluatie is.

Met het voorstel beoogt de Europese Commissie het volgende:

- 1) verbetering van de risico-benadering – mede met oog op cohesie met de Kaderrichtlijn Water – om communicatie tussen waterautoriteiten te verbeteren en nadruk te leggen op preventief handelen. Hiermee sluit de Commissie ook aan bij het advies van de Wereldgezondheidsorganisatie die de aanpak van risicoanalyse en risicomanagement (het zogenaamde Water Safety Planning) aanbeveelt.
- 2) update van parameters – met oog op nieuwe inzichten ten aanzien van probleemstoffen en om tegemoet te komen aan de zorgen van de Europese consumenten zoals die zijn geuit in de enquête over de drinkwaterkwaliteit in de Europese Unie. Onder andere *Legionella* en perfluorverbindingen worden toegevoegd, als ook hormoon-verstorende stoffen en microplastics.
- 3) aanpassing van voorschriften voor materialen/chemicaliën – ter verduidelijking en het wegnemen van handelsbarrières. Materialen/chemicaliën (zoals kranen, leidingen, desinfectiemiddelen) die gebruikt worden in de drinkwatervoorziening kunnen negatieve effecten hebben op de drinkwaterkwaliteit (uitloggen van chemische stoffen, aangroei van micro-organismen, geur en smaak). In het voorstel wordt het huidige artikel 10 van de Drinkwaterrichtlijn dat van lidstaten vraagt om een systeem te hebben om te voorkomen dat producten (zoals kranen/leidingen) en chemicaliën negatieve effecten kunnen hebben op de drinkwaterkwaliteit geschrapt, en wordt verwezen naar de Bouwproductenverordening.
- 4) versterking informatievoorziening en rapportage – het voorstel ziet toe op openbaarheid van milieugegevens (INSPIRE) en toegang tot de rechter (Handvest en Aarhus), verbetering rapportage aan de Commissie en verbetering informatievoorziening aan de consumenten. De voorschriften ten aanzien van informatievoorziening aan de consumenten zijn in de huidige richtlijn gedetailleerd. Gegevens moeten online ter beschikking worden gesteld. Tevens zijn er naast voorschriften ten aanzien van de waterkwaliteit aanvullende parameters voorgesteld ten aanzien van tarieven, lekverliezen en waterverbruik. Dit is bedoeld om consument en overheid meer zicht te geven op de onderhoudsstaat van het netwerk, mede naar aanleiding van rapporten van OESO en de European Court of Auditors over tekortkomingen in investeringen. Tevens is beoogd dat de consument door deze informatie bewuster omgaat met drinkwater en wordt gestimuleerd om mee te denken met waterbeheer.
- 5) toegang tot drinkwater – in lijn met het Europees burgerinitiatief Right2Water, de resolutie van het Europees Parlement, *Sustainable Development Goal 6*. Het voorstel bevat een nieuw artikel waarin lidstaten wordt gevraagd de toegang tot drinkwater in kaart te brengen, met name voor minderheden en kwetsbare groepen. De lidstaten wordt ook gevraagd om programma's te ontwikkelen om drinkwater ter beschikking te stellen in openbare ruimtes en restaurants.

Ook kleine drinkwatervoorzieningen, in Nederland betreft dit bijvoorbeeld campings en recreatieparken, vallen in het voorstel onder de rapportage- en informatievoorschriften. Dit komt

¹ ReFit is het programma van de Europese Commissie om regelgeving te vereenvoudigen en lasten te verminderen.

omdat, in tegenstelling tot de Nederlandse situatie, het merendeel van de Europese burgers drinkwater krijgt van kleine drinkwatervoorzieningen.

Ten slotte legt de Europese Commissie de relatie met de Circulaire Economie, om met verbeterde drinkwatervoorziening en consumentenvertrouwen de consumptie van flessenwater, en daarmee het plastic afval, ten dele terug te dringen.

b) *Impact assessment Commissie*

In het Impact Assessment benoemt de Commissie problemen en onvolkomenheden die samenhangen met de huidige richtlijn. Er worden voor de onder 2 benoemde onderwerpen verschillende beleidsalternatieven benoemd en beoordeeld op economische en gezondheidseffecten, variërend van beperkte tot uitgebreide meer geavanceerde invulling. De combinatie van de daaruit voortkomende voorkeursopties vormt volgens de Commissie een evenwichtige aanpak van de beleidsdoelstellingen.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) *Essentie Nederlands beleid op dit terrein*

Nederland hecht veel waarde aan toegang tot kwalitatief goed en betaalbaar drinkwater. Het recht op en toegang tot water en sanitaire voorzieningen wordt wereldwijd gezien als een mensenrecht en wordt ook door Nederland zeer serieus genomen, zowel in zijn binnenlands als buitenlands beleid².

De Drinkwaterwet en onderliggende regelgeving bouwen mede voort op de minimumvereisten van de EU-Drinkwaterrichtlijn, waarin kwaliteitseisen worden gesteld aan het drinkwater. Bij de borging van de drinkwaterkwaliteit wordt in Nederland het principe van risicoanalyse/risicomanagement (RA/RM) toegepast van bron tot tap. In het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling zijn vereisten ten aanzien van de kwaliteit van drinkwater en in te nemen water vastgelegd. De vereisten ten aanzien van de bescherming van de drinkwaterbronnen conform de Kaderrichtlijn Water zijn vastgelegd in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009. Nederland gebruikt de zogenaamde gebiedsdossiers als instrument om maatregelen te bepalen ter bescherming van de drinkwaterwinningen, waarbij de drinkwaterbedrijven en de bevoegde gezagen samenwerken³. Legionellapreventie in leidingwatersystemen is geregeld in het Drinkwaterbesluit en de bijbehorende 'Regeling legionellapreventie in drinkwater en warmtapwater'. Vereisten ten aanzien van toe te passen materialen/producten zijn geregeld in de Regeling materialen en chemicaliën in drink- en warmtapwater voorzieningen.

Drinkwaterbedrijven zijn op basis van de Drinkwaterwet verplicht om - binnen hun distributiegebied - degene die daarom verzoekt aan te sluiten op het drinkwaternet. Daarnaast is de verplichting opgenomen om het afsluiten van een kleinverbruiker zoveel mogelijk te voorkomen. Drinkwaterbedrijven hanteren tarieven die kostendekkend, transparant en niet-discriminerend zijn. De drinkwaterkwaliteit in Nederland is goed, het consumentenvertrouwen is

² F che Right2Water. Mededeling EU Burgerin tiatief water en sanitaire voorzieningen. TK 22112-1834

³ Beleidsnota Drinkwater TK 27625 nr. 316, 2014 en Kamerbrief over structurele aanpak uit puntbronnen TK 27625-404, 2017.

hoog en de kostprijs van drinkwater is laag. Er zijn weinig incidenten. De lekverliezen zijn zeer laag. In Nederland worden elke drie jaar benchmarkonderzoeken uitgevoerd. De drinkwaterbenchmark is op basis van de Drinkwaterwet sinds medio 2011 wettelijk verplicht en heeft als doel de doelmatigheid te bevorderen en transparantie van de drinkwatersector te verhogen. Voor het duurzaam realiseren van het recht op water en sanitatie is betaling van waterdiensten van groot belang. Dit omdat het de financiële duurzaamheid van het dienstensysteem waarborgt en een stimulans is voor de betaler om op een duurzame manier gebruik te maken van water. Nederland hanteert hiervoor het *cost-recovery* van waterdiensten conform de Kaderrichtlijn Water.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Nederland onderschrijft de noodzaak tot modernisering van deze richtlijn. Nederland staat in algemene zin positief tegenover het voorstel. Het voorstel sluit in algemene lijnen aan bij de Nederlandse inzet en bij het vigerend nationaal beleid. Op detailniveau zijn echter wel de nodige kanttekeningen te maken. Ook vragen een aantal begrippen om verduidelijking. In het algemeen is aandachtspunt voor Nederland of de werkbaarheid, uitvoeringslast en administratieve lasten van de bepalingen in verhouding staat tot de beoogde effecten.

Scope

Aandachtspunt is de reikwijdte ('scope') van het voorstel en een duidelijke afbakening daarvan. Nederland steunt het uitsluiten van verpakte wateren in het voorstel omdat deze reeds onder de Voedselregulering vallen. Aspecten met betrekking tot toegang tot drinkwater en de bredere informatievoorziening in het voorstel zorgen voor een verbreding van de scope ten opzichte van de huidige Drinkwaterrichtlijn. Nederland zal voor deze laatst genoemde punten bij de onderhandelingen inzetten op het vinden van een evenwichtige oplossing.

Verbetering van de risicobenadering – betere aansluiting bij de Kaderrichtlijn Water

Nederland onderschrijft de wenselijkheid van het verbeteren van de risicobenadering en betere aansluiting op aanpalende regelgeving, waaronder de Kaderrichtlijn Water, wat ten goede zal komen aan de borging van de drinkwaterkwaliteit. Dit sluit ook aan bij Nederlands beleid ten aanzien van bescherming van drinkwaterbronnen, en de nationale inzet voor de aanpak van opkomende stoffen. Een belangrijk punt voor Nederland is dat de voorschriften consistent zijn met de Kaderrichtlijn Water. In het voorstel (artikel 8) is opgenomen dat in bepaalde gevallen maatregelen worden genomen ten aanzien van de kwaliteit van water dat gebruikt wordt voor de onttrekking van drinkwater. Hiermee ontstaat een onduidelijke overlap met de maatregelen die op grond van de Kaderrichtlijn Water moeten worden genomen ter bescherming van dergelijke waterlichamen. In het voorstel wordt de maatregelplicht afhankelijk gesteld van andere partijen (stakeholders). Nederland is van mening dat dit er niet voor mag zorgen dat de overheid noodzakelijke maatregelen niet kan doorzetten. Nederland is van mening dat één op één moet worden aangesloten bij de verplichtingen van de Kaderrichtlijn Water. De samenhang tussen de richtlijnen en binnen de Drinkwaterrichtlijn moet ervoor zorgen dat de risicoanalyse van bron tot tap op een adequate manier kan worden uitgevoerd en passende maatregelen worden genomen

Intern Beraad

om de drinkwaterkwaliteit te borgen. Ten aanzien van de voorschriften voor zuivering/distributie is het van belang dat ook hier wordt opgenomen dat maatregelen genomen moeten worden als dit noodzakelijk blijkt op basis van de risicoanalyse. Daarnaast is ook voor dit onderdeel het gebruik van geschikte producten van belang om te voorkomen dat de drinkwaterkwaliteit negatief wordt beïnvloed. Nederland zal zich hiervoor inzetten.

Verder zal Nederland zich ervoor inzetten dat hoe om te gaan met stoffen die niet zijn genormeerd in Annex I (opkomende stoffen en nationaal relevante stoffen) goed in het voorstel wordt opgenomen. De risicoanalyse van bron tot tap moet uitwijzen of er aanvullende relevante parameters zijn die in acht genomen moeten worden.

De nieuwe wijzigingen van Annex II (monitoringsvoorstellen), die recent is aangepast en geïmplementeerd in nationale regelgeving, ten aanzien van monitoring steunt Nederland niet. Dit voorstel leidt tot extra monitoringslasten waarvan het nut onduidelijk is. Het past bovendien niet bij het idee van een risico-gebaseerde aanpak.

De juridische consequenties van het voorstel over het schrappen van het artikel over derogaties worden nog bestudeerd. Nederland acht het van belang de mogelijkheid tot tijdelijke afwijking van kwaliteitseisen behouden blijft, na vaststelling van afwezigheid van risico's voor de volksgezondheid, om de continuïteit van de drinkwatervoorziening niet in gevaar te brengen.

Update parameters

Het voorstel bevat een herziening van de gestelde parameters en voor enkele parameters een aanpassing van de hoogte van kwaliteitseisen. Nederland ondersteunt de toevoeging van nieuwe parameters die een betere indicatie geven van de drinkwaterkwaliteit. Nederland ondersteunt in het bijzonder de opname van perfluorverbindingen (waaronder PFOA en GenX). Dit biedt een betere basis om zowel nationaal als Europees emissies van deze stoffen te verminderen. Nederland ondersteunt ook de opname van Legionella als parameter, aangezien op deze wijze ook in andere landen binnen de Europese Unie zowel inwoners als toeristen beter beschermd worden tegen het risico op het oplopen van de Veteranenziekte.

Voorschriften voor materialen en chemicaliën in contact met drinkwater

De opdracht aan lidstaten inzake materialen die in contact komen met drinkwater (artikel 10) worden met het voorstel geschrapt omdat de op basis hiervan per lidstaat vastgestelde voorschriften zouden leiden tot handelsbarrières. In plaats hiervan wordt verwezen naar nog te realiseren geharmoniseerde normen in de Bouwproductenverordening. Daarbij is onduidelijk op welke wijze en wanneer invulling onder de Bouwproductenverordening kan en zal gaan plaatsvinden. Nederland staat niet positief ten aanzien van het schrappen van artikel 10 zonder voldoende waarborg van een met het huidige Nederlandse niveau vergelijkbaar beschermingsniveau, ook met het oog op consumentenvertrouwen, en ten aanzien van het besluitvormingsproces. Nederland pleit al jaren voor regulering van hygiënische vereisten onder de Drinkwaterrichtlijn conform de Voedselverpakkingenrichtlijn, met oog op volksgezondheid en een gelijk economisch speelveld. Nederland zal nagaan of en op welke wijze de Europese Commissie

(DG Growth) dit vraagstuk onder de Bouwproductenverordening beoogt op te pakken en op basis daarvan de verdere inzet bepalen.

Verbeteren informatievoorziening en rapportage

Nederland is voor transparante informatievoorziening en verbetering van rapportage. Het voorstel bevat gedetailleerde voorschriften, en onderwerpen die breder zijn dan drinkwaterkwaliteit. Nederland zal bij de onderhandelingen aandacht hebben voor het nut van bepaalde voorschriften ten opzichte van het doel, en voor de administratieve lasten ten opzichte van beoogde effecten. Tevens zal Nederland voorwaarden op basis van veiligheidsbeleid bij de onderhandelingen in het oog houden.

Toegang tot drinkwater

Nederland onderschrijft Resolutie 64/292 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, waarin het recht op veilig en schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen erkend wordt als een grondrecht van mensen op een behoorlijke levensstandaard en als mensenrecht. Eerder heeft de Nederlandse overheid aangegeven dat het de verantwoordelijkheid is van lidstaten om toegang en financiering van drinkwater te regelen, gebaseerd op het subsidiariteitsprincipe. Het voorliggende voorstel bevat voorschriften inzake de toegang tot drinkwater. Nederland zal bij de onderhandelingen, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, inzetten op het vinden van een evenwichtige oplossing. Verdergaande voorschriften ten aanzien van bijvoorbeeld trainingen, voorlichtingscampagnes vragen om nadere analyse in het licht van subsidiariteit en proportionaliteit.

Toegang tot de rechter

Het artikel t.a.v. toegang tot de rechter is nieuw en is volgens de Commissie in overeenstemming met artikel 47 Handvest van de Grondrechten van de EU en het Verdrag van Aarhus. Uitgangspunt is dat het Nederlandse stelsel van rechtsbescherming in overeenstemming is met het Handvest en het Verdrag van Aarhus. Het voorstel geeft wel aanleiding om na te gaan wat deze bepaling precies betekent. Het eerste beeld is dat in de toegang reeds voorzien wordt door het Nederlandse stelsel van rechtsbescherming maar dat bepaalde (feitelijke) verplichtingen zoals de toegang tot drinkwater mogelijk door extra regelgeving zal moeten worden ondersteund. Dit wordt nog nader onderzocht. Ook verdient dit extra aandacht vanwege mogelijke precedent en uitbreidende werking.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

In Europa is in 2015 een eerste succesvol Burgerinitiatief geweest waarin werd gevraagd is tot toegang tot drinkwater en sanitatie voor iedereen. Het Right2Water Initiative heeft bij het verschijnen van het voorstel aangegeven dat het voorstel onvoldoende is en dat het recht op drinkwater had moeten worden opgenomen in het voorstel. De Europese Commissie heeft bij de presentatie van het voorstel aangegeven dat dit juridisch gezien niet mogelijk is. Het Europees Parlement zal naar verwachting inzetten op een hoog ambitieniveau.

De meeste lidstaten ondersteunen een risico gebaseerde aanpak (water safety planning benadering), met voldoende flexibiliteit om invulling te geven aan de nationale situatie. De meeste lidstaten ondersteunen versterking van de relatie met de Kaderrichtlijn Water ten behoeve van een versterking van de bescherming van drinkwaterbronnen. Aandachtspunt is wel coherentie tussen de voorschriften. Diverse stakeholders en lidstaten hebben in de voorfase constant de noodzaak tot harmonisatie van materialen en producten in contact met drinkwater aangegeven. Lidstaten zijn voor transparantie en verbeterde informatievoorziening maar kritisch ten aanzien van administratieve lasten. Meninge omtrent opname van voorschriften ten aanzien toegang tot drinkwater in deze Richtlijn verschillen. Alle lidstaten staan achter modernisering van de Drinkwaterriichtlijn, maar op detailniveau heeft ieder zijn eigen wensen en voorbehouden.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

De Commissie baseert de bevoegdheid op artikel 192, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de EU (VWEU). Dit betreft de gewone wetgevingsprocedure waarin het Europese Parlement en de Raad na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's de activiteiten vaststellen die de Unie moet ondernemen om de doelstellingen van artikel 191 VWEU te verwezenlijken. Richtlijn 98/83 was gebaseerd op artikel 130s van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (VEG). Artikel 130s is eerder, met het Verdrag van Amsterdam, vervangen door artikel 175 VEG. Artikel 175 VEG is met het Verdrag van Lissabon vervangen door het huidige artikel 192 VWEU. De grondslag is daarmee materieel niet gewijzigd. Nederland kan zich vinden in deze grondslag.

b) Subsidiariteit

Nederland beoordeelt de subsidiariteit van het voorstel hoofdzakelijk als positief met enkele kanttekeningen. Het voorstel raakt immers aan verschillende beleidsterreinen die grensoverschrijdend zijn, zoals milieuwetgeving en productenbeleid in het kader van de interne markt, waardoor Europees optreden gerechtvaardigd is. Een aantal voorstellen behoeft wat Nederland betreft niet via een richtlijn te worden geregeld maar kan worden overgelaten aan de lidstaten, zoals uiteengezet onder 3b van dit fiche. In dit kader vindt Nederland bijvoorbeeld dat het de verantwoordelijkheid is van lidstaten om toegang tot drinkwater te regelen.

c) Proportionaliteit

Nederland beoordeelt de proportionaliteit van het voorstel als overwegend positief met enkele kanttekeningen. Aangezien het voorstel tot doel heeft een bestaande richtlijn te herzien, wordt hetzelfde instrument gebruikt. De voorgestelde wijzigingen gaan behoudens de onder 3b, genoemde kanttekeningen niet verder dan nodig om de doelen te bereiken. In dit kader is Nederland bijvoorbeeld geen voorstander van het verplicht maken van voorlichtingscampagnes en heeft Nederland vraagtekens bij de gedetailleerdere informatieverplichting in het huidige voorstel. Nederland zal voorts kritisch beschouwen of de nalevingskosten niet groter dan noodzakelijk zijn om de beoogde doelen te bereiken.

5. Financiële implicaties, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

a) *Consequenties EU-begroting*

Geen. De Commissie verwacht dat implementatie kan plaatsvinden binnen de bestaande budgetten van de Commissie en het Europese Milieu Agentschap.

b) *Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden*

De Commissie verwacht slechts beperkte consequenties ten gevolge van de modernisering van de regelgeving. Naast wettelijke implementatie zullen lidstaten risicoplannen en/of richtsnoeren moeten opstellen en trainingen organiseren. Voor een groot deel geeft Nederland al invulling aan benoemde risico aanpak.

Met name voor het onderdeel binnenhuisinstallaties moeten de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt worden na verduidelijking van de teksten. Zodra dit inzichtelijk is zal naar verwachting overleg plaatsvinden tussen (decentrale) overheden over de wijze waarop kosten worden opgevangen. Hetzelfde geldt voor de nieuwe voorschriften ten aanzien van toegang tot drinkwater. Het geven van trainingen is in Nederland al afgedekt door de professionele drinkwatersector, en de Uneto-VNI en ISSO. De Commissie verwacht daarnaast een reductie in kosten van 0,35 miljoen Euro door vergemakkelijking van rapportage. Uiteraard moeten lidstaten wel investeren om het nieuwe rapportagesysteem te organiseren en daarvoor een initiële kosteninspanning plegen. Budgettaire gevolgen voor de Rijksoverheid worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van budgetdiscipline.

c) *Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger*

De Commissie verwacht dat de jaarlijks kosten van de drinkwatersector van 46,3 miljard zullen stijgen naar 47,9 miljard euro maar dat de positieve effecten ten aanzien van gezondheid de kosten zullen afvlakken. Een initiële investering EU breed wordt geschat op 5,9 miljard euro. De kosten zullen met name doorgerekend worden naar consumenten, maar Europese fondsen en nationaal beleid kunnen deze effecten verminderen. De drinkwaterproducenten worden het meest geraakt door de nieuwe voorschriften. De verwachting is dat de kleine voorzieningen zullen profiteren van een vereenvoudigde risico benadering. In het algemeen verwacht de Commissie dat de veranderingen zullen leiden tot meer werkgelegenheid en kansen, door professionalisering van de Europese drinkwatersector. Naast klein negatief effect op de flessenwater industrie worden positieve effecten verwacht bij de sector die werkt aan producten in contact met drinkwater, midden en kleinbedrijf, markttoegang en ICT.

De positieve effecten die de Commissie verwacht met betrekking tot producten in contact met drinkwater (669 miljoen euro) ziet Nederland vooralsnog niet op basis van het voorliggende voorstel omdat de Commissie heeft gekozen voor een status quo. Daarnaast is de verwachting van Nederland dat voor de drinkwatersector in Nederland met name de gedetailleerde voorschriften ten aanzien informatievoorziening zal leiden tot meerwerk en daarmee kosten. Voor eigenaars van kleine collectieve installaties zal het huidige voorstel leiden tot financiële consequenties, met name ten aanzien van monitoring, rapportage en informatievoorziening.

d) Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger

De Commissie verwacht een reductie in administratieve lasten vanwege een vergemakkelijking van rapportage. Nederland verwacht een lichte toename van administratieve lasten als gevolg van de voorschriften ten aanzien van toegang tot drinkwater en informatievoorziening aan de consument.

e) Gevolgen voor concurrentiekracht

Geen. De Commissie kiest voor een status quo omtrent het ontbreken van Europese harmonisatie van hygiënische vereisten voor producten in contact met drinkwater. De Commissie verwijst naar de Bouwproductenverordening. NL ziet positieve gevolgen voor concurrentiekracht wanneer naast de ontwikkeling van geharmoniseerde productnormen, harmonisatie van de hygiënische vereisten wordt bewerkstelligd.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

Implementatie van het voorstel vereist in elk geval wijziging van het Drinkwaterbesluit, Drinkwaterregeling en mogelijk ook van de Drinkwaterwet zelf, de Regeling materialen en chemicaliën drink- en warm tapwatervoorziening en de Regeling legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater.

Of wetswijziging nodig is wordt nader onderzocht. Of wetswijziging nodig is hangt mede af van de vraag in welke mate feitelijke verplichtingen voor Nederland die uit het voorstel volgen in de wet- en regelgeving moeten worden geïmplementeerd. In beginsel hoeft dit niet, zij het dat uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie volgt dat feitelijke verplichtingen die burgers aanspraken op bepaalde rechten beogen te geven zodanig dienen te worden omgezet, in de vorm van regelgeving, dat burgers zich daar ook (in rechte) op kunnen beroepen (art. 16, toegang tot de rechter). Ook is omzetting in regelgeving aan de orde indien de medewerking van niet tot de rijksoverheid behorende bestuursorganen wordt vereist. In de planning wordt mede rekening gehouden met wetswijziging, totdat vast zou komen te staan dat deze niet nodig is.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

De artikelen 18 en 19 bepalen dat de Commissie gedurende een onbepaalde periode bevoegd is door middel van gedelegeerde handelingen annex I tot/met IV bij de richtlijn te herzien. NL beziet nog of deze bevoegdheidstoekenning en de duur hiervan gerechtvaardigd zijn. Vooralsnog lijkt het EU recht zich hier niet tegen te verzetten. O.g.v. art. 290 VWEU kan de Commissie de bevoegdheid worden gedelegeerd tot regeling van niet-essentiële zaken. O.g.v. art. 291 VWEU kan de Commissie uitvoeringshandelingen verrichten. Dergelijke bevoegdheden zijn opgenomen m.b.t. de herziening van annexen I-IV. Met name voor Annex I (normen en parameters) en II (monitoringsvoorschriften) lijken uitvoeringshandelingen meer voor de hand liggend. Het

aanpassen van nomen kan momenteel alleen via de gewone wetgevingsprocedure. De jurisprudentie van het Hof lijkt ruimte te laten om deze kwaliteitseisen te wijzigen via gedelegeerde handeling, zoals Commissie voorstelt. Bekeken moet worden of aan het voordeel hiervan, namelijk dat sneller op EU niveau normen kunnen worden vastgesteld (opkomende stoffen), nadelen verbonden zitten die maken dat dit instrument toch niet de voorkeur heeft.

c) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

De implementatietermijn is gesteld op twee jaar en 20 dagen na de inwerkingtreding van de richtlijn. Dit is krap maar in beginsel haalbaar, ook indien een wetswijziging nodig zou zijn.

d) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

Een algemene evaluatie- of horizonbepaling ontbreekt. Een horizonbepaling is wenselijk voor de aan de Commissie gedelegeerde bevoegdheid. Een evaluatiebepaling is eveneens wenselijk.

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

a) Implicaties voor uitvoering

Het herzieningsvoorstel sluit op grote lijnen aan bij uitvoering zoals die momenteel in Nederland al plaatsvindt of in ontwikkeling is. De algemene doelstelling van het monitoringsprogramma (Annex II - part A) is uitvoerbaar voor de grote Nederlandse drinkwaterbedrijven, maar de verplichting ten aanzien van enkele parameters is voor de kleine eigen winningen niet uitvoerbaar. Invulling van de supply risk assessment (Annex II - part C) voor de eigen winningen is een aandachtspunt waar momenteel al aan wordt gewerkt. Aandachtspunt is ook verduidelijking ten aanzien monitoring en de normering van Legionella. In Nederland is een dergelijke benadering gangbaar bij prioritaire installaties, maar niet bij particuliere woningen.

De nieuwe Annex IV ten aanzien van informatievoorziening bevat gedetailleerde voorschriften, die meer omvatten dan hetgeen gangbare praktijk is in Nederland. Dit is uitvoerbaar maar hier zijn wat vragen ten aanzien van het beoogde effect. De informatie moet in het herzieningsvoorstel veel sneller gerapporteerd worden.

De implicaties voor de uitvoering van het gehele voorstel worden nader onderzocht waarbij nadere informatie in de loop van het traject wordt meegenomen.

Ten aanzien van rapportage wordt bij het bepalen van de Nederlandse onderhandelingsinzet de *Drafting Principles on smarter environmental reporting* gebruikt. Deze richtsnoeren zijn, in nauwe samenwerking met de Europese Commissie en het EU Milieuagentschap, tot stand gekomen in het kader van het project «Make it Work». Het richtsnoer heeft als doel een goede verdeling van en slimmer monitoren en rapporteren.

b) Implicaties voor handhaving

De implicaties voor de handhaving zijn nog niet bekend. Deze worden nog nader onderzocht.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Het voorstel heeft geen implicaties voor ontwikkelingslanden.

De onderstaande punten worden niet aan het parlement gezonden.

Besloten gedeelte van de standpuntbepaling dat niet naar het parlement gaat.

9. Signalering en advisering

Het fiche wordt onder de aandacht gebracht van de Coördinatiecommissie Internationale Milieuaangelegenheden.

10. Europees krachtenveld en acties

a) Krachtenveld, aanvullend

Spanje, Frankrijk, Duitsland, Italië, Luxemburg hebben problemen met schrappen artikel 10 zonder duidelijke oplossingsrichting.

Voor Duitsland, Frankrijk, Finland en België is nadere bestudering van voorstel voor gedelegeerde handelingen een belangrijk punt.

Denemarken, Zweden, Spanje, Duitsland, Finland, Luxemburg zetten vraagtekens bij het opnemen van voorschriften ten aanzien van toegang tot drinkwater in relatie tot subsidiariteit.

Alleen België heeft zich uitgesproken voorstander te zijn van opname toegang tot drinkwater in het voorstel.

Denemarken vraagt met nadruk om aandacht voor waterverliezen.

Er leven bij veel lidstaten vragen over kosten/baten en administratieve lasten.

b) Nederlands impact assessment

Er is geen Nederlands *Impact Assessment*.

c) Lobby

Er is nog geen formele positie van de drinkwatersector bekend. Aandachtspunten voor de Vewin zijn: 1) vastleggen van de uitgangspunten voor een toetsingskader van drinkwaterproducten voor de waarborging van de drinkwaterkwaliteit en de bescherming van de gezondheid, 2) informatieverstrekking en rapportage 3) vasthouden aan voorzorgsprincipe bij normstelling en de nieuwe parameters, 4) nationale ruimte voor nadere invulling van RA/RM en 5) versterken van de link met de KRW en bronbescherming.

Producenten van producten in contact met drinkwater hebben een vergelijkbare lobby als de drinkwatersector ten aanzien van producten in contact met drinkwater.

11. Betrokken partijen

a) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Intern Beraad*b) Contactpersoon eerstverantwoordelijk ministerie*

5.1.2.e

E-mail: 5.1.2.e@minienm.nl;

Tel: 065.1.2.e

c) Contactambtenaar financiële afdeling eerstverantwoordelijk ministerie

5.1.2.e

e-mail: 5.1.2.e@minienm.nl

Tel: 5.1.2.e

d) Contactambtenaar juridische afdeling eerstverantwoordelijk ministerie

5.1.2.e))

E-mail : 5.1.2.e@minienm.nl

Tel : 06 -5.1.2.e

5.1.2.e (Mevr. mr. 5.1.2.e))

E-mail : 5.1.2.e@minienm.nl

Tel : 06 -5.1.2.e

e) Contactpersonen betrokken ministeries en decentrale overheden

Financiën:

5.1.2.e

5.1.2.e@minfin.nl

Tel: 0705.1.2.e

5.1.2.e,

5.1.2.e@minfin.nl

Tel: 070-5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e@minfin.nl

Telka 0705.1.2.e

BZ:

5.1.2.e

5.1.2.e@minbuza.nl

EZK:

5.1.2.e

5.1.2.e@minez.nl

Interbestuurlijk dossierteam: IenW, VWS, EZK, BZK, BuZa, UvW, IPO, VNG, ILenT*f) Coördinator Regeldruk*

Via contactpersoon juridische afdeling

Intern Beraad

Van: [redacted]
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: Re: AGROfacts
Datum: donderdag 15 maart 2018 09:35:34
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Lijkt m handig als 5.1.2.e of collega naar de hearing in EP gaat. Staat niet bij of t brussel of straatsburg is?
 Het valt samen met paff, of temmindte op dezelfde dag, anders was ik zelf graag gegaan.
 Zal eric vragen.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 15 mrt. 2018 om 09:33 heeft 5.1.2.e <5.1.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

Zie nog weer hieronder. Doen we daar eigenlijk iets mee, [redacted]? even voor het gemak geel gemaakt.
 Ik stuur je ook de NL positie, zoals die is gemaakt voor de General Food Law door VWS 5.1.2.e en afgestemd met lenW, BuZa en ons. Het gaat om 'transparency and sustainability in risk assessment' en de rol van LS en EFSA.
 Heb er dinsdag en giosteren wat commentaar op gegeven (met name dat ik me in zaken kon vinden en wat Engelse taal-dingen; moest weer eens heel snel.
 We hebben erover gesproken nav de FR-positie, waar lenW eerst bij aan wilde sluiten (blij dat dat is afgehouden, daar stonden echt dingen in die wij niet kunnen onderschrijven).

Groet, 5.1.2.e

Dr. 5.1.2.e

Co-ordinating senior officer
 Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality
 DG Agriculture and Nature
 Plant Health
 P.O. Box 20401
 NL 2500 EK The Hague
 The Netherlands

**31 5.1.2.e

5.1.2.e@minez.nl

Van: 5.1.2.e@minbuza.nl

Verzonden: donderdag 15 maart 2018 8:25

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: AGROfacts

Neonicotinoids on PAFF agenda (March 22/23) – but no vote: Member States will hold a discussion on EFSA's updated risk assessment on neonicotinoid pesticides (published on Feb 28) at the Standing Committee on Plants, Animals, Food & Feed (PAFF) – phyto-pharmaceuticals legislation on March 22/23. No vote will take place at the meeting – more than likely after Easter. The study from the Parma-based agency confirmed that most uses of neonicotinoid pesticides represent a risk to wild bees (bumble bees & solitary bees) & honeybees, paving the way for Commission proposals to extend restrictions banning outdoor use of clothianidin, imidacloprid & thiamethoxam.
 On the same day, EP Committees for the Environment, Public Health & Food Safety and Petitions will hold a joint public hearing on the impact of endocrine disrupting chemicals (EDC) on public health & the environment (March 22). Members will hear from experts from EU & national regulatory agencies, academia & civil society. The hearing will consist of two panels, focusing on the specificities of the EU regulatory approval process for EDCs & whether it could be conceived differently in the future.

<image001.jpg> 5.1.2.e

Counselor for Veterinary and Phytosanitary Affairs & Sustainable Food
 Production

Permanent Representation of the Netherlands to the EU
Kortenberglaan 4 | 1040 Brussels
T: +32 5.1.2.e
M: +32 5.1.2.e
@: 5.1.2.e@minbuza.nl
www: [NL Permrep to the EU](#) / [NL Agricultural Counselors Worldwide](#)

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

<13 03 2018 Position Netherlands proposal transparency and sustainabilit....docx>

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: E-mailen - Brief van Wemos aan de Staatssecretaris IenW ~ Belgisch nationaal plan hormoonverstorende stoffen.PDF
Datum: maandag 4 juni 2018 13:12:37

Dankje! Ik heb ook geen brief gezien!

Gr 5.1.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 1 jun. 2018 om 17:05 heeft 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Ha 5.1.2.e

Ik heb deze brief niet gezien, LNV staat ook niet bij de geadresseerden. Ik ontvang graag de concept tekst, maar vermoed dat die niet van belang is voor LNV.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minienm.nl

Verzonden: woensdag 30 mei 2018 16:48

Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e

Onderwerp: E-mailen - Brief van Wemos aan de Staatssecretaris IenW ~ Belgisch nationaal plan hormoonverstorende stoffen.PDF

Beste collega's,

Ik kan me voorstellen dat WEMOS aan een of meer van jullie bewindspersonen een vergelijkbare brief heeft gestuurd als aan onze minister en staatssecretaris (bijgevoegd). Indien dat het geval is, zou ik willen voorstellen dat er een gezamenlijke reactie komt, en dat VWS dat coördineert.

Als dat niet het geval is lijkt het me nuttig om de beantwoording door ons met jullie af te stemmen.

Groet, 5.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Finalized Guidance Document for identification of Endocrine Disruptors published
Datum: donderdag 7 juni 2018 14:50:33
Bijlagen: [ATT41347.1.jpg](#)

Dag 5.1.2.e

Ter info!

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e [mailto:5.1.2.e@ec.europa.eu]

Verzonden: donderdag 7 juni 2018 11:41

Aan: 5.1.2.e@sanita.it; 5.1.2.e@tukes.fi; 5.1.2.e@madr.ro; 5.1.2.e@dgadr.pt;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@kemi.se; 5.1.2.e@ages.at; 5.1.2.e
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@ec.europa.eu;
 5.1.2.e@mps.hr; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@mccaa.org.mt;
 5.1.2.e@dfa.ie; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@diplomatie.gouv.fr;
 5.1.2.e@gov.mt; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@dgav.pt;
 5.1.2.e@dgav.pt; 5.1.2.e@sanita.it; 5.1.2.e@sanita.it;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@mccaa.org.mt; 5.1.2.e@magrama.es;
 5.1.2.e@sgae.gouv.fr; 5.1.2.e@dfa.ie; 5.1.2.e@vaad.gov.lv;
 5.1.2.e@da.moa.gov.cy; 5.1.2.e@dgav.pt; 5.1.2.e@bfsa.bg; 5.1.2.e@ec.europa.eu
 5.1.2.e@agriculture.gouv.fr; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@gov.si;
 5.1.2.e@ages.at; 5.1.2.e@kemi.se; 5.1.2.e@efsa.europa.eu;
 5.1.2.e@asta.etat.lu; 5.1.2.e@kemi.se; 5.1.2.e@vaad.gov.lv;
 5.1.2.e@asta.etat.lu; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@rp-grece.be;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@dfa.ie; 5.1.2.e@gezondheid.belgie.be;
 5.1.2.e@ntai.ontsz.hu; 5.1.2.e@uksup.sk; 5.1.2.e@magrama.es;
 5.1.2.e@minagric.gr; 5.1.2.e@dgav.pt; 5.1.2.e@reper-portugal.be; 5.1.2.e@msssi.es
 5.1.2.e@hse.gov.uk; 5.1.2.e@bfsa.bg; 5.1.2.e@gov.si; 5.1.2.e@mps.hr;
 5.1.2.e@mps.hr; 5.1.2.e@hse.gov.uk; 5.1.2.e@ec.europa.eu;
 5.1.2.e@diplomatie.gouv.fr; 5.1.2.e@agri.ee; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e
 5.1.2.e@tukes.fi; 5.1.2.e@mattilsynet.no; releu@sanita.it; An.JAMERS@ec.europa.eu;
 5.1.2.e@mgszh.gov.hu; 5.1.2.e@mmm.fi; 5.1.2.e@mattilsynet.no; 5.1.2.e
 5.1.2.e@tukes.fi; 5.1.2.e@cvas.bwl.de; 5.1.2.e@kemi.se; 5.1.2.e@minol.gov.pl;
 5.1.2.e@dfa.ie; 5.1.2.e@jordbruksverket.se; 5.1.2.e@msz.gov.pl;
 5.1.2.e@vatzum.lt; 5.1.2.e@gov.si; 5.1.2.e@bmeia.gv.at;
 5.1.2.e@gov.si; 5.1.2.e@mae.etat.lu; 5.1.2.e@bvl.bund.de; 5.1.2.e@bmel.bund.de;
 5.1.2.e@mvep.hr; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@mzv.sk;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@vaad.gov.lv; 5.1.2.e@nebih.gov.hu;
 5.1.2.e@pma.agri.ee; 5.1.2.e@pzh.gov.pl; 5.1.2.e@kemi.se;
 5.1.2.e@da.moa.gov.cy; 5.1.2.e@reper-portugal.be; 5.1.2.e@ec.europa.eu;
 5.1.2.e@sanita.it; 5.1.2.e@agriculture.gov.ie; 5.1.2.e@ukuz.cz; 5.1.2.e
 5.1.2.e@brue.auswaertiges-amt.de; 5.1.2.e@vaad.gov.lv; 5.1.2.e@efsa.europa.eu;
 5.1.2.e@agriculture.gov.ie; 5.1.2.e@minszw.nl; 5.1.2.e@mzh.government.bg;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@kemi.se; 5.1.2.e@mps.hr;
 5.1.2.e@kemi.se; 5.1.2.e@mmediu.ro; 5.1.2.e@mfa.gov.lv;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@magrama.es; 5.1.2.e@bfsa.tg;
 5.1.2.e@gov.mt; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e
 5.1.2.e@agriculture.gouv.fr; 5.1.2.e@ec.europa.eu;
 5.1.2.e@pma.agri.ee; 5.1.2.e@mfa.gov.hu; 5.1.2.e@efsa.europa.eu;
 5.1.2.e@pma.agri.ee; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@agriculture.gov.ie;
 5.1.2.e@diplo.de; 5.1.2.e@agriculture.gouv.fr; 5.1.2.e@minbuza.nl;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@mps.hr;
 5.1.2.e@diplomatie.gouv.fr; 5.1.2.e@bmel.bund.de;
 5.1.2.e@bmel.bund.de; 5.1.2.e@land.gov.sk
 5.1.2.e@brue.auswaertiges-amt.de; 5.1.2.e@mst.dk;
 5.1.2.e@mfa.gov.lv; 5.1.2.e@nsrz.government.bg; 5.1.2.e@ec.europa.eu;
 5.1.2.e@efsa.europa.eu; 5.1.2.e@ec.europa.eu;
 5.1.2.e@minrol.gov.pl; 5.1.2.e@efsa.europa.eu; 5.1.2.e@minagric.gr;
 5.1.2.e@mattilsynet.no; 5.1.2.e@health.fgov.be;
 5.1.2.e@mzv.cz; 5.1.2.e@efsa.europa.eu; 5.1.2.e@gri.ee;
 5.1.2.e@vatzum.lt; 5.1.2.e@minbuza.nl; 5.1.2.e@sp.sk;
 5.1.2.e@agri.ee; 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@ext.ec.europa.eu;
 5.1.2.e@ec.europa.eu; 5.1.2.e@bvl.bund.de; 5.1.2.e@r.5.1.2.e

(5.1.2.e [redacted]@ec.europa.eu; 5.1.2.e [redacted]@bmlfuw.gv.at; 5.1.2.e [redacted]@mps.hr;
5.1.2.e [redacted]@bmel.bund.de

Onderwerp: Finalized Guidance Document for identification of Endocrine Disruptors published

Dear all,

the finalized "Guidance for the identification of endocrine disruptors in the context of Regulations (EU) No 528/2012 and (EC) No 1107/2009" is published.

You can find it here:

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5311>

It will be published on the EFSA Journal by mid-July (editorial consistency check and typeset, but no material change to the document).

Best regards,

5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

Policy Officer

European Commission

DG Health and Food Safety

Unit E4 - Pesticides and Biocides

F101 04/78

B-1049 Brussels/Belgium

Tel: +32 (0)2 29 76931

Email: 5.1.2.e [redacted]@ec.europa.eu

Web: [http://ec.europa.eu/dgs/health food-safety/](http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/)

Visitor's address:

Rue Froissart 101

B-1040 Brussels (Etterbeek)

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Cc: 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: FW: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019
Datum: vrijdag 25 januari 2019 11:51:14
Bijlagen: [image001.jpg](#) 1
[image002.png](#) 2

Hoi 5.1.2.e,
 Zie onderstaande mail. Blijkbaar komt hormoonverstoring aan de orde in de Milieuraad van 5 maart. Ben jij betrokken bij de annotatie?
 Indien nee, kun je bij je counterparts bij VWS en I&W te rade gaan om te bezien in hoeverre het daadwerkelijk gewasbeschermingsmiddelen aangaat?
 Als dat laatste idd het geval is, dan is medeparaaf minister LNV te overwegen, gezien haar reactie op criteria hormoonverstoring ikv SCoPAFF (december 2018).

Groe

5.1.2.e

Team-/beleidscoördinator Gewasbescherming
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

E 5.1.2.e @minez.nl

T +31 5.1.2.e

□ @5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: woensdag 23 januari 2019 14:48

Aan: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl>

cc: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Hoi 5.1.2.e,

Goed om elkaar vorige week kort ontmoet te hebben. Hierbij dan gelijk ook mail met de vraag om jouw input. Op de agenda van de volgende Milieuraad staan hormoon verstorende stoffen. De focus zal o.a. vooral liggen op gewasbescherming. Nu begreep ik al van de dossierhouders 5.1.2.e en 5.1.2.e dat ze van plan zijn om LNV te betrekken.

Volgende week woensdag, 30 januari, zal I&W de geannoteerde agenda rondsturen. Op deze agenda staan geen onderwerpen waar LNV dossierhouden voor zal zijn echter wel drie agendapunten die LNV relevant zijn (waaronder dus deze).

Graag hoor ik van jou of je goed wordt betrokken door de dossierhouders gedurende het gehele traject naar de Milieuraad toe. Ook ben ik benieuwd of jij noodzaak ziet om ondanks dat er geen eigen LNV agendapunten zijn de GA alsnog ook mede namens Minister LNV uit te sturen.

Hieronder nog wat meer informatie over het agendapunt op de Raad:

Commissie heeft mededeling uitgebracht over dit onderwerp, gaat vooral over wat er gebeurt is in verleden en voorlopig vaag over toekomstige acties. Vindt NL dus niet goed, we willen dat de Commissie met plan van aanpak komt met concrete acties en tijdlijnen. Zie lijn BNC fiche. 5.1.2.a

[redacted], NL zullen waarschijnlijk met gemeenschappelijk document ter bevordering van standpunt komen. Kamer volgt dit onderwerp met veel belangstelling. Zowel 5.1.2.a zijn bezig met nationaal plan uitfasering hormoon verstorende stoffen, Kamer wil hier met reactie opkomen, voortouw ligt bij minister Bruins dus daar moet goed mee worden afgestemd.

Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e) - DGMI <5.1.2.e @minienm.nl>

Verzonden: dinsdag 22 januari 2019 16:56

Aan: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl> 5.1.2.e)

5.1.2.e @minez.nl> 5.1.2.e @minbuza.nl 5.1.2.e)

5.1.2.e @minez.nl> 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl>

5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl> 5.1.2.e) - DGMI

5.1.2.e @minienm.nl> 5.1.2.e) 5.1.2.e @minienm.nl> 5.1.2.e

[redacted] @minienm.nl> 5.1.2.e) - DGB

5.1.2.e @minienm.nl> 5.1.2.e - DGMI

<5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>; 5.1.2.e [redacted] <5.1.2.e [redacted]@minez.nl>; 5.1.2.e [redacted] - DGM 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>; 5.1.2.e [redacted] - BSK
 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>; 5.1.2.e [redacted] - DGMI
 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>; 5.1.2.e [redacted] - DGMI
 5.1.2.e [redacted] > 5.1.2.e [redacted] - DGMI
 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>; 5.1.2.e [redacted] - DGMI
 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>; 5.1.2.e [redacted] <5.1.2.e [redacted]@minez.nl>;
 5.1.2.e [redacted]@minez.nl>; 5.1.2.e [redacted]@minbuza.nl>;
 5.1.2.e [redacted] - BSK 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>; 5.1.2.e [redacted]
 [redacted]@minbuza.nl>; 5.1.2.e [redacted]@minbuza.nl>; 5.1.2.e [redacted]
 [redacted]@minez.nl>; 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>;
 5.1.2.e [redacted] - BSK 5.1.2.e [redacted]@minienm.nl>

Onderwerp: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Beste collega's,

Bedankt voor jullie aanwezigheid vanmiddag, erg nuttig om de stand van zaken bij de onderwerpen van de Raadsagenda door te hebben genomen.

Deze uitzetmail met deadlines en documenten ontvangen jullie nu al i.v.m. het aanstaande voorjaarsreces waardoor het AO naar voren is gehaald en de deadlines al snel zijn. Jullie ontvangen deze mail omdat jullie dossierhouder zijn van een onderwerp dat op de agenda van deze Milieuraad (of het AO daar aan voorafgaand) staat. Mocht ik onverhoopt collega's vergeten zijn/verkeerd hebben genoteerd, hoor ik dat graag. Deze mail mag uiteraard ook worden doorgestuurd aan de relevante collega's. Het AO met de Tweede Kamer staat gepland voor **20 februari van 11:30 – 14:30**.

Voor de onderstaande producten ontvangen we graag jullie bijdragen (in mail naar mij). Voor alle bijdragen geldt dat de inhoud **vooraf** met je directeur afgestemd dient te worden. Daarnaast gaan we er van uit dat het betreffende stuk ook met de relevante collega's op de PV is afgestemd.

1. Geannoteerde Agenda

- o Graag ontvangen we uiterlijk **maandag 28 januari, 12.00** een bijdrage voor de Geannoteerde Agenda. In de bijlage het format hiervoor.
- o Voor de AOB punten kan de tekst voor de GA kort en bonding zijn.

2. AO dossier

- o Graag ontvangen we uiterlijk **maandag 4 februari, 12.00** een briefing voor het AO-dossier. Het format vind je in de bijlage.
- o Waar relevant kunnen Q&A's worden voorbereid voor het AO. Deze ontvangen we dan graag op **dinsdag 19 februari, 12.00**. Het format vind je eveneens in de bijlage.
- o Ik wil jullie vragen om **bereikbaar** te zijn (of een collega aan te wijzen die dat is) tijdens het AO op woensdag 20 februari tussen 11.30 en 14.30. Over de delegatie van het AO wordt later besloten.

3. Raadsdossier

- o Graag ontvangen we uiterlijk **dinsdag 19 februari, 17.00** van jullie een briefing voor het Raadsdossier. Zie bijlage voor het format; veel hiervoor kan hergebruikt worden van het AO dossier.

Hieronder per product de verschillende dossiers die hiervoor nodig zijn.

Mochten er vragen zijn dan hoor ik het graag!

Hartelijke groeten en alvast veel dank!

5.1.2.e [redacted]
 06:5.1.2.e [redacted]
 +++

GEANNOTEERDE AGENDA (GA)

Waterhergebruik >> 5.1.2.e [redacted]
 Hormoonversturende stoffen >> 5.1.2.e [redacted]
 Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e [redacted] (EZK), 5.1.2.e [redacted] (EZK)
 Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]
 Evaluatie shipping (AOB) >> 5.1.2.e [redacted]

AO-DOSSIER

Waterhergebruik >> 5.1.2.e [redacted]
 Hormoonversturende stoffen >> 5.1.2.e [redacted]
 Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e [redacted]

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e [redacted]

Eveneens geagendeerd tijdens AO:

Plastic Pact >> 5.1.2.e [redacted]

DOSSIER RAAD ZELE

Waterhergebruik >> 5.1.2.e

Hormoonverstorende stoffen >> 5.1.2.e

Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e
(EZK)

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)

Evaluatie shipping (AOB) >> 5.1.2.e

5.1.2.e

Beleidsmedewerker

Ministry of Infrastructure and Water Management of the Netherlands**Directorate for International Affairs**

Rijnstraat 8 | 2515 XP | The Hague

P.O. Box 20901 | 2500 EX | The Hague

T +31 5.1.2.e

E 5.1.2.e @minienm.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019
Datum: woensdag 30 januari 2019 10:44:03
Bijlagen: [image001.png](#) 1
[image002.jpg](#) 2

Goedemorgen beide,
 Ik het zojuist even contact gehad met 5.1.2.e van BPZ over het wel of niet laten mede ondertekenen van de GA door de minister van LNV. Zij gaf aan dat het in principe akkoord is om niet te laten ondertekenen echter wees zij erop dat hormoonverstorende stoffen erg in de belangstelling staan van de politiek en redelijk gevoelig liggen. Zodra de GA binnen is zou zij daarom graag zien dat het voor de zekerheid wordt gecheckt met 5.1.2.e
 Ik weet niet of dit al was gebeurd?
 Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 29 januari 2019 11:51

Aan: 5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: FW: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Hoi 5.1.2.e,

Zie onderstaande reactie van 5.1.2.e.

Het betekent voor de komende Milieuraad dat LNV (5.1.2.e) zal worden betrokken zodra gewasbeschermingsmiddelen in beeld komen bij het item over hormoonverstorende stoffen, maar dat medeparaaf minister LNV, voor zover nu bekend, niet nodig is.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2.e

Team-/beleidscoördinator Gewasbescherming

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

E 5.1.2.e @minez.nl

T +31 5.1.2.e

□ @5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 29 januari 2019 10:26

Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e @minez.nl>

cc: 5.1.2.e; 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Hoi 5.1.2.e

Ik heb zojuist telefonisch gesproken met 5.1.2.e van IenW. Hormoonverstorende stoffen staat inderdaad op de agenda van de milieuraad van 05-03-2019. Dat is mijn contactpersoon voor de hormoonverstorende stoffen. Op de agenda staat niet speciaal gewasbescherming. 5.1.2.e heeft in een overleg met de collega's van LNV alleen in het algemeen (dus niet voor de milieuraad van 05-03-2019) aangegeven dat gewasbescherming voor LNV een belangrijk onderwerp is, waarschijnlijk is daar een misverstand over ontstaan.

De onderstaande zin uit een van de berichtjes hieronder klopt en gaat niet speciaal over gewasbescherming:

Commissie heeft mededeling uitgebracht over dit onderwerp, gaat vooral over wat er gebeurt is in verleden en voorlopig vaag over toekomstige acties. Vindt NL dus niet goed, we willen dat de Commissie met plan van aanpak komt met concrete acties en tijdlijnen. Zie lijn BNC fiche. 5.1.2.a

5.1.2.a, NL zullen waarschijnlijk met gemeenschappelijk document ter bevordering van standpunt komen. Kamer volgt dit onderwerp met veel belangstelling. Zowel 5.1.2.a zijn bezig met nationaal plan uitfasering hormoon verstorende stoffen, Kamer wil hier met reactie opkomen, voortouw ligt bij minister Bruins dus daar moet goed mee worden afgestemd.

Met 5.1.2.e de afspraak herbevestigd dat zodra het woord 'gewasbescherming' wordt gebruikt ik wordt geïnformeerd/betrokken.

Groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Team-/beleidscoördinator Gewasbescherming

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

E 5.1.2.e @minez.nl

T +31 5.1.2.e

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 23 januari 2019 14:48

Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl>

cc: 5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Hoi 5.1.2.e,

Goed om elkaar vorige week kort ontmoet te hebben. Hierbij dan gelijk ook mail met de vraag om jouw input. Op de agenda van de volgende Milieuraad staan hormoon verstorende stoffen. De focus zal o.a. vooral liggen op gewasbescherming. Nu begreep ik al van de dossierhouders 5.1.2.e en 5.1.2.e dat ze van plan zijn om LNV te betrekken.

Volgende week woensdag, 30 januari, zal I&W de geannoteerde agenda rondsturen. Op deze agenda staan geen onderwerpen waar LNV dossierhouden voor zal zijn echter wel drie agendapunten die LNV relevant zijn (waaronder dus deze).

Graag hoor ik van jou of je goed wordt betrokken door de dossierhouders gedurende het gehele traject naar de Milieuraad toe. Ook ben ik benieuwd of jij noodzaak ziet om ondanks dat er geen eigen LNV agendapunten zijn de GA alsnog ook mede namens Minister LNV uit te sturen.

Hieronder nog wat meer informatie over het agendapunt op de Raad:

Commissie heeft mededeling uitgebracht over dit onderwerp, gaat vooral over wat er gebeurt is in verleden en voorlopig vaag over toekomstige acties. Vindt NL dus niet goed, we willen dat de Commissie met plan van aanpak komt met concrete acties en tijdlijnen. Zie lijn BNC fiche. 5.1.2.a

5.1.2.a, NL zullen waarschijnlijk met gemeenschappelijk document ter bevordering van standpunt komen. Kamer volgt dit onderwerp met veel belangstelling. Zowel 5.1.2.a zijn bezig met nationaal plan uitfasering hormoon verstorende stoffen, Kamer wil hier met reactie opkomen, voortouw ligt bij minister Bruins dus daar moet goed mee worden afgestemd.

Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>

Verzonden: dinsdag 22 januari 2019 16:56

Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl> 5.1.2.e

<5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl; 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl> 5.1.2.e <5.1.2.e @minez.nl>;

5.1.2.e 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e - DGMI

5.1.2.e @minienm.nl> 5.1.2.e - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e

- DGRW 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - DGB

5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - DGMI

5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e

- DGM 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - BSK

<5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e DGMI

5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - DGMI

5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - DGMI

5.1.2.e @minienm.nl> 5.1.2.e - DGMI

5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @minez.nl>;

5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>;

5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>;
5.1.2.e) - BSK 5.1.2.e @minienm.nl>

Onderwerp: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Beste collega's,

Bedankt voor jullie aanwezigheid vanmiddag, erg nuttig om de stand van zaken bij de onderwerpen van de Raadsagenda door te hebben genomen.

Deze uitzetmail met deadlines en documenten ontvangen jullie nu al i.v.m. het aanstaande voorjaarsreces waardoor het AO naar voren is gehaald en de deadlines al snel zijn.

Jullie ontvangen deze mail omdat jullie dossierhouder zijn van een onderwerp dat op de agenda van deze Milieuraad (of het AO daar aan voorafgaand) staat. Mocht ik onverhoopt collega's vergeten zijn/verkeerd hebben genoteerd, hoor ik dat graag. Deze mail mag uiteraard ook worden doorgestuurd aan de relevante collega's. Het AO met de Tweede Kamer staat gepland voor **20 februari van 11:30 – 14:30**.

Voor de onderstaande producten ontvangen we graag jullie bijdragen (in mail naar mij). Voor alle bijdragen geldt dat de inhoud **vooraf** met je directeur afgestemd dient te worden.

Daarnaast gaan we er van uit dat het betreffende stuk ook met de relevante collega's op de PV is afgestemd.

1. Geannoteerde Agenda

- o Graag ontvangen we uiterlijk **maandag 28 januari, 12.00** een bijdrage voor de Geannoteerde Agenda. In de bijlage het format hiervoor.
- o Voor de AOB punten kan de tekst voor de GA kort en bondig zijn.

2. AO dossier

- o Graag ontvangen we uiterlijk **maandag 4 februari, 12.00** een briefing voor het AO-dossier. Het format vind je in de bijlage.
- o Waar relevant kunnen Q&A's worden voorbereid voor het AO. Deze ontvangen we dan graag op **dinsdag 19 februari, 12.00**. Het format vind je eveneens in de bijlage.
- o Ik wil jullie vragen om bereikbaar te zijn (of een collega aan te wijzen die dat is) tijdens het AO op woensdag 20 februari tussen 11.30 en 14.30. Over de delegatie van het AO wordt later besloten.

3. Raadsdossier

- o Graag ontvangen we uiterlijk **dinsdag 19 februari, 17.00** van jullie een briefing voor het Raadsdossier. Zie bijlage voor het format; veel hiervoor kan hergebruikt worden van het AO dossier.

Hieronder per product de verschillende dossiers die hiervoor nodig zijn.

Mochten er vragen zijn dan hoor ik het graag!

Hartelijke groeten en alvast veel dank!

5.1.2.e

06-5.1.2.e

+++

GEANNOTEEERDE AGENDA (GA)

Waterhergebruik >> 5.1.2.e

Hormoonverstorende stoffen >> 5.1.2.e

Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e

(EZK)

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)

Evaluatie shipping (AOB) >> 5.1.2.e

AO-DOSSIER

Waterhergebruik >> 5.1.2.e

Hormoonverstorende stoffen >> 5.1.2.e, 5.1.2.e

Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e, 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e

(EZK)

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e

Eveneens geagendeerd tijdens AO:

Plastic Pact >> 5.1.2.e, 5.1.2.e

DOSSIER RAAD ZELE

Waterhergebruik >> 5.1.2.e

Hormoonverstorende stoffen >> 5.1.2.e, 5.1.2.e

Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e, 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e

(EZK)

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)

Evaluatie shipping (AOB) >> Hermien Busschbach

5.1.2.e

Beleidsmedewerker

Ministry of Infrastructure and Water Management of the Netherlands

Directorate for International Affairs

Rijnstraat 8 | 2515 XP | The Hague

P.O. Box 20901 | 2500 EX | The Hague

T +31 5.1.2.e
E 5.1.2.e @minom.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019
Datum: woensdag 30 januari 2019 10:58:11
Bijlagen: [image001.png](#)¹
[image002.jpg](#)²

Hoi 5.1.2.e
 Oke is goed zal ik doen.
 Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 30 januari 2019 10:55

Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e)
 5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Ha 5.1.2.e,

Checken is altijd goed, zeker voor gevoelig onderwerpen. Dus zodra de GA binnen is kan h'm daarvoor naar mij sturen en ik zal zo nodig met 5.1.2.e overleggen.

Groet,

Hans 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: woensdag 30 januari 2019 10:44

Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e
 5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Goedemorgen beide,

Ik het zojuist even contact gehad met 5.1.2.e van BPZ over het wel of niet laten mede ondertekenen van de GA door de minister van LNV. 5.1.2.e gaf aan dat het in principe akkoord is om niet te laten ondertekenen echter wees 5.1.2.e erop dat hormoonverstorende stoffen erg in de belangstelling staan van de politiek en redelijk gevoelig liggen. Zodra de GA binnen is zou zij daarom graag zien dat het voor de zekerheid wordt gecheckt met 5.1.2.e.

Ik weet niet of dit al was gebeurd?

Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: dinsdag 29 januari 2019 11:51

Aan: 5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: FW: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Hoi 5.1.2.e,

Zie onderstaande reactie van 5.1.2.e.

Het betekent voor de komende Milieuraad dat LNV (5.1.2.e) zal worden betrokken zodra gewasbeschermingsmiddelen in beeld komen bij het item over hormoonverstorende stoffen, maar dat medeparaaf minister LNV, voor zover nu bekend, niet nodig is.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2.e

5.1.2.e

Team-/beleidscoördinator Gewasbescherming

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

5.1.2.e @minez.nl

T +31 5.1.2.e

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 29 januari 2019 10:26

Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e @minez.nl>

cc: 5.1.2.e); 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Hoi 5.1.2.e,

Ik heb zojuist telefonisch gesproken met 5.1.2.e van IenW. Hormoonverstorende stoffen staat inderdaad op de agenda van de milieuraad van 05-03-2019. Dat is mijn contactpersoon voor de hormoonverstoorders. Op de agenda staat niet speciaal gewasbescherming. 5.1.2.e heeft in een overleg met de collega's van LNV alleen in het algemeen (dus niet voor de milieuraad van 05-03-2019) aangegeven dat gewasbescherming voor LNV een belangrijk onderwerp is, waarschijnlijk is daar een misverstand over ontstaan.

De onderstaande zin uit een van de berichtjes hieronder klopt en gaat niet speciaal over gewasbescherming:

Commissie heeft mededeling uitgebracht over dit onderwerp, gaat vooral over wat er gebeurt is in verleden en voorlopig vaag over toekomstige acties. Vindt NL dus niet goed, we willen dat de Commissie met plan van aanpak komt met concrete acties en tijdlijnen. Zie lijn BNC fiche. 5.1.2.a

5.1.2.e, NL zullen waarschijnlijk met gemeenschappelijk document ter bevordering van standpunt komen. Kamer volgt dit onderwerp met veel belangstelling. Zowel 5.1.2.a zijn bezig met nationaal plan uitfasering hormoon verstorende stoffen, Kamer wil hier met reactie opkomen, voortouw ligt bij minister Bruins dus daar moet goed mee worden afgestemd. Met 5.1.2.e de afspraak herbevestigd dat zodra het woord 'gewasbescherming' wordt gebruikt ik wordt geïnformeerd/betrokken.

Groet,

5.1.2.e

5.1.2.e)

Team-/beleidscoördinator Gewasbescherming

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

E 5.1.2.e @minez.nl

T +31 5.1.2.e

@hans_heuvel

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: woensdag 23 januari 2019 14:48

Aan: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl>

CC: 5.1.2.e) <5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Hoi 5.1.2.e,

Goed om elkaar vorige week kort ontmoet te hebben. Hierbij dan gelijk ook mail met de vraag om jouw input. Op de agenda van de volgende Milieuraad staan hormoon verstorende stoffen. De focus zal o.a. vooral liggen op gewasbescherming. Nu begreep ik al van de dossierhouders 5.1.2.e en 5.1.2.e dat ze van plan zijn om LNV te betrekken.

Volgende week woensdag, 30 januari, zal I&W de geannoteerde agenda rondsturen. Op deze agenda staan geen onderwerpen waar LNV dossierhouden voor zal zijn echter wel drie agendapunten die LNV relevant zijn (waaronder dus deze).

Graag hoor ik van jou of je goed wordt betrokken door de dossierhouders gedurende het gehele traject naar de Milieuraad toe. Ook ben ik benieuwd of jij noodzaak ziet om ondanks dat er geen eigen LNV agendapunten zijn de GA alsnog ook mede namens Minister LNV uit te sturen.

Hieronder nog wat meer informatie over het agendapunt op de Raad:

Commissie heeft mededeling uitgebracht over dit onderwerp, gaat vooral over wat er gebeurt is in verleden en voorlopig vaag over toekomstige acties. Vindt NL dus niet goed, we willen dat de Commissie met plan van aanpak komt met concrete acties en tijdlijnen. Zie lijn BNC fiche. 5.1.2.a

5.1.2.e NL zullen waarschijnlijk met gemeenschappelijk document ter bevordering van standpunt komen. Kamer volgt dit onderwerp met veel belangstelling. Zowel 5.1.2.a zijn bezig met nationaal plan uitfasering hormoon verstorende stoffen, Kamer wil hier met reactie opkomen, voortouw ligt bij minister Bruins dus daar moet goed mee worden afgestemd.

Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e) - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>

Verzonden: dinsdag 22 januari 2019 16:56

Aan: 5.1.2.e) <5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e)
 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e)
 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl>;
 5.1.2.e) <5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e) - DGMI
 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e
 @minienm.nl>; 5.1.2.e) - DGMI
 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e
 - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e) - BSK
 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e) - DGMI
 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - DGMI
 <5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e DGMI
 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e - DGMI
 5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e) <5.1.2.e @minez.nl>;
 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>;
 5.1.2.e) - BSK <5.1.2.e @minienm.nl>; 5.1.2.e
 @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e
 @minez.nl>; 5.1.2.e) - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>;
 5.1.2.e) - BSK 5.1.2.e @minienm.nl>

Onderwerp: dossiervorming en deadlines Milieuraad 5 maart 2019

Beste collega's,

Bedankt voor jullie aanwezigheid vanmiddag, erg nuttig om de stand van zaken bij de onderwerpen van de Raadsagenda door te hebben genomen.

Deze uitzetmail met deadlines en documenten ontvangen jullie nu al i.v.m. het aanstaande voorjaarsreces waardoor het AO naar voren is gehaald en de deadlines al snel zijn.

Jullie ontvangen deze mail omdat jullie dossierhouder zijn van een onderwerp dat op de agenda van deze Milieuraad (of het AO daar aan voorafgaand) staat. Mocht ik onverhoopt collega's vergeten zijn/verkeerd hebben genoteerd, hoor ik dat graag. Deze mail mag uiteraard ook worden doorgestuurd aan de relevante collega's. Het AO met de Tweede Kamer staat gepland voor **20 februari van 11:30 – 14:30**.

Voor de onderstaande producten ontvangen we graag jullie bijdragen (in mail naar mij). Voor alle bijdragen geldt dat de inhoud **vooraf** met je directeur afgestemd dient te worden.

Daarnaast gaan we er van uit dat het betreffende stuk ook met de relevante collega's op de PV is afgestemd.

1. Geannoteerde Agenda

- o Graag ontvangen we uiterlijk **maandag 28 januari, 12.00** een bijdrage voor de Geannoteerde Agenda. In de bijlage het format hiervoor.
- o Voor de AOB punten kan de tekst voor de GA kort en bonding zijn.

2. AO dossier

- o Graag ontvangen we uiterlijk **maandag 4 februari, 12.00** een briefing voor het AO-dossier. Het format vind je in de bijlage.
- o Waar relevant kunnen Q&A's worden voorbereid voor het AO. Deze ontvangen we dan graag op **dinsdag 19 februari, 12.00**. Het format vind je eveneens in de bijlage.
- o Ik wil jullie vragen om bereikbaar te zijn (of een collega aan te wijzen die dat is) tijdens het AO op woensdag 20 februari tussen 11.30 en 14.30. Over de delegatie van het AO wordt later besloten.

3. Raadsdossier

- o Graag ontvangen we uiterlijk **dinsdag 19 februari, 17.00** van jullie een briefing voor het Raadsdossier. Zie bijlage voor het format; veel hiervoor kan hergebruikt worden van het AO dossier.

Hieronder per product de verschillende dossiers die hiervoor nodig zijn.

Mochten er vragen zijn dan hoor ik het graag!

Hartelijke groeten en alvast veel dank!

5.1.2.e
 06 5.1.2.e
 +++

GEANNOTEERDE AGENDA (GA)

Waterhergebruik >> 5.1.2.e

Hormoonverstorende stoffen >> 5.1.2.e

Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)
 Evaluatie shipping (AOB) >> 5.1.2.e

AO-DOSSIER

Waterhergebruik >> 5.1.2.e
 Hormoonverstorende stoffen >> 5.1.2.e
 Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e

Eveneens geagendeerd tijdens AO:

Plastic Pact >> 5.1.2.e

DOSSIER RAAD ZELE

Waterhergebruik >> 5.1.2.e
 Hormoonverstorende stoffen >> 5.1.2.e, 5.1.2.e
 Vergroening Europees Semester >> 5.1.2.e, 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)

Lange termijn strategie Klimaat >> 5.1.2.e (EZK), 5.1.2.e (EZK)

Evaluatie shipping (AOB) >> 5.1.2.e

5.1.2.e

Beleidsmedewerker

Ministry of Infrastructure and Water Management of the Netherlands

Directorate for International Affairs

Rijnstraat 8 | 2515 XP | The Hague
 P.O. Box 20901 | 2500 EX | The Hague

T +31 5.1.2.e

E 5.1.2.e @minienm.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: FW: GA milieuraad
Datum: donderdag 31 januari 2019 17:23:40
Bijlagen: [Tweede Kamerbrief Geannoteerde Agenda Milieuraad 5 maart 2019 PV.DOC](#) 1
[Tweede Kamerbrief Geannoteerde Agenda Milieuraad 5 maart 2019 PV.DOC](#) 2

Hoi beide,
 In de bijlage de concept GA. Zie mail hieronder, is nog niet definitief maar zal inhoudelijk waarschijnlijk niet meer wijzigen. Graag dus zoals afgesproken voor de zekerheid voorleggen aan 5.1.2.e met de vraag is ambtelijk akkoord op de GA voldoende of moet het vanwege politieke belangstelling voor hormoon verstorende stoffen ook langs Minister LNV.
 Graag hoor ik van jullie.
 Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e) - DGMI <5.1.2.e@minienm.nl>
Verzonden: donderdag 31 januari 2019 15:44
Aan: 5.1.2.e) <5.1.2.e@minez.nl>
Onderwerp: RE: GA milieuraad

Hi 5.1.2.e,
 Hierbij een conceptversie van de GA. Het is binnen mijn directie nog niet door het MT goedgekeurd (door afwezigheid) maar ik heb mijn leidinggevende gevraagd of ik dit al wel met jullie kon delen en dat kon.
 Tekstueel zal er mogelijk dus nog wel het een of ander veranderen maar inhoudelijk waarschijnlijk niet.
 De inzet vwb hormoonverstorende stoffen is conform het BNC-fiche wat VWS een aantal weken terug heeft geschreven. Volgens mij is het goed op de vlakte gebleven. Probeerde je btw ook net even te bellen.
 Groeten, 5.1.2.e

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA Den Haag

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Datum 13-02-2019
Betreft Geannoteerde Agenda Milieuraad 5 maart 2019

Geachte Voorzitter,

Op 5 maart a.s. vindt in Brussel de eerste Milieuraad onder Roemeens voorzitterschap plaats. Hierbij ontvangt u, mede namens de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de Minister van Economische Zaken en Klimaat, en de Minister van Landbouw, Natuur en Visserij, de geannoteerde agenda van deze Raad.

Tijdens deze Raad staan beleidsdebatten op de agenda over de Commissievoorstellen t.a.v. de verordening water hergebruik, EU-langetermijnstrategie voor klimaat, vergroening van het Europees Semester, hormoonverstoringen en herziening van de Drinkwaterrichtlijn. Over eventuele wijzigingen in de agenda wordt u mondeling geïnformeerd tijdens het AO Milieuraad op 20 februari.

Verordening Water Hergebruik

De ministers zullen tijdens deze Raad voor het eerst op politiek niveau spreken over het in mei 2018 gepresenteerde Commissievoorstel voor een verordening inzake minimum kwaliteitseisen voor hergebruik van gezuiverd huishoudelijk afvalwater voor irrigatiedoeleinden in de landbouw¹. Met deze verordening beoogt de Commissie om hergebruik van water te stimuleren en zo waterschaarste te beperken. Secundair doel is het voorkomen van potentiële barrières voor het vrije verkeer van agrarische producten. Vanwege onzekerheid of producten die met gezuiverd afvalwater zijn bevoeid wel veilig zijn, ziet men graag een Europees kwaliteitskader hiervoor.

Met dit beleidsdebat hoopt het Voorzitterschap zicht te krijgen op de belangrijkste punten voor de lidstaten ten aanzien van het voorstel. Verwachting is dat tijdens de Raad van juni 2019 richtinggevende Raadsconclusies kunnen worden aangenomen.

Inzet Nederland:

De algemene Nederlandse inzet is weergegeven in het BNC-Fiche². Nederland hecht veel waarde aan de waterkwaliteit en zoetwatervoorziening, maar kent geen

¹ COM(2018) 337

² BNC-fiche d.d. 25 juli 2018 Kamerstuk 22 112, nr. 2637

grote waterschaarste-problematiek. Wel zijn er regionale en tijdelijke waterschaarste problemen, wat afgelopen zomer ook duidelijk is geworden. De scenario's van het Deltaprogramma Zoetwater tonen aan dat dit in de toekomst door onder meer klimaatverandering zal toenemen. Mogelijk zal de toekomstige behoefte om gezuiverd afvalwater her te gebruiken dan ook toenemen. Het Kabinet zet zich in om de verordening zo werkbaar mogelijk te maken. Ook is de Nederlandse inzet er op gericht om geen grote administratieve lasten bij de lidstaten neer te leggen, bijvoorbeeld door beperkte rapportageverplichtingen en het voorkomen van verplichte aparte vergunningstelsels die afwijken van reeds in lidstaten bestaande vergunningstelsels.

Het Kabinet steunt het doel om waterschaarste te verminderen, maar vraagt zich af of de huidige opzet, waarbij de focus ligt op Arbo- Voedselveiligheid, hierin voorziet.

Krachtenveld:

Lidstaten zijn erg verdeeld over het Commissie-voorstel. Een aantal Lidstaten is bang dat het voorstel leidt tot een verplichting om hergebruik toe te staan, zonder dat men hier nationaal een eigen afweging in mag maken. Tevens vragen lidstaten zich af of een richtlijn hier niet beter op zijn plaats is, vooral vanuit het oogpunt van flexibiliteit van uitvoering. Lidstaten met ruime ervaring met hergebruik van water steunen dit voorstel, maar vinden het in de huidige vorm te stringent en veeleisend. Ook is er discussie over de scope van het voorstel. Momenteel richt de verordening zich enkel tot gebruik als irrigatiewater in de landbouw. Diverse lidstaten geven aan open te staan voor het uitbreiden van de scope, andere lidstaten zijn expliciet tegen uitbreiding, omdat dit niet in de impact assessment is meegenomen.

Het Europees Parlement is voorstander van uitbreiding van de scope naar meerdere gebruiken. Daarnaast wil het EP de verordening uitbreiden met verplichtingen voor andere partijen in de keten – zoals eindgebruikers van het water – waar de Verordening nu nog enkel verplichtingen bij de zuiveraar neerlegt, maar tegelijkertijd ook maatregelen en monitoring buiten de cirkel van invloed van deze zuiveraar voorschrijft.

EU-langetermijnstrategie voor klimaat

Het Voorzitterschap heeft een beleidsdebat geagendeerd over de EU-langetermijnstrategie voor klimaat, die de Commissie eind november 2018 presenteerde. De visie van de Commissie voor een klimaatneutrale toekomst is in overeenstemming met de doelstelling van de Overeenkomst van Parijs om de mondiaal gemiddelde temperatuurstijging tot ruim onder de 2°C te houden en ernaar te streven deze tot 1,5°C te beperken.

Inzet Nederland

Nederland steunt de door de Commissie voorgestelde ambitie: een klimaatneutrale Unie in 2050. Dit doel past bij de Nederlandse inzet om het huidige 2030-doel voor de EU van ten minste 40% op te hogen naar 55%. Een tijdig ingezette, geleidelijke transitie kan immers helpen om de kosten ervan te beperken. Een ambitieus Europees 2050-doel kan tevens ondersteunend zijn aan het kosteneffectief bereiken van de maatregelen onder het Klimaatakkoord, aangezien dit bijdraagt aan een Europees gelijk speelveld en aan langetermijnzekerheid voor de betrokken sectoren.

De Milieuraad heeft een leidende rol bij de verdere behandeling van de strategie. Gezien de reikwijdte heeft het Roemeens Voorzitterschap echter ook gedachtewisselingen over (onderdelen van) deze mededeling geagendeerd in andere vakraden. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk welke invalshoek het Voorzitterschap bij de discussie in de Milieuraad voor ogen heeft, maar de

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

uitkomst van deze discussie zal naar verwachting mede richtinggevend zijn voor de bespreking van de strategie bij de Informele Europese Raad in Sibiu op 9 mei a.s.

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Indicatie krachtenveld

De presentatie van de strategie is door de lidstaten overwegend positief ontvangen. Nederland heeft in het voortraject tot aan de publicatie van de strategie nauw samengewerkt met een groep andere lidstaten om de Commissie aan te sporen om het ambitieniveau in lijn te brengen met de Overeenkomst van Parijs. Dit heeft o.a. geleid tot een gezamenlijke brief namens tien EU-klimaatministers aan de Commissie, waarin zij wordt opgeroepen om een duidelijk pad uit te stippelen richting klimaatneutraliteit in 2050. Ook het Europees Parlement heeft deze ambitie in een resolutie gesteund.

Vergroening van het Europees Semester

De Milieuraad zal van gedachten wisselen over de vergroening van het Europees Semester, de jaarlijkse coördinatiecyclus van economisch en budgettair beleid in de EU. Op 21 november 2018 heeft de Europese Commissie het najaarspakket van het Europees Semester gepubliceerd. In de jaarlijkse groeianalyse 2019 wordt bij de uitdagingen voor de middellange en lange termijn gewezen op het belang van de beperking van en aanpassing aan klimaatverandering en het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Investerings in duurzaamheid en structurele hervormingen zijn nodig om de Unie verder te ontwikkelen naar een sterke en duurzame economie.

Het Voorzitterschap neemt het bevorderen van duurzame investeringen als uitgangspunt voor de gedachtenwisseling. Duurzame investeringen door private partijen, door de lidstaten en door de Unie zijn volgens het Voorzitterschap cruciaal in de transitie naar een koolstofarme en circulaire economie. Daarnaast worden deugdelijke instituties als voorwaarde voor het slagen van hervormingen ter bespreking voorgelegd. Het Roemeense Voorzitterschap beoogt uit deze bespreking een aantal hoofdboodschappen te concluderen die meegenomen worden bij de bespreking van het Semester in andere Raadsconstellaties en in de verdere onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader.

Inzet Nederland

Het kabinet acht de transitie naar een duurzame, circulaire en koolstofarme economie van toenemend belang voor de macro-economische ontwikkeling binnen de lidstaten en binnen de Unie. In dit kader ondersteunt Nederland de insteek van het Voorzitterschap om tijdens de Milieuraad te spreken over duurzame investeringen als belangrijk punt bij de vergroening van het Europees Semester. Nederland pleit voor een groter aandeel klimaatinvesteringen in het nieuwe Meerjarig Financieel Kader. Daarbij is het belangrijk zowel te investeren in klimaatmitigatie als in -adaptatie. Maar ook voor andere milieuthema's zijn investeringen belangrijk.

De transitie naar een circulaire economie vergt extra investeringen door bedrijven en overheden. Met een circulaire aanpak wordt innovatie gestimuleerd, duurzamer met grondstoffen omgegaan, en CO₂-uitstoot bespaard. Het initiatief "duurzame groei financieren" van de Europese Commissie is een stimulans om ook in de private sector vergroening van financiering te stimuleren. Er zou echter niet alleen gekeken moeten worden naar investeringen die direct gericht zijn op duurzaamheid; er kan ook winst geboekt worden door bij meer reguliere investeringen en overheidsopdrachten te letten op de impact van de investering. Nederland onderschrijft het belang van goedwerkende en kwalitatief hoogwaardige instituties als voorwaarde voor het slagen van hervormingen. Tenslotte acht Nederland het van belang dat de nadruk van het Semester op economische structuurversterkende maatregelen behouden blijft.

Indicatie krachtenveld

Lidstaten zijn positief over de toenemende aandacht voor duurzaamheid en klimaat in het Europees Semester en waarderen de gelegenheid voor een gedachtewisseling hierover in de Milieuraad. Lidstaten zouden in het semester meer aandacht willen voor thema's die een impact hebben op de financieel economische context maar nog onvoldoende worden meegenomen, zoals circulaire economie, luchtkwaliteit en biodiversiteit. Ook is er interesse in hoe het Europees Semester na 2020 hierop in zal spelen. Lidstaten hebben nationaal verschillende activiteiten en initiatieven die gericht zijn op het faciliteren van investeringen in duurzaamheid en op het in kaart brengen van knelpunten die investeerders ervaren, de discussie in de Milieuraad zien lidstaten als een gelegenheid om ervaringen hierover te delen.

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Hormoonverstorende stoffen

De Europese Commissie heeft op 7 november 2018 de Mededeling uitgebracht over het "European Union framework on endocrine disruptors"³. Om EU burgers ook in de toekomst een hoog niveau van bescherming te bieden tegen hormoonverstorende stoffen, wil de Commissie de strategische aanpak daarvan de komende jaren baseren op de toepassing van het voorzorgsbeginsel. Deze aanpak heeft tot doel: de algemene blootstelling van de mens en het milieu aan hormoonverstorende stoffen zoveel mogelijk te beperken; de ontwikkeling van een grondige kennisbasis te versnellen met het oog op een doeltreffende en proactieve besluitvorming; een actieve dialoog te bevorderen waarbij alle betrokkenen worden gehoord en samenwerken.

Inzet Nederland

Het kabinet vindt het van groot belang dat stoffen en artikelen veilig kunnen worden gebruikt. Het kabinet streeft naar een doortastende aanpak van hormoonverstorende stoffen, bij voorkeur in Europees en OESO verband. Het kabinet streeft ernaar de regelgeving zoveel mogelijk te harmoniseren voor de verschillende toepassingen waarin hormoonverstorende stoffen kunnen voorkomen. Wel is het mogelijk dat de specifieke context tot differentiatie kan dwingen in de wijze waarop de stoffen worden gereguleerd. Het uitgangspunt van het kabinetsbeleid is, dat het gebruik van hormoonverstorende stoffen niet mag leiden tot onaanvaardbare risico's voor mens en milieu. Het terugdringen van hormoonverstorende stoffen is ook van belang voor het realiseren van een circulaire economie.

De in de mededeling aangekondigde acties zijn over het algemeen minder verstrekkend en minder concreet dan op grond van het 7th Environment Action Programme (EAP-7) mocht worden verwacht. Het kabinet is van mening dat het mandaat dat de Europese Commissie heeft gekregen in het EAP-7 verplicht is maatregelen te treffen om blootstelling te minimaliseren en te zorgen dat uiterlijk in 2020 alle hormoonverstorende stoffen als Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) op de kandidatenlijst van REACH worden geplaatst. Daarnaast hecht het kabinet er groot belang aan dat de Commissie nog dit jaar een uitvoeringsprogramma opstelt met concrete, uitgewerkte acties voorzien van tijdlijnen.

Indicatie krachtenveld

Al in november 2014 hebben acht lidstaten waaronder Nederland de Commissie verzocht om een werkplan op te stellen om de blootstelling aan hormoonverstorende stoffen te minimaliseren in alle relevante regelgeving.

³ COM(2018) 734

In de brief van 27 juli 2018, ondertekent door de bewindspersonen van 10 landen⁴, is bezorgdheid geuit over het uitblijven van onder meer deze mededeling.

Naast de kritische ontvangst van diverse lidstaten lijkt ook het Europees Parlement kritisch. Omdat het een Commissiemededeling betreft, zal deze mededeling zelf niet meer worden aangepast. De inzet van het Europees Parlement en diverse lidstaten zal gericht zijn op een annex waarin de Commissie wel concrete acties met bijbehorend tijdspad opneemt.

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Herziening Drinkwaterrichtlijn (PM mogelijke agendering wordt niet meegestuurd)

De Drinkwaterrichtlijn (DWR) legt de minimumkwaliteit van het drinkwater in de EU vast. Ook geeft de richtlijn bepalingen over informatievoorziening naar het publiek, maatregelen, monitoring en analyse, en rapportage. Het Europees Burgerinitiatief Right2Water is één van de argumenten voor de Europese Commissie om de herziening voortvarend op te pakken. Het Voorzitterschap heeft de Drinkwaterrichtlijn geagendeerd voor een eerste behandeling in de komende Milieuraad, met mogelijk besluitvorming tijdens de Milieuraad in juni. De herziening van de Drinkwaterrichtlijn staat hoog op de agenda van het Voorzitterschap en heeft de ambitie uitgesproken om de onderhandelingen nog voor de verkiezingen van het Europees Parlement af te ronden.

Inzet Nederland

Nederland hecht veel waarde aan toegang tot kwalitatief goed en betaalbaar drinkwater. Het recht op en toegang tot water en sanitaire voorzieningen wordt wereldwijd gezien als een mensenrecht. Nederland onderschrijft de noodzaak tot modernisering van deze richtlijn. Nederland onderschrijft de wenselijkheid van het verbeteren van de risicobenadering en betere aansluiting op aanpalende regelgeving, waaronder de Kaderrichtlijn Water, wat ten goede zal komen aan de borging van de drinkwaterkwaliteit. Dit sluit ook aan bij Nederlands beleid ten aanzien van bescherming van drinkwaterbronnen, en de nationale inzet voor de aanpak van opkomende stoffen. Een belangrijk punt voor Nederland is dat de voorschriften consistent zijn met de Kaderrichtlijn Water.

Indicatie krachtenveld

Ten aanzien van het opnemen van toegang tot drinkwater aan de richtlijn is de Raad verdeeld. Met name de zuidelijke lidstaten hebben aangegeven dat toegang tot drinkwater opgenomen moet worden in de drinkwaterrichtlijn. Een aantal andere lidstaten is hier geen voorstander van, daarnaast zijn enkele lidstaten bereid tot een compromis. Er is een veelheid aan elementen waaraan nog wordt gewerkt zoals de onvolledige uitwerking van de *risk-based approach* in het voorstel en de aanpak voor materialen en producten in contact met drinkwater. Ten aanzien van dit laatste punt zijn veel lidstaten zijn voor het vastleggen van minimum vereisten in de Drinkwaterrichtlijn.

Het Europees Parlement heeft in oktober 2018 reeds een akkoord bereikt. Het Europees Parlement wil nadrukkelijk ingaan op het Burgerinitiatief Right2Water door opname van toegang tot drinkwater in de richtlijn, en verdergaande informatieverplichtingen dan drinkwaterkwaliteit aan de burger. Ook heeft het Europees Parlement amendementen opgenomen ten aanzien van vereisten voor materialen en producten in contact met drinkwater. Bij de plenaire stemming waren veel onthoudingen ten aanzien van toegang tot drinkwater.

⁴ 5.1.2.a

Diversen**AOB: monitoring, de rapportage en de verificatie van kooldioxide-emissies door maritiem vervoer**

De Commissie zal een presentatie geven over het EU-systeem voor nauwkeurige monitoring, rapportage en verificatie (MRV) van CO²-uitstoot en andere relevante informatie van grote schepen die gebruik maken van EU-havens.

De Commissie zal naar verwachting met een voorstel voor wijzigingen komen van de EU MRV verordening, teneinde overeenstemming met die van internationale (IMO) overeenkomst te waarborgen.

Inzet Nederland

Nederland is voorstander van een vergaande gelijktrekking van de EU-regelgeving betreffende de monitoring, rapportage en verificatie van broeikasgasemissies en het Data Collectie Systeem van het IMO.

Krachtenveld

Zowel de Commissie als een grote groep lidstaten zullen voorstander zijn voor het zoveel mogelijk gelijktrekken van de data collectie systemen. Het uitgangspunt hierbij is om het in de MRV-verordening opgenomen systeem zoveel mogelijk in stand te houden.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

S. van Veldhoven - Van der Meer

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT,

E. D. Wiebes

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA Den Haag

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Datum 13-02-2019
Betreft Geannoteerde Agenda Milieuraad 5 maart 2019

Geachte Voorzitter,

Op 5 maart a.s. vindt in Brussel de eerste Milieuraad onder Roemeens voorzitterschap plaats. Hierbij ontvangt u, mede namens de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de Minister van Economische Zaken en Klimaat, en de Minister van Landbouw, Natuur en Visserij, de geannoteerde agenda van deze Raad.

Tijdens deze Raad staan beleidsdebatten op de agenda over de Commissievoorstellen t.a.v. de verordening water hergebruik, EU-langetermijnstrategie voor klimaat, vergroening van het Europees Semester, hormoonversturende stoffen en herziening van de Drinkwaterrichtlijn. Over eventuele wijzigingen in de agenda wordt u mondeling geïnformeerd tijdens het AO Milieuraad op 20 februari.

Verordening Water Hergebruik

De ministers zullen tijdens deze Raad voor het eerst op politiek niveau spreken over het in mei 2018 gepresenteerde Commissievoorstel voor een verordening inzake minimum kwaliteitseisen voor hergebruik van gezuiverd huishoudelijk afvalwater voor irrigatiedoeleinden in de landbouw¹. Met deze verordening beoogt de Commissie om hergebruik van water te stimuleren en zo waterschaarste te beperken. Secundair doel is het voorkomen van potentiële barrières voor het vrije verkeer van agrarische producten. Vanwege onzekerheid of producten die met gezuiverd afvalwater zijn bevoeid wel veilig zijn, ziet men graag een Europees kwaliteitskader hiervoor.

Met dit beleidsdebat hoopt het Voorzitterschap zicht te krijgen op de belangrijkste punten voor de lidstaten ten aanzien van het voorstel. Verwachting is dat tijdens de Raad van juni 2019 richtinggevende Raadsconclusies kunnen worden aangenomen.

Inzet Nederland:

De algemene Nederlandse inzet is weergegeven in het BNC-Fiche². Nederland hecht veel waarde aan de waterkwaliteit en zoetwatervoorziening, maar kent geen

¹ COM(2018) 337

² BNC-fiche d.d. 25 juli 2018 Kamerstuk 22 112, nr. 2637

grote waterschaarste-problematiek. Wel zijn er regionale en tijdelijke waterschaarste problemen, wat afgelopen zomer ook duidelijk is geworden. De scenario's van het Deltaprogramma Zoetwater tonen aan dat dit in de toekomst door onder meer klimaatverandering zal toenemen. Mogelijk zal de toekomstige behoefte om gezuiverd afvalwater her te gebruiken dan ook toenemen. Het Kabinet zet zich in om de verordening zo werkbaar mogelijk te maken. Ook is de Nederlandse inzet er op gericht om geen grote administratieve lasten bij de lidstaten neer te leggen, bijvoorbeeld door beperkte rapportageverplichtingen en het voorkomen van verplichte aparte vergunningstelsels die afwijken van reeds in lidstaten bestaande vergunningstelsels.

Het Kabinet steunt het doel om waterschaarste te verminderen, maar vraagt zich af of de huidige opzet, waarbij de focus ligt op Arbo- Voedselveiligheid, hierin voorziet.

Krachtenveld:

Lidstaten zijn erg verdeeld over het Commissie-voorstel. Een aantal Lidstaten is bang dat het voorstel leidt tot een verplichting om hergebruik toe te staan, zonder dat men hier nationaal een eigen afweging in mag maken. Tevens vragen lidstaten zich af of een richtlijn hier niet beter op zijn plaats is, vooral vanuit het oogpunt van flexibiliteit van uitvoering. Lidstaten met ruime ervaring met hergebruik van water steunen dit voorstel, maar vinden het in de huidige vorm te stringent en veeleisend. Ook is er discussie over de scope van het voorstel. Momenteel richt de verordening zich enkel tot gebruik als irrigatiewater in de landbouw. Diverse lidstaten geven aan open te staan voor het uitbreiden van de scope, andere lidstaten zijn expliciet tegen uitbreiding, omdat dit niet in de impact assessment is meegenomen.

Het Europees Parlement is voorstander van uitbreiding van de scope naar meerdere gebruiken. Daarnaast wil het EP de verordening uitbreiden met verplichtingen voor andere partijen in de keten – zoals eindgebruikers van het water – waar de Verordening nu nog enkel verplichtingen bij de zuiveraar neerlegt, maar tegelijkertijd ook maatregelen en monitoring buiten de cirkel van invloed van deze zuiveraar voorschrijft.

EU-langetermijnstrategie voor klimaat

Het Voorzitterschap heeft een beleidsdebat geagendeerd over de EU-langetermijnstrategie voor klimaat, die de Commissie eind november 2018 presenteerde. De visie van de Commissie voor een klimaatneutrale toekomst is in overeenstemming met de doelstelling van de Overeenkomst van Parijs om de mondiaal gemiddelde temperatuurstijging tot ruim onder de 2°C te houden en ernaar te streven deze tot 1,5°C te beperken.

Inzet Nederland

Nederland steunt de door de Commissie voorgestelde ambitie: een klimaatneutrale Unie in 2050. Dit doel past bij de Nederlandse inzet om het huidige 2030-doel voor de EU van ten minste 40% op te hogen naar 55%. Een tijdig ingezette, geleidelijke transitie kan immers helpen om de kosten ervan te beperken. Een ambitieus Europees 2050-doel kan tevens ondersteunend zijn aan het kosteneffectief bereiken van de maatregelen onder het Klimaatakkoord, aangezien dit bijdraagt aan een Europees gelijk speelveld en aan langetermijnzekerheid voor de betrokken sectoren.

De Milieuraad heeft een leidende rol bij de verdere behandeling van de strategie. Gezien de reikwijdte heeft het Roemeens Voorzitterschap echter ook gedachtewisselingen over (onderdelen van) deze mededeling geagendeerd in andere vakraden. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk welke invalshoek het Voorzitterschap bij de discussie in de Milieuraad voor ogen heeft, maar de

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

uitkomst van deze discussie zal naar verwachting mede richtinggevend zijn voor de bespreking van de strategie bij de Informele Europese Raad in Sibiu op 9 mei a.s.

Indicatie krachtenveld

De presentatie van de strategie is door de lidstaten overwegend positief ontvangen. Nederland heeft in het voortraject tot aan de publicatie van de strategie nauw samengewerkt met een groep andere lidstaten om de Commissie aan te sporen om het ambitieniveau in lijn te brengen met de Overeenkomst van Parijs. Dit heeft o.a. geleid tot een gezamenlijke brief namens tien EU-klimaatministers aan de Commissie, waarin zij wordt opgeroepen om een duidelijk pad uit te stippelen richting klimaatneutraliteit in 2050. Ook het Europees Parlement heeft deze ambitie in een resolutie gesteund.

Vergroening van het Europees Semester

De Milieuraad zal van gedachten wisselen over de vergroening van het Europees Semester, de jaarlijkse coördinatiecyclus van economisch en budgettair beleid in de EU. Op 21 november 2018 heeft de Europese Commissie het najaarspakket van het Europees Semester gepubliceerd. In de jaarlijkse groeianalyse 2019 wordt bij de uitdagingen voor de middellange en lange termijn gewezen op het belang van de beperking van en aanpassing aan klimaatverandering en het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Investerings in duurzaamheid en structurele hervormingen zijn nodig om de Unie verder te ontwikkelen naar een sterke en duurzame economie.

Het Voorzitterschap neemt het bevorderen van duurzame investeringen als uitgangspunt voor de gedachtenwisseling. Duurzame investeringen door private partijen, door de lidstaten en door de Unie zijn volgens het Voorzitterschap cruciaal in de transitie naar een koolstofarme en circulaire economie. Daarnaast worden deugdelijke instituties als voorwaarde voor het slagen van hervormingen ter bespreking voorgelegd. Het Roemeense Voorzitterschap beoogt uit deze bespreking een aantal hoofdboodschappen te concluderen die meegenomen worden bij de bespreking van het Semester in andere Raadsconstellaties en in de verdere onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader.

Inzet Nederland

Het kabinet acht de transitie naar een duurzame, circulaire en koolstofarme economie van toenemend belang voor de macro-economische ontwikkeling binnen de lidstaten en binnen de Unie. In dit kader ondersteunt Nederland de insteek van het Voorzitterschap om tijdens de Milieuraad te spreken over duurzame investeringen als belangrijk punt bij de vergroening van het Europees Semester. Nederland pleit voor een groter aandeel klimaatinvesteringen in het nieuwe Meerjarig Financieel Kader. Daarbij is het belangrijk zowel te investeren in klimaatmitigatie als in -adaptatie. Maar ook voor andere milieuthema's zijn investeringen belangrijk.

De transitie naar een circulaire economie vergt extra investeringen door bedrijven en overheden. Met een circulaire aanpak wordt innovatie gestimuleerd, duurzamer met grondstoffen omgegaan, en CO₂-uitstoot bespaard. Het initiatief "duurzame groei financieren" van de Europese Commissie is een stimulans om ook in de private sector vergroening van financiering te stimuleren. Er zou echter niet alleen gekeken moeten worden naar investeringen die direct gericht zijn op duurzaamheid; er kan ook winst geboekt worden door bij meer reguliere investeringen en overheidsopdrachten te letten op de impact van de investering. Nederland onderschrijft het belang van goedwerkende en kwalitatief hoogwaardige instituties als voorwaarde voor het slagen van hervormingen. Tenslotte acht Nederland het van belang dat de nadruk van het Semester op economische structuurversterkende maatregelen behouden blijft.

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Indicatie krachtenveld

Lidstaten zijn positief over de toenemende aandacht voor duurzaamheid en klimaat in het Europees Semester en waarderen de gelegenheid voor een gedachtewisseling hierover in de Milieuraad. Lidstaten zouden in het semester meer aandacht willen voor thema's die een impact hebben op de financieel economische context maar nog onvoldoende worden meegenomen, zoals circulaire economie, luchtkwaliteit en biodiversiteit. Ook is er interesse in hoe het Europees Semester na 2020 hierop in zal spelen. Lidstaten hebben nationaal verschillende activiteiten en initiatieven die gericht zijn op het faciliteren van investeringen in duurzaamheid en op het in kaart brengen van knelpunten die investeerders ervaren, de discussie in de Milieuraad zien lidstaten als een gelegenheid om ervaringen hierover te delen.

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Hormoonverstorende stoffen

De Europese Commissie heeft op 7 november 2018 de Mededeling uitgebracht over het "European Union framework on endocrine disruptors"³. Om EU burgers ook in de toekomst een hoog niveau van bescherming te bieden tegen hormoonverstorende stoffen, wil de Commissie de strategische aanpak daarvan de komende jaren baseren op de toepassing van het voorzorgsbeginsel. Deze aanpak heeft tot doel: de algemene blootstelling van de mens en het milieu aan hormoonverstorende stoffen zoveel mogelijk te beperken; de ontwikkeling van een grondige kennisbasis te versnellen met het oog op een doeltreffende en proactieve besluitvorming; een actieve dialoog te bevorderen waarbij alle betrokkenen worden gehoord en samenwerken.

Inzet Nederland

Het kabinet vindt het van groot belang dat stoffen en artikelen veilig kunnen worden gebruikt. Het kabinet streeft naar een doortastende aanpak van hormoonverstorende stoffen, bij voorkeur in Europees en OESO verband. Het kabinet streeft ernaar de regelgeving zoveel mogelijk te harmoniseren voor de verschillende toepassingen waarin hormoonverstorende stoffen kunnen voorkomen. Wel is het mogelijk dat de specifieke context tot differentiatie kan dwingen in de wijze waarop de stoffen worden gereguleerd. Het uitgangspunt van het kabinetsbeleid is, dat het gebruik van hormoonverstorende stoffen niet mag leiden tot onaanvaardbare risico's voor mens en milieu. Het terugdringen van hormoonverstorende stoffen is ook van belang voor het realiseren van een circulaire economie.

De in de mededeling aangekondigde acties zijn over het algemeen minder verstrekkend en minder concreet dan op grond van het 7th Environment Action Programme (EAP-7) mocht worden verwacht. Het kabinet is van mening dat het mandaat dat de Europese Commissie heeft gekregen in het EAP-7 verplicht is maatregelen te treffen om blootstelling te minimaliseren en te zorgen dat uiterlijk in 2020 alle hormoonverstorende stoffen als Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) op de kandidatenlijst van REACH worden geplaatst. Daarnaast hecht het kabinet er groot belang aan dat de Commissie nog dit jaar een uitvoeringsprogramma opstelt met concrete, uitgewerkte acties voorzien van tijdlijnen.

Indicatie krachtenveld

Al in november 2014 hebben acht lidstaten waaronder Nederland de Commissie verzocht om een werkplan op te stellen om de blootstelling aan hormoonverstorende stoffen te minimaliseren in alle relevante regelgeving.

³ COM(2018) 734

In de brief van 27 juli 2018, ondertekent door de bewindspersonen van 10 landen⁴, is bezorgdheid geuit over het uitblijven van onder meer deze mededeling.

Naast de kritische ontvangst van diverse lidstaten lijkt ook het Europees Parlement kritisch. Omdat het een Commissiemededeling betreft, zal deze mededeling zelf niet meer worden aangepast. De inzet van het Europees Parlement en diverse lidstaten zal gericht zijn op een annex waarin de Commissie wel concrete acties met bijbehorend tijdspad opneemt.

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Herziening Drinkwaterrichtlijn (PM mogelijke agendering wordt niet meegestuurd)

De Drinkwaterrichtlijn (DWR) legt de minimumkwaliteit van het drinkwater in de EU vast. Ook geeft de richtlijn bepalingen over informatievoorziening naar het publiek, maatregelen, monitoring en analyse, en rapportage. Het Europees Burgerinitiatief Right2Water is één van de argumenten voor de Europese Commissie om de herziening voortvarend op te pakken. Het Voorzitterschap heeft de Drinkwaterrichtlijn geagendeerd voor een eerste behandeling in de komende Milieuraad, met mogelijk besluitvorming tijdens de Milieuraad in juni. De herziening van de Drinkwaterrichtlijn staat hoog op de agenda van het Voorzitterschap en heeft de ambitie uitgesproken om de onderhandelingen nog voor de verkiezingen van het Europees Parlement af te ronden.

Inzet Nederland

Nederland hecht veel waarde aan toegang tot kwalitatief goed en betaalbaar drinkwater. Het recht op en toegang tot water en sanitaire voorzieningen wordt wereldwijd gezien als een mensenrecht. Nederland onderschrijft de noodzaak tot modernisering van deze richtlijn. Nederland onderschrijft de wenselijkheid van het verbeteren van de risicobenadering en betere aansluiting op aanpalende regelgeving, waaronder de Kaderrichtlijn Water, wat ten goede zal komen aan de borging van de drinkwaterkwaliteit. Dit sluit ook aan bij Nederlands beleid ten aanzien van bescherming van drinkwaterbronnen, en de nationale inzet voor de aanpak van opkomende stoffen. Een belangrijk punt voor Nederland is dat de voorschriften consistent zijn met de Kaderrichtlijn Water.

Indicatie krachtenveld

Ten aanzien van het opnemen van toegang tot drinkwater aan de richtlijn is de Raad verdeeld. Met name de zuidelijke lidstaten hebben aangegeven dat toegang tot drinkwater opgenomen moet worden in de drinkwaterrichtlijn. Een aantal andere lidstaten is hier geen voorstander van, daarnaast zijn enkele lidstaten bereid tot een compromis. Er is een veelheid aan elementen waaraan nog wordt gewerkt zoals de onvolledige uitwerking van de *risk-based approach* in het voorstel en de aanpak voor materialen en producten in contact met drinkwater. Ten aanzien van dit laatste punt zijn veel lidstaten zijn voor het vastleggen van minimum vereisten in de Drinkwaterrichtlijn.

Het Europees Parlement heeft in oktober 2018 reeds een akkoord bereikt. Het Europees Parlement wil nadrukkelijk ingaan op het Burgerinitiatief Right2Water door opname van toegang tot drinkwater in de richtlijn, en verdergaande informatieverplichtingen dan drinkwaterkwaliteit aan de burger. Ook heeft het Europees Parlement amendementen opgenomen ten aanzien van vereisten voor materialen en producten in contact met drinkwater. Bij de plenaire stemming waren veel onthoudingen ten aanzien toegang tot drinkwater.

⁴ 5.1.2.a

Diversen**AOB: monitoring, de rapportage en de verificatie van kooldioxide-emissies door maritiem vervoer**

De Commissie zal een presentatie geven over het EU-systeem voor nauwkeurige monitoring, rapportage en verificatie (MRV) van CO²-uitstoot en andere relevante informatie van grote schepen die gebruik maken van EU-havens.

De Commissie zal naar verwachting met een voorstel voor wijzigingen komen van de EU MRV verordening, teneinde overeenstemming met die van internationale (IMO) overeenkomst te waarborgen.

Inzet Nederland

Nederland is voorstander van een vergaande gelijktrekking van de EU-regelgeving betreffende de monitoring, rapportage en verificatie van broeikasgasemissies en het Data Collectie Systeem van het IMO.

Krachtenveld

Zowel de Commissie als een grote groep lidstaten zullen voorstander zijn voor het zoveel mogelijk gelijktrekken van de data collectie systemen. Het uitgangspunt hierbij is om het in de MRV-verordening opgenomen systeem zoveel mogelijk in stand te houden.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

S. van Veldhoven - Van der Meer

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT,

E. D. Wiebes

**Ministerie Infrastructuur
en Waterstaat**

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENM/BSK-2019/348352

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: GA milieuraad
Datum: vrijdag 1 februari 2019 11:44:28
Bijlagen: [image001.png](#)

Hoi 5.1.2.e,

Zie onderstaande mailwisseling. Het gaat over onderstaande passage in een geannoteerde agenda.

Ik sluit me aan bij de reactie van 5.1.2.e dat voor hormoonverstorende stoffen geen medeparaaf van onze minister nodig en ambtelijk kan worden afgedaan.

Akkoord hiermee?

5.1.2.e

Hoe zit het eigenlijk met de andere onderwerpen in de brief, wat is daarbij het advies van de beleidsdirecties?

Bij water hergebruik wordt een directe relatie gelegd met hergebruik voor landbouw-irrigatie en vrij verkeer van landbouwproducten.

Klimaat lijkt me ook een voor onze minister relevant onderwerp, evenals vergroening semester met daarin onder meer de zin "het belang van de beperking van en aanpassing aan

klimaatverandering en het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen". Dat heeft weer een relatie met bv haar visie op kringlooplandbouw. En in de annotatie wordt ook verwezen naar het Meerjarig Financieel Kader (is relevant voor GLB).

Wellicht dat voor elk afzonderlijk onderwerp wel een ambtelijk akkoord voldoende is, maar als het integraal wordt bekeken, is een paraaf van de minister misschien zo gek nog niet. Maar goed, die afweging laat ik aan EIA.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2.e

Hormoonverstorende stoffen

De Europese Commissie heeft op 7 november 2018 de Mededeling uitgebracht over het

"European Union framework on endocrine disruptors"^[1]. Om EU burgers ook in de toekomst een hoog niveau van bescherming te bieden tegen hormoonverstorende stoffen, wil de Commissie de strategische aanpak daarvan de komende jaren baseren op de toepassing van het voorzorgsbeginsel. Deze aanpak heeft tot doel: de algemene blootstelling van de mens en het milieu aan hormoonverstorende stoffen zoveel mogelijk te beperken; de ontwikkeling van een grondige kennisbasis te versnellen met het oog op een doeltreffende en proactieve besluitvorming; een actieve dialoog te bevorderen waarbij alle betrokkenen worden gehoord en samenwerken.

Inzet Nederland

Het kabinet vindt het van groot belang dat stoffen en artikelen veilig kunnen worden gebruikt.

Het kabinet streeft naar een doortastende aanpak van hormoonverstorende stoffen, bij voorkeur in Europees en OESO verband. Het kabinet streeft ernaar de regelgeving zoveel mogelijk te harmoniseren voor de verschillende toepassingen waarin hormoonverstorende stoffen kunnen voorkomen. Wel is het mogelijk dat de specifieke context tot differentiatie kan dwingen in de wijze waarop de stoffen worden gereguleerd. Het uitgangspunt van het kabinetsbeleid is, dat het gebruik van hormoonverstorende stoffen niet mag leiden tot onaanvaardbare risico's voor mens en milieu. Het terugdringen van hormoonverstorende stoffen is ook van belang voor het realiseren van een circulaire economie.

De in de mededeling aangekondigde acties zijn over het algemeen minder verstrekkend en minder concreet dan op grond van het 7th Environment Action Programme (EAP-7) mocht worden verwacht. Het kabinet is van mening dat het mandaat dat de Europese Commissie heeft gekregen in het EAP-7 verplicht is maatregelen te treffen om blootstelling te minimaliseren en te zorgen dat uiterlijk in 2020 alle hormoonverstorende stoffen als Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) op de kandidatenlijst van REACH worden geplaatst. Daarnaast hecht het kabinet er groot belang aan dat de Commissie nog dit jaar een uitvoeringsprogramma opstelt met concrete,

uitgewerkte acties voorzien van tijdlijnen.

Indicatie krachtenveld

Al in november 2014 hebben acht lidstaten waaronder Nederland de Commissie verzocht om een werkplan op te stellen om de blootstelling aan hormoonverstorende stoffen te minimaliseren in alle relevante regelgeving.

In de brief van 27 juli 2018, ondertekent door de bewindspersonen van 10 landen^[2], is bezorgdheid geuit over het uitblijven van onder meer deze mededeling.

Naast de kritische ontvangst van diverse lidstaten lijkt ook het Europees Parlement kritisch. Omdat het een Commissiemededeling betreft, zal deze mededeling zelf niet meer worden aangepast. De inzet van het Europees Parlement en diverse lidstaten zal gericht zijn op een annex waarin de Commissie wel concrete acties met bijbehorend tijdspad opneemt.

5.1.2.e 5.1.2.e

Team-/beleidscoördinator Gewasbescherming
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
E 5.1.2.e @minez.nl

T +31 5.1.2.e
@5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: vrijdag 1 februari 2019 11:02

Aan: 5.1.2.e) <5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e)

5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: GA milieuraad

Ha 5.1.2.e en 5.1.2.e,

De tekst over hormoonverstorende stoffen is dezelfde algemene beleidslijn als die is gehanteerd bij het implementeren van de criteria om hormoonverstorende stoffen te beoordelen op grond van de Europese gewasbeschermingsmiddelen verordening. Die implementatie behandeld in de Landbouw en Visserijraad in 2017 en in 2018 afgerond. Aangezien het woord 'gewasbescherming' in de brief niet wordt genoemd is het m.i. niet nodig dat deze brief voor dit onderwerp langs de minister gaat en ambtelijk afgedaan.

Hoe zie jij dat 5.1.2.e

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: donderdag 31 januari 2019 17:24

Aan: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minez.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: FW: GA milieuraad

Hoi beide,

In de bijlage de concept GA. Zie mail hieronder, is nog niet definitief maar zal inhoudelijk waarschijnlijk niet meer wijzigen. Graag dus zoals afgesproken voor de zekerheid voorleggen aan 5.1.2.e met de vraag is ambtelijk akkoord op de GA voldoende of moet het vanwege politieke belangstelling voor hormoon verstorende stoffen ook langs Minister LNV.

Graag hoor ik van jullie.

Groet 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - DGMI 5.1.2.e @minienm.nl>

Verzonden: donderdag 31 januari 2019 15:44

Aan: 5.1.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: GA milieuraad

Hi 5.1.2.e,

Hierbij een conceptversie van de GA. Het is binnen mijn directie nog niet door het MT goedgekeurd (door afwezigheid) maar ik heb mijn leidinggevende gevraagd of ik dit al wel met jullie kon delen en dat kon.

Tekstueel zal er mogelijk dus nog wel het een of ander veranderen maar inhoudelijk waarschijnlijk niet.

De inzet vwb hormoonverstorende stoffen is conform het BNC-fiche wat VWS een aantal weken

terug heeft geschreven. Volgens mij is het goed op de vlakte gebleven. Probeerde je btw ook net even te bellen.
Groeten, 5.1.2.e

[1] COM(2018) 734

[2] 5.1.2.a

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e); 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Reporter Radio1
Datum: dinsdag 30 april 2019 19:58:20

Hoi 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e

Onder voorbehoud van een reactie van 5.1.2.e (hoor ik morgenochtend), onderstaand een antwoord op de vraag van betrokken journalist. De geel gemarkeerde tekst is dus nog even onzeker.

Graag check/opmerkingen/akkoord voordat ik het doorstuur naar 5.1.2.e om voor te leggen aan de Minister.

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

Antwoord/reactie

De Europese Commissie heeft in 2016 een voorstel ingebracht tot wijziging van de interim criteria voor de risicobeoordeling van hormoonverstorende stoffen en het wijzigen van de uitzonderingsclausule van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico. Dit om de uitzonderingsclausule bij gewasbescherming in lijn te brengen met de later vastgestelde, meer recente uitzonderingsclausule bij biociden.

De Nederlandse overheid kon zich vinden in het voorstel en heeft destijds via een BNC fiche de Tweede Kamer op 2 september 2016 geïnformeerd over dit standpunt.

In december 2017 zijn in het SCoPAFF overleg met nipte meerderheid de gewijzigde criteria vastgesteld. De uitzonderingsclausule was niet gewijzigd. Om die reden heeft Nederland zich toen van stemming onthouden. De minister heeft de Tweede Kamer vooraf op 11 december 2017 geïnformeerd over het Nederlands standpunt.

De gewijzigde criteria zijn vervolgens via een zogenaamde scrutiny procedure (in februari/maart 2018) voorgelegd aan de Raad. Nederland is akkoord gegaan met de gewijzigde criteria en heeft in het voorafgaande COREPER (15 februari 2018) met drie landen een verklaring laten opnemen in het verslag met een oproep aan de Europese Commissie om - in lijn met het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie en (voor NL) het BNC fiche - verwaarloosbare blootstelling te vervangen door verwaarloosbaar risico (voor mensen en niet-doelwit organismen). Twee (Scandinavische) landen kwamen met een verklaring dat ze de gewijzigde criteria te streng vonden.

Naast het argument van coherentie tussen het toelatingsbeleid voor gewasbescherming en biociden, speelde voor Nederland de zorg dat met de nieuwe criteria en zonder een aangepaste uitzonderingsclausule, de goedkeuring van specifieke middelen die ingrijpen op soort-specifieke mechanismen van plaaginsecten (bv vervelling) en die daarom goed passen in geïntegreerde gewasbescherming (middelen die niet schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden voor roofmijten en sluipwespen) de gewasbescherming in bv de teelt onder glas, zou worden belemmerd. De uitzonderingsclausule van een verwaarloosbaar risico zou wel borgen dat gehandeld zou worden binnen het uitgangspunt 'veilig voor mens, dier en milieu'.

Nederland heeft vervolgens niet expliciet gevraagd aan de Europese Commissie (check 5.1.2.e) om een voorstel tot wijziging van de tekst in juli 2018 te agenderen in SCoPAFF, maar heeft een verzoek daartoe van een andere lidstaat wel gesteund. In de SCoPAFF vergadering van juli 2018 vroeg de Europese Commissie naar de mening van lidstaten over het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie uit 2016 (dus met wijziging van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico). Nederland was één van de 11 lidstaten die zich uitspraken als voorstander van die oorspronkelijke tekst. 5 landen waren tegen en 12 landen hadden nog geen

mening.

In de SCoPAFF vergadering van oktober 2018 bleek dat er onvoldoende steun was voor het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie. Ook Nederland heeft zich toen niet uitgesproken als voorstander van het oorspronkelijke voorstel. De Europese Commissie heeft vervolgens besloten om de discussie hierover te sluiten.

Toelichting voor de minister

De Nederlandse delegatie heeft gedurende het gehele traject conform de BNC fiche het NL standpunt verwoord en zich uitgesproken voor wijziging van de uitzonderingsclausule, ook als de gewijzigde criteria, waarvoor we ook voorstander waren, zouden worden goedgekeurd. De minister heeft de TK hierover op 11 december 2017 geïnformeerd. (Kamerstuk [34 510, nr. 9](#)). Daarin staat dat Nederland zich in wil zetten om een compromis op dit punt te bereiken met andere lidstaten. Dit heeft onder meer geleid tot de gezamenlijke verklaring van vier lidstaten in het COREPER van 15 februari 2018.

In het AO LVR op 9 oktober 2018 heeft de minister, op een vraag van lid Ouwehand, zich nog uitgesproken voor een risico-benadering (Kamerstuk 21 501-32, nr 1136) en toegezegd in antwoorden op eerder gestelde schriftelijke vragen nav de informele landbouwraad, daarop terug te komen. Dit is gedaan met de Kamerbrief dd 17 oktober 2018 (Kamerstuk 21 501-32 nr. 1128) Zie hieronder.

Gezien de lopende politieke discussie heeft de Nederlandse delegatie zich in de SCoPAFF vergadering van oktober niet meer uitgesproken voor wijziging van de tekst (no opinion). Passage uit Kamerstuk 21501-32, nr 1128

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben vernomen dat de Europese Commissie met een nieuw voorstel is gekomen voor de beoordeling van hormoonverstorende stoffen. Kan de Minister dat bevestigen? Het voorstel lijkt af te wijken van de voorschriften in de Verordening 1107/2009 en van de lijn die Nederland in dit dossier heeft gevolgd. Deze leden zijn hierover bezorgd. Wat is de reactie van de Minister op het voorstel van de Europese Commissie? Wat vindt zij ervan dat de Europese Commissie pesticiden nu wil gaan beoordelen op basis van «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling», zoals Nederland altijd heeft bepleit en ook uitgangspunt is in de Verordening?

Deelt de Minister de analyse dat een verandering naar «verwaarloosbaar risico» inhoudt dat er geen speciale bescherming meer is tegen de negatieve effecten van hormoonverstorende stoffen voor mensen, zoals wel afgesproken is in de Verordening? Zo nee, waarom niet?

Kan de Minister de Kamer nauwgezet informeren over de ontwikkelingen rond de beoordeling van hormoonverstorende stoffen? Klopt het dat de discussie hierover plaats zal vinden in de Standing Committee for Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF)? Wat zal de Nederlandse inzet daar zijn en op welke momenten komt het voorstel in SCoPAFF aan de orde? Wanneer zal de besluitvorming plaatsvinden?

Er heeft in het SCoPAFF van 19 en 20 juli jl. een discussie plaatsgevonden over het voorstel van de Europese Commissie om bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 te wijzigen. Dit is in lijn met de gemaakte afspraken om de besluitvorming over hormoonverstorende stoffen te faseren en in lijn met eerdere voorstellen van de Europese Commissie om de uitzonderingsclausule in Verordening (EG) 1107/2009 (gewasbeschermingsmiddelen) en Verordening (EU) 528/2012 (biociden) op één lijn te brengen (Kamerstuk [34 510 nr. 9](#)).

Het voorstel behelst om in bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 op enkele punten een wijziging aan te brengen, zodat bij uitzonderingsclausules een risicogebaseerde beoordeling mogelijk wordt. Hierbij moet een «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling» worden aangetoond. Nederland heeft eerder aangegeven voorstander te zijn van risico-gebaseerde beoordeling (zie ook Kamerstuk [34 510 nr. 9](#)).

Er zal echter tijdens de komende SCoPAFF vergadering van 23 en 24 oktober geen besluitvorming plaatsvinden over het voorstel van de Europese Commissie. Ik zal uw Kamer informeren zodra ik meer informatie heb over eventuele besluitvorming.

Van: [5.1.2.e](#))

Verzonden: maandag 29 april 2019 10:37

Aan: [5.1.2.e](#) , [5.1.2.e](#) , @minInv.nl , [5.1.2.e](#))

5.1.2.e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: FW: Reporter Radio1

Dag 5.1.2.e, 5.1.2.e,

Zie hieronder, vragen van overigens dezelfde journalist die een item maakte over de Bee Guidance voor FTM. Nu vraagt hij iets voor een item op Reporter Radio.

Twee vragen:

- Gaat LNV hierover, of moet hij bij een ander departement zijn?
- Indien LNV hierover gaat, kunnen wij dit aangeven? En als het klopt, waarom hebben we dat gedaan - is er een (goed) verhaal bij te geven?

Dank en groet!

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e [redacted]@gmail.com>

Verzonden: zondag 28 april 2019 14:03

Aan: 5.1.2.e [redacted]@minez.nl>; 5.1.2.e [redacted]@minez.nl>;

5.1.2.e [redacted]@minvws.nl 5.1.2.e [redacted]@minienw.nl

cc: 5.1.2.e [redacted]@gmail.com>

Onderwerp: Reporter Radio1

Beste heer/mevrouw,

Voor het Radio1-programma **Reporter Radio** ben ik momenteel samen met collega 5.1.2.e [redacted] (in cc) bezig met een reportage. Het onderwerp is **hormoonverstorende stoffen**. Ik stuur deze mail naar meerdere woordvoerders, om er zo zeker van te zijn dat ik direct de juiste persoon bereik, gezien onze deadline maar ook de betrokkenheid van meerdere ministeries naar ik begrijp bij dit dossier.

Ik heb een vraag die heel specifiek gaat over de vaststelling van **wetenschappelijke criteria ter identificatie van hormoonverstoorders**, iets dat in 2018 in het Brusselse SCoPAFF-comité heeft plaatsgevonden.

In de zomer van 2018 is in het SCoPAFF door de Europese Commissie een voorstel ter tafel gebracht, waarmee werd beoogd om een **risicogebaseerde beoordelingen** van hormoonverstorende bestrijdingsmiddelen mogelijk te maken. Concreet behelste het voorstel om middels een amendement 'verwaarloosbare blootstelling' in de uitzonderingsclausules van richtlijn 1107/2009 te vervangen door 'verwaarloosbaar risico', iets dat ook op 17 oktober 2018 [met leden van de Tweede Kamer is gedeeld](#).

Naar ik begrijp is dit voorstel tussen juli 2018 en november 2018 besproken in het SCoPAFF, maar bleek er uiteindelijk geen meerderheid van lidstaten voor te zijn. Volgens een artikel in de Britse krant *The Independent* was Nederland één van landen (samen met het Verenigd Koninkrijk en een aantal Oost-Europese landen) die de Commissie om dit voorstel/amendement hebben gevraagd:

<https://www.independent.co.uk/environment/eu-pesticides-health-commission-chemicals-cancer-clientearth-endocrine-disruptors-a8592311.html>

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

U kunt mij per mail en per telefoon bereiken: +31 5.1.2.e [redacted].

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Reporter Radio1
Datum: woensdag 1 mei 2019 09:06:57

Gisteravond en vanochtend nog gemailld met 5.1.2.e en de tekst daarop aangepast. Graag check/opmerkingen/akkoord voordat ik het doorstuur naar 5.1.2.e om voor te leggen aan de Minister.

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

Antwoord/reactie

De Europese Commissie heeft in 2016 een voorstel ingebracht tot wijziging van de interim criteria voor de risicobeoordeling van hormoonverstorende stoffen en het wijzigen van de uitzonderingsclausule van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico. Dit om de uitzonderingsclausule bij gewasbescherming in lijn te brengen met de later vastgestelde, meer recente uitzonderingsclausule bij biociden.

De Nederlandse overheid kon zich vinden in het voorstel en heeft destijds via een BNC fiche de Tweede Kamer op 2 september 2016 geïnformeerd over dit standpunt.

In december 2017 zijn in het SCoPAFF overleg met nipte meerderheid de gewijzigde criteria vastgesteld. De uitzonderingsclausule was niet gewijzigd. Om die reden heeft Nederland zich toen van stemming onthouden. De minister heeft de Tweede Kamer vooraf op 11 december 2017 geïnformeerd over het Nederlands standpunt.

De gewijzigde criteria zijn vervolgens via een zogenaamde scrutiny procedure (in februari/maart 2018) voorgelegd aan de Raad. Nederland is akkoord gegaan met de gewijzigde criteria en heeft in het voorafgaande COREPER (15 februari 2018) met drie landen een verklaring laten opnemen in het verslag met een oproep aan de Europese Commissie om - in lijn met het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie en (voor NL) het BNC fiche - verwaarloosbare blootstelling te vervangen door verwaarloosbaar risico (voor mensen en niet-doelwit organismen). Twee (Scandinavische) landen kwamen met een verklaring dat ze de gewijzigde criteria te streng vonden.

Naast het argument van coherentie tussen het toelatingsbeleid voor gewasbescherming en biociden, speelde voor Nederland de zorg dat met de nieuwe criteria en zonder een aangepaste uitzonderingsclausule, de goedkeuring van specifieke middelen die ingrijpen op soort-specifieke mechanismen van plaaginsecten (bv vervelling) en die daarom goed passen in geïntegreerde gewasbescherming (middelen die niet schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden voor roofmijten en sluipwespen) de gewasbescherming in bv de teelt onder glas, zou worden belemmerd. De uitzonderingsclausule van een verwaarloosbaar risico zou wel borgen dat gehandeld zou worden binnen het uitgangspunt 'veilig voor mens, dier en milieu'.

Nederland heeft na de behandeling in de Raad de Europese Commissie niet meer gevraagd om een voorstel tot wijziging van de tekst te agenderen in SCoPAFF. In de SCoPAFF vergadering van juli 2018 vroeg de Europese Commissie naar de mening van lidstaten over het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie uit 2016 (dus met wijziging van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico). Nederland was één van de 11 lidstaten die zich uitspraken als voorstander van die oorspronkelijke tekst. 5 landen waren tegen en 12 landen hadden nog geen mening.

In de SCoPAFF vergadering van oktober 2018 bleek dat er onvoldoende steun was voor het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie. Ook Nederland heeft zich toen niet

uitgesproken als voorstander van het oorspronkelijke voorstel. De Europese Commissie heeft vervolgens besloten om de discussie hierover te sluiten.

Toelichting voor de minister

De Nederlandse delegatie heeft gedurende het gehele traject conform de BNC fiche het NL standpunt verwoord en zich uitgesproken voor wijziging van de uitzonderingsclausule, ook als de gewijzigde criteria, waarvoor we ook voorstander waren, zouden worden goedgekeurd. De minister heeft de TK hierover op 11 december 2017 geïnformeerd. (Kamerstuk [34 510 nr 9](#)). Daarin staat dat Nederland zich in wil zetten om een compromis op dit punt te bereiken met andere lidstaten. Dit heeft onder meer geleid tot de gezamenlijke verklaring van vier lidstaten in het COREPER van 15 februari 2018.

In de SCoPAFF vergadering in mei 2018 heeft een lidstaat (het VK) de Commissie gevraagd om een voorstel tot wijziging van de bijlage te agenderen. De Commissie zegde toe dat in de vergadering van juli 2018 te doen.

In het AO LVR op 9 oktober 2018 heeft de minister, op een vraag van lid Ouwehand, zich nog uitgesproken voor een risico-benadering (Kamerstuk 21 501-32, nr 1136) en toegezegd in antwoorden op eerder gestelde schriftelijke vragen nav de informele landbouwwaad, daarop terug te komen. Dit is gedaan met de Kamerbrief dd 17 oktober 2018 (Kamerstuk 21 501-32 nr. 1128) Zie hieronder.

Gezien de lopende politieke discussie heeft de Nederlandse delegatie zich in de SCoPAFF vergadering van oktober niet meer uitgesproken voor wijziging van de tekst (no opinion).

Passage uit Kamerstuk 21501-32, nr 1128

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben vernomen dat de Europese Commissie met een nieuw voorstel is gekomen voor de beoordeling van hormoonverstorende stoffen. Kan de Minister dat bevestigen? Het voorstel lijkt af te wijken van de voorschriften in de Verordening 1107/2009 en van de lijn die Nederland in dit dossier heeft gevolgd. Deze leden zijn hierover bezorgd. Wat is de reactie van de Minister op het voorstel van de Europese Commissie? Wat vindt zij ervan dat de Europese Commissie pesticiden nu wil gaan beoordelen op basis van «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling», zoals Nederland altijd heeft bepleit en ook uitgangspunt is in de Verordening?

Deelt de Minister de analyse dat een verandering naar «verwaarloosbaar risico» inhoudt dat er geen speciale bescherming meer is tegen de negatieve effecten van hormoonverstorende stoffen voor mensen, zoals wel afgesproken is in de Verordening? Zo nee, waarom niet?

Kan de Minister de Kamer nauwgezet informeren over de ontwikkelingen rond de beoordeling van hormoonverstorende stoffen? Klopt het dat de discussie hierover plaats zal vinden in de Standing Committee for Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF)? Wat zal de Nederlandse inzet daar zijn en op welke momenten komt het voorstel in SCoPAFF aan de orde? Wanneer zal de besluitvorming plaatsvinden?

Er heeft in het SCoPAFF van 19 en 20 juli jl. een discussie plaatsgevonden over het voorstel van de Europese Commissie om bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 te wijzigen. Dit is in lijn met de gemaakte afspraken om de besluitvorming over hormoonverstorende stoffen te faseren en in lijn met eerdere voorstellen van de Europese Commissie om de uitzonderingsclausule in Verordening (EG) 1107/2009 (gewasbeschermingsmiddelen) en Verordening (EU) 528/2012 (biociden) op één lijn te brengen (Kamerstuk [34 510 nr 9](#)).

Het voorstel behelst om in bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 op enkele punten een wijziging aan te brengen, zodat bij uitzonderingsclausules een risicogebaseerde beoordeling mogelijk wordt. Hierbij moet een «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling» worden aangetoond. Nederland heeft eerder aangegeven voorstander te zijn van risico-gebaseerde beoordeling (zie ook Kamerstuk [34 510 nr 9](#)).

Er zal echter tijdens de komende SCoPAFF vergadering van 23 en 24 oktober geen besluitvorming plaatsvinden over het voorstel van de Europese Commissie. Ik zal uw Kamer informeren zodra ik meer informatie heb over eventuele besluitvorming.

Van: [5.1.2.e](#))

Verzonden: maandag 29 april 2019 10:37

Aan: [5.1.2.e](#) [@minlnv.nl](#); [5.1.2.e](#))

5.1.2.e [redacted]@minlnv.nl>

Onderwerp: FW: Reporter Radio1

Dag 5.1.2.e [redacted],

Zie hieronder, vragen van overigens dezelfde journalist die een item maakte over de Bee Guidance voor FTM. Nu vraagt hij iets voor een item op Reporter Radio.

Twee vragen:

- Gaat LNV hierover, of moet hij bij een ander departement zijn?
- Indien LNV hierover gaat, kunnen wij dit aangeven? En als het klopt, waarom hebben we dat gedaan - is er een (goed) verhaal bij te geven?

Dank en groet!

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e [redacted]@gmail.com>

Verzonden: zondag 28 april 2019 14:03

Aan: 5.1.2.e [redacted]@minez.nl>; 5.1.2.e [redacted]@minez.nl>;

5.1.2.e [redacted]@minvws.nl 5.1.2.e [redacted]@minienw.nl

cc: 5.1.2.e [redacted]@gmail.com>

Onderwerp: Reporter Radio1

Beste heer/mevrouw,

Voor het Radio1-programma **Reporter Radio** ben ik momenteel samen met collega 5.1.2.e [redacted] (in cc) bezig met een reportage. Het onderwerp is **hormoonverstorende stoffen**. Ik stuur deze mail naar meerdere woordvoerders, om er zo zeker van te zijn dat ik direct de juiste persoon bereik, gezien onze deadline maar ook de betrokkenheid van meerdere ministeries naar ik begrijp bij dit dossier.

Ik heb een vraag die heel specifiek gaat over de vaststelling van **wetenschappelijke criteria ter identificatie van hormoonverstoorders**, iets dat in 2018 in het Brusselse SCoPAFF-comité heeft plaatsgevonden.

In de zomer van 2018 is in het SCoPAFF door de Europese Commissie een voorstel ter tafel gebracht, waarmee werd beoogd om een **risicogebaseerde beoordelingen** van hormoonverstorende bestrijdingsmiddelen mogelijk te maken. Concreet behelste het voorstel om middels een amendement 'verwaarloosbare blootstelling' in de uitzonderingsclausules van richtlijn 1107/2009 te vervangen door 'verwaarloosbaar risico', iets dat ook op 17 oktober 2018 [met leden van de Tweede Kamer is gedeeld](#).

Naar ik begrijp is dit voorstel tussen juli 2018 en november 2018 besproken in het SCoPAFF, maar bleek er uiteindelijk geen meerderheid van lidstaten voor te zijn. Volgens een artikel in de Britse krant *The Independent* was Nederland één van landen (samen met het Verenigd Koninkrijk en een aantal Oost-Europese landen) die de Commissie om dit voorstel/amendement hebben gevraagd:

<https://www.independent.co.uk/environment/eu-pesticides-health-commission-chemicals-cancer-clientearth-endocrine-disruptors-a8592311.html>

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

U kunt mij per mail en per telefoon bereiken: +31 5.1.2.e [redacted].

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e [redacted]

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e); 5.1.2.e
Onderwerp: RE: Reporter Radio1
Datum: woensdag 1 mei 2019 10:07:34

Goed stuk, misschien toelichten wat een COREPER is. (kende ik tot voor kort ook niet)
 Ik heb verder nog op CircaBC gecheckt, en er waren zoals we al dachten geen stukken
 gekoppeld aan de "tour de table" in de SCoPAFF van juli 2018.

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e

Verzonden: woensdag 1 mei 2019 09:07

Aan: 5.1.2.e); 5.1.2.e @minInv.nl>

cc: 5.1.2.e); 5.1.2.e @minInv.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: RE: Reporter Radio1

Gisteravond en vanochtend nog gemaild met 5.1.2.e en de tekst daarop aangepast
 Graag check/opmerkingen/akkoord voordat ik het doorstuur naar 5.1.2.e om voor te leggen aan
 de Minister.

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven
 graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar
 risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft
 Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel
 heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

Antwoord/reactie

De Europese Commissie heeft in 2016 een voorstel ingebracht tot wijziging van de interim
 criteria voor de risicobeoordeling van hormoonverstorende stoffen en het wijzigen van de
 uitzonderingsclausule van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico. Dit om de
 uitzonderingsclausule bij gewasbescherming in lijn te brengen met de later vastgestelde, meer
 recente uitzonderingsclausule bij biociden.

De Nederlandse overheid kon zich vinden in het voorstel en heeft destijds via een BNC fiche de
 Tweede Kamer op 2 september 2016 geïnformeerd over dit standpunt.

In december 2017 zijn in het SCoPAFF overleg met nipte meerderheid de gewijzigde criteria
 vastgesteld. De uitzonderingsclausule was niet gewijzigd. Om die reden heeft Nederland zich
 toen van stemming onthouden. De minister heeft de Tweede Kamer vooraf op 11 december
 2017 geïnformeerd over het Nederlands standpunt.

De gewijzigde criteria zijn vervolgens via een zogenaamde scrutiny procedure (in februari/maart
 2018) voorgelegd aan de Raad. Nederland is akkoord gegaan met de gewijzigde criteria en heeft
 in het voorafgaande COREPER (15 februari 2018) met drie landen een verklaring laten opnemen
 in het verslag met een oproep aan de Europese Commissie om - in lijn met het oorspronkelijke
 voorstel van de Europese Commissie en (voor NL) het BNC fiche - verwaarloosbare blootstelling
 te vervangen door verwaarloosbaar risico (voor mensen en niet-doelwit organismen). Twee
 (Scandinavische) landen kwamen met een verklaring dat ze de gewijzigde criteria te streng
 vonden.

Naast het argument van coherentie tussen het toelatingsbeleid voor gewasbescherming en
 biociden, speelde voor Nederland de zorg dat met de nieuwe criteria en zonder een aangepaste
 uitzonderingsclausule, de goedkeuring van specifieke middelen die ingrijpen op soort-specifieke
 mechanismen van plaaginsecten (bv vervelling) en die daarom goed passen in geïntegreerde
 gewasbescherming (middelen die niet schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden voor roofmijten
 en sluipwespen) de gewasbescherming in bv de teelt onder glas, zou worden belemmerd. De
 uitzonderingsclausule van een verwaarloosbaar risico zou wel borgen dat gehandeld zou worden

binnen het uitgangspunt 'veilig voor mens, dier en milieu'.

Nederland heeft na de behandeling in de Raad de Europese Commissie niet meer gevraagd om een voorstel tot wijziging van de tekst te agenderen in SCoPAFF. In de SCoPAFF vergadering van juli 2018 vroeg de Europese Commissie naar de mening van lidstaten over het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie uit 2016 (dus met wijziging van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico). Nederland was één van de 11 lidstaten die zich uitspraken als voorstander van die oorspronkelijke tekst. 5 landen waren tegen en 12 landen hadden nog geen mening.

In de SCoPAFF vergadering van oktober 2018 bleek dat er onvoldoende steun was voor het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie. Ook Nederland heeft zich toen niet uitgesproken als voorstander van het oorspronkelijke voorstel. De Europese Commissie heeft vervolgens besloten om de discussie hierover te sluiten.

Toelichting voor de minister

De Nederlandse delegatie heeft gedurende het gehele traject conform de BNC fiche het NL standpunt verwoord en zich uitgesproken voor wijziging van de uitzonderingsclausule, ook als de gewijzigde criteria, waarvoor we ook voorstander waren, zouden worden goedgekeurd. De minister heeft de TK hierover op 11 december 2017 geïnformeerd. (Kamerstuk [34 510, nr. 9](#)). Daarin staat dat Nederland zich in wil zetten om een compromis op dit punt te bereiken met andere lidstaten. Dit heeft onder meer geleid tot de gezamenlijke verklaring van vier lidstaten in het COREPER van 15 februari 2018.

In de SCoPAFF vergadering in mei 2018 heeft een lidstaat (het VK) de Commissie gevraagd om een voorstel tot wijziging van de bijlage te agenderen. De Commissie zegde toe dat in de vergadering van juli 2018 te doen.

In het AO LVR op 9 oktober 2018 heeft de minister, op een vraag van lid Ouwehand, zich nog uitgesproken voor een risico-benadering (Kamerstuk 21 501-32, nr 1136) en toegezegd in antwoorden op eerder gestelde schriftelijke vragen nav de informele landbouwraad, daarop terug te komen. Dit is gedaan met de Kamerbrief dd 17 oktober 2018 (Kamerstuk 21 501-32 nr. 1128) Zie hieronder.

Gezien de lopende politieke discussie heeft de Nederlandse delegatie zich in de SCoPAFF vergadering van oktober niet meer uitgesproken voor wijziging van de tekst (no opinion).

Passage uit Kamerstuk 21501-32, nr 1128

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben vernomen dat de Europese Commissie met een nieuw voorstel is gekomen voor de beoordeling van hormoonverstorende stoffen. Kan de Minister dat bevestigen? Het voorstel lijkt af te wijken van de voorschriften in de Verordening 1107/2009 en van de lijn die Nederland in dit dossier heeft gevolgd. Deze leden zijn hierover bezorgd. Wat is de reactie van de Minister op het voorstel van de Europese Commissie? Wat vindt zij ervan dat de Europese Commissie pesticiden nu wil gaan beoordelen op basis van «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling», zoals Nederland altijd heeft bepleit en ook uitgangspunt is in de Verordening?

Deelt de Minister de analyse dat een verandering naar «verwaarloosbaar risico» inhoudt dat er geen speciale bescherming meer is tegen de negatieve effecten van hormoonverstorende stoffen voor mensen, zoals wel afgesproken is in de Verordening? Zo nee, waarom niet?

Kan de Minister de Kamer nauwgezet informeren over de ontwikkelingen rond de beoordeling van hormoonverstorende stoffen? Klopt het dat de discussie hierover plaats zal vinden in de Standing Committee for Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF)? Wat zal de Nederlandse inzet daar zijn en op welke momenten komt het voorstel in SCoPAFF aan de orde? Wanneer zal de besluitvorming plaatsvinden?

Er heeft in het SCoPAFF van 19 en 20 juli jl. een discussie plaatsgevonden over het voorstel van de Europese Commissie om bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 te wijzigen. Dit is in lijn met de gemaakte afspraken om de besluitvorming over hormoonverstorende stoffen te faseren en in lijn met eerdere voorstellen van de Europese Commissie om de uitzonderingsclausule in Verordening (EG) 1107/2009 (gewasbeschermingsmiddelen) en Verordening (EU) 528/2012 (biociden) op één lijn te brengen (Kamerstuk [34 510, nr. 9](#)).

Het voorstel behelst om in bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 op enkele punten een

wijziging aan te brengen, zodat bij uitzonderingsclausules een risicogebaseerde beoordeling mogelijk wordt. Hierbij moet een «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling» worden aangetoond. Nederland heeft eerder aangegeven voorstander te zijn van risico-gebaseerde beoordeling (zie ook Kamerstuk [34 510 nr 9](#)).

Er zal echter tijdens de komende SCoPAFF vergadering van 23 en 24 oktober geen besluitvorming plaatsvinden over het voorstel van de Europese Commissie. Ik zal uw Kamer informeren zodra ik meer informatie heb over eventuele besluitvorming.

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: maandag 29 april 2019 10:37

Aan: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minlnv.nl; 5.1.2.e)

5.1.2.e @minlnv.nl>

Onderwerp: FW: Reporter Radio1

Dag 5.1.2.e, 5.1.2.e,

Zie hieronder, vragen van overigens dezelfde journalist die een item maakte over de Bee Guidance voor FTM. Nu vraagt hij iets voor een item op Reporter Radio.

Twee vragen:

- Gaat LNV hierover, of moet hij bij een ander departement zijn?
- Indien LNV hierover gaat, kunnen wij dit aangeven? En als het klopt, waarom hebben we dat gedaan – is er een (goed) verhaal bij te geven?

Dank en groet!

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @gmail.com>

Verzonden: zondag 28 april 2019 14:03

Aan: 5.1.2.e @minez.nl; 5.1.2.e @minez.nl;

5.1.2.e @minvws.nl; 5.1.2.e @minienw.nl

cc: 5.1.2.e @gmail.com>

Onderwerp: Reporter Radio1

Beste heer/mevrouw,

Voor het Radio1-programma **Reporter Radio** ben ik momenteel samen met collega 5.1.2.e (in cc) bezig met een reportage. Het onderwerp is **hormoonverstorende stoffen**. Ik stuur deze mail naar meerdere woordvoerders, om er zo zeker van te zijn dat ik direct de juiste persoon bereik, gezien onze deadline maar ook de betrokkenheid van meerdere ministeries naar ik begrijp bij dit dossier.

Ik heb een vraag die heel specifiek gaat over de vaststelling van **wetenschappelijke criteria ter identificatie van hormoonverstoorders**, iets dat in 2018 in het Brusselse SCoPAFF-comité heeft plaatsgevonden.

In de zomer van 2018 is in het SCoPAFF door de Europese Commissie een voorstel ter tafel gebracht, waarmee werd beoogd om een **risicogebaseerde beoordelingen** van hormoonverstorende bestrijdingsmiddelen mogelijk te maken. Concreet behelste het voorstel om middels een amendement 'verwaarloosbare blootstelling' in de uitzonderingsclausules van richtlijn 1107/2009 te vervangen door 'verwaarloosbaar risico', iets dat ook op 17 oktober 2018 [met leden van de Tweede Kamer is gedeeld](#).

Naar ik begrijp is dit voorstel tussen juli 2018 en november 2018 besproken in het SCoPAFF, maar bleek er uiteindelijk geen meerderheid van lidstaten voor te zijn. Volgens een artikel in de Britse krant *The Independent* was Nederland één van landen (samen met het Verenigd Koninkrijk en een aantal Oost-Europese landen) die de Commissie om dit voorstel/amendement hebben gevraagd:

<https://www.independent.co.uk/environment/eu-pesticides-health-commission-chemicals-cancer-clients-earth-endocrine-disruptors-a8592311.html>

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar

risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

U kunt mij per mail en per telefoon bereiken: +31 5.1.2.e .

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)
Aan: 5.1.2.e)
Cc: 5.1.2.e); 5.1.2.e)
Onderwerp: RE: Reporter Radio1
Datum: woensdag 1 mei 2019 13:00:36

Hoi 5.1.2.e,
 Ziet er goed uit. Zie hieronder nog een paar punten ter verduidelijking in de tekst.
 Groeten,
 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)
Verzonden: woensdag 1 mei 2019 09:07
Aan: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minInv.nl>
cc: 5.1.2.e) 5.1.2.e @minInv.nl>; 5.1.2.e)
 <5.1.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: RE: Reporter Radio1

Gisteravond en vanochtend nog gemaaild met 5.1.2.e en de tekst daarop aangepast
 Graag check/opmerkingen/akkoord voordat ik het doorstuur naar 5.1.2.e om voor te leggen aan de Minister.

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

Antwoord/reactie

De Europese Commissie heeft in 2016 een voorstel ingebracht tot wijziging van de interim criteria voor de risicobeoordeling van hormoonverstorende stoffen en het wijzigen van de uitzonderingsclausule van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico. Dit om de uitzonderingsclausule bij gewasbescherming in lijn te brengen met de later vastgestelde, meer recente uitzonderingsclausule bij biociden.

De Nederlandse overheid kon zich vinden in het voorstel en heeft destijds via een BNC fiche de Tweede Kamer op 2 september 2016 geïnformeerd over dit standpunt.

In december 2017 lag in het SCoPAFF overleg een voorstel van de Europese Commissie voor, waarmee de criteria voor de risicobeoordeling werden gewijzigd maar de uitzonderingsclausule ongewijzigd bleef (in tegenstelling tot het voorstel van de Commissie uit 2016 en het hierover opgestelde BNC-fiche). ~~De uitzonderingsclausule was niet gewijzigd.~~ Om die reden heeft Nederland zich toen van stemming onthouden. De minister heeft de Tweede Kamer vooraf op 11 december 2017 geïnformeerd over het Nederlands standpunt.

De gewijzigde criteria zijn vervolgens via een zogenaamde scrutiny procedure (in februari/maart 2018) voorgelegd aan de Raad. Nederland is akkoord gegaan met de gewijzigde criteria en heeft in het voorafgaande COREPER (15 februari 2018) met drie landen een verklaring laten opnemen in het verslag met een oproep aan de Europese Commissie om - in lijn met het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie en (voor NL) het BNC fiche - verwaarloosbare blootstelling te vervangen door verwaarloosbaar risico (voor mensen en niet-doelwit organismen). Twee (Scandinavische) landen kwamen met een verklaring dat ze de gewijzigde criteria te streng vonden, **Nederland heeft die verklaring niet ondersteund.**

Naast het argument van coherentie tussen het toelatingsbeleid voor gewasbescherming en biociden, speelde voor Nederland de zorg dat met de nieuwe criteria en zonder een aangepaste uitzonderingsclausule, de goedkeuring van specifieke middelen die ingrijpen op soort-specifieke mechanismen van plaaginsecten (bv vervelling) en die daarom goed passen in geïntegreerde gewasbescherming (middelen die niet schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden voor roofmijten en sluipwespen) de gewasbescherming in bv de teelt onder glas, zou worden belemmerd. De

uitzonderingsclausule van een verwaarloosbaar risico zou ~~wel~~ borgen dat gehandeld zou worden binnen het uitgangspunt 'veilig voor mens, dier en milieu' ~~zonder dat geïntegreerde gewasbescherming wordt belemmerd.~~

~~Nederland heeft no de behandeling in de Raad de Europese Commissie niet meer gevraagd om een voorstel tot wijziging van de tekst te agenderen in SCoPAFF.~~ In de SCoPAFF vergadering van juli 2018 vroeg de Europese Commissie naar de mening van lidstaten over het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie uit 2016 (dus met wijziging van verwaarloosbare blootstelling naar verwaarloosbaar risico). Nederland was één van de 11 lidstaten die zich uitspraken als voorstander van die oorspronkelijke tekst. 5 landen waren tegen en 12 landen hadden nog geen mening.

In de SCoPAFF vergadering van oktober 2018 bleek dat er onvoldoende steun was voor het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie. Ook Nederland heeft zich toen niet uitgesproken als voorstander van het oorspronkelijke voorstel. De Europese Commissie heeft vervolgens besloten om de discussie hierover te sluiten. ~~Dat betekent de situatie blijft zoals besloten in het SCoPAFF overleg van december 2017: de criteria voor de risicobeoordeling zijn gewijzigd, de uitzonderingsclausule niet. [Klopt dit?]~~

Toelichting voor de minister

De Nederlandse delegatie heeft gedurende het gehele traject conform de BNC fiche het NL standpunt verwoord en zich uitgesproken voor wijziging van de uitzonderingsclausule, ook als de gewijzigde criteria, waarvoor we ook voorstander waren, zouden worden goedgekeurd. De minister heeft de TK hierover op 11 december 2017 geïnformeerd. (Kamerstuk [34 510 nr. 9](#)). Daarin staat dat Nederland zich in wil zetten om een compromis op dit punt te bereiken met andere lidstaten. Dit heeft onder meer geleid tot de gezamenlijke verklaring van vier lidstaten in het COREPER van 15 februari 2018.

In de SCoPAFF vergadering in mei 2018 heeft een lidstaat (het VK) de Commissie gevraagd om een voorstel tot wijziging van de bijlage te agenderen. De Commissie zegde toe dat in de vergadering van juli 2018 te doen.

In het AO LVR op 9 oktober 2018 heeft de minister, op een vraag van lid Ouwehand, zich nog uitgesproken voor een risico-benadering (Kamerstuk 21 501-32, nr 1136) en toegezegd in antwoorden op eerder gestelde schriftelijke vragen nav de informele landbouwraad, daarop terug te komen. Dit is gedaan met de Kamerbrief dd 17 oktober 2018 (Kamerstuk 21 501-32 nr. 1128) Zie hieronder.

Gezien de lopende politieke discussie heeft de Nederlandse delegatie zich in de SCoPAFF vergadering van oktober niet meer uitgesproken voor wijziging van de tekst (no opinion).

Passage uit Kamerstuk 21501-32, nr 1128

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben vernomen dat de Europese Commissie met een nieuw voorstel is gekomen voor de beoordeling van hormoonverstorende stoffen. Kan de Minister dat bevestigen? Het voorstel lijkt af te wijken van de voorschriften in de Verordening 1107/2009 en van de lijn die Nederland in dit dossier heeft gevolgd. Deze leden zijn hierover bezorgd. Wat is de reactie van de Minister op het voorstel van de Europese Commissie? Wat vindt zij ervan dat de Europese Commissie pesticiden nu wil gaan beoordelen op basis van «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling», zoals Nederland altijd heeft bepleit en ook uitgangspunt is in de Verordening?

Deelt de Minister de analyse dat een verandering naar «verwaarloosbaar risico» inhoudt dat er geen speciale bescherming meer is tegen de negatieve effecten van hormoonverstorende stoffen voor mensen, zoals wel afgesproken is in de Verordening? Zo nee, waarom niet?

Kan de Minister de Kamer nauwgezet informeren over de ontwikkelingen rond de beoordeling van hormoonverstorende stoffen? Klopt het dat de discussie hierover plaats zal vinden in de Standing Committee for Plants, Animals, Food and Feed (SCoPAFF)? Wat zal de Nederlandse inzet daar zijn en op welke momenten komt het voorstel in SCoPAFF aan de orde? Wanneer zal de besluitvorming plaatsvinden?

Er heeft in het SCoPAFF van 19 en 20 juli jl. een discussie plaatsgevonden over het voorstel van de Europese Commissie om bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 te wijzigen. Dit is in lijn met de gemaakte afspraken om de besluitvorming over hormoonverstorende stoffen te faseren

en in lijn met eerdere voorstellen van de Europese Commissie om de uitzonderingsclausule in Verordening (EG) 1107/2009 (gewasbeschermingsmiddelen) en Verordening (EU) 528/2012 (biociden) op één lijn te brengen (Kamerstuk [34 510, nr. 9](#)).

Het voorstel behelst om in bijlage II van Verordening (EG) 1107/2009 op enkele punten een wijziging aan te brengen, zodat bij uitzonderingsclausules een risicogebaseerde beoordeling mogelijk wordt. Hierbij moet een «verwaarloosbaar risico» in plaats van «verwaarloosbare blootstelling» worden aangetoond. Nederland heeft eerder aangegeven voorstander te zijn van risico-gebaseerde beoordeling (zie ook Kamerstuk [34 510, nr. 9](#)).

Er zal echter tijdens de komende SCoPAFF vergadering van 23 en 24 oktober geen besluitvorming plaatsvinden over het voorstel van de Europese Commissie. Ik zal uw Kamer informeren zodra ik meer informatie heb over eventuele besluitvorming.

Van: [5.1.2.e](#))

Verzonden: maandag 29 april 2019 10:37

Aan: [5.1.2.e](#) @minlnv.nl; [5.1.2.e](#))

[5.1.2.e](#) @minlnv.nl>

Onderwerp: FW: Reporter Radio1

Dag [5.1.2.e](#) [5.1.2.e](#),

Zie hieronder, vragen van overigens dezelfde journalist die een item maakte over de Bee Guidance voor FTM. Nu vraagt hij iets voor een item op Reporter Radio.

Twee vragen:

- Gaat LNV hierover, of moet hij bij een ander departement zijn?
- Indien LNV hierover gaat, kunnen wij dit aangeven? En als het klopt, waarom hebben we dat gedaan – is er een (goed) verhaal bij te geven?

Dank en groet!

[5.1.2.e](#).

Van: [5.1.2.e](#) @gmail.com>

Verzonden: zondag 28 april 2019 14:03

Aan: [5.1.2.e](#) @minez.nl; [5.1.2.e](#) | [5.1.2.e](#) @minez.nl>;

[5.1.2.e](#) @minvws.nl; [5.1.2.e](#) @minienw.nl

cc: [5.1.2.e](#) st [5.1.2.e](#) @gmail.com>

Onderwerp: Reporter Radio1

Beste heer/mevrouw,

Voor het Radio1-programma **Reporter Radio** ben ik momenteel samen met collega [5.1.2.e](#) (in cc) bezig met een reportage. Het onderwerp is **hormoonverstorende stoffen**. Ik stuur deze mail naar meerdere woordvoerders, om er zo zeker van te zijn dat ik direct de juiste persoon bereik, gezien onze deadline maar ook de betrokkenheid van meerdere ministeries naar ik begrijp bij dit dossier.

Ik heb een vraag die heel specifiek gaat over de vaststelling van **wetenschappelijke criteria ter identificatie van hormoonverstoorders**, iets dat in 2018 in het Brusselse SCoPAFF-comité heeft plaatsgevonden.

In de zomer van 2018 is in het SCoPAFF door de Europese Commissie een voorstel ter tafel gebracht, waarmee werd beoogd om een **risicogebaseerde beoordelingen** van hormoonverstorende bestrijdingsmiddelen mogelijk te maken. Concreet behelste het voorstel om middels een amendement 'verwaarloosbare blootstelling' in de uitzonderingsclausules van richtlijn 1107/2009 te vervangen door 'verwaarloosbaar risico', iets dat ook op 17 oktober 2018 [met leden van de Tweede Kamer is gedeeld](#).

Naar ik begrijp is dit voorstel tussen juli 2018 en november 2018 besproken in het SCoPAFF, maar bleek er uiteindelijk geen meerderheid van lidstaten voor te zijn. Volgens een artikel in de Britse krant *The Independent* was Nederland één van landen (samen met het Verenigd Koninkrijk en een aantal Oost-Europese landen) die de Commissie om dit voorstel/amendement hebben gevraagd:

<https://www.independent.co.uk/environment/eu-pesticides-health-commission-chemicals-cancer-climate-earth-endocrine-disruptors-a8592311.html>

VRAAG: Klopt het dat Nederland bij de Europese Commissie heeft aangegeven graag 'verwaarloosbare blootstelling' vervangen te zien door 'verwaarloosbaar risico'? Zo ja, op welk(e) moment(en) heeft Nederland dit aangegeven? Heeft Nederland concreet gevraagd om het voorstel dat DG Santé in juli 2018 ter tafel heeft gebracht? Zo ja, wanneer heeft Nederland hier om gevraagd?

U kunt mij per mail en per telefoon bereiken: +31 5.1.2.e

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.12.e
 Aan: 5.12.e
 Onderwerp: RE: DOMUS-19130730-v1-Brief_-_beantwoording_van_vragen_over_het_bericht_De_EU_heeft_zijn_criteria_afgezwakt_en_dus_mag_het_meeste_landbouwgif_gewoon_worden_gebruikt
 Datum: vrijdag 24 mei 2019 08:50:50

Beste 5.12.e,
 Ik heb dit uit de eerste hand -5.12.e- omdat dit redelijk recent is.
 Groet,
 5.12.e

Van: 5.12.e
 Verzonden: vrijdag 24 mei 2019 07:16
 Aan: 5.12.e @minlnv.nl>

Onderwerp: RE: DOMUS-19130730-v1-Brief_-_beantwoording_van_vragen_over_het_bericht_De_EU_heeft_zijn_criteria_afgezwakt_en_dus_mag_het_meeste_landbouwgif_gewoon_worden_gebruikt
 Ha 5.12.e,
 Antwoorden zijn oké, met één aandachtspunt
 Ik neem aan dat je onderstaande geel geaccentueerde zin (één na laatste vraag) kan onderbouwen. Want dit laatste stukje van de Europese discussie heb ik niet goed meegekregen, omdat 5.12.e toen 'Brussel' ging overnemen van 5.12.e.
 *Uw Kamer ondersteunde deze inzet niet, waardoor Nederland vervolgens in deze discussie heeft aangegeven geen voorstander meer te zijn.
 Groet,
 5.12.e

Van: 5.12.e
 Verzonden: donderdag 23 mei 2019 14:49
 Aan: 5.12.e 5.12.e @minlnv.nl>

Onderwerp: DOMUS-19130730-v1-Brief_-_beantwoording_van_vragen_over_het_bericht_De_EU_heeft_zijn_criteria_afgezwakt_en_dus_mag_het_meeste_landbouwgif_gewoon_worden_gebruikt
 Beste 5.12.e,
 Ik heb de antwoorden nagenoeg af. Er ontbreekt nog een onderdeel in antwoord 6. Dit vult het Ctgb in. Graag alvast een reactie.
 Groet,
 5.12.e

Van: 5.1.2.e
 Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e
 Cc: 5.1.2.e
 Onderwerp: OOMUS-19130730-v4-Brief -
 _beantwoording_van_vragen_over_het_bericht_De_EU_heeft_zijn_criteria_afgezwakt_en_dus_mag_het_meeste_landbouwgif_gewoon_worden_gebruikt_
 Datum: woensdag 29 mei 2019 08:27:30
 Bijlagen: OOMUS-19130730-v4-Brief 1
 _beantwoording_van_vragen_over_het_bericht_De_EU_heeft_zijn_criteria_afgezwakt_en_dus_mag_het_meeste_landbouwgif_gewoon_worden_gebruikt.doc 2
 Prioriteit: Hoog

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e,

5.1.2.e heeft gisteren enkele vragen / opmerkingen gezet in de brief aan de Tweede Kamer met daarin de antwoorden op de vragen over de hormoonverstorende stoffen (zie bijlage). Ik heb op vrijwel alle punten gereageerd (in revisie). Graag even een reactie hierop.

Ik heb het antwoord op vraag 5 ontvangen van het Ctgb. Hebben jullie een suggestie om dit antwoord aan te passen?

Ik heb de passage over "verwaarloosbare blootstelling en ernstig gevaar voor plantgezondheid" ook van het Ctgb ontvangen. Ik heb nog gezocht, maar kan nergens zo snel vinden wat onder "ernstig gevaar voor plantgezondheid" moet worden verstaan. Weet een van jullie dit?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Team Gewasbescherming

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 5.1.2.e | E: 5.1.2.e @minlnv.nl

5.1.2.e

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum

Betreft beantwoording van vragen over het bericht "De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt"

Geachte Voorzitter

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de vragen van het lid De Groot (D66) over het bericht "De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt" (kenmerk 2019Z09296 – ingezonden op 13 mei 2019).

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/lnv

Behandeld door

5.1.2.e

T 070 378 5783

5.1.2.e@minlnv.nl

Ons kenmerk

DGA / 19130730

Uw kenmerk

2019Z09296

Bijlage(n)

Directoraat-generaal Agro

2019Z09296Ons kenmerk
DGA / 19130730

1. Bent u bekend met het artikel 'De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt'?¹

Antwoord

Ja.

2. Hoe beoordeelt u de uitspraak van de Europese milieuorganisatie Pesticide Action Network (PAN) dat de Europese wetgeving over gewasbeschermingsproducten met hormoonverstorende stoffen onder invloed van de industriële lobby ernstig afgezwakt is?

Antwoord

Ik herken dit niet. De wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen, die in eind 2017 zijn vastgesteld en eind 2018 in werking zijn getreden, bieden namelijk een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan hetgeen in 2009 is vastgesteld². Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van op classificatie gebaseerde interim-criteria naar specifieke wetenschappelijke criteria. De nieuwe criteria bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan de interim-criteria.

3. Wat is de Nederlandse inzet geweest in 2009 bij de beslissing dat er strengere eisen moesten komen voor nieuwe gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende stoffen?

4. Op welke manier heeft Nederland bijgedragen aan de beslissing om de regels opgesteld in 2009 in een andere hoedanigheid in te zetten, waardoor het mogelijk bleef om bepaalde gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende middelen te blijven gebruiken?

Antwoord 3 en 4

Uw Kamer treft hieronder een overzicht aan van de Nederlandse inzet op het aspect hormoonverstorende stoffen.

- Op 21 oktober 2009 is Verordening (EG) nr. 1107/2009 vastgesteld. Nederland heeft hiermee ingestemd.
- In deze verordening staat in bijlage II de procedure en criteria voor de goedkeuring van werkzame stoffen, beschermstoffen en synergisten overeenkomstig hoofdstuk II. Hierin staan in paragraaf 3.6.5 de op classificatie gebaseerde interim-criteria voor stoffen met hormoonverstorende eigenschappen. In deze paragraaf staat dat de Europese Commissie uiterlijk op 14 december 2013 met een voorstel komt welke wetenschappelijke criteria gebruikt moeten worden voor het vaststellen van hormoonverstorende eigenschappen.
- De Nederlandse inzet was daarna gericht op het zo snel mogelijk formuleren op Europees niveau van wetenschappelijke criteria voor het identificeren van

¹ <https://www.trouw.nl/groen/miliegroep-europa-verzwakte-aanpak-van-pesticiden~a377e88b/>

² Zoals opgenomen in bijlage II van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG (PbEU 2009, L309).

Pagina: 779

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 28-5-2019 13:24:00
Wat bedoelen we hiermee? Zijn deze strenger?

 Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e Datum: 28-5-2019 13:30:00
Dit is erh een procesmatig antwoord, waar een Kamerlid niks mee kan. Kunnen we, voor zowel vraag 3 als 4, niet een antwoord opstellen waarin gewoon we beleidsmatig schetsen wat op de inhoud onze positie is geweest?

Directoraat-generaal Agro

Ons kenmerk
DGA / 19130730

hormoonverstorende stoffen. Nederland heeft zich daarom aangesloten bij de rechtszaak van Zweden tegen de Europese Commissie over het uitblijven van deze criteria (Kamerstuk 27858, nr. 312).

- De Europese Commissie heeft in 2014 een publieke consultatie gehouden over het vaststellen van criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen. Uw Kamer is geïnformeerd over de Nederlandse positie op de publieke consultatie (Kamerstuk 22112, nr. 1936). De belangrijkste punten hieruit zijn:
 - Het kabinet steunt de toepassing van de WHO/IPCS definitie als criterium om een stof als hormoonverstorende stof aan te merken.
 - Het kabinet pleit voor de introductie van een *weight of evidence* benadering, omdat de huidige testmethodes niet zijn ontworpen om een hormoonverstorende werking aan te tonen.
 - Het kabinet streeft naar één extra categorie «potentieel hormoonverstorende stof», voor stoffen waar beperkte maar wel adequate informatie over beschikbaar is, die wijzen op mogelijk hormoonverstorende eigenschappen. Verder onderzoek naar stoffen in deze categorie is vereist.
 - Het kabinet is geen voorstander van het gebruik van afkapwaarden op basis van de sterkte van een stof (*potency cutoffs*) bij het vaststellen of een stof hormoonverstorend is. De reden is, dat dit onderdeel uitmaakt van de risicobeoordeling van een stof en niet van de identificatie van een hormoonverstorende stof.
 - Het kabinet streeft naar toepassing van dezelfde set criteria voor alle relevante regelgeving.
- De Europese Commissie heeft in 2016 het voorstel "mededeling hormoonverstorende stoffen" ingediend. Uw Kamer is geïnformeerd over de voorlopige Nederlandse positie (34510, nr. 2). De belangrijkste punten hieruit zijn dat het voorstel van de Commissie grotendeels aansluit bij de hierboven genoemde punten. Er zijn echter twee punten die niet zijn overgenomen, namelijk de introductie van een extra categorie en het streven naar toepassing van dezelfde set criteria voor alle relevante regelgeving.
- Uw Kamer is vervolgens regelmatig geïnformeerd over de Nederlandse inzet (zie o.a. Kamerstukken 34510, nrs. 6, 7, 8 en 9 en 27858, nr. 395), totdat het voorstel van de Europese Commissie met wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren eind 2017 is aangenomen. Nederland heeft hiermee ingestemd. Hierin is de extra categorie overigens niet opgenomen op verzoek van het Europees parlement.
- Er resteerde daarna nog een discussie over het al dan niet toepassen van verwaarloosbaar risico in plaats van verwaarloosbare blootstelling in de derogatieclausule. Nederland was een van de voorstanders van deze benadering. Na overleg met Uw Kamer heeft Nederland echter het standpunt ingenomen om de clausule van verwaarloosbare blootstelling niet los te laten.

5. Welke risico's ontstaan er voor de volksgezondheid en de biodiversiteit bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende stoffen?

Antwoord

Pagina: 780

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 28-5-2019 13:26:00
Wat is onze inzet?

Directoraat-generaal Agro

Ons kenmerk
DGA / 19130730

Er zijn geen onaanvaardbare risico's voor mens, dier en milieu bij het gebruik van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende stoffen, indien deze volgens de voorschriften worden gebruikt.

2. Worden er op dit moment gewasbeschermingsmiddelen gebruikt in Nederland die volgens de Europese wetgeving uit 2009 niet toegelaten hadden mogen worden? Zo ja, in welke hoeveelheid? Zo nee, worden er op dit moment andere middelen met hormoonverstorende stoffen gebruikt in de gewasbescherming?

Antwoord

Alle in Nederland toegelaten gewasbeschermingsmiddelen voldoen aan de interim-criteria, die in 2009 zijn vastgelegd in Verordening (EG) 1107/2009.

Sinds eind 2018 stelt EFSA bij de (her)beoordeling van een werkzame stof vast of deze op basis van de wetenschappelijke criteria hormoonverstorende eigenschappen heeft of niet. Stoffen met hormoonverstorende eigenschappen worden niet goedgekeurd of krijgen geen hernieuwde goedkeuring, tenzij sprake is van verwaarloosbare blootstelling of een ernstig gevaar voor de plantgezondheid.

Dit proces loopt. Het kan daardoor voorkomen dat er in de Europese Unie nog goedgekeurde werkzame stoffen zijn met hormoonverstorende eigenschappen op basis van de interim-criteria en dus in Nederland toegelaten middelen op basis van deze werkzame stoffen. Ik vind het van groot belang dat er zo snel mogelijk besluiten worden genomen over deze stoffen. Het heeft er inmiddels toe geleid dat de goedkeuring van thiofanaat-methyl niet is hernieuwd vanwege zorgen om onder andere hormoonverstorende eigenschappen.

7. Deelt u de mening dat de wetenschap altijd leidend moet zijn in de beoordeling van bestrijdingsmiddelen en dat deze wetenschap gevolgd moet worden in de besluitvorming? Zo ja, bent u van mening dat dit voldoende gebeurt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik baseer mijn standpunten over het al dan niet goedkeuren van werkzame stoffen en het opstellen / actualiseren van richtsnoeren voor het beoordelen daarvan op de technisch wetenschappelijke adviezen van ECHA, EFSA en het Ctgb.

Pagina: 781

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e) Datum: 29-5-2019 08:12:00

Ik heb dit antwoord in overleg met het Ctgb opgesteld.

 Nummer: 2 Auteur: 5.1.2.e) Datum: 28-5-2019 13:38:00

Dit is wel heel stellig. Dit is op basis van de huidige modellen?

 Nummer: 3 Auteur: 5.1.2.e) Datum: 28-5-2019 13:40:00

Maar dit bevestigt dan toch juist de claim uit het artikel? Namelijk dat niet de veiligheid, maar het economisch belang van de teelt vooropstaat.

Zoals het er nu staat lijkt het te suggereren dat hormoon verstorende stoffen toch kunnen worden toegelaten, wanneer blijkt dat er gevaar is voor de plantgezondheid?

 Nummer: 4 Auteur: 5.1.2.e) Datum: 28-5-2019 13:48:00

En deze goedkeuring is tot stand gekomen op basis van de interim criteria?

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: DOMUS-19130730-v4
Datum: woensdag 29 mei 2019 10:35:16
Bijlagen: [DOMUS-19130730-v4.docx](#) 1

5.1.2.e

Ik heb zojuist met 5.1.2.e de antwoorden op de kamervragen over hormoonverstorende stoffen aangepast (zie bijlage). De opmerkingen van 5.1.2.e zijn verwerkt. Ik begrijp van 5.1.2.e dat er een raakvlak is met vragen die gesteld zijn in het kader van het SO LVR. Ik weet niet wie deze aan het beantwoorden is. Vandaar dat ik jullie deze versie stuur. Graag z.s.m. een reactie. Ik zal deze versie ook nog voorleggen aan het Ctgb, omdat ik de aanpassingen mondeling heb doorgenomen met 5.1.2.e.

Groet,

5.1.2.e

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum

Betreft beantwoording van vragen over het bericht "De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt"

Geachte Voorzitter

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de vragen van het lid De Groot (D66) over het bericht "De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt" (kenmerk 2019Z09296 – ingezonden op 13 mei 2019).

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/lnv

Behandeld door

5.1.2.e

T 070 378 5783

5.1.2.e@minlnv.nl

Ons kenmerk

DGA / 19130730

Uw kenmerk

2019Z09296

Bijlage(n)

Directoraat-generaal Agro

2019Z09296

Ons kenmerk
DGA / 19130730

1. Bent u bekend met het artikel 'De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt'?¹

Antwoord
Ja.

2. Hoe beoordeelt u de uitspraak van de Europese milieuorganisatie Pesticide Action Network (PAN) dat de Europese wetgeving over gewasbeschermingsproducten met hormoonverstorende stoffen onder invloed van de industriële lobby ernstig afgezwakt is?

Antwoord
Ik herken dit niet. De wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen, die in eind 2017 zijn vastgesteld en eind 2018 in werking zijn getreden, bieden namelijk een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan hetgeen in 2009 is vastgesteld². Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van op classificatie gebaseerde interim-criteria – in dit geval reprotoxiciteit 2 en carcinogeniteit 2 – naar specifieke wetenschappelijke criteria. De nieuwe criteria bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan de interim-criteria.

3. Wat is de Nederlandse inzet geweest in 2009 bij de beslissing dat er strengere eisen moesten komen voor nieuwe gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende stoffen?

4. Op welke manier heeft Nederland bijgedragen aan de beslissing om de regels opgesteld in 2009 in een andere hoedanigheid in te zetten, waardoor het mogelijk bleef om bepaalde gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende middelen te blijven gebruiken?

Antwoord 3 en 4

Uw Kamer treft hieronder een overzicht aan van de Nederlandse inzet op het aspect hormoonverstorende stoffen.

- Op 21 oktober 2009 is Verordening (EG) nr. 1107/2009 vastgesteld. Nederland heeft hiermee ingestemd.
- In deze verordening staat in bijlage II de procedure en criteria voor de goedkeuring van werkzame stoffen, beschermstoffen en synergisten overeenkomstig hoofdstuk II. Hierin staan in paragraaf 3.6.5 de op classificatie gebaseerde interim-criteria voor stoffen met hormoonverstorende eigenschappen. In deze paragraaf staat dat de Europese Commissie uiterlijk op 14 december 2013 met een voorstel komt welke wetenschappelijke criteria gebruikt moeten worden voor het vaststellen van hormoonverstorende eigenschappen.

¹ <https://www.trouw.nl/groen/milieu/groep-europa-verzwakte-aanpak-van-pesticiden~a377e88b/>

² Zoals opgenomen in bijlage II van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG (PbEU 2009, L309).

Directoraat-generaal Agro

Ons kenmerk
DGA / 19130730

- De Nederlandse inzet was daarna gericht op het zo snel mogelijk formuleren op Europees niveau van wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen. Nederland heeft zich daarom aangesloten bij de rechtszaak van Zweden tegen de Europese Commissie over het uitblijven van deze criteria (Kamerstuk 27858, nr. 312).
- De Europese Commissie heeft in 2014 een publieke consultatie gehouden over het vaststellen van criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen. Uw Kamer is geïnformeerd over de Nederlandse positie op de publieke consultatie (Kamerstuk 22112, nr. 1936).
De belangrijkste punten hieruit zijn:
 - Het kabinet steunt de toepassing van de WHO/IPCS definitie als criterium om een stof als hormoonverstorende stof aan te merken.
 - Het kabinet pleit voor de introductie van een *weight of evidence* benadering, omdat de huidige testmethodes niet zijn ontworpen om een hormoonverstorende werking aan te tonen.
 - Het kabinet streeft naar één extra categorie «potentieel hormoonverstorende stof», voor stoffen waar beperkte maar wel adequate informatie over beschikbaar is, die wijzen op mogelijk hormoonverstorende eigenschappen. Verder onderzoek naar stoffen in deze categorie is vereist.
 - Het kabinet is geen voorstander van het gebruik van afkapwaarden op basis van de sterkte van een stof (*potency cutoffs*) bij het vaststellen of een stof hormoonverstorend is. De reden is, dat dit onderdeel uitmaakt van de risicobeoordeling van een stof en niet van de identificatie van een hormoonverstorende stof.
 - Het kabinet streeft naar toepassing van dezelfde set criteria voor alle relevante regelgeving.
- De Europese Commissie heeft in 2016 het voorstel "mededeling hormoonverstorende stoffen" ingediend. Uw Kamer is geïnformeerd over de voorlopige Nederlandse positie (34510, nr. 2). De belangrijkste punten hieruit zijn dat het voorstel van de Commissie grotendeels aansluit bij de hierboven genoemde punten. Er zijn echter twee punten die niet zijn overgenomen, namelijk de introductie van een extra categorie en het streven naar toepassing van dezelfde set criteria voor alle relevante regelgeving.
- Uw Kamer is vervolgens regelmatig geïnformeerd over de Nederlandse inzet (zie o.a. Kamerstukken 34510, nrs. 6, 7, 8 en 9 en 27858, nr. 395), totdat het voorstel van de Europese Commissie met wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren eind 2017 is aangenomen. Nederland heeft hiermee ingestemd. Hierin is de extra categorie overigens niet opgenomen op verzoek van het Europees parlement.
- Er resteerde daarna nog een discussie over het al dan niet toepassen van verwaarloosbaar risico in plaats van verwaarloosbare blootstelling in de derogatieclausule.
Nederland was een van de voorstanders van deze benadering. Na overleg met Uw Kamer heeft Nederland echter het standpunt ingenomen om de clausule van verwaarloosbare blootstelling niet los te laten.

5. Welke risico's ontstaan er voor de volksgezondheid en de biodiversiteit bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende stoffen?

Directoraat-generaal Agro

6. Worden er op dit moment gewasbeschermingsmiddelen gebruikt in Nederland die volgens de Europese wetgeving uit 2009 niet toegelaten hadden mogen worden? Zo ja, in welke hoeveelheid? Zo nee, worden er op dit moment andere middelen met hormoonverstorende stoffen gebruikt in de gewasbescherming?

Ons kenmerk
DGA / 19130730

Antwoord 5 en 6

Alle in Nederland toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, die gebaseerd zijn op goedgekeurde werkzame stoffen volgens Verordening (EG) 1107/2009, zijn niet hormoonverstorend in de zin van de interim-criteria.

Sinds eind 2018 stelt EFSA bij de (her)beoordeling van een werkzame stof vast of deze op basis van de nieuwe wetenschappelijke criteria hormoonverstorende eigenschappen heeft of niet. Dit proces loopt. Het kan daardoor voorkomen dat er in de Europese Unie nog enkele goedgekeurde werkzame stoffen zijn met hormoonverstorende eigenschappen op basis van Richtlijn 91/414/EG en dus in Nederland toegelaten middelen op basis van deze werkzame stoffen. Het dossier bevatte overigens toen ook al informatie over mogelijke reprotoxiciteit en carcinogeniteit. Deze informatie is meegenomen in het beoordelingstraject en heeft geleid tot de conclusie dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens, dier en milieu zijn bij het gebruik van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, indien deze volgens de voorschriften worden gebruikt.

Ik vind het van groot belang dat er zo snel mogelijk besluiten worden genomen over deze stoffen, zodat deze beoordeeld zijn op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten. Het proces heeft er inmiddels toe geleid dat de goedkeuring van thiofanaat-methyl niet is hernieuwd vanwege zorgen om onder andere hormoonverstorende eigenschappen.

7. Deelt u de mening dat de wetenschap altijd leidend moet zijn in de beoordeling van bestrijdingsmiddelen en dat deze wetenschap gevolgd moet worden in de besluitvorming? Zo ja, bent u van mening dat dit voldoende gebeurt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik baseer mijn standpunten over het al dan niet goedkeuren van werkzame stoffen en het opstellen / actualiseren van richtsnoeren voor het beoordelen daarvan op de technisch wetenschappelijke adviezen van ECHA, EFSA en het Ctgb.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: DOMUS-19130730-v4
Datum: woensdag 29 mei 2019 10:48:25

Prima antwoorden, alleen vraag ik mij of het geel gearceerde stuk in dit geval reprotoxiciteit 2 en carcinogeniteit 2 veel toevoegt in de antwoorden..

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e)

Verzonden: woensdag 29 mei 2019 10:35

Aan: 5.1.2.e) <5.1.2.e@minInv.nl> 5.1.2.e
 5.1.2.e @minInv.nl>; 5.1.2.e) 5.1.2.e @minInv.nl>

Onderwerp: DOMUS-19130730-v4

Heren,

Ik heb zojuist met 5.1.2.e de antwoorden op de kamervragen over hormoonverstorende stoffen aangepast (zie bijlage). De opmerkingen van 5.1.2.e zijn verwerkt. Ik begrijp van 5.1.2.e dat er een raakvlak is met vragen die gesteld zijn in het kader van het SO LVR. Ik weet niet wie deze aan het beantwoorden is. Vandaar dat ik jullie deze versie stuur. Graag z.s.m. een reactie. Ik zal deze versie ook nog voorleggen aan het Ctgb, omdat ik de aanpassingen mondeling heb doorgenomen met 5.1.2.e.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e); 5.1.2.e
Onderwerp: DOMUS-19130730-v4 tk brief hvs 190529 opm hs
Datum: woensdag 29 mei 2019 11:49:30
Bijlagen: [DOMUS-19130730-v4 tk brief hvs 190529 opm 5.1.docx](#)¹

Zie een enkele vraag/opmerking in revisie. Ik ben verder gegaan met de versie die 5.1.2.e eerder mailde.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum

Betreft beantwoording van vragen over het bericht "De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt"

Geachte Voorzitter

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de vragen van het lid De Groot (D66) over het bericht "De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt" (kenmerk 2019Z09296 – ingezonden op 13 mei 2019).

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/lnv

Behandeld door

5.1.2.b

T 070 5.1.2.e

5.1.2.b@minlnv.nl

Ons kenmerk

DGA / 19130730

Uw kenmerk

2019Z09296

Bijlage(n)

Directoraat-generaal Agro

2019Z09296

Ons kenmerk
DGA / 19130730

1. Bent u bekend met het artikel 'De EU heeft zijn criteria afgezwakt, en dus mag het meeste landbouwgif gewoon worden gebruikt'?¹

Antwoord

Ja.

2. Hoe beoordeelt u de uitspraak van de Europese milieuorganisatie Pesticide Action Network (PAN) dat de Europese wetgeving over gewasbeschermingsproducten met hormoonverstorende stoffen onder invloed van de industriële lobby ernstig afgezwakt is?

Antwoord

Ik herken dit niet. De wetenschappelijke criteria voor identificatie van hormoonverstorende stoffen, die in eind 2017 zijn vastgesteld en eind 2018 in werking zijn getreden, bieden namelijk een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan hetgeen in 2009 is vastgesteld². Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van op classificatie gebaseerde interim-criteria – in dit geval reprotoxiciteit 2 en carcinogeniteit 2 – naar specifieke wetenschappelijke criteria. De nieuwe criteria bieden een hoger beschermingsniveau voor mens, dier en milieu dan de interim-criteria.

3. Wat is de Nederlandse inzet geweest in 2009 bij de beslissing dat er strengere eisen moesten komen voor nieuwe gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende stoffen?

4. Op welke manier heeft Nederland bijgedragen aan de beslissing om de regels opgesteld in 2009 in een andere hoedanigheid in te zetten, waardoor het mogelijk bleef om bepaalde gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende middelen te blijven gebruiken?

Antwoord 3 en 4

Uw Kamer treft hieronder een overzicht aan van de Nederlandse inzet op het aspect hormoonverstorende stoffen.

- Op 21 oktober 2009 is Verordening (EG) nr. 1107/2009 vastgesteld. Nederland heeft hiermee ingestemd.
- In deze verordening staat in bijlage II de procedure en criteria voor de goedkeuring van werkzame stoffen, beschermstoffen en synergisten overeenkomstig hoofdstuk II. Hierin staan in paragraaf 3.6.5 de op classificatie gebaseerde interim-criteria voor stoffen met hormoonverstorende eigenschappen. In deze paragraaf staat dat de Europese Commissie uiterlijk op 14 december 2013 met een voorstel komt welke wetenschappelijke criteria gebruikt moeten worden voor het vaststellen van hormoonverstorende eigenschappen.

¹ <https://www.trouw.nl/groen/milieu/groep-europa-verzwakte-aanpak-van-pesticiden~a377e88b/>

² Zoals opgenomen in bijlage II van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG (PbEU 2009, L309).

Pagina: 790

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e Datum: 29-5-2019 11:07:00

Het gaat hier over het verschil tussen 'op classificatie gebaseerde' en 'specifieke wetenschappelijke criteria'. Het is voor een leek niet duidelijk wat het verschil is. Als ik het goed begrijp dan gaat het bij de wetenschappelijke criteria om de inhoudelijke wetenschappelijke beoordeling. Als dit waar is dan zou je het voor wetenschappelijke criteria woordje 'inhoudelijk' nog kunnen toevoegen

Directoraat-generaal Agro

Ons kenmerk
DGA / 19130730

- De Nederlandse inzet was daarna gericht op het zo snel mogelijk formuleren op Europees niveau van wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen. Nederland heeft zich daarom aangesloten bij de rechtszaak van Zweden tegen de Europese Commissie over het uitblijven van deze criteria (Kamerstuk 27858, nr. 312).
- De Europese Commissie heeft in 2014 een publieke consultatie gehouden over het vaststellen van criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen. Uw Kamer is geïnformeerd over de Nederlandse positie op de publieke consultatie (Kamerstuk 22112, nr. 1936).

De belangrijkste punten hieruit zijn:

- Het kabinet steunt de toepassing van de WHO/IPCS definitie als criterium om een stof als hormoonverstorende stof aan te merken.
- Het kabinet pleit voor de introductie van een *weight of evidence* benadering, omdat de huidige testmethodes niet zijn ontworpen om een hormoonverstorende werking aan te tonen.
- Het kabinet streeft naar één extra categorie «potentieel hormoonverstorende stof», voor stoffen waar beperkte maar wel adequate informatie over beschikbaar is, die wijzen op mogelijk hormoonverstorende eigenschappen. Verder onderzoek naar stoffen in deze categorie is vereist.
- Het kabinet is geen voorstander van het gebruik van afkapwaarden op basis van de sterkte van een stof (*potency cutoffs*) bij het vaststellen of een stof hormoonverstorend is. De reden is, dat dit onderdeel uitmaakt van de risicobeoordeling van een stof en niet van de identificatie van een hormoonverstorende stof.
- Het kabinet streeft naar toepassing van dezelfde set criteria voor alle relevante regelgeving.
- De Europese Commissie heeft in 2016 het voorstel "mededeling hormoonverstorende stoffen" ingediend. Uw Kamer is geïnformeerd over de voorlopige Nederlandse positie (Kamerstuk 34510, nr. 2). De belangrijkste punten hieruit zijn dat het voorstel van de Commissie grotendeels aansluit bij de hierboven genoemde punten. Er zijn echter twee punten die niet zijn overgenomen, namelijk de introductie van een extra categorie en het streven naar toepassing van dezelfde set criteria voor alle relevante regelgeving.
- Uw Kamer is vervolgens regelmatig geïnformeerd over de Nederlandse inzet (zie o.a. Kamerstukken 34510, nrs. 6, 7, 8 en 9 en 27858, nr. 395), totdat het voorstel van de Europese Commissie met wetenschappelijke criteria om hormoonverstorende stoffen te identificeren eind 2017 is aangenomen. Nederland heeft hiermee ingestemd. Hierin is de extra categorie overigens niet opgenomen op verzoek van het Europees parlement.
- Er resteerde daarna nog een discussie over het al dan niet toepassen van verwaarloosbaar risico in plaats van verwaarloosbare blootstelling in de derogatieclausule. Nederland was een van de voorstanders van deze benadering. Na overleg met Uw Kamer heeft Nederland echter het standpunt ingenomen om de clausule van verwaarloosbare blootstelling niet te wijzigen.

5. Welke risico's ontstaan er voor de volksgezondheid en de biodiversiteit bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met hormoonverstorende stoffen?

Directoraat-generaal Agro

6. Worden er op dit moment gewasbeschermingsmiddelen gebruikt in Nederland die volgens de Europese wetgeving uit 2009 niet toegelaten hadden mogen worden? Zo ja, in welke hoeveelheid? Zo nee, worden er op dit moment andere middelen met hormoonverstorende stoffen gebruikt in de gewasbescherming?

Ons kenmerk
DGA / 19130730

Antwoord 5 en 6

Alle in Nederland toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, die gebaseerd zijn op goedgekeurde werkzame stoffen volgens Verordening (EG) 1107/2009, zijn niet hormoonverstorend in de zin van de interim-criteria.

Sinds eind 2018 stelt EFSA bij de (her)beoordeling van een werkzame stof vast of deze op basis van de nieuwe wetenschappelijke criteria hormoonverstorende eigenschappen heeft of niet. Dit proces loopt. Het kan daardoor voorkomen dat er in de Europese Unie nog enkele goedgekeurde werkzame stoffen zijn met hormoonverstorende eigenschappen op basis van Richtlijn 91/414/EG en dus in Nederland toegelaten middelen op basis van deze werkzame stoffen. Het dossier bevatte overigens toen ook al informatie over mogelijke reprotoxiciteit en carcinogeniteit. Deze informatie is meegenomen in het beoordelingstraject (van die stoffen?) en heeft geleid tot de conclusie dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens, dier en milieu zijn bij het gebruik van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, indien deze volgens de voorschriften worden gebruikt.

Ik vind het van groot belang dat er zo snel mogelijk besluiten worden genomen over deze stoffen, zodat deze beoordeeld zijn op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten. Het proces heeft er inmiddels toe geleid dat de goedkeuring van thiofanaat-methyl niet is hernieuwd vanwege zorgen om onder andere hormoonverstorende eigenschappen.

7. Deelt u de mening dat de wetenschap altijd leidend moet zijn in de beoordeling van bestrijdingsmiddelen en dat deze wetenschap gevolgd moet worden in de besluitvorming? Zo ja, bent u van mening dat dit voldoende gebeurt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik baseer mijn standpunten over het al dan niet goedkeuren van werkzame stoffen en het opstellen / actualiseren van richtsnoeren voor het beoordelen daarvan op de technisch wetenschappelijke adviezen van ECHA, EFSA en het Ctgb.

Pagina: 792

 Nummer: 1 Auteur: 5.1.2.e) Datum: 29-5-2019 11:43:00
Welk dossier? Het beoordelingsdossier van de betreffende werkzame stoffen?

Van: 5.1.2.e
Aan: [redacted]
Onderwerp: KVR
Datum: woensdag 29 mei 2019 13:13:51

Klopt deze samenvatting van de Nederlandse inzet op hoofdlijnen? 5.1.2.e wilde dat ik zo'n passage zou toevoegen aan het begin van antwoord 3 en 4.

Uw Kamer treft hieronder een overzicht aan van de Nederlandse inzet op het aspect hormoonverstorende stoffen. Deze komt er op hoofdlijnen op het volgende neer het zo snel mogelijk formuleren van wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonverstorende stoffen op basis van de definitie van de WHO/IPCS.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit | Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Team Gewasbescherming

Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag | Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

T: 070 5.1.2.e of 06 5.1.2.e | E: 5.1.2.e@minlnv.nl

5.1.2.e

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Ondergetekende staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.